

**УЕЙЪРИС ДАЙРИ
ПУСТИННО ЦВЕТЕ
НЕВЕРОЯТНОТО ПЪТУВАНЕ
НА ЕДНА ПУСТИННА
НОМАДКА**

Превод: Красимира Матева

chitanka.info

„Историята на Уейърис е изпълнена със забележителна смелост. От сомалийската пустиня до света на висшата мода тя се бори срещу потисничеството и излиза като истински шампион. Тя е най-красивото вдъхновение за всеки.“

Елтън Джон

„Уейърис Дайри е забележителна и смела личност. Нейната история е истинско вдъхновение. Уейърис не само преодолява препятствия, които биха сломили повечето хора; като специален посланик за Елиминиране на осакатяване на женските гениталии към ООН тя ще бъде лидер на борбата за слагане на край на всички форми на дискриминация срещу жените.“

Д-р Нафис Садик, изпълнителен директор на Фонда за населението при ООН

„Пустинно цвете“ е истинската история на живота на Уейърис Дайри и всички представени в нея събития са действителни, основаващи се на спомените на Уейърис. Героите също са реални, но за повечето от тях използвахме псевдоними, за да запазим спокойствието им.

1

БЯГСТВОТО

Събудих се от лек шум и отворих очи; пред себе си видях муцуната на лъв. Разсъних се моментално, ококорих се. Очите ми като че ли искаха да се разширят дотолкова, че да обхванат животното пред мен. Опитах се да стана, но не бях яла нищо от няколко дена и безсилните ми крака се подгънаха под мен. Свлякох се отново до дървото, край което почивах, за да се предпазя от пустинното африканско слънце; то ставаше особено безмилостно по обяд. Подпрях безмълвно глава назад и затворих очи, усетих грапавата му кора в тила си. Лъвът беше толкова близо, че усещах тръпчивата му миризма в горещия въздух. Обърнах се към Аллах: „Това е краят ми, Господи. Моля те, вземи ме сега.“

Бе дошъл краят на дългото ми пътуване през пустинята. Нямах оръжие, нямах нищо, с което да се защитя. Нито пък имах сила да побягна. Знаех, че дори при най-благоприятни за мен обстоятелства, нямах шанс да се измъкна като се покатеря на дървото — както всички котки, лъвовете са ненадминати в катеренето. Щях да стигна най-много до средата, преди да ме забърше с мощната си лапа. Отворих отново очи без капчица страх и се обърнах към лъва:

— Ела и ме вземи. Готова съм за теб.

Той беше красив мъжкар, със златна грива и дълга опашка, която се мяташе напред-назад, за да гони мухите. Беше пет-шестгодишен, млад и здрав. Знаех, че може да свърши с мен за миг; той беше царят. Откакто се помнех, бях наблюдавала как се справя със зебри и други диви зверове, по-тежки от мен с по неколкостотин килограма.

Лъвът се взря в мен и премигна бавно с очите си с цвят на мед. Моите кафяви очи се бяха втренчили в неговите, неспособни да се отделят. Той извърна поглед.

— Хайде. Вземи ме веднага.

Лъвът ме погледна отново и отново извърна поглед. Облиза се и седна на хълбоци. После стана и започна да се движи напред-назад

пред мен, сексапилно, елегантно. Най-сетне се обърна и си тръгна; несъмнено бе решил, че не си заслужава да ме яде, защото бях кожа и кости. Проследих го с поглед, докато се смали до светлокафяво петънце и най-сетне изчезна сред пясъка.

Когато осъзнах, че няма да ме убие, не отдахнах с облекчение, тъй като не бях изпитала страх. Бях готова да умра. Но очевидно Господ, който винаги е бил най-добрият ми приятел, имаше други планове и ме пазеше жива поради някаква причина.

— Коя е тя? — попитах аз. — Вземи ме... води ме.

И се изправих с мъка на крака.

Това кошмарно пътуване бе всъщност бягство от баща ми. Тогава бях тринайсетгодишна и живеях със семейството си, номадско племе, в Сомалийската пустиня. Баща ми обяви, че е уредил да се омъжа за някакъв старец. Знаех, че трябва да действам бързо, в противен случай моят жених можеше да се появи внезапно в близките дни. Затова признах пред майка си, че искам да избягам. Имах намерение да намеря леля си, сестрата на майка, която живееше в Мogaдишо, столицата на Сомалия. Разбира се, никога не бях ходила в Мogaдишо, или в който и да било друг град. Нито пък бях виждала някога леля си. Но изпълнена с детски оптимизъм, вярвах, че нещата някак си ще се уредят.

Докато цялото ми семейство все още спеше, майка ми ме събуди и рече:

— Тръгвай веднага.

Огледах се за нещо, което мога да взема, но нямаше нищо, нито бутилка вода, нито кана мляко, нито кошница храна. И така, босонога и увита само в един шал, аз побягнах и потънах в черната пустинна нощ.

Не знаех накъде е Мogaдишо, просто тичах. В началото бавно, тъй като не виждах нищо; препъвах се в корени, залитах. Най-сетне реших да седна някъде, тъй като навсякъде в Африка има змии, а аз изпитвах ужас от тях. Всеки път, когато стъпех на корен, си представях, че това е плюещата кобра. Седях и гледах как небето изсветлява постепенно. Слънцето още не бе изгряло, когато се втурнах отново напред като газела. Бягах така в продължение на часове.

По обяд вече бях потънала сред червен пясък и мисли. „Къде, по дяволите, отивам?“ — питах се аз. Не знаех дори коя посока да хвана. Пейзажът се простираше един и същ докъдето поглед стига, разнообразяван само от време на време от някоя акация или трънлив храст. Виждах безпрепятствено километри напред. Гладна, жадна и уморена, аз се чудех къде ли щеше да ме отведе новият ми живот. Какво щеше да стане сега?

Докато размишлявах над тези въпроси ми се стори, че чух някакъв глас.

— У-е-й-ъ-р-и-с... У-е-й-ъ-р-и-с...

Баща ми ме викаше! Огледах се, но не видях никого. Може би си въобразявах.

— У-е-й-ъ-р-и-с... У-е-й-ъ-р-и-с... — ехтеше навсякъде около мен гласът.

Тонът беше умолителен, но въпреки това бях уплашена. Ако ме намереше, несъмнено щеше да ме отведе обратно и да ме накара да се омъжа за онзи човек, като в добавка сигурно щеше и да ме набие. Нищо не си въобразявах; това действително бе баща ми и той се приближаваше. Този път побягнах не на шега. Макар да имах предимство от няколко часа, татко бе успял да ме настигне. Както разбрах по-късно, той ме бе последвал по следите, които бях оставила в пясъка.

Баща ми беше прекалено стар, за да ме хване, така поне си бях мислила, докато аз бях млада и пъргава. Според детското ми съзнание той беше стар. Сега си спомням със смях, че тогава е бил само на трийсетина години. Всички бяхме невероятно издръжливи, тъй като се придвижвахме пеш и бежешком навсякъде, нямахме нито коли, нито какъвто и да било обществен транспорт. А аз вечно бързах, гонех животните, носех вода, тичах да изпреваря настъпващия мрак, за да се прибера преди изчезването на светлината.

След известно време вече не чувах зова на баща си, затова забавих крачка до темпото на джогинг. Ако не престанех да се движа, баща ми щеше да се умори и да се откаже. Внезапно се обърнах и го видях да идва откъм хълма зад мен. Той също ме забеляза. Ужасена, побягнах по-бързо. И още по-бързо. Все едно, че се движехме със сърф сред вълни от пясък — аз се изкачвах на някой хълм, а той потъваше в

падината зад мен. Продължихме така няколко часа, когато внезапно осъзнах, че вече не го виждам. Той вече не ме викаше.

Най-сетне спрях, със силно разтуптяно сърце, скрих се зад един храст и се огледах. Нищо. Ослушах се внимателно. Никакъв звук. Забелязах една оголена плоска скала и отидох да си почина върху нея. Бях си взела обаче поука от грешката от предишната нощ и когато хукнах отново, минах покрай скалите, където земята беше твърда, а после пак смених посоката на движение; така баща ми нямаше да може да ме проследи по останените в пясъка стъпки.

Татко сигурно бе тръгнал да се връща към къщи, тъй като слънцето вече започваше да залязва. Но той нямаше да успее да се прибере преди стъмване. Щеше да се наложи да бяга в мрака, да се вслушва в нощните звуци на нашето семейство, да се ориентира по виковете на децата, по смеха, по блеенето и мученето на животните. Вятърът пренася звуците на много по-големи разстояния през пустинята, така че тези шумове бяха за нас като фарове, когато се изгубехме нощем.

След като повървах край скалите, смених посоката на движение. Нямаше значение накъде ще поема, защото няхах представа коя щеше да ме отведе до Могедишо. Продължих да бягам, докато слънцето залезе и настана такъв мрак, че не виждах нищо. Умирах от глад и не можех да мисля за нищо друго, освен за ядене. Краката ми бяха окървавени. Седнах да почина под едно дърво и заспах.

Събудих се на сутринта от парещите лъчи на слънцето. Отворих очи и погледнах нагоре, към красивия евкалипт, който достигаше до небето. Действителността бавно достигна до съзнанието ми. „Боже мой, аз съм съвсем сама. Какво ще правя?“

Станах и побягнах отново. Успях да карам така няколко дена, но не съм сигурна точно колко. Знам само, че за мен нямаше време; само глад, жажда, страх, болка. Когато станеше прекалено тъмно и не можех да виждам повече, спирах да почина. По обяд, когато слънцето станеше особено силно, сядах под някое дърво.

Именно по време на една от тези следобедни почивки ме събуди лъвът. По това време вече не се вълнувах от мисълта за свободата; единственото ми желание бе да се върна у дома при мама. Онова, което

искаха по-силно дори от водата и храната, бе майка ми. И макар за нас да бе нещо обичайно да изкарваме по един-два дена без вода и храна, аз си давах сметка, че няма да издържа още дълго. Бях толкова слаба, че почти не бях в състояние да се движа, а стъпалата ми бяха целите напукани и всяка стъпка бе мъчение. Когато лъвът застана пред мен и започна да се облизва, вече се бях предала. Дори приветствах с радост възможността да ме убие бързо, тъй като по този начин щеше да ме спаси от една по-дълга агония.

Но лъвът погледна костите, които всеки момент щяха да пробият кожата ми, хлътналите ми бузи и изпъкналите очи, и си тръгна. Не знам дали му стана жал за мен или се е водил от по-прагматичното съображение, че нямаше да му стигна дори за лека закуска. Или пък Господ се бе намесил в моя полза. Аз обаче реших, че Господ не може да е толкова безсърдечен и да ме спаси, само за да ме остави да умра по друг, по-жесток начин, например от глад. Той очевидно имаше други планове за мен, затова го помолих за съвет.

— Вземи ме... води ме.

Хванах се в дървото и, с негова помощ, се изправих на крака и се обърнах към Господ със зов за помощ.

Тръгнах отново и само след минути се озовах на пасбище, пълно с камили. Спуснах се към една от женските и започнах да суча направо от нея, като бебе. Пастирът ме забеляза и се развика:

— Махай се оттук, малка кучко!

В ръцете му изплющя камшик. Аз обаче отчаяно се бях вкопчила в камилата като пиявица и продължих да смуча възможно най-бързо.

Пастирът продължаваше да тича към мен и да вика. Знаеше, че ако не успее да ме изплаши и да ме прогони преди да е стигнал до мен, след това щеше да бъде късно. Млякото щеше да е свършило. Аз обаче бях успяла да изсмуча достатъчно и побягнах. Той ме подгони и дори успя да ме жегне няколко пъти с камшика, преди да го надбягам. Но аз бях по-бърза от него и го оставих зад себе си, да ругае сред пясъка на следобедното слънце.

Вече се бях заредила с гориво и имах енергия. Затова продължих да бягам, докато стигнах в някакво село. Никога досега не бях ходила на такова място; в него имаше сгради и улици от спечена пръст. Тръгнах по средата на улицата, като реших, че именно тук трябва да се

върви. Въртях глава във всички посоки. Подмина ме някаква жена, огледа ме от главата до петите и се провикна:

— Виж се колко си глупава. Къде мислиш, че се намираш? — А след това се обърна към другите селяни, които се движеха по улицата: — О, Боже! Вижте ѝ само краката! — Посочи към стъпалата ми, напукани, със спечена кръв по тях. — Ех! Боже мили. Това трябва да е някое глупаво селянче. — А после извика отново към мен: — Момиченце, ако искаш да живееш, махни се от тази улица. Махни се от пътя!

Махна ми да мина встрани и се засмя.

Знаех, че всички я чуват, и се смутих. Сведох глава, но продължих да ходя по средата на пътя, тъй като не разбирах за какво говори. Съвсем скоро се появи камион и наду клаксона. Наложих се да отскоча встрани. Обърнах се с лице по посоката на движение и вдигнах ръка към летящите към мен коли и камиони. Не мога да кажа, че ги спирах на автостоп, тъй като дори не бях чувала за това. Просто стоях на пътя с вдигната ръка и опитвах да спра някой от тях. Прелетя един автомобил и едва не ми отнесе ръката, така че се наложи да се поприбера малко по-встрани. Протегнах отново ръка, но този път не толкова далеч, като продължавах да се движа. Гледах лицата на хората, които преминаваха край мен в своите коли, като се молах наум някой от тях да спре и да ми помогне.

Най-накрая спря един камион. Не се гордея с онова, което стана по-късно... но така или иначе, то се случи, и не ми остава да кажа нищо друго освен истината. И досега, когато се сетя за този камион обаче, ми се иска да се бях доверила на инстинкта си и да не бях влизала в него.

Камионът пренасяше камъни за някакъв строеж; те бяха остри. Отпред стояха двама мъже. Шофьорът отвори вратата и рече на сомалийски:

— Качвай се, скъпа.

Почувствах се безпомощна, болна от страх.

— Отивам към Могадишо — обясних аз.

— Ще те взема, където и да отиваш — ухили се той.

Когато се усмихна, видях червените му зъби, оцветени от тютюна. Но аз знаех, че бяха червени не от тютюна, тъй като веднъж бях гледал как баща ми го дъвче. Това бе кхат, наркотично растение,

подобно на кокаина. Африканските мъже го употребяваха масово. На жените не бе позволено да се докосват до него и слава Богу. То кара мъжете да побесняват, да се превъзбудят, прави ги агресивни и е провалило живота на мнозина.

Разбрах, че не ме чака нищо добро, но тъй като не знаех какво друго да правя, кимнах. Шофьорът ми каза да се кача отзад. Това ми донесе известно облекчение, тъй като така щях да бъда по-далеч от двамината. Качих се в каросерията на камиона и се свих в един ъгъл, като се мъчех да се настаня по-удобно, доколкото бе възможно да се постигне това върху камъните. Вече беше тъмно и в пустинята ставаше студено. Щом тръгнахме, ми стана студено и аз легнах, за да се скрия от вятъра.

Следващото, което помня, бе как приятелят на шофьора се приближи и клекна до мен. Беше минал четирийсетте и бе грозен като смъртта, а освен това оплешивяваше. Той обаче очевидно опитваше да компенсира, като си пускаше малък мустак. Зъбите му бяха начупени, някои липсваха. Остатъците бяха неприятно червени от кхата, но това не му пречеше да ми се усмихва до уши и да ги показва гордо. До края на живота си няма да забравя похотливото му усмихнато лице.

На всичко отгоре беше и дебел. Разбрах го, когато си свали панталоните. Еректиралият му пенис увисна над мен. Той ме сграбчи за краката и опита да ги разтвори насила.

— О, моля те, моля те, не — замолих го аз.

Увих краката си един около друг, но това не го отказа от намерението да ги разтвори. Но тъй като не успя, отдели ръката си от тях и ме зашлеви през лицето. Нощта отнесе острия ми писък, докато камионът продължаваше да се носи напред.

— Разтвори си шибаните крака!

Продължихме да се борим. Сега вече той се бе стоварил с цялата си тежест отгоре ми, а острите камъни ми режиха гърба. Удари ме отново, този път — по-силно. Разбрах, че трябва да измисля някоя друга тактика; бе прекалено силен за мен. Мъжът очевидно знаеше какво прави. За разлика от мен той беше опитен; несъмнено бе изнасилвал доста жени. Аз просто щях да бъда следващата. Страшно ми се искаше да го убия, но не разполагах с оръжие.

Затова се престорих, че го желая и рекох:

— Добре, добре. Но първо ме остави да се изпишкам.

Видях, че това го възбуди дори още повече. Ами да, момиченцето го желаше! Пусна ме да се изправя. Отидох в противоположния ъгъл, клекнах и се престорих, че пишкам. Това ми даде няколко минути за размисъл. Когато приключих с малкия си театър, вече имах готов план за действие. Взех най-големия камък, който намерих и, без да го пускам, се върнах до мъжа и легнах до него.

Той се покатери отгоре ми и аз стиснах камъка. Вдигнах ръка и го стоварих с всичка сила върху слепоочието му. Видях как му се зави свят и го ударих отново. Той се строполи. Подобно на воин внезапно почувствах невероятна сила. Нямах представа, че я притежавам; тогава разбрах, че когато някой бъде изложен на смъртна опасност, той придобива огромна сила. Едва в такъв момент човек разбира колко силен може да бъде. Ударих го пак и видях как от ухото му потече кръв.

Приятелят му на кормилото ни забеляза от прозорчето на кабината и се разкрещя:

— Какво, по дяволите, става там?

Затърси място за спиране сред храсталаците. Знаех, че ако ме хванеше, с мен беше свършено. Докато камионът намаляваше скорост, аз изпъльзах до задната страна на каросерията, покачих се на камъните и скочих на земята като котка. А след това хукнах, сякаш ме гонеше самият дявол.

Шофьорът бе възрастен човек; той изскочи от кабината и завика прегракнало:

— Ти уби приятеля ми! Върни се! Ти го уби!

Хукна след мен из оскъдните храсталаци, но не след дълго се отказа да ме преследва повече. Поне аз така си помислих.

Върна се в камиона, включи мотора и го насочи след мен, сред пустинята. Фаровете осветиха земята около мен; чух рева на мотора зад гърба си. Бягах толкова бързо, колкото можех, но камионът естествено ме приближаваше. Направих зиг-заг и завих обратно в мрака. Той не успя да ме види и най-накрая се отказа и се насочи към пътя.

Тичах из пустинята като преследвано животно. По-късно бягах известно време през джунгла и отново — през пустиня, без да знам къде се намирам. Продължавах да тичам, когато изгря слънцето. Най-после стигнах до друг път. Макар да ми се повдигаше при мисълта за онова, което можеше да се случи, отново опитах да спра някой на

автостоп; бях наясно, че трябва да отида колкото се може по-далеч от шофьора на камиона и неговия приятел. Така и не разбрах какво се случи с мъжа, който ме атакува, след като го ударих с камъка, но последното ми желание бе да се срещна отново с тези хора.

Вероятно съм представлявала красива гледка така, както стоях на утринното слънце встрани от пътя. Шалът ми вече се бе превърнал в мръсна дрипа. Бях тичала в продължение на дни из пясъците и кожата и косата ми бяха покрити с прах, крайниците ми приличаха на сухи клонки, заплашващи да се счупят при първия по-силен полъх на вятъра, а раните по стъпалата ми можеха да засрамят и прокажения. Вдигнах ръка и магнах към един мерцедес. Елегантно облеченият мъж отби встрани на пътя. Пропълзях на седалката край шофьора; дъхът ми секна при вида на разкошната обстановка.

— Къде отиваш? — попита човекът.

— Натам — отвърнах аз и посочих право напред, в посоката, в която мерцедесът вече се движеше.

Мъжът отвори уста, като показаха красивите си бели зъби, и започна да се смее.

2

ДЕТСТВО СРЕД ЖИВОТНИТЕ

Преди да избягам от дома си животът ми бе протекъл сред природата и семейството; връзката ни с животните бе изключително силна и бяхме живи благодарение на нея. Аз имах една обща черта с всички деца по света: любовта към животните. Всъщност най-ранните ми спомени са свързани с моето любимо козле Били. Той бе най-голямото ми богатство, бе всичко за мен, и може би го обичах още повече, защото беше малък, също като мен. Носех му всичката храна, която успявах да намеря, докато той се превърна в най-пухкавото и щастливо козле в стадото. Мака ми питаше непрестанно:

— Защо това козле е толкова дебело, след като останалите са така слаби?

Аз полагах големи грижи за него, решех го, галех го, говорех му с часове.

Връзката ми с Били е показателна за живота ни в Сомалия. Животът на моето семейство се преплиташе с живота на стадата, за които се грижехме ежедневно. Ние зависехме от тях и затова ги уважавахме безкрайно, и тези чувства намираха израз във всичко, което правехме. Всички деца от семейството се грижеха за животните; започвахме да помагаме в това още с прохождането. Израствахме с животните, процъфтявахме, когато процъфтяваха те, страдахме, когато страдаха, умирахме заедно с тях. Отглеждахме едър добитък, овце и кози, но макар да обичах силно Били, не съществуваха съмнение, че камилите бяха най-важните животни, които притежавахме.

Камилата е легендарна в Сомалия. Сомалия отглежда повече камили от която и да било друга страна в света; те са по-многобройни от нейното население. В нашата страна имаме древна традиция на устна поезия и голяма част от нея е посветена на предаването на уроците на камилата от едно поколение на друго и обясняване на огромната ѝ значимост за нашата култура. Помня една песен, която ни пееше майка ни. В основни линии в нея се казваше следното:

— Моята камила отиде при лошия човек, който или ще я убие или ще ми я открадне. Затова се моля, затова умолявам, моля те, върни ми камилата.

От бебе бях наясно с огромната значимост на тези животни, равностойни на чисто злато за нашето общество. Без тях е невъзможно да се живее в пустинята.

Дори животът на човека се измерва с камили. Цената на убития е сто камили. Кланът на убиеца трябва да плати сто камили на семейството на жертвата, в противен случай то атакува убиеца, за да си отмъсти. Традиционната цена за булката се изплаща също в камили. Във всекидневието именно те ни поддържат живота. Никое друго домашно животно не е така добре приспособено към съществуването в пустинята. Камилата пие веднъж седмично, но може да изкара без вода и цял месец. Междувременно обаче женската камила дава мляко, с което ни храни и утолява жаждата ни — неоценимо предимство, когато си далеч от всякакъв водоизточник. Дори при най-високи температури тези животни задържат в себе си вода и оцеляват. Те се задоволяват с оскъдните хрусталаци в нашите безводни земи и оставят тревата за останалия добитък.

Ние ги обучаваме да ни превозват из пустинята заедно с оскъдната ни собственост; с тях плащаме и дълговете си. В другите страни всеки може да се качи в колата си и да отпраши накъдето иска, но нашето единствено средство за придвижване освен собствените ни крака, е камилата.

Тя е подобна в много отношения на коня. Сближава се силно със своя господар и прави за него неща, които той самият не би направил за никой друг. Мъжете обздравят младите камили — между другото една доста опасна практика — и ги приучват да бъдат яздени и да следват водачество. Изключително важно е да бъдеш твърд с тях; усетят ли по-мек ездач, те го хвърлят или ритат.

Подобно на повечето сомалийци, ние водехме пасторален живот. Макар да водехме непрекъснато борба за оцеляване, тъй като притежавахме големи стада от камили, едър рогат добитък, овце и кози, ние минавахме за богати според стандартите на страната. Следвайки традицията, братята ми се грижеха за по-едрите животни, говедата и камилите, а ние, момичетата, отговаряхме за по-дребните.

Като номади пътувахме непрестанно и никога не се застоявахме на едно място за повече от три-четири седмици. Това се налагаше заради животните. Бяхме принудени да търсим храна и вода за тях, а в сухия сомалийски климат тези основни нужди се задоволяват доста трудно.

Домът ни представляваше изплетена от трева колиба. Тъй като беше преносима, тя вършеше същата работа като палатка. Построявахме рамката от пръчки, а майка ми изплиташе рогозки от трева и ние ги мятахме върху сплетените пръчки, така че се образуваше купол с диаметър около метър и осемдесет. Когато дойдеше време да се преместим, ние разглобявахме колибата и привързвахме пръчките и рогозките, заедно с малкото ни останали вещи, към гърбовете на камилите. Те са невероятно силни животни. Бебетата и малките деца ги яздеха, докато останалите ходехме пеш, като направлявахме стадата към новия си дом. Щом откриехме място с вода и някаква растителност, изграждахме новия си лагер.

Колибата осигуряваше покрив за бебетата, сянка от обедното слънце и място за съхраняване на прясното мляко. Нощем спяхме на открито под звездите, като децата се свиваха едно в друго върху някоя рогозка. След залез пустинята изстиваше. Нямахме достатъчно одеяла за всяко дете и тъй като дрехите ни бяха малко, ние се топлехме едни други. Майка ни спеше в единия край, като наш пазител, защитникът на семейството.

Сутрин ставахме с изгрева на слънцето. Първата ни задача бе да отидем към загражденията, където пазехме животните, и да ги издоим. Навсякъде, където спирахме, сечехме фиданки и правехме заграждения за добитъка, за да не се пръска нощем. Малките държахме в отделно заграждение, за да не изсучат всичкото мляко на майките си. Една от моите задачи бе да доя кравите. От част от млякото правех масло, но в същото време трябваше да оставям достатъчно за телетата. След доенето пускахме бебетата на животните, за да се нахранят.

После закусвахме с камилско мляко, което е по-хранително от млякото на другите животни и много по-богато на витамин С. Нашият регион бе особено сух и нямаше достатъчно вода за отглеждане на каквито и да било растения, така че нямахме нито хляб, нито зеленчуци. Понякога следвахме големите диви африкански прасета,

които ни отвеждаха до растителност. Те надушваха ядивните корени и ги изравяха с копита и зурли, за да ги ядат. Понякога използвахме тяхното водачество, за да разнообразим и обогатим малко всекидневната си трапеза.

Гледахме на коленето на животни за храна като на разточителство и прибягвахме до него само при спешни или специални случаи, като сватба например. Животните бяха прекалено ценни за нас, за да ги убиваме и да ги ядем; отглеждахме ги заради тяхното мляко и за да купуваме срещу тях другите стоки, от които се нуждаехме. Ежедневната ни закуска и вечеря се състояха само от камилско мляко. Понякога нямаше достатъчно за всички, затова хранехме първо най-малките деца, после — по-големите, и т.н. Майка ми хапваше едва след като всички други се бяха нахранили. Всъщност, като се замисля сега, не си спомням да съм виждала някога майка ми да се храни, макар очевидно да го е правила. Но ако останехме без вечеря, никой не се паникьосваше. Нямаше смисъл да се вайкаме и оплакваме. На бебетата им беше позволено да плачат, но по-големите деца знаеха правилата и просто си лягаха да спят. Опитвахме да запазим благоразположение и спокойствие, а на другата сутрин, ако дадеше Господ, щяхме да намерим разрешение. Нашата философия се изразяваше с две думи: Ин'шаллах, което означаваше, че нещо ще се случи „ако Господ пожелае“. Знаехме, че животът ни зависи от природните стихии и те се контролират от Бог, не от нас.

Истинско пиршество за нас бе, когато баща ни донесеше торба ориз. Тогава използвахме маслото, получено при биенето на кравето мляко в една изплетена от майка ни кошница. От време на време продавахме някоя коза за зърно, отгледано в по-плодовити райони на Сомалия, а след това го смिलाхме и си правехме каша или го опуквахме в тиган над огъня. А когато се намирахме в съседство с други семейства, винаги деляхме продуктите си. Ако едните имаха фурми или корени, или бяха заклали животно, ние ги сготвяхме и си поделяхме храната. Деляхме късмета си, тъй като, макар да живеехме изолирано през повечето време и пътувахме най-много заедно още с едно-две други семейства, продължавахме да бъдем част от едно по-голямо общество. Погледнато от практичната страна, месото и всяка друга прясна храна трябваше да се консумира веднага, защото нямаше хладилници.

Всяка сутрин след закуска извеждахме животните от загражденията. На шестгодишна възраст аз вече отговарях за шейсет-седемдесет овце и кози, които водех на паша из пустинята. Хващах дългата пръчка и тръгвах сама с животните, като пеех моята песничка, с която ги водех. Ако някой се отклонеше от стадото, аз го връщах с помощта на пръчката. Те тръгваха с радост, тъй като си даваха сметка, че излизането от загражденията означаваше хранене. Ранното тръгване бе важно, за да се намери най-доброто място с прясна вода и много трева. Всеки ден набързо претърсвах района за вода, за да изпреваря другите пастири; в противен случай техните животни щяха да изпият малкото, което се намираще там. Колкото по-силно грееше слънцето, толкова по-бързо изсъхваше земята и попиваше всяка влага. Правех всичко възможно да осигуря повечко вода за животните, тъй като често минаваше цяла седмица, преди да намерим отново вода. Дори две. Даже три, кой знае. Най-тъжното по време на суша бе да гледаш как умират животните. Пътувахме все по-нататък и по-нататък ден след ден в търсене на вода; стадото се опитваше да издържи, но идваше момент, когато не можеше да продължи повече. Животните започваха да се строполяват и човек се чувстваше безкрайно безпомощен; знаеше, че това е краят, но не можеше да стори нищо.

Никой не притежава пасбищата в Сомалия. Трябваше да проявявам изобретателност и да откривам места с достатъчно растителност за моите кози и овце. Инстинктът ми за оцеляване бе изострен до крайност; оглеждах небето и търсех облаци и признаци за предстоящ дъжд. Останалите ми сетива също се включваха, тъй като дъждът можеше да бъде предсказан и от някоя особена миризма или определено усещане във въздуха.

Докато животните пасяха, аз бдях за хищници, тъй като те са навсякъде в Африка. Хиените се промъкваха незабелязано и отмъкваха някое отлъчило се от стадото агънце или козленце. Львовете и дивите кучета също не ни даваха мира; те се движеха на глутници, а аз бях сама.

Докато наблюдавах небето, пресмятах внимателно колко съм се отдалечила и кога ще трябва да тръгна, за да се прибера у дома преди мръкване. Случваше се обаче да сгреша в сметките и тогава започваха неприятностите. Докато вървах, препъвайки се в тъмното, хиените започваха да атакуват, тъй като знаеха, че не мога да ги виждам в

тъмното. Не успях да прогоня една, когато вече друга се промъкваше зад мен. Докато се занимавах с нея, идваше трета. Хиените са най-неприятни, тъй като са неуморни и никога не си тръгват, преди да са хванали нещо. Когато се приберяхме вечер и затворех животните в заграждението, аз ги преброявах на няколко пъти, за да видя дали не липсва някое от тях. Една вечер, след прибиране, като преброих козите установих, че са с една по-малко. След като ги преброих още два пъти изведнъж осъзнах, че не съм видяла Били. Втурнах се към майка си, като виках:

— Мамо, Били го няма... Какво да правя?

Но, разбира се, бях закъсняла. Не ми оставаше друго, освен да си поплача горчиво, докато майка ми ме галеше по главата; нямаше съмнение, хиените бяха изяли пухкавия ми любимец.

Каквото и да се случеше с нас, добитъкът беше неизменно първата ни грижа, дори по време на суша, болест или война. Непрекъснатите политически вълнения в Сомалия създаваха огромни проблеми в градовете, но ние бяхме толкова изолирани, че почти никога не ги усещахме. Но когато бях на около девет години се появиха някакви войски и направиха лагер в близост до нас. Плъзнаха слухове за изнасилени от войниците самотни момичета; аз лично познавах едно момиче, с което това се бе случило. Нямаше значение дали армията е сомалийска или марсианска; тези хора не бяха част от нас, не бяха номади, и ние ги избягвахме на всяка цена.

Една сутрин баща ми ми каза на напоя камилите и аз поведох стадото. Очевидно през нощта бе пристигнала войска и бе разположила лагера си край пътя, като палатките и камионите се простираха докъдето поглед стига. Скрих се зад едно дърво и ги наблюдавах как се щурат насам-натам в униформите си. Бях уплашена, историята на онова момиче не ми излизаше от главата. Бях сама, нямаше кой да ме защити, така че войниците можеха да направят каквото си искат с мен. Намразих ги от пръв поглед. Не ми беше ясно какво правят; дори и да спасявах Сомалия, аз пак не исках да имам нищо общо с тях. Камилите ми обаче имаха нужда от вода. Единственият друг път, който знаех, и благодарение на който можех да избягна прекосяването на лагера, бе прекалено дълъг и заобиколен, за

да го изминавам с цялото стадо, затова реших да развържа камилите и да ги пусна да минат през лагера без мен. Те тръгнаха сред войниците, като се насочиха право към водата, както се бях надявала. Хукнах по заобиколния път, като се криех зад дърветата и храстите, и най-сетне стигнах до камилите от другия край на кладенеца. А след това, когато небето потъмня, повторихме процедурата и се насочихме в безопасност към къщи.

Всяка вечер, след като приберях стадото в загражденията, идваше ред за доенето. Около вратовете на камилите привързвахме дървени звънци. Техният звук е истинска музика за номадите и те с удоволствие се вслушват в нея привечер, когато започне доенето. Звънците са като фар за онзи, който не е успял да се прибере по видело и трябва да търси дома си в мрака. Когато пустинното небе потъмнее, се появява една ярка планета, знак, че е време за прибиране на овцете в загражденията. На другите народи тази планета е известна като Венера, планетата на любовта, но в моята страна ние я наричаме макал хидхид, което означава „скриване на агнетата“.

Често проблемите ми започваха именно по това време: след като не бях спирала да работя от изгрев слънце, повече не можех да си държа очите отворени. Движех се в полумрака и просто заспивах, а козите се блъскаха в мен. Друг път докато доях коленичила, главата ми клюмваше. И ако баща ми ме видеше така да задремвам, ставаше една... Аз обичам баща си, но той беше безмилостен; ако ме хванеше да спя по време на работа, ме набиваше, за да се увери, че приемам сериозно задълженията си и им отделям нужното внимание. След като свършихме всичката си работа, вечеряхме с мляко от камила. После събирахме дърва, наклаждахме голям огън, топлехме се край него, говорехме и се смеехме, докато заспим.

Тези вечери са любимият ми спомен от Сомалия: стоях в компанията на моите родители, на братята и сестрите си, и всички бяхме сити и се смеехме. Винаги се стремяхме да запазваме оптимизма си. Никой не си позволяваше да започне да хленчи и да се оплаква, или пък да предложи:

— Хей, хайде да си поговорим за смъртта.

Животът там беше тежък. Имахме нужда от всичката си сила, за да оцелеем, а негативизмът само щеше да подкопае жизнената ни енергия.

Дори когато бяхме далеч от селата, аз никога не се чувствах самотна, защото играех с моите братя и сестри. Имах един брат и две сестри по-големи от мен и още няколко — по-малки. Непрекъснато се гонехме едни други, катерехме се по дърветата като маймуни, играехме една игра, при която чертаехме линейки в пясъка с пръсти, колекционирахме камъчета и правехме дупки в земята, за да играем на една африканска игра, наречена „манкала“. Имахме и наша версия на кегли, само дето вместо топка използвахме камъни. Тя ми беше любима, аз бях много добра на нея и вечно се опитвах да накарам по-малкия си брат Али да я играе с мен.

Най-голямото ни удоволствие обаче бе чистата радост да бъдем деца на дивата природа, свободата да бъдем част от нея и да се наслаждаваме на нейните гледки, звуци и миризми. Наблюдавахме как групи лъвове лежат по цял ден и се пекат на слънцето, как се търкалят по гръб, вирват крака нагоре във въздуха и ръмжат. Техните малки се гонеха и си играеха също като нас. Надбягвахме се с жирафите, зебрите и лисиците. Особена слабост имахме към дамана, африканско животно, голямо колкото заек, което всъщност е наследник на слона. Чакахме търпеливо край дупките им и щом малките им личица се появяха, хуквахме да ги гоним из пясъка.

Веднъж, при една разходка, открих яйце на щраус. Реших да го отнеса у дома, тъй като исках да видя как ще се излюпи малкото щраусче, а след това да си го отгледам. Яйцето имаше размери приблизително колкото топка за боулинг. Точно го бях измъкнала от дупката му в пясъка и се канех да го отнеса, когато се появи майката-щраус и се спусна след мен. Повярвайте ми, щраусите са наистина бързи — те мога да бягат със седемдесет километра в час. Тя ме настигна бързо и започна да ме кълве по главата. Уплаших се, че ще ми спуска черепа като яйчна черупка, затова ѝ оставих бебето и си плюх на петите.

Рядко се доближавахме до гористи местности, но когато това станеше, обичахме да наблюдаваме слоновете. Отдалеч чувахме подобният им на гръм рев и се покатервахме на някое дърво, за да ги видим. Подобно на лъвовете, маймуните и хората, слоновете живеят на

общества. Ако сред тях има малко, всички възрастни слонове, братовчеди, чичовци, лели, сестри, майка, баба... всички те се грижат за него, за да бъдат сигурни, че никой няма да му направи нищо. Ние, децата, стояхме с часове на върха на някое дърво и се заливахме от смях, докато наблюдавахме света на слоновете.

Но постепенно щастливите мигове сред моето семейство започнаха да стават все по-малко и по-малко. Сестра ми избяга. Брат ми отиде да учи в града. Аз научавах тъжни факти за нашето семейство, за живота. Дъждовният период отмина и беше все по-трудно и по-трудно да се грижим за животните. Животът ставаше суров, а заедно с него ставах сурова и аз.

Част от тази издръжливост се оформи, докато наблюдавах как умират моите братя и сестри. В началото в семейството ми имаше дванайсет деца, но сега сме останали само шест. Майка ми роди близнаци, но те умряха веднага след раждането. Помня и красивото шестмесечно момиченце. Предишната вече то още бе здраво, но на следната сутрин майка ми ме извика:

— Уейърис!

Изтичах при нея; тя бе коленичила над бебето. Аз бях още малко дете, но усетих, че става нещо страшно и сестричката ми не изглежда добре.

— Уейърис, отиди да ми донесеш мляко от камила! — изкомандва майка ми. Аз обаче не бях в състояние да помръдна. — Бързай, тичай! — Аз обаче стоях като в транс и наблюдавах ужасена сестра си. — Какво ти става? — извика ми мама.

Най-сетне успях да се раздвижа, но знаех какво ме очаква, когато се върна. Донесох млякото, но бебето бе напълно неподвижно; разбрах, че е мъртво. Когато погледнах отново сестра си, мама ме зашлеви с всичка сила. Дълго време още ме обвинява за нейната смърт; мислеше, че притежавам някаква магическа сила и съм причинила смъртта на бебето, докато съм се взирала в него в това състояние.

Аз нямах такава сила, но братчето ми имаше. Всички бяха единомисленици, че той не е обикновено дете. Наричахме го Стареца, защото като стана на шест години косите му посивяха. Той беше

изключително интелигентен и всички идваха за съвет при него. Приближаваха се и питаха:

— Къде е Стареца?

А после подред настаняваха малкото сивокосо момче в скута си и питаха:

— Какво мислиш за дъжда тази година?

И макар на години да бе дете, не се държеше никога като дете. Той мислеше, говореше, седеше и се държеше като много мъдър възрастен човек. Всички го уважаваха и същевременно се бояха от него, тъй като той очевидно не бе като нас. Стареца умря като момче, сякаш само за няколко кратки години бе преживял цял един живот. Никой не разбра причината, но всички сметнаха, че смъртта му бе логична. Той очевидно не принадлежеше на този свят.

Както във всяко друго голямо семейство, всеки имаше своята роля. Моята роля беше на бунтарката. Тази репутация си заслужих след серия от действия, които ми се струваха напълно логични и обясними, но на по-възрастните от мен и особено на баща ми, им изглеждаха възмутителни. Един ден с по-малкия ми брат Али седяхме под едно дърво и ядохме бял ориз с камилско мляко. Али изгълта лакомо своята порция, аз обаче се наслаждавах бавно на всяка хапка, тъй като това бе рядък разкош за нас. Ние не гледахме на храната като на нещо, което ни е гарантирано и аз неизменно дъвчех с удоволствие всяка хапка. В купичката ми оставаше още малко мляко с ориз, от които възнамерявах да извлека максимална наслада. Изведнъж Али пъкна лъжицата си в моята купичка и изгреба последната ми хапка, като не остави нито зрънце ориз. Без да се замисля грабнах ножа, който лежеше до мен, и забих острието в бедрото на Али. Той изпищя, извади ножа и го заби на същото място в моя крак. Сега вече и двамата бяхме ранени, но вината падна върху мен, тъй като аз бях нападнала първа. Днес и двамата имаме еднакви белези от този обяд.

Една от първите прояви на бунтарския ми характер бе свързана с копнежа да си имам обувки. През целия си живот бях мечтала за това. Днес, въпреки че съм модел, не притежавам много дрехи — чифт дънки, няколко тениски — но имам цял шкаф, натъпкан с всякакви обувки: с високи токчета, сандали, маратонки, мокасини и ботуши,

макар да нямам с какво да ги нося. Като малка изгарях от отчаяно желание да имам обувки, но много от децата в моето семейство нямаха дори дрехи, а за обувки изобщо не можеше и да се помисли. Моята мечта обаче беше да нося красиви кожени сандали, каквито имаше майка ми. Как само исках да обуя чифт удобни обувки и така да се грижа за моите животни, да ходя, без да се притеснявам за камъни и тръни, змии и скорпиони. Стъпалата ми вечно бяха изранени и днес все още нося черните белези. Веднъж един трън проби цялото ми стъпало, отдолу догоре. Понякога тръните се счупваха вътре в крака. В пустинята нямаше нито лекари, нито лекарства, с които да лекуваме раните. Въпреки това се налагаше да ходим, защото трябваше да се грижим за животните. Никой не казваше:

— Не мога.

Просто си вършехме работата, всяка сутрин ставахме и тръгвахме куцукайки.

Един от братята на баща ми беше много богат. Чичо Ахмед живееше в града, в Галкайо, но ние се грижехме за неговите камили и за останалите му животни. Предпочитаха винаги аз да са грижа за неговите кози, тъй като си вършех прилежно работата, поях ги и ги пасях добре и правех всичко възможно да ги опазя от хищниците. Един ден — бях на около седем години — чичо Ахмед дойде да ни види и аз заявих:

— Виж, искам да ми купиш обувки.

Той ме погледна и се засмя.

— Да, да, добре. Ще ти взема обувки.

Знаех, че е изненадан, тъй като бе необичайно за едно момиче да си поиска нещо, още по-малко нещо толкова екстравагантно като обувки.

Следващия път, когато баща ми ме заведе при него, бях силно развълнувана, тъй като днес щях да получа първия си чифт обувки. При първа възможност попитах нетърпеливо:

— Е, донесе ли ги?

— Да — отвърна той, — донесох ги.

И ми подаде някакъв пакет. Извадих обувките и ги огледах; това бяха евтини, жълти гумени сандали, а не красиви и кожени като мамините. Не можах да повярвам.

— Това ли са ми обувките? — извиках аз и му ги хвърлих.

Когато те се удариха в лицето на брат му, баща ми опита да се престори на възмутен, но не успя... и вместо това се запревива от смях.

— Не мога да повярвам на очите и ушите си — обърна се към него чичо ми. — Как го възпитавах това дете?

Започнах да се карам с чичо си, тъй като бях безкрайно разочарована; бях вбесена.

— Толкова работих за този боклук! — виках аз. — Свърших всичката тази работа за теб и какво получавам? Чифт евтини гумени сандали? Пфу! Предпочитам да ходя боса... По-скоро ще ходя боса, докато краката ми се окървяват, но няма да сложа тази подигравка!

И посочих към подаръка му.

Чичо Ахмед ме съзерцава известно време безмълвно, след което вдигна очи към небето и изпъшка:

— О, Аллах!

Изправи се с въздишка, взе сандалите и си ги върна у дома.

Аз обаче не смятах да се предавам така лесно. Започнах да изпращам на чичо си послания по всеки роднина, приятел или непознат, запътил се към Галкайо.

— Уейърис иска обувки!

Трябваше да почакам обаче още доста години, преди мечтата ми да се осъществи. Междувременно продължавах да се грижа за козите на чичо Ахмед и да помагам на семейството си в отглеждането на нашите стада, като изминавах хиляди километри боса.

Няколко години преди епизода с обувките на чичо Ахмед, когато бях съвсем малко момиче, някъде на около четири години, дойде един посетител, Гюбан. Той бе добър приятел на баща ми и идваше често да ни види. Та той остана да разговаря дълго с родителите ми. Когато започна да се мръква, майка ми вдигна глава към небето и като забеляза, че планетата макал хидхид се е появила, рече:

— Време е да прибираме агнетата.

— О, защо не оставиш аз да свърша тази работа вместо теб? — предложи Гюбан. — Уейърис може да ми помогне.

Почувствах се много важна, тъй като бях предпочетена пред момчетата за помощник на приятеля на татко. По принцип аз самата

тичах като диво животно, където и да отивах, но сега вече се мръкваше, страхувах се и не се отделях от Гюбан. Внезапно той си свали сакото, метна го на пясъка и седна върху него. Аз го съзерцавах объркана и се възпротивих:

— Защо сядаш? Става тъмно; трябва да приберем добитъка.

— Имаме време. Ще се заемем с това след минутка. — Премести се в единия край на сакото и потупа празното място до себе си. — Ела да седнеш.

Приближих се неохотно. Тъй като от дете бях голяма любителка на историите, реших, че сега ми се удава възможност да чуя още една.

— Приказка ли ще ми разкажеш?

Приятелят на татко потупа отново по сакото.

— Ако седнеш, ще ти разкажа.

Щом го направих, той започна да се опитва да ме бутне назад.

— Не искам да лягам. Искам да ми разкажеш някоя приказка — настоявах упорито аз и се изправях отново до седнало положение.

— Хайде, хайде. — Дланта му натискаше силно рамото ми. — Легни и гледай звездите, а аз ще ти разкажа една история.

Изтегнах се върху сакото му, зарових стъпала в студения пясък и се взрях във фосфоресциращия Млечен път. Небето ставаше черно като индиго, агнетата се щураха около нас и блееха в мрака, а аз очаквах нетърпеливо началото на историята. Внезапно лицето на Гюбан се озова между мен и Млечния път; той коленичи между краката ми и дръпна малкия шал, увит около кръста ми. В следващия миг усетих нещо твърдо и мокро да се притиска към влагалището ми. Замръзнах, без да разбирам какво става, но чувствах, че е нещо много лошо. Натискът се увеличаваше, докато премина в остра болка.

— Искам мама! — Внезапно ме заля някаква топла течност и нощният въздух се изпълни с отвратителна остра миризма. — Ти се изпишка върху мен! — изпищях ужасена аз.

Скочих и започнах да си бърша краката с шала, за да се отърва от неприятно миришещата течност.

— Не, не, всичко е наред — прошепна успокояващо той и ме стисна за ръката. — Просто се опитвах да ти разкажа една история.

Отскубнах се и хукнах право при майка си, а Гюбан се спусна след мен, като опитваше да ме хване. Щом видях мама, седнала край

огъня, който хвърляше оранжеви отражения по лицето ѝ, аз се хвърлих към нея и обвих с ръце краката ѝ.

— Какво има, Уейърис? — попита притеснено мама. Появи се и Гюбан, задъхан, и майка ми го погледна. — Какво е станало с нея?

Той се засмя непринудено и махна с ръка.

— О, опитах да ѝ разкажа една история и тя се уплаши.

Бях се вкопчила с желязна хватка в майка си. Искях да ѝ кажа какво бе направил с мен приятелят на татко, но нямах думи... не знаех какво бе направил. Погледнах усмихнатото му лице на светлината на огъня, лице, което щеше да се налага да виждам отново и отново през идните години, и разбрах, че съм го намразила завинаги.

Мама ме погали по главата, която бях завряла в скута ѝ.

— Уейърис, всичко е наред. Хайде, успокой се, скъпа, това е било само една история. Не е нещо истинско. — А след това се обърна към Гюбан. — Къде са агнетата?

3

ЖИВОТЪТ НА НОМАДИТЕ

Тъй като съм израснала в Африка, аз нямам онова чувство към историята, което изглежда толкова важно в други части на света. Нашият език, сомалийският, има писменост едва от 1973 година насам, така че не ни учеха да четем или да пишем. Знанията се разпространяваха устно, а най-важното, уменията за оцеляване, ни предаваха нашите родители. Така например майка ми ме учеше как да плета от суха трева съдове за съхраняване на мляко; баща ми ме учеше как да се грижа за нашите животни и да ги поддържам здрави. Не се впускахме в разговори за миналото — никой нямаше време за това. Всичко беше в сегашно време. Какво ще се прави днес? Всички деца ли са се прибрали? Ще имаме ли достатъчно за ядене? Къде можем да намерим вода?

В Сомалия живеехме така, както са живели нашите предци в продължение на хилядолетия; почти нищо не се бе променило кой знае колко. Като номади ние живеехме без електричество, телефони или автомобили, още по-малко — компютри или телевизори. Тези факти, съчетани с живота ни в настоящето, ни даваха много по-различна перспектива за време от онази, която доминира в Западния свят.

Подобно на останалите членове на семейството и за нямах представа на колко години съм; мога само да гадая. Бебетата, които се раждат в моята страна, имат малък шанс да останат живи до една година, затова запомнянето на датата на раждане не е от такова значение. Когато бях дете живеехме без изкуствени конструкции за измерване на времето като часовници, календари и дневни разписания. Вместо това съобразявахме живота си със сезоните и слънцето, планирахме всяко движение според нуждата от дъжд, а деня — според дневната светлина. Ориентирахме се за часовете според положението на слънцето. Ако сянката ми падаше на западната страна, беше сутрин; когато се движеше право под мен, беше пладне; а пресечеше ли на другата страна, беше следобед. С напредването на деня сянката се

удължаваше и това беше знакът, по който се ориентирах, че е време да поемам обратния път към къщи.

Решавахме какво ще правим през деня след като станехме сутринта, а после се захващахме усърдно с работата и не спирахме, докато не я свършим или докато станеше толкова тъмно, че не се виждаше нищо повече. Нямаше такова нещо като да се събудиш и денят ти вече да е планиран целия. В Ню Йорк хората често разлистват бележника си и питат:

— Свободен ли си за обяд на четиринайсети... а какво ще кажеш за петнайсети?

В такъв случай отговарям така:

— Защо не ми се обадиш в деня преди срещата?

Няма значение колко пъти съм записвала разни ангажименти; все още не мога да свикна с тази мисъл. Когато пристигнах за първи път в Лондон бях истински озадачена от реакцията на хората, които поглеждаха китката си и изведнъж възкликваха:

— Трябва да тичам!

Просто не виждах връзката между едното и другото. Струваше ми се, че всеки се е втурнал нанякъде, че всяко действие е отмерено до секунда. В Африка няма бързана, няма стрес. Африканското време е много, много бавно, много спокойно. Ако някой каже: „Ще се видим утре около обяд“, значи срещата ще се състои около четири-пет часа. Аз и досега отказвам да нося часовник.

През детските ми години в Сомалия никога не ми е идвало наум да се пренеса в мислите си напред в бъдещето или назад в миналото и да задам въпрос от рода на:

— Мамо, какво е било твоето детство?

В резултат не знам почти нищо за историята на моето семейство, особено като се има предвид, че напуснах дома си в съвсем ранна възраст. Все ми се иска да мога да се върна и да задам някои въпроси сега — да питам майка си какъв е бил животът ѝ като момиче, откъде е била нейната майка и как е умрял баща ѝ. Притеснявам се, че може никога да не науча тези факти.

Все пак знам едно нещо за майка си, а именно, че беше много красива. Знам, че звуча като типична дъщеря, изпълнена с обожание, но това е самата истина. Лицето ѝ беше като скулптура на Модилиани, а кожата — толкова черна и гладка, сякаш беше изсечена от черен

мрамор. Тъй като кожата на мама беше въгленовочерна, а зъбите — ослепително бели, когато тя се усмихнеше нощем, човек виждаше единствено блясъка на зъбите ѝ, сякаш плуваха сами във въздуха. Косата ѝ беше дълга и права, и много мека, а тя я приглаждаше с пръсти, тъй като никога не бе притежавала гребен. Майка ми е висока и стройна и тези черти са наследили всичките ѝ дъщери.

Тя се държи много спокойно и тихо. Започне ли обаче да говори, става истерично забавна и се смее много. Разказва вицове и някои от тях са наистина смешни, други — истински мръсни, а някои са просто глупави, но целта ѝ е да ни изненада с тях. Случвало се е да ме погледне и да каже:

— Уейърис, защо очите ти изчезват?

Но любимата ѝ глупава шегичка беше да ме нарича Авдохол, което означава „малка уста“. Без видима причина, тя ме поглеждаше и питаше:

— Хей, Авдохол, защо ти е толкова малка устата?

Баща ми беше много красив и, повярвайте, той го знаеше много добре. Беше висок около метър и осемдесет, слаб и по-светъл от мама. Косата му беше кафява, а очите — светлокафяви. Татко беше наперен, тъй като знаеше, че изглежда добре. Той вечно дразнеше мама.

— Мога да изляза и да си намеря друга жена, ако не...

И запълваше празното място със съответното желание. Или пък:

— Виж, започвам да се отегчавам тук. Ще си потърся друга жена.

Майка ми не му оставаше длъжна.

— Давай, действай. Да видим какво можеш да направиш.

Двамата наистина се обичаха, но за жалост един ден тези заплахи се превърнаха в истина.

Майка ми бе израснала в Могадишо, столицата на Сомалия. Баща ми, от друга страна, бе номад и бе прекарал целия си живот в бродене из пустинята. Когато го срещнала, той ѝ се сторил безкрайно красив и идеята да води номадски живот с него ѝ се видяла много романтична. Скоро решили да се оженият. Татко отишъл при баба ми, тъй като дядо ми вече бил мъртъв, и поискал разрешение да се ожени за мама.

— Не, не и не, в никакъв случай — отвърнала баба. А след това рекла на майка ми: — Това момче е развейпрах.

Баба нямала намерение да позволи на своята красива дъщеря да си прахоса живота в отглеждане на камили в пустошта с този човек, с този пустинник! Когато майка ми била около шестнайсетгодишна обаче избягала и се омъжила за него.

Заминали в друга част на страната и заживели в пустинята с неговото семейство, което създадо редица проблеми за мама. Нейното семейство разполагало с пари и власт и този труден, номадски живот ѝ бил напълно чужд. Но имало още един, дори по-голям проблем. Баща ми е от племето дааруд, а майка ми — от племето хауайи. Подобно на индианците, жителите на Сомалия са разделени на племена и всеки е фанатично предан на своята общност. Тази племенна гордост е станала причина за много войни в нашата история.

Между даарудите и хауайите съществува голямо съперничество и семейството на баща ми се отнасяло винаги зле с мама, като вярвало, че тя стои по-ниско от тях, тъй като е от друго племе. Мама се чувствала дълго време самотна, но трябвало да се приспособи някак си. След като избягах от къщи и бях разделена от моето семейство си дадох сметка какъв трябва да е бил животът ѝ, когато е живяла съвсем сама сред даарудите.

Майка ми започнала да ражда бебета и в тяхното отглеждане намерила любовта, която ѝ липсвала след раздялата с нейните роднини. Но сега, вече като зряла жена, си давам сметка през какво трябва да е минала, като е износила и родила дванайсет деца. Помня как, когато мама беше бременна, изведнъж изчезваше и не я виждахме с дни. А по-късно се появяваше отново... и носеше мъничко бебче. Тя отиваше сама в пустинята и раждаше там, като вземаше нещо остро, за да отреже пъпната връв. Веднъж, след като изчезна, трябваше да преместим лагера, заради вечното търсене на вода. Наложило ѝ се да върви четири дни из пустинята с новороденото бебе в ръце, докато открие своя съпруг.

Винаги бях чувствала, че аз бях нейната любимка. Двете бяхме силно свързани и аз все още мисля всеки ден за нея, като моля Господ да се погрижи за нея, докато с тази работа успея да се заема аз. Като дете винаги се бях стремяла да бъда до нея, и по цял ден очаквах с нетърпение завръщането си вкъщи, когато щях да мога да се стгуша до мама, а тя да ме гали по главата.

Майка ми плетеше красиви кошници — умение, което се придобива с многогодишна практика. Двете сме прекарвали много часове заедно, докато ме учеше как да направя малка чашка, от която да мога да си пия млякото, но опитите ми да измайсторя нещо по-голямо никога не приличаха на нейните произведения. Моите кошници бяха надърпани и целите в дупки.

Един ден желанието да бъда с мама и естественото детско любопитство ме накараха да я проследя скришно. Веднъж месечно тя напускаше лагера и отиваше някъде за целия следобед.

— Твърдо съм решила да разбера какво правиш, мамо — заявих аз. — Какво е това нещо, което правиш всеки месец?

Тя ми каза да си гледам работата. Децата в Африка нямат право да се месят в живота на родителите си. И, както обикновено, ми поръча да си стоя въщи и да наглеждам по-малките си братя и сестри. Но щом я видях да излиза, я последвах от известно разстояние, като се криех зад храстите. Тя се срещна с пет други жени, които също идваха отдалеч. Те насядаха под едно голямо, красиво дърво и стояха там няколко часа по време на следобедната почивка, когато е прекалено горещо, за да се прави нещо друго. По това време животните и семействата им почиваха, така че те можеха да отделят тези часове за себе си. Гледах отдалеч как приближават глави и ядат пуканки и пият чай. Така и не разбрах какво си говореха, тъй като нямаше как да ги чуя от такова разстояние. Най-сетне реших да се покажа, най-вече защото исках да хапна от тяхната храна. Тръгнах и заставах до майка си.

— Откъде се появи? — възкликна тя.

— Проследих те.

— Лошо, непослушно момиче — сгълча ме тя.

Другите жени обаче се засмяха и занареждаха:

— О, гледайте какво умно момиченце. Ела тук, скъпа...

В крайна сметка майка ми се примири и ме остави да си хапна малко пуканки.

И така, в тази ранна възраст нямах представа, че може да съществува и друг свят, различен от света, в който живеех с нашите кози и камили. Без пътувания до различни страни, без книги, телевизия и филми, моят свят се състоеше единствено от гледките, които виждахме всеки ден край нас. Определено не си давах сметка, че майка

ми бе водила друг живот. Преди обявяването на независимостта на Сомалия през 1960 година, южната ѝ част е била колонизирана от Италия. В резултат в Могадишо се чувстваше силното влияние на италианската култура, архитектура и общество. Майка ми дори говореше италиански. Понякога, като се ядосаше, майка ми пускаше някое проклятие на италиански.

— Мамо! — поглеждах я притеснено аз. — Какво говориш?

— О, това беше на италиански.

— Какво е „италиански“? Какво означава?

— Нищо... Гледай си работата.

И ми махваше да си вървя.

По-късно открих сама, така, както открих и колите и сградите, че италианците са част от големия свят извън нашата колиба. Много пъти ние, децата, разпитвахме мама как така бе взела решение да се омъжи за баща ни.

— Защо изобщо последва този човек? Виж къде живееш, докато твоите братя и сестри живеят навсякъде по света; те са посланици, а ти какво получи? Защо избяга с този неудачник?

Тя отговаряше, че се била влюбила в татко и решила да избяга с него, за да могат да бъдат заедно. Майка ми обаче е силна, много силна жена. Въпреки всичко, което е изтърпяла, никога не съм я чула да се оплаче. Никога не съм я чула да казва: „Писна ми от всичко това“ или „Повече няма да търпя това.“ Мама е мълчалива и твърда като желязо. И изведнъж, без никакво предупреждение, ни смайва с някоя от глупавите си шегички. Моята цел е един ден да стана силна като нея; тогава ще мога да кажа, че съм успяла в живота.

Заниманията на нашето семейство са типични за Сомалия, тъй като повече от 60% от нейните жители са пастири-номади и се прехранват като отглеждат животни. От време на време баща ми отиваше в някое село, за да продаде животно и да купи торба ориз, плат за дрехи или чаршафи. Понякога изпращаше животното за продан с някой познат, който после трябваше да изпълни списъка с покупките.

Друг начин, по който изкарвахме пари, бе като събирахме тамяна, за който се споменава в Библията като един от даровете на Влъхвите за бебето Исус. Неговият аромат се цени и в наши дни така,

както се е ценял и в древни времена. Дървото, от което се събира тамянът, расте по високите места на североизточна Сомалия. То е красиво, малко дърво, достигащо около метър и половина височина, а клоните му образуват навеси, подобни на отворен чадър. Аз обикновено удрях с брадва по дървото, но не силно, а само колкото да му цепна кората. И тогава дървото започваше да пуска млечнобяла течност. Чаках цял ден белият сок да се втвърди. Понякога го дъвчехме като дъвка заради горчивия му вкус. Събирахме парчетата в кошница, а по-късно баща ми ги продаваше. Вечер горяхме тамян на огъня. И досега, когато усетя уханието на тамян, аз се пренасям назад в онези вечери. Понякога купувам тамян от Манхатън, рекламиран като оригинален, но неговият аромат е толкова бледо подобие, че никога не би могъл да се мери с богатото екзотично благоухание на нашите огньовете в пустинните нощи.

Многочленното ни семейство е също типично за Сомалия, където всяка жена има средно седем деца. На децата се гледа като на бъдещата пенсия на родителите, защото когато пораснат, те започват да се грижат за тях. Сомалийските деца се отнасят към своите родители, баби и дядовци с огромно уважение и никога не се осмеляват да оспорят авторитета им. Човек трябва да се отнася с уважение към всички по-възрастни от него хора, дори към по-големите си братя и сестри, и да се съобразява с техните желания. Именно поради това смятаха за толкова скандални някои от бунтарските ми прояви.

Друга причина за високата раждаемост, освен липсата на противозачатъчни средства, е стремежът работата да се поделити между повече хора. Дори задоволяването на основни нужди като осигуряване на вода — не на много или даже на достатъчно вода, а изобщо на каквото и да било количество вода — е изнурително тежка задача. Когато всичко в района около нас изсъхнеше напълно, баща ми тръгваше да търси вода. Той завързваше огромни чували на гърбовете на камилите, чували, които майка ми изплиташе от трева. След това напускаше дома и отсъстваше с дни, докато намери вода да напълни чувалите и се върне обратно. Ние опитвахме да стоим на едно място, за да го чакаме, но всеки следващ ден ставаше все по-трудно и по-трудно, тъй като се налагаше да изминаваме все повече мили, за да

напояваме стадата. Понякога се налагаше да тръгнем без него, но той винаги ни намираще, макар и без помощта на пътища, пътни знаци или карти. А когато баща ми отидеше в някое село за храна, едно от децата трябваше да върши неговата работа, тъй като мама стоеше вкъщи и координираше цялата дейност.

От време на време тази задача се падаше на мен. Понякога се налагаше да вървя дни наред, докато намеря вода, тъй като нямаше никакъв смисъл да се връщам с празни ръце. Знаехме, че никога не трябва да се връщаме неуспели — тогава нямаше да има никаква надежда. Просто продължавахме да търсим, докато намерим. Никой не приемаше извинения от рода на „не мога“. Ако майка ми ми кажеше да намеря вода, трябваше да намеря. Когато заживях в западния свят, бях изумена да слушам оплаквания като: „Не мога да работя, защото ме боли главата.“ В такива случаи ми се е искало да кажа на тези хора: „Нека аз ви дам една наистина тежка работа. И тогава никога повече няма да се оплаквате от вашата.“

Един от начините за осигуряване на повече работна ръка е чрез увеличаване броя на жените и децата; многоженството е широко разпространена практика в Африка. Моите родители са необичаен пример, тъй като останаха само двамата в продължение на много години. Най-сетне един ден, след като роди дванайсет деца, майка ми рече:

— Прекалено съм стара... Защо не си вземеш друга жена и не ме оставиш да отдъхна? Остави ме на мира вече.

Не знам дали го е казала сериозно. Вероятно не е мислила, че татко ще приеме буквално думите ѝ.

Но един ден баща ми изчезна. Първо помислихме, че е отишъл за вода или за храна и майка ми започна да се грижи сама за всичко. Когато не се върна и след втория месец, решихме, че е умрял. И тогава, пак така внезапно, баща ми се появи. Всички деца стояхме пред нашата колиба. Той се приближи и попита:

— Къде е майка ви?

Обяснихме, че още не се е прибрала с животните.

— Добре тогава — усмихна се до уши той. — Искам всички да се запознаете с моята съпруга.

И побутна напред някакво седемнайсетинагодишно момиче, не много по-голямо от мен самата. Ние само се оцъклихме насреща му; нямахме право да кажем нищо, а и не знаехме какво да кажем.

Ужасен бе мигът, когато мама се върна вкъщи. Ние, децата, чакахме напрегнато какво ще се случи. Мама погледна баща ни и, без да забелязва другата жена в мрака, рече:

— О, значи все пак реши да се върнеш, а?

Татко пристъпи от крак на крак и извърна поглед.

— Ами, да... да. Между другото, запознай се с моята съпруга.

И прегърна новата си жена.

Никога няма да забравя лицето на мама, осветено от огъня. То просто помръкна.

— По дяволите! Отнело ми го е това малко, малко момиче!

Мама просто умираше от ревност, но правеше героични опити да не го покаже.

Нямахме представа откъде е новата съпруга на баща ни, нито знаехме каквото и да било за нея. Това обаче не ѝ попречи да започне да командва веднага нас, децата. Не след дълго седемнайсетгодишното момиче започна да командва и мама, да ѝ нарежда да отиде да ѝ донесе това, да ѝ сготви онова. Нещата бяха станали много напрегнати, когато един ден то допусна фатална грешка: зашлеви брат ми Стареца.

Случи се така, че този ден всички деца бяхме в нашето свърталище /всеки път, когато се преместехме, намирахме някое дърво, възможно най-близо до колибата, което се превръщаше в „детската стая“/. И така, един ден стоях под това дърво с братята и сестрите си, когато чух плача на Стареца. Изправих се и го видях да идва към нас.

— Какво има? Случило ли ти се е нещо? — попитах аз, като се наведох, за да му избърша лицето.

— Тя ме зашлеви... толкова силно ме зашлеви.

Не беше нужно да питам за кого става дума, тъй като никой в нашето семейство никога не бе удрял Стареца. Нито майка ни, нито някой от по-големите братя и сестри, нито дори баща ни, който биеше останалите най-редовно. Не беше нужно да го бият, тъй като той бе най-разумният сред нас и винаги постъпваше правилно. Удрянето на брат ми беше повратната точка, то бе повече, отколкото можех да понеса, и аз отидох да потърся онова глупаво момиче.

— Защо си зашлевила брат ми? — попитах аз.

— Изпи ми млякото — отвърна по характерния си високомерен начин тя, сякаш беше кралица и притежаваше всичкото мляко от нашите стада.

— Твоето мляко ли? Аз оставих въпросното мляко в колибата и ако той е искал мляко, ако е бил жаден, е можел да го вземе. Не е нужно да го удряш!

— О, я млъквай и се разкарай от главата ми! — развика се тя, като ме пропъди с махване на ръката.

Аз я погледнах втренчено и поклатих глава; макар по това време да бях само на около тринайсет години, знаех, че е допуснала голяма грешка.

Моите братя и сестри ме чакаха под дървото, опитвайки напрегнато да дочуят разговора ми със съпругата на татко. Когато се приближих, аз посочих към питащите им лица и заявих:

— Утре.

Те кимнаха.

На следващия ден късметът беше на наша страна, тъй като татко каза, че заминава за два дена. Когато дойде време за следобедната почивка аз върнах вкъщи моите животни и намерих една от сестрите и двама от братята си.

— Новата съпруга на татко започва да прекалява — изрекох очевидното аз. — Трябва да направим нещо, за да ѝ дадем урок, тъй като на това трябва да се сложи край.

— Така е, но какво можем да сторим? — попита Али.

— Ще видиш. Ти само ела с мен и ми помогни.

Взех едно дебело, грубо въже, с което привързвахме вещите си за камилите при пътуване. Изведохме изплашената съпруга на татко извън лагера и я накарахме да се съблече в храсталака. После привързахме глезените на Малката съпруга и преметнахме въжето през дебелия клон на едно огромно дърво. Тя ту ни проклинаше, ту пицеше, ту хлипаше, докато ние опъвахме въжето, като я издигнахме над земята. С братята ми решихме да я оставим на около два метра и половина височина, където не можеше да я достигне никое диво животно. След това привързахме въжето и я оставихме там, да се извива и да крещи сред пустинята.

Баща ми се прибра на следващия ден, един ден по-рано от очакваното. Той попита къде е малката му женичка. Всички вдигнахме рамене и отговорихме, че не сме я виждали. За щастие я бяхме отвели достатъчно далеч, така че виковете ѝ не се чуваха.

— Хммм — измънка той и ни изгледа подозрително.

Вече се смрачаваше, а той все още не бе открил и следа от нея. Разбрал, че нещо не е както трябва, той започна да ни разпитва:

— Кога сте я виждали за последен път? Днес виждали ли сте я? Ами вчера?

Казахме, че не сме я виждали предишната нощ и това, разбира се, беше вярно.

Баща ми се паникьоса и започна да я търси трескаво навсякъде. Откри я чак на другата сутрин. Булката на баща ни бе висяла с главата надолу почти два дена и не беше в особено добра форма. Прибра се бесен вкъщи.

— Кой е отговорен за случилото се? — попита той.

Ние мълчахме и се гледахме, но тя, разбира се, му каза.

— Уейърис ги водеше. Тя ме нападна първа!

Татко се приближи и започна да ме бие, но всички деца скочиха отгоре му. Знаехме, че не е редно да удряме баща си, но просто не можехме да издържаме повече.

Подир тази случка новата съпруга на баща ни се промени. Нашата цел бе да ѝ дадем урок и тя го бе научила добре. След като се бе снабдявал богато и пребогато с кръв в продължение на два дни, мозъкът ѝ очевидно се бе освежил и тя стана учтива и мила. От този миг нататък тя започна да целува краката на майка ми и да ѝ служи като робиня.

— Какво мога да ти дам? Какво мога да направя за теб? Не, не... аз сама ще го направя. Ти седни и си почини.

А аз си мислех: „Ето, виждаш ли, така трябваше да се държиш още от самото начало, малка кучко, и щеше да ни спестиш доста излишна скръб.“ Животът на номада обаче е тежък и макар да бе с двайсет години по-млада от майка ни, новата съпруга на татко не бе толкова силна. В крайна сметка мама разбра, че няма защо да се страхува от това момиченце.

Номадският живот е труден, но също така е изпълнен с красота... свързан е дотолкова с природата, че е неотделим от нея. Майка ми ме кръстила на едно природно чудо; „уейърис“ означава „пустинно цвете“. Пустинното цвете цъфти на голи, безводни места, където могат да оцелеят малко други същества. Понякога в моята страна не вали повече от година. Но най-сетне дъждът руква, прочиства околния пейзаж и тогава, като по някакво чудо, се появява чудният цвят. Те са ярки, жълтеникавооранжеви, и поради тази причина жълтото винаги е било любимият ми цвят.

Когато някое момиче се омъжи, жените от нейното племе отиват в пустинята и събират тези цветя. Изсушават ги, след това добавят вода и приготвят каша, която намазват по лицето на булката, за да придобие златист блясък. После украсяват стъпалата и дланите ѝ с къна, с която изрисуват различни орнаменти. Почернят миглите ѝ с черен прах, за да придадат дълбочина и сексапил на очите. Всички тези козметични средства се изготвят от растения, така че са напълно естествени. По-късно жените я увиват в яркоцветени шалове — червени, яркорозови, оранжеви и жълти — колкото повече, толкова по-добре. Никой не се срамува, ако не притежава много; повечето семейства са невероятно бедни. В такъв случай булката ще носи най-доброто, което успеят да намерят нейните майка, сестри и приятелки, и ще се държи не по-малко гордо, една характерна за всички сомалийци черта. На сватбения ден тя излиза да поздрави своя жених, изумителна със своята красота. Мъжът не го заслужава!

Хората от племето носят подаръци на младоженците. И отново не е нужно да се чувстват задължени да купят това или онова, или да се притесняват, че не могат да си позволят нещо по-добро. Всеки дава каквото може. Някои изплитат рогозка, на която да спят, други дават купа, а онези, които не разполагат с това, носят храна за празненството след церемонията. В нашата култура няма неща като меден месец; още следващият ден след сватбата е работен, така че началото на съвместния живот не е лесно за нашите младоженци.

Освен сватбите, нямаме много други празненства. Не съществуват задължителни празници, отбелязани в календара. Затова пък има друга голяма причина за радост — падането на дългоочаквания дъжд. Водата, източникът на живота, е голяма ценност в моята страна. Номадите, които живеят в пустинята, изпитват дълбоко, огромно уважение към водата, гледат на всяка капка като на несравнимо богатство. Аз самата и до ден днешен обичам водата. Доставя ми удоволствие дори само да я наблюдавам.

След дълги месеци на суша понякога изпадахме в отчаяние. В такива случаи хората се събираха и отправяха молби за дъжд към Господ. В някои случаи те помагаха, а в други — не. Една година през целия така наречен дъждовен сезон не падна и капка дъжд. Половината ни животни умряха, а останалите губеха все повече сили от жажда. Мама ми каза, че ще се съберем всички, за да се молим за дъжд. Заприиждаха хора, като че ли отникъде. Започнахме да се молим, да пеем и да танцуваме, опитвайки да бъдем щастливи и да си повдигнем духа.

На следващата сутрин се струпяха облаци и не след дълго рукна дъжд. Тогава, както винаги при дъжд, започна истинската веселба. Съблякохме се и започнахме да се къпем, за първи път от месеци. Хората изпълняваха нашите традиционни танци — жените пляскаха с ръце и напяваха, и ниските им гласове се носеха далеч в пустинната нощ, а мъжете скачаха високо във въздуха. Всеки донесе по нещо за ядене и се нахранихме като царе, за да отпразнуваме този животворен дар.

В дните след дъжд саваната се покриваше със златни цветове, тревата позеленяваше. Животните имаха възможност да се хранят и да пият до насита, на нас ни се представяше възможност да се отпуснем и да се наслаждаваме на живота. Можехме да ходим до новосъздадените езера, да се къпем и да плуваме. Свежият въздух се изпълваше с птичи песни и номадската пустиня се превръщаше в рай.

4

КАК СЕ СТАВА ЖЕНА

Дойде време за обрязването на най-голямата ми сестра Аман. Както всички по-малки братя и сестри, аз ѝ завиждах, че навлиза в света на възрастните, който беше все още затворен за мен. Аман бе вече тийнейджърка, доста по-голяма от нормалната възраст за обрязване, но до този момент нещо все бе пречило това да се осъществи. Докато моето семейство обикаляше Африка в безкраен цикъл, все се разминавахме с циганката, която изпълняваше този древен ритуал. Когато баща ми най-сетне я откри, той я доведе да обреже двете ми по-големи сестри Аман и Халемо. Но когато жената дойде в нашия лагер, Аман бе отишла да търси вода, така че циганката обряза само Халемо. Баща ми започваше да се притеснява, тъй като Аман приближаваше възрастта за женитба, но никое момиче не можеше да се омъжи, ако предварително не е „обработено“ както трябва. Според сомалийската мъдрост между краката на момичето има лоши, нечисти неща, макар да се раждаме с тях. И те трябва да се отстранят; клиторът, малките срамни устни и почти целите големи устни се изрязват, а след това раната се зашива и на мястото на гениталиите остава само един белег. Подробностите около рязането обаче никога не се обясняват на момичето; то знае само, че когато му дойде времето, ще се случи нещо специално.

В резултат всички малки момичета очакват с нетърпение церемонията, отбелязваща раздялата с детството и превръщането в жена. Първоначално този ритуал се е изпълнявал при навлизането на момичето в пубертета и е имал своя смисъл, тъй като то вече е ставало плодовито и е било в състояние да ражда деца. Но с времето са започнали да го практикуват върху все по-малки и по-малки момичета, отчасти и поради натиск от страна на самите деца, очакващи нетърпеливо този „специален повод“, както децата на Запад чакат рождения си ден или дядо Коледа.

Когато разбрах, че старата циганка идва да обреже Аман, аз поисках да обреже и мен. Аман бе моята красива по-голяма сестра, моят идол, и всичко, което искаше или имаше, желях и аз. В деня преди голямото събитие започнах да моля майка си, като я дърпах за ръката:

— Мамо, нека утре циганката да направи и двете ни заедно. Хайде, мамо, съгласи се!

Мама ме отблъсна.

— Само млъкни, момиченце.

Аман обаче не гореше от такова нетърпение. Помня как промърмори:

— Надявам се, че няма да свърша като Халемо.

Тогавата обаче бях твърде малка, за да разбера какво има предвид, а когато помолих Аман да ми обясни, тя просто смени темата.

Много рано на другата сутрин мама и нейната приятелка заведоха Аман да посрещне жената, която щеше да изпълни обрязването. Аз отново замолих да ме вземат, но мама ми каза да остана вкъщи с по-малките деца. Аз обаче използвах същия метод, както при проследяването на мама до срещата ѝ с нейните приятелки и, като се криех зад храсти и дървета, заставах на безопасно разстояние зад групичката жени.

Циганката пристигна. В нашето общество на нея се гледа като на особено важна особа не само защото има специални знания, а и защото печели много пари от обрязванията. Плащането за тази процедура е един от най-големите разходи за всяко семейство, но се смята за добра инвестиция, тъй като без нея дъщерята няма да излезе на брачния пазар. Момичетата с недокоснати гениталии се смятат негодни за брачен живот, нечисти повлекани, които никой не би пожелал за съпруги. Затова циганката е важен член на нашето общество, но аз я наричам Убийцата, тъй като от нейните ръце са умрели много момичета.

Надникнах иззад дървото и видях как сестра ми сяда на земята. След това майка ми и нейната приятелка я стиснаха за раменете и я накараха да легне, без да я пускат. Циганката започна да прави нещо между краката на сестра ми и аз видях, как лицето на Аман внезапно се изкриви от болка. Тя бе голямо и много силно момиче и внезапно вдигна крак и блъсна циганката в гърдите. Тя се строполи по гръб. А

после се освободи от жените, които я държаха, и се изправи. Видях с ужас как надолу по краката ѝ се стича кръв и оставя следа в пясъка след нея. Всички се втурнаха подире ѝ. Аман ги остави далеч зад себе си, но най-накрая се строполи на земята. Жените се струпяха и продължиха работата си там, където бе паднала. Прилоша ми; не можех да гледам повече и побягнах към къщи.

Сега вече знаех онова, което всъщност не желаех да знам. Така и не разбрах какво се случи, но бях ужасена при мисълта, че ще трябва да го преживея и аз. Нямах как да питам и майка си, тъй като щях да се издам, че съм била там. Държаха Аман отделена от останалите деца, докато раната ѝ зарастне. На втория ден отидох да ѝ занеса вода. Коленичих до нея и промълвих:

— Е, как беше?

— О, беше ужасно... — започна тя. Но вероятно се сети, че е по-добре да не ми казва истината, тъй като аз също трябваше да бъда обрязана и ако разберях какво ме очаква, щях да го очаквам със страх, а не с нетърпение. — Всъщност и на теб скоро ще ти го направят. Сама ще видиш какво е.

И отказа да даде повече обяснения.

От този ден нататък започнах да чакам с ужас момента, в който щях да се превърна в жена. Опитвах се да не мисля за това и времето наистина помогна; постепенно споменът за агонията върху лицето на сестра ми поизбледня. Най-сетне успях да се убедя, че действително искам да стана жена и да се присъединя към моите по-големи сестри.

Един приятел на баща ми пътуваше винаги с нас, заедно със своето семейство. Той беше начумерен стар човек и всеки път, когато с по-малката ми сестра му досаждахме той ни отпъждаше със същия жест, с който се гонят мухи, и ни дразнеше, като казваше:

— Махайте се от мен, нечисти момиченца... мръсни момиченца. Даже още не сте обрязани!

И винаги изговаряше тези слова така, сякаш дори не може да понася вида ни, толкова отвратителен бе този факт. Тези обиди ми бяха страшно неприятни и най-накрая си обещах да намеря начин да го накарам да си затвори глупавата уста.

Този мъж имаше син в юношеска възраст на име Джамах, към когото започнах да изпитвам слабост, макар той да не ми обръщаше внимание. Джамах обаче се интересуваше от Аман. Постепенно започнах да мисля, че той предпочита по-голямата ми сестра пред мен само защото тя беше обрязана, а аз — не. Подобно на баща си, младежът сигурно не искаше да има нищо общо с нечисти, необрязани момиченца. Бях на около пет години, когато отидох при майка си и започнах да ѝ досаждам:

— Мамо, намери ми онази жена. Хайде, кога ще го направиш?

„Трябва да приключи тая работа — мислех си аз. — Трябва да направя това тайнствено нещо.“ Стана така, че циганката се появи само след няколко дни.

Една вечер майка ми ми каза:

— Впрочем, баща ти срещнал случайно циганката. Чакаме я; трябва да пристигне всеки момент, може би утре или вдругиден.

Вечерта преди обрязването мама ми каза да не пия много вода или мляко, за да не пишкам много. Не знаех какво значи това, но не започнах да я разпитвам, само кимнах. Бях нервна, но твърдо решена да приключи проблема. Всички се суетяха около мен повече от обикновено, получих и допълнително количество храна. Точно на тази традиция бях ставала свидетел през годините във връзка с по-големите ми сестри и може би именно тя ме бе изпълвала със завист. Преди да си легна мама рече:

— Ще те събудя сутринта, когато стане време.

Нямах представа как бе разбрала кога ще дойде жената, но мама винаги знаеше тези неща. Тя просто усещаше интуитивно, когато някой щеше да идва, или бе настъпил моментът нещо да се случи.

През нощта лежах будна от вълнение, когато внезапно мама застана над мен. Небето беше все още тъмно — именно онзи момент преди зазоряване, когато мракът изсветлява едва забележимо до сиво. Тя ми даде знак да мълча и ми подаде ръка. Грабнах одеялцето си и, все още полузамаяна, я последвах. Сега вече знам защо вземат момичетата толкова рано сутринта. Искат да им отрежат гениталиите преди останалите да са се събудили, така че никой да не чуе виковете им. Но тогава просто изпълних това, което ми казаха, макар да бях объркана. Отдалечихме се от колибата и навлязохме в гъсталака.

— Ще чакаме тук — заяви мама и седнахме на студената земя. Постепенно ставаше все по-светло, въпреки че формите на предметите все още почти не се различаваха. В този момент чух шляпането на сандали. Майка ми извика името на циганката и допълни: — Ти ли си?

— Да, насам — дочу се някакъв глас, макар все още да не виждах нищо. И ненадейно тя изникна пред нас. — Седни тук.

И посочи някакъв плосък камък. Нямаше „добър ден“, нямаше „как си?“, нито пък някакво обяснение от рода на: „това, което ще стане днес, е много болезнено, и трябва да бъдеш смела.“ Нищо подобно. Убийцата нямаше време за такива неща, чакаше я работа.

Мама взе парче корен от някакво старо дърво, а после ме постави да седна на камъка. Настани се зад мен, накара ме да облегна глава върху гърдите ѝ и ме стисна здраво между краката си. Аз обвих ръце около бедрата ѝ. След това мама че накара да ухапя парчето дърво.

Замръзнах от страх, когато внезапно пред съзнанието ми се появи измъченото лице на Аман.

— Ще ме боли! — промълвих аз, без да изпускам корена от устата си.

Мама се приведе и прошепна:

— Знаеш, че не мога да те държа. Тук съм сама. Затова се опитай да бъдеш добро момиче, миличка. Бъди смела заради мама и ще мине бързо.

Надникнах между краката си; циганката се приготвяше. По нищо не се различаваше от другите сомалийски старици — с многоцветен шал, омотан около главата, и ярка памучна рокля — само дето по лицето ѝ нямаше и следа от усмивка. Тя ме изгледа строго, с мъртъв поглед, и затършува из протритата си торба. Бях вперила очите си в нея, тъй като исках да разбера с какво щеше да ме реже. Очаквах да видя голям нож, но вместо това тя измъкна от торбата малка памучна торбичка. Бръкна в нея с дългите си пръсти и извади счупен бръснач. Завъртя го няколко пъти, за да го огледа. Сега вече слънцето бе изгряло достатъчно, за да различаваме цветовете, но не и подробностите. Въпреки това видях засъхнала кръв по неравното острие на бръснача. Тя се изплю отгоре му и го отърка в роклята си. Докато го търкаше, мама ми върза шал пред очите, за да не виждам.

Следващото, което усетих, бе как режат плътта ми. Чух звука, който издаваше тъпото острие при срязването на гениталиите ми. Сега,

когато си помисля за това, не мога да повярвам, че то действително се е случило с мен. Струва ми се, че говоря за някой друг. По никакъв начин не бих могла да обясня какво е усещането. Все едно някой да отреже парче месо от бедрото ви или да ви отреже ръката, само дете тук ставаше дума за най-чувствителната част на тялото. Аз обаче не помръднах и сантиметър, тъй като помнех Аман и знаех, че от това няма отърване. А и исках мама да се гордее с мен. Просто седях там като каменна статуя и си казвах, че колкото повече мърдам, толкова по-дълго ще продължи мъчението. За нещастие краката ми започнаха да треперят от само себе си, сякаш водени от своя собствена воля.

— Моля те, Боже, нека да свърши по-бързо.

И наистина свърши, тъй като изгубих съзнание.

Когато дойдох на себе си, помислих, че наистина е свършило, но се оказа, че най-лошото тепърва започва. Бяха махнали шала ми и видях, че Убийцата е събрала шепа тръни от акация. С тяхна помощ пробиваше дупки в кожата ми и през тях прекарваше здрав бял конец, за да зашие раната. Краката ми бяха станали напълно безчувствени, но болката между тях бе толкова силна, че ми се прииска да умра. Усетих как се издигам нагоре, като оставям болката долу, как се нося на един-два метра от земята и наблюдавам сцената; циганката съшиваше раните на тялото ми, докато бедната ми майка ме държеше. В този миг изпитах пълно умиротворение; вече не изпитвах нито тревога, нито страх.

Спомените ми спират дотук. Когато отворих отново очи, жената си бе отишла. Бяха ме пренесли и сега лежах на земята край камъка. Краката ми бяха завързани с ленти плат от глезените до хълбоците, за да не мога да мърдам. Огледах се, но майка ми също я нямаше. Не ми оставаше друго освен да лежа и да се питам какво още ме очаква. Обърнах глава към камъка; той бе облян целия в кръв, сякаш на него бяха заклали животно. Парчета от моята плът, моите гениталии, се търкаляха там и съхнеха необезпокоявани на слънцето.

Лежах и наблюдавах как слънцето се издига в небето. Не виждах сянка наблизко и горещите лъчи ме удряха право в лицето, докато майка ми и сестрите ми не дойдоха да ме вземат. Пренесоха ме на сянка под едно дърво и се заеха с подготовката на моето дърво. Такава бе традицията — под някое дърво се приготвяше специална малка колиба, където щях да почивам и да се възстановявам в самота през

следващите няколко седмици. Когато мама и Аман приключиха, ме примъкнаха вътре.

Мислех, че агонията ми е приключила, но дойде ред да пишкам и разбрах защо мама ме бе посъветвала да не пия много вода или мляко. След часовете на чакане умирах от желание да се раздвижа, обаче краката ми бяха вързани и не можех да помръдна. Мама ме бе предупредила да не ходя, за да не се разкъсам, тъй като ако раната се разкъса, ще трябва да се шие отново. Повярвайте, това бе последното, от което се нуждаех.

— Трябва да пишкам — повиках сестра си аз.

Изражението ѝ ми подсказа, че това не е добра новина. Тя се приближи, завъртя ме на една страна и издълба малка дупка в пясъка.

— Давай.

Първата капка причини такова щипане, сякаш кожата ми бе разяждана от киселина. Циганката ме бе зашила така, че бе оставила само един миниатюрен отвор с диаметъра на клечка кибрит за преминаването на урината и на менструалната кръв. Тази бляскава стратегия предполагаше, че момичето няма да прави секс преди сватбата и даваше гаранция на неговия съпруг, че взема девственица. Докато урината се събираше в кървавата ми рана и се процеждаше бавно по краката ми в пясъка — капка по капка — аз започнах да плача. Не бях плакала дори докато Убийцата бе рязала парчета от мен, но паренето сега бе толкова силно, че не бях в състояние да издържам повече.

Вечерта Аман и мама се върнаха вкъщи при семейството и аз останах сама в колибата. Но този път не се страхувах от мрака, от лъвовете или змиите, макар да лежах безпомощна, неспособна да бягам. От онзи момент, в който се бях отделила от тялото си и бях наблюдавала как старицата шие половите ми органи, нищо вече не бе в състояние да ме уплаши. Просто лежах на твърдата земя като отсечена, забравила да се страхувам, вцепенена от болка, без да се вълнувам дали ще живея или ще умра. Изобщо не ме интересуваше и фактът, че сега всички си бяха вкъщи и се смееха край огъня, докато аз лежах сама в мрака.

След няколко дена гениталиите ми се инфектираха и вдигнах висока температура. Ту губех съзнание, ту идвах на себе си. Тъй като се страхувах от болката при уриниране, аз се стисках, докато мама не ми каза:

— Скъпа, ако не пишкаш, ще умреш.

Затова опитах да се насиля. Ако се налагаше да ходя по малка нужда, аз се търкулвах на една страна и се подготвях за изгарящата болка, която ми предстоеше да изтърпя. Раната ми обаче се инфектира дотолкова, че известно време не бях в състояние изобщо да уринирам. През следващите две седмици мама ми носеше храна и вода; през останалото време лежах все така с овързани крака. И чаках раната да зарастне. Трескава, отегчена и неспособна да си намери място, аз нямаше какво друго да правя, освен да си задавам въпроси. Защо? За какво бе всичко това? На тази възраст не разбирах нищо от секс. Знаех само, че бях осакатена с разрешението на майка ми и не можех да разбера защо.

Най-сетне мама дойде да ме вземе и аз се върнах вкъщи; краката ми все още бяха вързани. Първата вечер след завръщането ми татко попита:

— Как се чувстваш?

Предполагам имаше предвид новото ми състояние на истинска жена, но аз не можех да мисля за друго, освен за болката между краката си. Бях само на пет години и само се усмихнах в отговор. Какво знаех аз за живота на жената? Но в действителност, макар тогава да не си давах сметка, знаех много за живота на африканската жена; знаех как да живея безмълвно със страданието по пасивния, безпомощен начин на дете.

Краката ми бяха завързани така повече от месец, докато заздравее раната. Майка ми напомняше непрестанно да не бягам и да не скачам, така че се движех безкрайно предпазливо. Като се има предвид, че винаги съм била енергична и активна, че бягах като леопард, че се катерех по дърветата и прескачах камъните, това бе поредната агония за едно малко момиче — да седи неподвижно, докато неговите братя и сестри играят. Мисълта да преживея отново тази процедура ме ужасяваше толкова, че почти не се осмелявах да се движа. Всяка седмица мама проверяваше дали раната ми зараства както трябва. Когато свали лентите, с които бях овързана, успях да се

видя за първи път. Открих напълно гладка кожа, с изключение на белега по средата, подобен на цип. И този цип бе затворен. Гениталиите ми бяха запечатани като с тухлена стена, недостъпна за всеки, освен са бъдещия ми съпруг, който през първата брачна нощ щеше да ме разреже с нож или да проникне силово.

Щом бях в състояние да ходя отново, вече бях взела решение. Бях размишлявала върху него всеки ден, докато лежах, през всичките седмици, откакто ме бе осакатила онази старица. Задачата ми бе да се върна до камъка, където бях принесена в жертва и да видя дали гениталиите ми са още там. Тях обаче ги нямаше; несъмнено ги бе изял някой лешояд или хиена, боклукчиите, които са неразделна част от кръговрата на живота в Африка. Тяхната роля е да почистват мършата, мрачните останки от трудното ни пустинно съществуване.

Въпреки страданията ми след обрязването, имах късмет. Нещата можеха да се развият и много по-зле, както бе ставало с не едно африканско момиче. При пътуванията си из Сомалия се срещаме с различни семейства и играехме с техните дъщери. При следващите ни срещи обаче някои от момичетата липсваха. Никой не споменаваше истината за тяхното отсъствие, за тях не се говореше изобщо. Те просто бяха умрели в резултат на осакатяването — от загуба на много кръв, от шока, от инфектиране или тетанус. И в това няма нищо учудващо, като се има предвид при какви условия се прави тази операция. Учудващо е по-скоро, че изобщо някой оцелява.

Почти не помня сестра си Халемо. Бях на около три години, когато тя изчезна изведнъж, но аз не разбрах какво се бе случило с нея. По-късно научих, че когато дошло нейното „специално време“ и циганката я обрязала, не успели да спрат кръвотечението от раната.

На около десетгодишна възраст научих историята на една от по-малките ми братовчедки. Тя била обрязана на шест години. По-късно едни от нейните братя бе известно време при нас и ни разказа какво се случило с нея. Отишла някаква жена и извършила процедурата, след което сестра му била отделена в малка колиба, за да се възстанови. Но нейното „нещо“, както го наричаше той, започнало да се подува, и от колибата се носела непоносима воня. Тогава не му повярвах. Защо ще е миришела така лошо, след като подобно нещо не се бе случило с мен

или с Аман? Но сега вече знам, че е казвал истината. В резултат на нехигиеничните условия, при които буквално се „кълцат“ момичетата, раната се е инфектирала. Ужасната миризма е един от симптомите на гангрена. Една сутрин, когато майка им отишла да види дъщеря си както обикновено, я намерила мъртва, със студено, посиняло тяло. Все пак семейството успяло да я погребее, преди лешоядите да успеят да отнесат мрачните ѝ останки.

5

БРАЧНИЯТ ДОГОВОР

Една сутрин се събудих от гласовете на някакви хора. Станах от рогозката и понеже не видях никой, реших да направя проучване. Проследих гласовете и те ме отведоха на около половин миля от къщи, където родителите ми се сбoguваха с група хора.

— Кои са тези, мамо? — попитах аз и посочих към отдалечаващата се дребна жена с увит около главата шал.

— О, това е твоята приятелка Шукрин.

— Семейството ѝ мести ли се оттук?

— Не, тя се омъжва — отвърна майка ми.

Изумена, съзерцавах отдалечаващите се фигури. Аз бях на около тринайсет години и Шукрин не бе много по-голяма от мен, не повече от четиринайсет; не ми се вярваше, че вече се омъжва.

— За кого? — Никой не ми отговори, тъй като се смяташе, че не е моя работа. — За кого? — повторих въпроса си аз и той отново бе посрещнат със същото мълчание. — Тя другаде ли ще заминава... заедно с мъжа, за когото се жени?

Това бе обичайна практика и аз се опасявах, че няма да видя повече приятелката си.

— Не се безпокой — отвърна намусено баща ми. — Ти си следващата.

Родителите ми се отправиха обратно към нашата колиба, а аз стоях като вкаменена, мъчех се да асимилирам тази вест. Шуклин се омъжваше! Омъжваше! Бях чувала, естествено, стотици пъти тази дума, но досега не се бях замисляла над нейното значение.

Като типично сомалийско момиче, никога не бях се сещала за брака и секса. В моето семейство, в цялата ми култура, никой никога не споменаваше за тях. Тази тема изобщо не ми бе идвала наум. Отношението ми към момчетата не бе по-различно, отколкото към момичетата — с тях се състезавахме кой ще се грижи по-добре за

животните, надбягвахме се и се биехме. Единственото, което бях чувала по отношение на секса бе предупреждението:

— Внимавай да не объркаш конците с някой младеж. Трябва да бъдеш девствена, като се омъжиш.

Момичетата знаят, че трябва да се омъжат девствени и само за един мъж и толкова. Това беше животът им.

Баща ми казваше често на мен и на моите сестри:

— Вие, момичета, сте моите кралици. — Смятаха го за щастливец, задето има едни от най-хубавите дъщери в околността. — Вие сте моите кралици и никой мъж няма да обърка конците с вас. Ако някой опита, вие само ми кажете. Аз съм тук, за да ви защитя. Ако трябва, ще умра за вас.

Животът му предостави не една възможност да пази своите „кralици“. Един ден най-голямата ми сестра Аман била навън със своите животни, когато се приближил някакъв мъж. Той започнал да ѝ додява, въпреки че тя отговаряла неизменно:

— Остави ме на мира. Ти не ме интересува.

Най-накрая, като видял, че чарът му не ѝ действа, той наградил Аман и опитал да я насили. И допуснал голяма грешка, тъй като тя беше истинска амазонка, много по-висока от метър и осемдесет и силна като мъж. Набила го, после се прибрала вкъщи и разказала случилото се на баща ми. Като научил, той също отишъл там и набил на свой ред нещастника. Никой не трябваше да додява на неговите дъщери.

Една нощ се събудих, тъй като другата ми сестра, Фаузия, изпищя пронизително. Както обикновено спяхме навън, под звездите, но тя бе отделена от нас и лежеше отстрани. Седнах рязко и видях неясните очертания на човек, който бягаше от нашия лагер. Фаузия продължаваше да крещи. Баща ми скочи и хукна след натрапника. Приблжихме се до нея; тя посочи към краката си, покрити с бяла, лепкава сперма. Мъжът избяга от баща ни, но на сутринта видяхме отпечатъците от сандалите на перверзния тип близо до мястото, където спеше сестра ми. Татко вече имаше представа кой може да е той, но не беше сигурен.

По-късно, по време на поредното засушаване, баща ми отиде до някакъв местен кладенец, за да вземе вода. Докато стоял върху мократа земя на дъното на кладенеца се приближил някакъв мъж. Той изгубил търпение, докато чакал реда си, и извикал:

— Хей, по-живо! Аз също трябва да взема вода!

В Сомалия кладенците представляват открити места, където някой е издълбал достатъчно, понякога до трийсет метра, за да достигне подпочвените води. С намаляването на водата, нараства съперничеството, тъй като всеки се старее да достави достатъчно вода за добитъка. Баща ми отвърнал, че господинът трябва да дойде и да си вземе онова, което му е необходимо.

— Да, точно така и ще направя.

И без да губи време, човекът скочил в дупката. Докато той си вършел работата и пълнел меховете, баща ми забелязал отпечатъците на сандалите в калта.

— Бил си ти, нали?! — възкликнал татко, сграбчил мъжа за раменете и го разтърсил. — Гадно болно копеле, ти си този, дето се натресе на моето момиче!

Баща ми го ударил и след това го набил, както се полага на такъв негодник. Негодникът обаче извадил нож, голям африкански нож, богато гравирани като церемониална кама. Наръгал баща ми четири-пет пъти в ребрата, преди той да успее да измъкне оръжието от ръцете му и да го наръга на свой ред със собствения му нож. Сега вече и двамата били сериозно ранени. Баща ми едва успял да се измъкне от кладенеца и да се добере до нашата колиба; прибра се окървавен и обезсилен. След дълго боледуване най-после се възстанови, но по-късно разбрах, че е говорел истината: действително бе готов да умре за честта на сестра ми.

Баща ми се шегуваше винаги с нас, момичетата.

— Вие сте моите кралици, моето богатство, и ще ви държа под ключ. И ключът е в мен?

— Но татко, къде е ключът? — питах неизменно аз.

А той започваше да се смее като побъркан и отвърщаше:

— Изхвърлих го!

— Ами как тогава ще излезем? — възкликвах аз и тогава вече всички се засмивахме.

— Няма да излезете, скъпа. Няма да излезете преди да кажа, че сте готови.

Той се шегуваше така с всички ни, като се започне от най-голямата ми сестра, Аман, и се стигне до най-малката ми сестричка. Но това всъщност не са шеги. Никой не би могъл да се добере до дъщерите на баща ми без негово съгласие. Тук обаче бе заложено нещо много повече от защитата от нежелани аванси. Девниците са страшно търсени на африканския брачен пазар и вероятно именно на този факт се крепи практикуването на женското обрязване. Баща ми можеше да очаква висока цена за красивите си девствени дъщери, но нямаше почти никаква надежда да омъжи момиче, омърсено от правенето на секс с друг мъж. Докато бях момиче обаче тези факти не ме интересуваха ни най-малко, тъй като едно нормално дете никога не мисли за секс или брак.

Положението бе такова, докато не научих за сватбата на моята приятелка Шукрин. Една вечер, няколко дни по-късно, баща ми се прибра вкъщи и го чух да пита:

— Хей, къде е Уейърис?

— Тук съм, татко — провикнах се аз.

— Ела — повика ме благо той.

По принцип той бе изключително строг и агресивен, затова разбрах, че има нещо. Предположих, че ще иска услуга от мен, утре да направя нещо за животните, да отида за вода, да търся храна или нещо от този род. Затова си останах на мястото, като се взирах с любопитство в него и опитвах да разгадая какво бе планирал за мен.

— Ела, ела, ела, ела — занарежда нетърпеливо той.

Направих няколко крачки към него, като го оглеждах подозрително, но не казах нищо. Татко ме сграбчи за раменете и ме постави да седна върху коленете му.

— Знаеш ли — започна той, — ти наистина се държиш много добре. — Сега вече бях сигурна, че се подготвя нещо. — Винаги си била много добра, повече като момче, повече като син.

Знаех, че това бе най-голямата похвала за него.

— Хммм — измънках в отговор аз, като се чудех на какво дължа цялото това внимание.

— Ти ми беше като син, работеше здраво като мъж, грижеше се добре за животните. И искам да ти кажа, че ще ми липсваш много.

Щом каза това, реших, че той се страхува да не избягам като сестра си Аман. Когато татко опита да уреди женитбата ѝ, тя избяга. Той се опасяваше да не избягам и аз и да оставя всичката тежка работа на тях двамата с мама.

Заля ме вълна на нежност и аз го прегърнах, обзета от чувство за вина за подозрителността ми.

— О, татко, никъде няма да ходя!

Той ме отдели от себе си и се вгледа в лицето ми. А после додаде меко:

— Напротив, ще ходиш, скъпа.

— Къде ще ходя? Няма да ходя никъде... Няма да ви оставя с мама.

— Да, ще ходиш, Уейърис. Намерил съм ти съпруг.

— Не, татко, не! — Скочих и той опита да ме хване, опита да ме сграбчи за ръката и да ме задържи. — Не искам да ходя никъде, не искам да напускам дома си, искам да остана при вас с мама!

— Шшшт, всичко ще бъде наред. Намерил съм ти добър съпруг.

— Кой? — попитах аз, изпълнена с любопитство.

— Ще се срещнеш с него.

Очите ми се напълниха със сълзи, въпреки старанията ми да бъда твърда. Започнах да го прегръщам и да викам:

— Не искам да се омъжвам!

— Добре, Уейърис, виж... — Протегна ръка, взе едно камъче, постави ръце зад гърба си и започна да прехвърля камъчето от едната си длан в другата. След това протегна стиснатите си юмруци напред, за да не видя къде крие камъчето. — Избери лявата или дясната ръка. Ако улучиш къде се намира камъчето, ще направиш каквото ти казвам и ще имаш късмет до края на живота си. Ако сгрешиш, животът ти ще бъде пълен с тъга, тъй като ще бъдеш прокудена от семейството.

Аз вперих поглед в него, като се питах какво ли щеше да стане, ако не изберях нужната ръка. Дали щях да умра? Докоснах лявата му длан. Той я отвори към небето; беше празна.

— Както виждам няма да направя това, което ми казваш — промълвих с тъга аз.

— Можем да опитаме пак.

— Не. — Поклатих бавно глава. — Не, татко. Няма да се омъжвам.

— Той е добър човек! — възкликна баща ми. — Трябва да ми имаш доверие... Мога да позная добрия човек, като го видя. А ти ще направиш, каквото ти кажа!

Стоях, отпуснала рамене — чувствах се болна и уплашена; поклатих глава.

Той хвърли в мрака камъчето, което стискаше в дясната си ръка, и се развика:

— В такъв случай цял живот те чака лош късмет!

— Е, струва ми се, че аз ще трябва да живея по този начин, нали?

Той ме зашлеви силно през лицето, тъй като никоой не отговаряше на баща си. Сега си давам сметка, че се е налагало да ме омъжи бързо, както заради поведението ми, така и по причини, свързани с традицията. Бях се превърнала в бунтарка, в мъжкарана, в дръзко и безстрашно създание и имах репутация на такава. Татко трябваше да ми намери съпруг, докато все още представлявах някаква ценност, тъй като никоой африканец не желае непокорна съпруга.

На другата сутрин станах и изведох животните на паша както обикновено. Докато ги наблюдавах, размишлявах върху снощния разговор във връзка с женитбата ми. Опитвах се да измисля начин да накарам баща си да ме остави у дома, но в сърцето си знаех, че това никога няма да стане. Питях се кой ли щеше да бъде новият ми съпруг. До този момент бях имала едно-единствено детинско романтично увлечение — по Джамах, сина на татков приятел. Бях го виждала много пъти, тъй като семействата ни пътуваха заедно. Джамах бе значително по-голям и според мен изглеждаше много добре, но все още не бе женен. Баща ми го обичаше като свой син и смяташе, че Джамах е много добър син. Но вероятно онова, което ме привличаше най-вече към Джамах, бе някогашното му увлечение към сестра ми Аман и фактът, че не ме забелязваше, сякаш не съществувах. За него аз бях само едно малко момиче, докато Аман бе истинска жена, способна да предизвика желанията му. Когато веднъж прошепнах на сестра си, че Джамах я харесва, тя махна с ръка и рече:

— Пфу!

Така и не му обърна внимание, тъй като се бе наситила на номадския живот и нямаше желание да се омъжи за човек като баща ни. Все говореше как щяла да отиде в града и да си намери мъж с много пари. А когато татко поиска да я омъжи за един от своите познати номади, тя избяга, за да опита да осъществи мечтата си за големия град. Така и не я видяхме повече.

През целия този ден, докато седях и наблюдавах животните, се насилвах да се убедя, че бракът не е чак толкова лошо нещо и си представях как живея с Джамах така, както живееха майка ми и баща ми. Щом слънцето започна да залязва, се върнах със стадото. Малката ми сестра се втурна насреща ми и съобщи:

— Татко е с някакъв човек и май чакат теб.

Този внезапен интерес към моята особа очевидно бе изпълнил с подозрения сестра ми и тя се опасяваше да не би да изпусне нещо поспециално. Аз обаче потръпнах, разбрала, че баща ми продължаваше осъществяването на своя план, сякаш няхах нищо против него.

— Къде са?

Сестра ми посочи. Обърнах се точно в обратната посока и тръгнах натам.

— Уейърис, те те чакат! — извика тя.

— О, я млъквай! Остави ме на мира! — Заведох овцете в заграждението и започнах да ги доя. Бях свършила с половината животни, когато чух гласа на баща си, който ме викаше. — Да, татко, идвам.

Изправих се, обзета от страх, но знаех, че няма смисъл да отлагам неизбежното. Все пак хранех някаква слаба надежда, че баща ми ме чака заедно с Джамах и си представях красивото му гладко лице. Тръгнах натам със затворени очи.

— Моля те, нека да е Джамах — мърморех си под носа аз, докато вървах, препъвайки се, към къщи.

Гледах на вероятността да трябва да се омъжа за Джамах като на спасение от неприятната перспектива да напусна дома си, за да заживея с някакъв непознат човек.

Най-сетне отворих очи и се взрях в кървавочервеното небе; слънцето се разтапяше на хоризонта. Забелязах пред себе си два мъжки силуета.

— О, ето те и теб — обади се баща ми. — Ела, скъпа. Това е господин...

Така и не чух какво каза после. Бях приковала поглед в човека, седнал до него с бастун в ръка. Той беше най-малко на шейсет години, с дълга бяла брада.

— Уейърис! — Най-накрая дочух гласа на баща си. — Кажи добър ден на господин Галул.

— Добър ден — поздравих аз с най-ледения глас, на който бях способна.

Бях длъжна да проявя уважение, но не и ентузиазъм. Старият глупак само се хилеше насреща ми, отпуснал цялата си тежест върху бастуна, без да каже нито дума. Вероятно не знаеше какво да отговори на момичето, за което щеше да се жени и което го съзерцаваше с явен ужас. За да прикрия погледа си, аз сведох глава към земята.

— Хайде, Уейърис, скъпа, не бъде толкова свенлива — рече татко. Погледнах го и щом видях изражението ми, той разбра, че най-добрата тактика в момента би била да намери начин да ме отпрати, за да не уплаша бъдещия си съпруг. — Е, добре, отивай да си довършиш работата. — А след това се обърна към господин Галул. — Тя е просто едно срамежливо, тихо младо момиче.

Аз се възползвах от разрешението и незабавно хукнах обратно при козите.

Цялата вечер размишлявах върху това какъв щеше да бъде животът ми с господин Галул. Тъй като не се бях делила никога от своите родители, се мъчех да си представя как бих могла да живея без тях, с човек, когото не познавам. Имах късмет поне, че не увеличих мъката си и с мисълта как бих понесла интимността с този старец, който ме отвращаваше. Но по това време бях само на тринайсет години и бе напълно естествено да не се досетя за тази част на сделката. За да отвлека ума си от брачната дилема, набих по-малкия си брат.

Рано на другата сутрин баща ми ме повика.

— Знаеш ли кой беше онзи човек снощи?

— Досещам се.

— Това е бъдещият ти съпруг.

— Но, татко, той е толкова стар!

Все още не можех да повярвам, че баща ми бе готов да ме обрече на живот с такъв старец.

— Той е най-добрият избор, скъпа! Прекалено е стар, за да кръшка, да се мъкне с други жени, да води вкъщи други съпруги. Няма да те изостави... ще се грижи за теб. А освен това — усмихна се гордо татко, — знаеш ли колко плаща за теб?

— Колко?

— ПЕТ камили! Той ми дава пет камили! — И ме потупа по рамото. — Толкова се гордея с теб.

Извърнах поглед от него и го насочих към пустинния пейзаж, който се разбуждаше от златните утринни лъчи. Затворих очи и почувствах топлината им върху лицето си. Мислите ме върнаха към изминалата безсънна нощ, когато лежах будна сред потъналото си в сън семейство, наблюдавах звездите и вземах решението си. Знаех, че протестите ми срещу брака с онзи старец нямаше да доведат до нищо. Баща ми просто щеше да намери друг мъж, после трети, дори четвърти, ако се наложи, тъй като бе решил да се отърве от мен... и да получи своите камили.

Кимнах.

— Е, татко, вече трябва да извеждам животните.

Той ме погледна доволно; все едно, че прочетох мислите му: „Хей, оказа се много по-лесно, отколкото си мислех.“

През този ден, докато наблюдавах играта на козите, разбрах, че за последен път се грижех за бащините си стада. Представих си живота с онзи старец, как двамата съществуваме напълно изолирано на някое пустинно място. Аз вършех цялата работа, а той куцукаше с бастуна си. И как по-късно оставам сама, след като той бе получил инфаркт и, евентуално, как след смъртта му отглеждам сама четирипет малки деца, защото вдовиците в Сомалия не се омъжват повторно. Същата нощ, когато се прибрах, мама ме попита какво има.

— Ти не видя ли онзи мъж? — сопнах й се аз.

Нямаше нужда да ме пита за кого става дума.

— Да, видях го.

— Мамо, не искам да се омъжвам за този човек — прошепнах развълнувано аз, но достатъчно тихо, за да не ме чуе баща ми.

Тя сви рамене.

— Това не зависи от мен, скъпа. Какво мога да направя? Решението взема баща ти.

Знаех, че бъдещият ми съпруг щеше да пристигне утре или вдругиден и да доведе своите пет камили. Реших да избягам, преди да е станало късно.

Същата вечер, когато всички заспаха, изчаках да чуя познатото хъркане на баща ми. После станах и отидох при майка си; тя все още седеше край огъня.

— Мамо — прошепнах аз, — не мога да се омъжа за този човек... Ще избягам.

— Шшшт, тихо! Къде, дете? Къде ще отидеш?

— Ще намеря леля в Мogaдишо.

— Ти знаеш ли къде е тя? Аз не знам!

— Не се тревожи, ще я намеря.

— Е, вече е тъмно — заключи тя, сякаш така можеше да спре съдбата.

— Не сега, сутринта — уточних аз. — Събуди ме преди изгрева на слънцето.

Знаех, че нямаше да мина без нейната помощ; нямаше как да навия будилника. Имах нужда от малко почивка, преди да се впусна в дългото си пътуване и в същото време трябваше да тръгна преди баща си, за да имам преднина.

— Не — поклати глава тя. — Прекалено е опасно.

— О, моля те! Мамо, не мога да се омъжа за този човек... Как така ще отида и ще му стана съпруга? Моля те, моля те! Ще се върна за теб. Знаеш, че ще се върна.

— Лягай си.

Лицето ѝ е бе придобило строго изражение, което казваше недвусмислено, че разговорът е приключил. Оставих изморената си майка да се вира в пламъците и се сместих между преплетените ръце и крака на моите братя и сестри, за да се стопля.

В просъница усетих как майка ми ме потупа по ръката. Беше коленичила на земята до мен.

— Тръгвай бързо.

Разсъних се моментално и веднага се сетих какво ми предстоеше да извърша. Измъкнах се внимателно от купчината топли тела и се

огледах, за да се уверя, че баща ми беше на обичайното си място на пазач на семейството. Все още хъркаше.

Потръпнах и последвах майка си.

— Мамо, благодаря ти, че ме събуди.

Опитвах се да видя лицето ѝ на слабата светлина, да запомня чертите му, тъй като нямаше да я видя дълго време. Въпреки намерението си да бъда силна се задавих в сълзи и я прегърнах до задушаване.

— Върви... върви, преди да се е събудил — промълви в ухото ми тя. Усетих как ръцете ѝ ме притискаха трескаво. — Всичко ще се оправи... не се тревожи. Но бъди много внимателна. Внимателна! — Пусна ме. — И Уейърис... моля те за едно нещо. Не ме забравяй.

— Няма, мамо...

Обърнах се и побягнах в мрака.

6 НА ПЪТ

Бяхме изминали само няколко километра, когато елегантно облеченият мъж спря мерцедеса.

— Страхувам се, че аз съм дотук. Оставям те, за да спреш някой друг.

— О...

Новината наистина ме разочарова. Този господин в мерцедеса бе най-хубавото, което ми се бе случило напоследък. Бях избягала от баща си, бях прекосила пустинята без да сложа хапка в устата си в продължение на дни, за малко не бях изядена от лъв, бях удряна с камшик от един пастир и нападната от шофьор на камион.

— Късмет в пътуването — провикна се през отворения прозорец той и като ми махна, показва отново белите си зъби.

Махнах в отговор без особен ентузиазъм, застанала на слънцето встрани от прашния път. Проследих с поглед колата, която се отдалечи в трептящата мараня и след това тръгнах отново, като се питах дали някога щях да стигна до Могадишо.

Този ден се возих още няколко пъти на автостоп, но все за кратки разстояния, между които продължавах да вървя пеш. Когато слънцето започна да залязва, край пътя спря голям камион. Замръзнала от ужас, аз се взирах в червените светлини на стоповете и си припомнях своите преживявания с другия шофьор на камион. Докато размишлявах, мъжът се обърна в кабината си, за да ме погледне. Знаех, че ако не направя бързо нещо, ще тръгне без мен, затова забързах към него. Камионът бе огромен и когато шофьорът отвори вратичката на кабината, се качих с усилие.

— Къде отиваш? — попита той. — Аз пътувам само да Галкайо.

Щом спомена Галкайо, ме осени страхотна идея. Нямах представа, че се намирам толкова близко до града, в който живееше богатият ми чичо. Вместо да прекосявам цяла Сомалия на път за Могадишо, можех да отседна при чичо Ахмед. Смятах, че двамата все

още имаме да решаваме общи въпроси, тъй като така и не бях получила обувките в замяна на грижите, които бях положила за неговите животни. Представих си как още тази вечер се нахранвам до насита в прекрасен дом и спя в него, а не под някое дърво.

— Да, и аз отивам там — побързах да отговоря, запленена от тази идея.

Камионът беше пълен с храна: купчини царевични кочани, торби ориз и захар. Беше достатъчно да ги погледна, за да се сетя колко съм гладна.

Шофьорът беше на около четирийсет години и голям флиртаджия. Той опитваше да завърже разговор, а аз бях болна от страх. Последното ми желание бе да му дам повод да помисли, че нямам нищо против авансите му. Гледах навън през прозореца и се чудех как бих могла да открия чичовата си къща, след като няхах представа къде живее. В този момент един коментар на шофьора привлече вниманието ми.

— Ти бягаш от къщи, нали?

— Защо мислиш така? — попитах изненадана аз.

— Не само мисля... знам. Ще те предам.

— Какво... НЕ! Моля те, моля те... Трябваше да отида. Искам само да ме закараш... да ме закараш до Галкайо. Трябва да навестя чичо си там. Той ме очаква.

Изражението му показваше, че не ми вярва, но въпреки това продължи да кара. Мозъкът ми работеше трескаво. Къде да му кажа да ме остави? След измислената история за уж очакващия ме чичо, не можех да призная, че не знам къде отивам. Щом навлязохме в града, започнах да оглеждам запълнените със сгради, автомобили и хора улици; Галкайо беше много по-голям от селото, през което бях преминала по-рано. За първи път си дадох сметка колко трудно щеше да бъде да намеря чичо си.

Оглеждах нервно хаоса, който представляваше според мен градът, от височината на кабината. Разкъсвах се между желанието да не слизам от камиона и страха, че неговият шофьор може да ме предаде като бегълка, ако не си оберях крушите колкото се може по-скоро. Когато спряхме край някакъв открит пазар и аз видях отрупаните с храна сергии, реших да вървя.

— Хей, въъ, приятел, слизам тук. Чичо ми живее ей там — заявих аз, като посочих към някаква странична улица и скочих навън преди да може да ме спре. — Благодаря за возенето — провикнах се аз и затръшнах вратата.

Тръгнах през пазара, изпълнена с учудване. Никога, нито веднъж в живота си не бях виждала толкова много храна. Помня колко красива ми се струваше. Купчини картофи, планини от царевица, редици от тестени изделия. И, боже мили, какви цветове! Яркожълти банани, зелени и златни пъпеша и безчет червени домати. Никога не бях виждала тези храни. Застанах пред доматиите. В този миг започна любовта ми към сочните, зрели домати и до ден днешен все още не мога да им се наситя. Съзерцавах храната, а всички хора, които минаваха наоколо, ме гледаха. Собственичката на сергията тръгна намръщено към мен. Тя беше истинска мама. /В Африка „мама“ се използва в знак на уважение към жените. Този термин означава, че жената е зряла, че е на почтена възраст, а за да го заслужи, трябва наистина да бъде майка/ Всичките й шалове бяха ослепителни.

— Какво искаш? — попита тя.

— Моля те, може ли да ми дадеш малко от това? — посочих аз доматиите.

— Имаш ли пари?

— Не, но съм толкова гладна...

— Махай се оттук... МАХАЙ СЕ! — кресна тя, като ме прогони с ръка.

Приблжих се до една продавачка и започнах отново. Тя пък заяви:

— Не ми трябва просяци пред сергията. Опитвам се да върша някаква работа все пак. Хайде, махай се.

Разказах й моята история, че трябва да открия чичо Ахмед и я попитах дали знае къде живее той. Предполагах, че жителите на Галкайо трябваше да познават един толкова богат господин като него.

— Виж какво, я да млъкнеш. Да не си мислиш, че можеш да дойдеш ей така от пустошта тук и да се развикаш? Шшшт! Имай малко уважение, момиче. Трябва да мълчиш. Да мълчиш. Не е нужно да крещиш на всеослушание имената на твоите роднини.

Вперих поглед в нея, като си мислех: „О, Боже, какви ги говори тази жена и как изобщо ще общувам с тези хора?“

Един мъж в съседство се облегна на стената и ме повика:

— Момиче, ела тук. — Приблжих се възбудено и опитах да му обясня затрудненото си положение. Мъжът беше около трийсетинагодишен, най-обикновен африканец, нищо специално, но имаше приятелско изражение. — Само замълчи — посъветва ме търпеливо той. — Аз мога да ти помогна, но трябва да бъдеш внимателна. Не можеш да крещиш наляво-надясно името на твоето племе. А от кое племе си всъщност? — Казах му всичко, което знаех за моето семейство и за чичо Ахмед. — Добре, мисля, че знам къде живее. Да вървим. Ще ти помогна да го намериш.

— О, моля те... моля те. Можеш ли да ме заведеш там?

— Да, ела. Не се притеснявай, ще открием твоя човек. — Излязохме от оживения пазар и се насочихме към една от сенчестите странични улици. Мъжът спря пред някаква къща. — Гладна ли си?

Това, разбира се, бе повече от очевидно за всеки, който имаше очи.

— Да.

— Ето го моят дом. Защо не влезеш? Ще ти дам нещо за ядене, а после ще намерим чичо ти.

Приех с благодарност предложението му.

Щом влязохме, усетих някаква много странна, непозната миризма. Покани ме да седна и ми донесе храна. Едва бях изяла последната хапка, когато той каза:

— Защо не дойдеш да легнеш с мен и да подремнем заедно?

— Да подремнем ли?

— Да, да починем.

— Не, моля те, искам само да намеря чичо си.

— Знам, знам. Но нека първо подремнем. Сега е време за следобедна почивка. А по-късно ще го намерим, не се притеснявай.

— Не, моля те. Ти върви да си почиваш... Аз ще те изчакам тук. Нямам нищо против.

Макар да бе наистина време за почивка, нямах намерение да лягам с този непознат. Вече знаех, че нещо не е наред. Но, нали бях наивно момиче, не можех да разбера какво точно.

— Виж, момиченце — заяви ядосано той, — ако искаш да те заведа при чичо ти, по-добре легни да поспим.

Съзнавах, че без неговата помощ нямам шанс да открия чичо Ахмед. И тъй като той ставаше все по-настоятелен и по-войнствен, аз се уплаших и в крайна сметка направих възможно най-неправилния избор — поддадох се на увещанията му. Разбира се, щом се озовахме в неговото легло, стана ясна, че изобщо не е имал намерение да спи. Само след две секунди проклетият глупак се опита да се настани отгоре ми. Започнах да се съпротивлявам и извърнах лице от него, а той ме зашлеви по тила. „Не казвай нищо“ — помислих си аз. Вместо това се възползвах от тази възможност, отскубнах се от ръцете му и изскочих от стаята. Докато бягах го чувах как вика:

— Хей, момиченце, върни се тук...

А после чух нисък смях.

Излетях на тъмната улица, като крещях истерично, и побързах да се върна на пазара, търсейки сигурността на човешкото множество. Към мен се приближи една стара мама, вероятно шейсетинагодишна.

— Какво има, дете? — Хвана ме здраво за ръката и ме накара да седна. — Хайде, хайде. Разкажи ми... какво е станало?

Не можех да споделя с нея онова, което се бе случило току-що. Бях прекалено смутена и засрамена, за го кажа на когото и да било. Чувствах се такава глупачка, такава невероятна глупачка, задето бях позволила да се случи всичко това, като бях отишла в неговата къща. През сълзи обясних, че търся чичо си, но не мога да го открия.

— А кой е чичо ти? Как се казва?

— Ахмед Дайри.

Старата мама вдигна кокалестия си пръст и посочи някаква яркосиня къща точно по диагонал от нас.

— Ето там е — рече тя. — Виждаш ли я? Това е твоята къща.

Тя беше току под носа ми. През цялото време е била тук, от другата страна на улицата, на която бях умолявала онзи негодник да ми помогне да намеря чичо. По-късно си дадох сметка, че когато съм му разказала моята история, той е разбрал много добре коя съм и кой точно е чичо ми. Старата жена попита дали искам да ме заведе там. Изгледах я с обвиняващ поглед, тъй като вече не вярвах на никого. По лицето ѝ обаче видях, че е истинска майка.

— Да, ако обичаш — промълвих аз.

Почуках на вратата. Отвори леля ми и ме изгледа шокирана.

— Какво правиш тук?

Старата жена се обърна и си тръгна.

— Лелче, аз съм тук! — отвърна глуповато.

— Какво, в името на Аллах, правиш тук? Избягала си, нали?

— Ами...

— Връщам те обратно — заяви безпрекословно тя.

Щом ме видя, чичо Ахмед, братът на баща ми, също се изуми, но бе поразен в още по-голяма степен, че изобщо бях успяла да открия дома му. В обясненията си избягнах случката с шофьора на камиона и неговия приятел, опитал се да ме изнасили. И макар да бе впечатлен от уменията ми да се ориентирам в пустинята и да го открия, той нямаше намерение да ме остави в дома си. Притесняваше се кой ще се грижи за неговите животни — задача, която в продължение на години изпълнявах аз и в отплата за която той ми бе подарил чифт долнокачествени сандали. Всички по-големи деца на баща ми бяха напуснали дома. Сега аз бях най-голямата и най-издръжливата от онези, които бяха останали.

— Не, трябва да се върнеш вкъщи. Кой ще помага на баща ти и на майка ти в работата? Какво ще правиш, ако останеш тук? Ще си седиш на задника може би?

За жалост нямах убедителни отговори на всички тези въпроси. Знаех, че няма смисъл да му обяснявам каква бе причината да избягам. Чичо щеше да ме изгледа така, сякаш съм полудяла, и да заяви:

— Е, и? Е, и? Уейърис, трябва да се омъжиш. Баща ти има нужда от тези камили...

Безсмислено бе да обяснявам, че съм по-различна от моите роднини; обичах родителите си, но онова, което те искаха за мен, не ме задоволяваше. Чувствах, че животът трябва да предлага нещо повече, макар да не знаех точно какво. След няколко дена научих, че чичо е изпратил човек за татко и че татко бил на път към града.

Познавах добре двамата сина на чичо Ахмед, защото бяха идвали при нас за през ваканциите, когато не ходеха на училище. Те ни помагаха да се грижим за животните и ни учеха на някои сомалийски думи. По онова време традицията беше такава: децата, които ходеха на училище в града, през ваканциите отиваха в пустинята, за да учат номадските деца. По време на престоя ми в Галкайо моите братовчеди

споменаха, че знаят къде се намира голямата ми сестра Аман. Щом избягала от къщи, тя отишла в Мogaдишо и се омъжила. Тази новина ме изпълни с радост, тъй като не бяхме чували нищо за нея, откакто бе избягала; не знаехме дори дали е жива. От разговорите с тях разбрах, че родителите ми всъщност са знаели къде е тя, но не бяха споменавали нищо за нея, защото бе прокудена от семейството.

Щом разбрах, че баща ми идва, за да ме отведе обратно, ние измислихме план. Момчетата ми дадоха указания как да открия сестра си, като пристигна в столицата. Една сутрин ми показаха пътя, който извеждаше от града, а накрая ми дадоха и малкото си пари.

— Върви натам, Уейърис — рекоха те, като посочиха право напред. — Това е пътят към Мogaдишо.

— Обещайте, че няма да кажете на никого къде съм отишла. Не забравяйте — нямате представа какво се е случило с мен, така ще отговорите, когато ви пита баща ми. Запоследен път сте ме видели тази сутрин в къщата. Нали?

Те кимнаха, ми махнаха за сбогом и аз потеглих.

Придвижването до Мogaдишо бе мъчително бавно. То ми отне дни, но поне сега, като имах някакви пари, можех да си купувам по нещичко за ядене. Пътувах на автостоп епизодично, а междуременно извървявах много мили. Най-сетне, изнервена от бавното напредване, платих за т. нар. „африканско пустинно такси“ — голям камион, в чиято каросерия се возеха четирийсетина човека. Тези камиони са нещо обичайно за Африка. След като оставеха товара си от зърно или захарна тръстика, те вземаха пътници в празната, оградена с дървена решетка каросерия. Хората вътре приличаха на деца в гигантска кошара. В този тип таксита пътуват също така бебета, багаж, мебели, кози и щайги с пилета, а шофьорът качва всеки, който му плати. Беше много тясно, но след неотдашните си преживявания, предпочитам да пътувам натъпкана с голяма група хора, вместо сама с непознати мъже. Щом стигнахме покрайнините на Мogaдишо, камионът спря край един кладенец, за да могат собствениците на животни да ги напоят. Аз напълних шепите си с вода и, след като пийнах от нея, наплисках лицето си. Направи ми впечатление, че вече имаше много пътища, тъй като Мogaдишо е най-големият град в Сомалия и има

население от седемстотин хиляди души. Приблжих двама номади, застанали край своите камили, и попитах:

— Знаете ли кой от тези пътища води до Могадишо?

— Да, ей онзи — отвърна мъжът, като посочи.

Тръгнах натам и не след дълго влязох в града. Могадишо е пристанище на Индийския океан и по онова време беше много хубав. Докато се разхождах, аз оглеждах изумително красивите бели постройки сред палми и ярки цветя. Голяма част от архитектурата бе дело на италианците от времето на колонизацията на Сомалия от Италия, и това придаваше средиземноморски облик на града. Жените, край които минавах, носеха великолепни шалове с жълти, червени и сини щампи. Дългите шалове, завързани под брадичките, обвиваха лицата, а морският бриз развяваше краищата им. Полупрозрачните материи плуваха грациозно зад жените, които се движеха бавно из улиците. Видях много мюсюлманки с напълно закрити от тъмни фереджета лица. Оглеждах ги смаяно, като се чудех как виждат къде вървят. Градът блестеше на яркото слънце и цветовете изглеждаха невероятно ярки.

По пътя спирах хората и ги питах как да стигна до квартала на сестра си. Нямах точния ѝ адрес, не знаех на коя улица живее, но възнамерявах за използвам отново системата, благодарение на която бях открила чичо Ахмед в Галкайо; щом стигнех в квартала щях да отида на пазара и да попитам дали някой я познава. Този път обаче нямаше да бъда толкова лековерна, че да се доверя на някой непознат мъж, изпълнен с желание „да ми помогне“.

Щом стигнах в квартала, бързо намерих някакъв пазар и тръгнах из него, опитвайки да реша какво да купя с последните останки от парите. Най-сетне взех мляко от една сергия, обслужвана от две жени. Избрах тях, тъй като млякото им бе най-евтино. Но щом отпих първата глътка, разбрах, че нещо не е наред — вкусът му бе променен.

— Какво му е на това мляко? — попитах аз.

— Нищо! Нищо му няма на млякото!

— О, хайде де. Ако познавам вкуса на нещо, то е на млякото. Но това мляко не е наред. Вода ли сте му налели, какво ли?

Най-накрая те признаха, че са го смесили с вода, за да го продават по-евтино. Клиентите им нямали нищо против. Продължихме

да разговаряме и аз споделих, че съм дошла в столицата, за да търся сестра си. Попитах ги дали познават Аман.

— О, и аз се чудех защо ми се струваш позната! — възкликна едната жена. Засмях се, тъй като някога аз бях копие на сестра си. Те я познавали, тъй като тя идвала всеки ден на този пазар. Млекарката извика малкия си син и му каза да ме заведе до дома на Аман. — И след това се връщай веднага! — нареди тя.

Тръгнахме из тихите улици. Вече бе време за следобедната почивка и хората се бяха оттеглили да си поемат дъх от обедната жега. Момчето посочи към някаква миниатюрна барака. Влязох вътре и открих сестра си заспала. Дръпнах я за ръката, за да я събудя.

— Какво правиш тук... — попита сънено тя и ме погледна така, сякаш сънуваше.

Седнах на леглото и ѝ разказах моята история; бях избягала също както бе направила и тя самата преди много години. Най-последно имах възможност да поговоря с човек, който, знаех, щеше да ме разбере. Тя със сигурност щеше да разбере, че аз, тринайсетгодишната, не можех да се омъжа за онзи оглупял старец само заради баща си.

Аман пък ми разказа как дошла в Могатишо и намерила своя съпруг. Той бил добър, кротък човек, работел много. Тя очакваше първото си дете и то трябваше да се появи след около месец. Но когато се изправи, изобщо нямаше вид на жена в края на бременността. С нейните метър и осемдесет и пет и с широката африканска рокля тя просто изглеждаше висока и елегантна, но не и пред раждане. Помня как красотата ѝ ме изпълни с възхищение и надежда, че един ден и аз щях да нося така добре бъдещето си бебе.

След като поговорихме малко, най-сетне събрах смелост да задам въпроса, който не ми даваше мира:

— Аман, моля те. Не искам да се връщам... Мога ли да остана тук при теб?

— Значи си избягала и си оставила всичката работа на мама — промълви тъжно тя.

Но се съгласи да остана колкото е нужно. Мъничкият ѝ дом имаше две стаи — една, миниатюрна, където спях аз, и другата, която тя споделяше със своя съпруг. Него обаче го виждахме рядко; той тръгваше рано сутрин за работа, прибираше се за обяд, дремваше, после отиваше пак на работа и се връщаше късно вечерта. А когато си

беше вкъщи говореше толкова малко, че аз не помня почти нищо за него, дори името му, нито какво работеше.

Аман роди красиво момиченце и аз ѝ помагах да се грижи за него. Освен това чистех къщата, изнасях дрехите, перях ги и ги простирах на въжето да съхнат.

Ходех на пазара всеки ден и изучих тънкото изкуство да се пазаря с продавачите за цената. Като имитирах местните жители, аз се приближавах до някоя от сергиите и питах незабавно:

— Колко?

Този ритуал се повтаряше по един и същ начин всеки ден; някоя мама поставяше пред мен три домата, един голям и два малки, и ми казваше цена, достойна за три камили.

— А, прекалено е много — отвръщах аз, като махвах отегчено с ръка.

— Е, добре де, добре, колко искаш да платиш?

— Две и петдесет.

— О, не, не, не! Ела да се разберем...

Тук аз правех истинско шоу, като отивах до някоя друга сергия и проявявах най-жив интерес към стоката върху нея, но така, че моята мишена да може да ме вижда. А след това се връщах и започвах оттам, където се бях отказала. Спорът продължаваше дотогава, докато на някоя от нас ѝ писнеше и се откажеше.

Аман споменаваше често колко се притеснява за майка ни, която след моето бягство трябваше да върши сама цялата работа. Всеки път, когато заговореше за това, имах чувството, че обвинява единствено мен за създалата се ситуация. Аз споделях тревогите ѝ за мама, но сестра ми нито веднъж не спомена, че тя също бе избягала. В съзнанието ми се пробудиха забравени спомени за общото ни детство. Много неща се бяха променили през петте години, през които не се бяхме виждали, но за Аман аз все още бях глуповатата сестричка, която бе оставила. Тя от своя страна винаги, ама винаги щеше да се остане по-голямата и по-мъдрата. Постепенно осъзнах, че въпреки приликата във външността, ние бяхме много различни. Започна да ми писва от изпълненото ѝ с чувство за превъзходство държание. Когато татко опита да ме омъжи за онзи старец, аз избягах, защото вярвах, че животът може да ми предложи нещо повече. И определено не бях

имала предвид готвенето, прането и грижите за бебета — нещо, което бях правила до пресищане покрай по-малките си братя и сестри.

Един ден напуснах дома на Аман, за да видя какво друго можеше да ми предложи съдбата. Не обсъдих това с нея; не й казах, че тръгвам... Просто една сутрин излязох и не се върнах. Тогава тази идея ми бе допаднала, но не предполагах, че няма да я видя никога повече.

МОГАДИШО

Докато живеех с Аман, тя ме запозна с някои от нашите роднини в Могاديшо. За първи път в живота си имах възможност да видя някои членове от семейството на мама. Тя бе израснала в столицата заедно със своята майка, четирима братя и четири сестри.

Благодарна съм на съдбата, че успях да се запозная с баба си, докато бях в Могاديшо. Днес тя е на около деветдесет години, но по времето, когато се видях с нея, беше на седемдесетина. Баба е истинска мама. Светлокожото ѝ лице издава, че е жена с характер и силна воля. Ръцете ѝ изглеждат така, сякаш е ровила толкова дълго в земята, че кожата ѝ бе придобила крокодилски вид.

Баба ми е израснала в една от арабските държави, но не знам точно в коя. Тя е праволинейна мюсюлманка, моли се пет пъти дневно, обърната с лице към Мека, и винаги закрива лице с тъмно фередже, щом се покаже извън дома си, като се увива от глава до пети. Често я дразнех:

— Бабо, добре ли си? Сигурна ли си, че виждаш къде вървиш? Виждаш ли през това нещо?

— О, хайде, хайде, хайде — излайваше тя. — Това нещо е съвсем прозрачно.

— Добре... Значи можеш да дишаш и изобщо всичко е нормално — засмивах се аз.

Докато стоях в бабината къща, осъзнах откъде бе придобила силата си мама. Дядо ми бе умрял преди много години и баба живееше сама и се грижеше сама за всичко. Щом отидех да я видя, направо ми вземаше душата. Станехме ли сутрин, вече бе готова за излизане. И се захващаше без бавене с мен.

— Да тръгваме. Хайде, Уейърис. Да вървим.

Баба живееше в квартал, който бе на порядъчно разстояние от пазара. Ходехме там всеки ден и всеки ден увещавах баба си:

— Хайде, бабо, нека си улесним живота и да вземем автобус. Горещо е и пазарът е прекалено далеч, за да ходим пеш дотам.

— Какво!? Автобус? О, какви ги говориш? Младо момиче като теб да иска да се качва на автобус? Много мързеливи сте станали, Уейърис. Днес всички деца са такива; не знам какво става с вас. Когато бях на твоята възраст, извървявах километри. И така, момиче, идваш ли с мен или не идваш?

И тръгнахме заедно, тъй като ако се помотаех още малко, тя щеше да тръгне и без мен. По обратния път се тътрех след нея с торбите.

Като напуснах Могاديшо, една от сестрите на майка ми почина и остави девет деца. Баба ми започна да се грижи за тях и ги отгледа като свои собствени. Тя е истинска мама и постъпи така, както трябва.

Запознах се с един от нейните синове, брата на мама Уолде'аб. Един ден, като се върнах от пазар, го заварих в дома на баба, седнал с един от моите братовчеди в скута си. Не го бях виждала никога досега, но се спуснах веднага към него, толкова приличаше на мама... а аз се стремях отчаяно към всичко, което ми напомняше за нея. А тъй като аз също приличам много на мама, резултатът бе един прекрасен и същевременно — странен миг, сякаш гледаш в криво огледало. Той бе чул за бягството ми и знаеше, че съм в Могاديшо. Щом се приближих до него, той попита:

— Ти онази, която си мисля, ли си?

Този следобед се смях много. Не се бях смяла така, откакто бях напуснала дома си, но не само защото вуйчо Уолде'аб изглеждаше като мама, а и защото имаше нейното глупаво чувство за хумор. Братът и сестрата трябва да са били страхотен тандем; сигурно са разсмивали безмилостно до сълзи всички край себе си. Много ми се искаше да можех да ги видя заедно.

Но на сутринта, когато избягах от сестра си, отидох всъщност в дома на вуйна Л'уул. Бяхме я навестили за първи път малко след пристигането ми в Могاديшо. Сега реших да отида при вуйна Л'уул и да я попитам дали мога да отседна при нея. Тя бе омъжена за брата на майка, вуйчо Сайид. Отглеждаше сама трите си деца, тъй като вуйчо работеше в Саудитска Арабия. Бе принуден да го прави и да им изпраща пари оттам. За жалост той не се върна по време на престоя ми в Могاديшо, така че не успях да се запозная с него.

Когато пристигнах, вуйна Л'уул се изненада, но определено се зарадва, че ме вижда.

— Вуйно, с Аман не се разбираме много добре. Ще може ли да остана за известно време при теб?

— Ами да, знаеш, че живея сама с децата. Сайид отсъства през повечето време и твоята помощ няма да ми бъде излишна. Ще ми бъде приятно.

Изпитах облекчение. Аман ме бе оставила да живея при нея, но знаех, че това положение не ѝ е особено приятно. Домът ѝ бе съвсем малък, а и беше омъжена сравнително отскоро. На всичкото отгоре желанието ѝ бе да се върна вкъщи, за да облекча съвестта ѝ, задето бе избягала от мама преди толкова години.

Докато бях първо при Аман, а след това и у вуйна Л'уул, свикнах да живея в затворени помещения. В началото прекарването на деня в ограниченото пространство ми се струваше странно — заради тавана не можех да виждам небето, около мен имаше стени, миризмата на животни и пустиня бе заместена от вонята на канали и въглероден окис. Домът на вуйна Л'уул бе по-голям от този на Аман, но в никакъв случай не бе просторен. И макар той да предлагаше известни удобства, като осигуряване на топлина през нощта и на прикритие при дъжд, те бяха примитивни в сравнение със западните стандарти. Преклонението ми пред водата бе все така голямо, тъй като тя си оставаше нещо безценно. Купувахме я от един човек, който я пренасяше на гърба на магарето си и я складирахме отвън във варел. Черпехме от нея пестеливо за къпане, чистене, приготвяне на чай, готвене. Вуйна готвеше в малката кухня на газова бутилка. Вечер сядахме край къщата и разговаряхме на светлината на газови лампи, тъй като нямаше електричество. Тоалетната — дупка, в която изпражненията падаха и оставаха да вонят на горещината, беше типична за тази част на света. Под къпане се разбираше да вземеш кофа вода от варела и да се обтриеш с гъба в тоалетната.

Не след дълго си дадох сметка, че бях получила повече от онова, за което бях помолила вуйна си. Освен покрив, бях натоварена и със задължението да се грижа за трите ѝ разглезени деца. Е, наистина не

бих могла да обвиня и бебето, че е разглежено, но поведението му определено непрестанно ми създаваше проблеми.

Сутрин вуйна ставаше около девет сутринта и веднага след закуска тръгваше на гости при приятелки. Прекарваше целия ден в тяхната компания, в безкрайни клюки за общите им приятели, неприятели, познати и съседи. Най-последно по някое време вечер се прибираще. В нейно отсъствие тримесечното бебе плачеше непрекъснато от глад. Щом го вземех, то започваше да прави опити да суче от мен.

— Виж, вуйно — казвах всеки ден аз, — трябва да направиш нещо. Бебето опитва да суче от мен всеки път, като го взема, а аз нямам мляко. Нямам даже гърди.

— О, не се тревожи — просто му дай малко мляко — отвърщаше благо тя.

Освен че чистех къщата и гледах бебето, трябваше да се грижа и за другите две деца, които бяха съответно на шест и на девет години. А те бяха като диви животни. Нямаха представа как да се държат, тъй като очевидно майка им никога не ги бе учила на нищо. Аз се стараех да поправам този пропуск, като ги пердашех при всяка възможност. Но след като бяха вилнели като хиени в продължение на години, нямаше как да се превърнат в ангелчета само за една нощ.

С всеки следващ ден изпитвах все по-голямо недоволство. Питях се колко пъти още щях да попадам в подобни безизходици, преди да ми се случи нещо приятно. Винаги бях търсила начин да направя нещата по-добри, да напредвам и да търся онзи тайнствен шанс, който знаех, че ме очаква.

— Кога ще се случи това? — питях се ден след ден аз. — Днес ли? Или утре? Къде ще отида? Какво ще правя?

Така и не знам защо ме спохождаха такива мисли. Вероятно по онова време смятах, че всички чуват подобни гласове. Но откакто се помня съм била убедена, че животът ми ще бъде по-различен от живота на хората около мен; просто няхах представа с какво точно ще бъде по-различен.

Кризата от престоя ми при вуйна Л'уул настъпи след около месец. Късно един следобед, докато вуйна бе на поредното си клюкарско турне из квартала, най-голямото дете, деветгодишната й дъщеря, изчезна. Излязох навън да я повикам. Тъй като не отговори,

тръгнах да я търся. Най-накрая я открих в един тунел заедно с едно момче. Тя беше изключително упорито и любопитно дете. Когато я открих, любопитството ѝ бе насочено към анатомията на въпросното момченце. Влязох в тунела, сграбчих я за ръката и я дръпнах да се изправи. Момчето побягна като подплашено животно. По целия обратен път налагах братовчедка си с една пръчка, тъй като никога досега не съм била така отвратена от някое дете.

Същата вечер, когато майка ѝ се прибра, тя ѝ се оплака за пердаха. Вуйна се вбеси.

— Защо биеш детето? — попита тя. — Няма да пипаш малката или тогава ще те набия аз, да видим как ще се чувстваш! — изкрещя тя и пристъпи заплашително към мен.

— Повярвай ми, няма да ти се иска да разбереш коя бе причината да я набия! Ако бе видяла какво направи тя днес, щеше да се откажеш от нея. Това дете е извън контрол... като някое животно е.

Обясненията ми не допринесоха за подобряване на отношенията ни. След като ме бе оставила, едва тринайсетгодишна, да се оправям с три деца под десетгодишна възраст, вуйна Л'уул бе проявила неочакван интерес към дъщеря си. И дори размаха юмрук пред лицето ми, като заплашваше да ми даде да разбере заради това, което бях причинила на нейното ангелче. На мен обаче вече ми бе писнало, не само от нея, а от целия свят.

— Виж какво, да не си посмяла да ме докоснеш! — извиках аз. — В противен случай ще останеш без коса.

Това сложи край на по-нататъшни дискусии по въпроса за моето наказание, а аз разбрах, че трябва да си вървя. Но къде щях да бягам този път?

Като вдигнах юмрук да почукам на вратата на леля Сахру, си помислих: „Ето, че историята се повтаря отново, Уейърис.“ Вратата се отвори и аз поздравих смутено. Леля Сахру бе сестра на мама. И имаше пет деца. Осъзнавах, че този факт нямаше да допринесе за щастieto ми, но какъв избор имах? Да стана джебчийка или да прося из улиците? Без да навлизам в подробности за причината да изоставя вуйна Л'уул, аз попитах дали ще мога да отседна за известно време в дома ѝ.

— Тук имаш приятел — отвърна, за моя изненада, тя. — Можеш да останеш при нас, ако искаш.

Нещата започваха по-добре, отколкото бях очаквала. Разбира се, включих се веднага в домакинската работа. Най-голямата дъщеря на леля Сахру, Фатима, беше на деветнайсет години. Отговорността за домакинството беше най-вече нейна.

Бедната ми братовчедка Фатима работеше като робиня. Сутрин ставаше рано и отиваше в колежа, в дванайсет и половина се прибираще, за да сготви обяда, връщаше се в училище, а в шест отново тичаше обратно, за да приготви вечерята. След вечеря разтребваше и после учеше до късно през нощта. Кой знае защо майка ѝ се отнасяше към нея по-различно и изискваше много повече, отколкото от другите си деца. Фатима обаче беше добра към мен; отнасяше се към мен като към приятелка, а в този момент от живота си аз определено се нуждаех от приятелка. Но начинът, по който майка ѝ се отнасяше към нея, ми се струваше несправедлив, затова нощем се стараех да помогна на братовчедка си. Не знаех да готвя, но се стараех да се науча, като я гледах. Първия път, когато вкусих макарони — бяха приготвени от Фатима — помислих, че се намирам на седмото небе.

Моята отговорност бе свързана предимно с чистенето. Леля Сахру и до днес твърди, че не е виждала някой да чисти по-добре от мен. Аз търках и лъсках, и това бе наистина трудна работа. Но аз определено предпочитах чистенето пред гледането на деца, особено след преживяванията си през последните месеци.

Подобно на Аман, леля Сахру продължаваше да се тревожи за мама и поради факта, че бе останала без по-голяма дъщеря, като да ѝ помага. Баща ми може и да участваше в гледането на животните, но нямаше да си помръдне и пръста за готвенето, шиенето на дрехи, плетенето на кошници или грижите за децата. Това бе женска работа и съответно — проблем на мама. А и нали той си бе свършил работата, като бе довел вкъщи друга съпруга, за да помага? Да, това определено го бе направил. Същият този въпрос обаче тревожеше и мен самата още от онова утро, когато бях видяла за последен път майка си. Всеки път, когато мислех за нея, си спомнях осветеното ѝ от огъня лице, както го бях видяла през нощта преди тръгването си; изглеждаше

страшно уморена. Докато се бях скитала из пустинята на път за Мобадишо, така и не успях да се отърся от тези мисли. Пътуването ми се бе сторило така безкрайно, както и моята дилема: кое да избира? Желанието да се грижа за майка си или желанието да се отърва от онзи старец? Помня как привечер се бях отпуснала под едно дърво, потисната от притесненията си. „Кой ще се грижи за мама сега? Тя ще се грижи за всички останали, но кой ще се грижи за нея?“

Сега обаче нямаше никакъв смисъл да се връщам. В противен случай щеше да се окаже, че бях преживяла всички трудности и лишения от последните месеци за нищо. Ако се приберях вкъщи сега, нямаше да мине и месец и баща ми щеше да започне да ме сватосва за всеки куц, грохнал глупак в пустинята, който притежава камила. И тогава не само щях да бъда вързана с нежелан съпруг, ами пак нямаше да мога да се грижа за майка си. Но един ден реших, че ще разреша частично този проблем, ако спечеля малко пари и ѝ ги изпратя. Тогава тя щеше да има възможност да купи някои от необходимите за семейството неща и да не работи чак толкова.

Реших да си намеря някаква работа и започнах да търся из целия град. Един ден леля ме изпрати на пазара и на връщане минах покрай някакъв строеж. Спрях да погледам как мъжете носят тухли и бъркат хоросан в яма, в която сипват пясък и вода.

— Хей — провикнах се аз, — имате ли някаква работа?

Човекът, който редеше тухлите спря и започна да се смее насреща ми.

— Кой пита?

— Аз. Трябва да си намеря работа.

— Не. Нямаме работа за такова кльощаво момиче като теб. Кой знае защо, но ми се струва, че не те бива по нареждането на тухли.

И се засмя отново.

— Лъжеш се -уверих го аз. — Мога да го правя... много съм силна. Наистина. — Посочих към хората, които бъркаха хоросана; панталоните им висяха на всичките. — Мога да им помагам. Мога да нося пясъка и да бъркам не по-зле от тях.

— Добре, добре. Кога можеш да започнеш?

— Утре сутринта.

— Ела тук в шест и ще видим какво можем да направим.

Полетях обратно към лелини, без да докосвам с крака земята. Имах работа! Щях да печеля пари... истински пари! И щях да пестя всяко пени и да го изпращам на мама. Тя щеше да се изненада много.

Щом се прибрах, побързах да разкажа новината на леля. Тя не можа да повярва.

— Къде си се хванала на работа?

Първото, което ѝ се струваше невероятно, бе, че едно момиче би се заело с такава работа.

— И какво точно ще правиш за тези мъже? — попита тя.

Второ, не ѝ се вярваше, че шефът би наел жена, особено мен, тъй като все още имах доста изгладнял вид. Но тъй като настоях, че това точно е истината, нямаше друг избор.

Когато най-сетне ми повярва, тя се разгневи, че възнамерявах да живея при нея, и вместо да помагам в домакинската работа, щях да работя за някой друг.

— Виж — отвърнах уморено аз. — Трябва да изпращам пари на мама и за да мога да го правя, трябва да имам работа. Дали ще е тази или друга, трябва да работя. Нали ме разбра?

— Да.

На следващата сутрин започна кариерата ми като строителен работник. Беше ужасна. По цял ден превивах гръб и мъкнех тежки товари пясък. Нямах ръкавици и дръжката на кофата се впиваше в дланите ми. И не след дълго по тях се образуваха огромни пришки. В края на деня пришките се пукнаха и ръцете ми бяха целите в кръв. Всички мислеха, че повече няма да ме видят, но аз реших да се върна на другия ден.

Продължих така почти цял месец, докато дланите ми се разраниха дотолкова, че да не мога да ги свивам. Но когато напуснах бях спестила равностойността на шейсет долара. Заявих гордо пред леля, че съм спестила пари, които ще изпратя на мама. По това време един неин познат ни навести и, тъй като не след дълго смятал да отиде в пустинята със своето семейство, предложи да занесе парите на мама.

— Да, познавам роднините му — рече леля Сахру. — Всичките са добри. Можеш да му се довериш за парите.

Излишно е да казвам, че това бе краят на моите шейсет долара. По-късно разбрах, че майка ми така и не е видяла и едно пени от тях.

Щом напуснах строежа, започнах да чистя отново къщата на леля си. Един ден, докато работех както обикновено, пристигна важен гост — сомалийският посланик в Лондон, Мохамед Чама Фарах, който бе женен за друга от сестрите на мама, Маруим. Докато чистех, чух посланика да разговаря с леля Сахру. Беше дошъл в Могадишо, за да потърси слугиня, преди да замине за четиригодишното си назначение в Лондон. Моментално разбрах, че това е шансът, който бях чакала.

Втурнах се в стаята и повиках леля си.

— Лельо, трябва да поговорим.

Тя ме погледна нетърпеливо.

— Какво има, Уейърис?

— Моля те... в коридора. — Тя ме послуша. Като се скрихме от погледа му, аз я стиснах буйно за ръката. — Моля те. Моля те, кажи ми да ме вземе. Аз мога да му прислужвам.

Сахру ме погледна; явно я бях наранила. Но аз бях упорито дете и мислех само какво искам, вместо за онова, което бе направила за мен.

— Ти! Ти не знаеш абсолютно нищо! Какво ще правиш в Лондон?

— Мога да чистя! Кажи ми да ме вземе в Лондон, лельо! Искам да замина!

— Не мисля така. А сега ме остави на мира и се захващай на работа. — Върна се в стаята и седна до зет си. След малко я чух да казва тихо: — Защо не я вземеш? Знаеш ли, тя наистина е добра. Много добре чисти.

Посланикът ме изгледа смръщено.

— Би ли имала нещо против да махнеш тази дъвка от устата си? — Изплюх дъвката в ъгъла. Той погледна към леля Сахру. — Това ли е момичето? О, не, не, не.

— Аз съм прекрасна домашна помощница. Бива ме в чистенето, бива ме в готвенето... с децата също се справям добре!

— О, сигурен съм, че се справяш.

Обърнах се към леля.

— Уейърис, това е достатъчно. Захващай се за работа.

— Кажи ми, че съм най-добрата!

— Уейърис! Млък! — После се обърна към свако ми. — Още е малка, но наистина работи здраво. Повярвай ми, ще се справи

чудесно...

Свако Мохамед стоя известно време неподвижно, като ме оглеждаше с отвращение.

— Добре, чуй тогава. Вземам те утре. Разбра ли? Ще дойда тук с твоя паспорт и след това заминаваме за Лондон.

8

ЗАМИНАВАНЕТО ЗА ЛОНДОН

Лондон! Не знаех нищо за него, но ми харесваше като звучене. Нямах представа къде се намира, освен че е много далеч. А исках да отида именно някъде далеч. Това беше като отговор на молитвите ми и същевременно ми се струваше прекалено хубаво, за да бъде истина.

— Лельо — изревах аз, — наистина ли заминавам?

Тя размаха строго пръст насреща ми.

— Млъквай веднага. Не започвай пак. — Но щом видя паникьосаното ми изражение, се усмихна. — Добре. Да, наистина заминаваш.

Пламнала от вълнение изтичах да се похваля на братовчедка си Фатима, която тъкмо се залавяше с приготвянето на вечерята.

— Отивам в Лондон! Отивам в Лондон! — развиках се аз и затанцувах из кухнята.

— Какво? Лондон ли? — Сграбчи ме за ръката и заяви с безстрастен тон: — Значи ще станеш бяла.

— Какво каза?

— Ще станеш бяла, нали разбираш... бяла.

Не разбирах. Нямах представа за какво говори, тъй като никога не бях виждала бял човек и дори не подозирах, че има и такива. Нейният коментар обаче не ме развълнува изобщо.

— Млъкни, ако обичаш — заявих с усещане за превъзходство аз. — Ти просто завиждаш, че аз отивам в Лондон, а ти не отиваш. — Затанцувах отново, като се полюлявах и плясках с ръце, сякаш празнувах дъжда, а след това занареждах: — Отивам в Лондон! У-ха... Отивам в Лондон!

— Уейърис! — извика заплашително леля Сахру.

Същата вечер леля ме приготви за пътуването; така получих и първите си обувки — прекрасни кожени сандали. В самолета носех дълга рокля в ярки цветове, с наметната отгоре широка африканска роба, все подарък от леля. На другия ден, когато свако Мохамед дойде

да ме вземе, нямах багаж друг багаж освен дрехите на гърба си, но това не беше от значение.

Преди да тръгнем за летището прегърнах и целунах за довиждане ля Сахру, скъпата Фатима и всичките си по-малки братовчеди и братовчедки. Искаше ми се да мога да взема Фатима, тъй като тя бе винаги много мила с мен. Знаех обаче че има работа само за един човек и се радвах, че това бях именно аз. Свако Мохамед ми даде паспорта и аз се вгледах с благоговение в него. Това бе първият ми официален документ, тъй като нямах свидетелство за раждане, нито пък до този момент бях притежавала какъвто и да бил документ с моето име върху него. Щом се качих в колата, се почувствах много важна особа и махнах на цялото семейство за довиждане.

До този ден бях виждала самолетите само от земята. Понякога ги бях наблюдавала как летят дори от пустинята, докато пасях козите, затова знаех за тяхното съществуване. Но не бях виждала отблизо самолет до следобед, в който напуснах Могадишо. Чичо Мохамед ме поведе през летището и не след дълго минахме през вратата, която водеше навън, към пистата. Там бе застанал гигантски реактивен самолет на британските авиолинии, блеснал на африканското слънце. В този момент чух, че свако ми обясняваше нещо:

— ... леля ти Маруим ще те чака в Лондон. Аз ще дойда след няколко дни. Трябва да привърша някои неща, преди да мога да напусна Сомалия.

Долната ми челюст увисна и аз се обърнах да го погледна. Той пъхна самолетния билет в ръката ми.

— Внимавай да не си изгубиш билета... или паспорта, Уейърис. Това са много важни документи, затова ги пази.

— Няма ли да дойдеш с мен? — попитах сподавено аз.

— Не — отвърна нетърпеливо той. — Трябва да остана тук още няколко дена.

Заплаках, тъй като ме беше страх да тръгвам сама. Освен това сега, когато моментът да напусна Сомалия бе дошъл наистина, вече не бях сигурна, че идеята е чак толкова добра. Въпреки всичките проблеми, това бе единственият дом, който бях имала, а онова, което ме очакваше, бе напълно неизвестно.

— Върви... всичко ще бъде наред. Някой ще те посрещне в Лондон; той ще ти каже какво да правиш, като стигнеш там. — Подсмъркнах и изхлипах. Свако ме побутна към вратата. — А сега върви, самолетът излита. Само се качи... Качи се на самолета, Уейърис!

Вцепенена от ужас, тръгнах по нагорещения асфалт. Наблюдавах как работниците се суетят около самолета и подготвят излитането му. Едни товареха багажа, други проверяваха мотора. Вдигнах очи към стълбите, като се питах как щях да вляза в това нещо. Взех решение в полза на стълбите и тръгнах нагоре по тях. Но тъй като не бях свикнала да нося обувки трябваше да положа доста усилия, за да се справя с хлъзгавите алуминиеви стъпала, без да настъпя дългата си рокля. Като стъпих на борда, нямах представа къде да отида и сигурно съм изглеждала като пълна глупачка. Всички останали пасажери вече бяха заели местата си. Струваше ми се, че разчитам чудесно мислите, изписани по лицата, които се насочиха към мен.

— Кое, за Бога, е това глупаво селянче, което не знае даже как да пътува със самолет?

Завъртях се на пети и седнах на най-близкото до входа празно място.

Тогава за първи път видях бял човек. Моят съсед се обърна към мен и рече:

— Това не е твоето място.

Поне така предполагам, тъй като не знаех нито дума английски. Погледнах го, изпълнена с паника, и си помислих: „О, Боже! — Какво ми говори този човек? И защо изглежда така?“ Той повтори думите си, а аз се паникьосах още повече. Но тогава, слава Богу, стюардесата се приближи и взе билета от ръката ми. Очевидно бе разбрала, че съм напълно безпомощна. Тя ме хвана за ръката и ме поведе към моето място, което, разбира се, не бе в първа класа, където се бях настанила първоначално. Докато вървахме по пътеката между седалките, всички лица се обръщаха към мен. Стюардесата се усмихна и посочи мястото ми. Побързах да се отпусна върху него, доволна, че вече никой не ме вижда. А след това извих глава към младата жена и ѝ се усмихнах криво в знак на благодарност.

Малко след излитането същата стюардеса се върна с кошничка сладки и ми я подаде с усмивка. Аз вдигнах с една ръка полите на

роклята, за да образувам нещо като джоб, сякаш щях да събирам плодове, а с другата ръка нагребих цяла шепа сладки. Бях много гладна, така че възнамерявах да се запаса. Кой знае кога пак щях да видя храна? Когато посегнах втори път към панерчето, стюардесата опита да го отдалечи. Аз се протегнах и сграбчих панерчето, което тя отдалечаваше все повече и повече. „О, Боже. Как ще се оправям с това създание?“ — прочетох по лицето ѝ аз.

Докато разгъвах и поглъщах сладките, оглеждах белите хора край себе си. Те ми се струваха студени и болнави. „Нужно ви е слънце“ — щях да им кажа аз, ако знаех английски. Реших, че този проблем е само временен. Невъзможно беше да изглеждат винаги така. Те вероятно бяха побелели, тъй като не се бяха излагали дълго време на слънце. После реших, че трябва да докосна някой от тях при първа възможност, за да проверя, дали бялото няма да се изтрие. Може би отдолу бяха наистина черни.

След девет-десет часа пътуване в самолета, изпитвах отчаяна нужда да се изпишкам. Бях заплашена да се пръсна, но нямах представа какво да правя. „Хайде, Уейърис, можеш да намериш разрешение на този проблем“ — помислих си аз. Започнах да наблюдавам внимателно къде отиват хората, които напускаха за известно време местата си. Най-после отидох и аз. Затворих вратата след себе си и се огледах. Сигурно това бе нужното ми помещение, но къде ли бе съответното място? Огледах мивката и реших, че не може да става въпрос за нея. Огледах седалката, помириках и стигнах до извода, че съм на прав път. Седнах и си свърших работата.

Облекчението, което изпитах бе заменено от паника, когато станах и видях, че урината ми все още стоеше там. Какво щях да правя сега? Не исках да я оставя, за да я види следващият, който дойде. Но как да я махна? Не можех нито да говоря, нито да чета на английски, затова думата „натисни“, поставена над бутона, не означаваше нищо за мен. Но дори да знаех тази дума, никога досега не бях виждала тоалетна с течаща вода. Оглеждах всеки лост и бутон в помещението, като се питах с кой точно можех да премахна урината си. Многократно се връщах към бутона на казанчето, тъй като той ми се струваше най-вероятният избор. Страхувах се обаче, че като го натисна, самолетът може да се взриви. В Могодишо бях чувала, че са се случвали подобни неща. Нищо чудно ако натиснех този бутон, самолетът да се взриви и

всички да загинем. А може би точно това гласеше надписът: „Не натискай! Самолетът ще експлодира!“ Реших, че е по-добре да не рискувам толкова заради малко урина. Въпреки това не ми се искаше да оставям следи от нея за следващия човек. На всичкото отгоре те щяха да разберат кой точно я е оставил, тъй като вече започваха да блъскат по вратата.

Осенена от внезапно вдъхновение аз грабнах една използвана хартиена чашка и я напълних с вода от кранчето. Излях съдържанието ѝ в тоалетната; смятах, че ако разреда урината достатъчно следващият човек просто щеше да помисли, че купата е пълна само с вода. Захванах се за работа, като последователно пълнех чашката с вода и след това я изливах. Сега вече хората не само блъскаха по вратата, ами и викаха. А аз дори не можех да им отговора с нещо като:

— Само един момент.

Затова продължавах да работя мълчаливо в съответствие с плана си, като пълнех чашката от едва капещата чешмичка и изливах съдържанието ѝ в тоалетната. Спрях, когато водата достигна до ръба. Знаех, че ако добавя дори още една чашка, щеше да прелее навън. Но така поне съдържанието ѝ приличаше на най-обикновена вода. Изправих гръб, пригладих роклята си и отворих вратата. Сведох поглед и минах сред групата хора, която се бе събрала отвън, доволна, че поне не бях ходила по голяма нужда.

Най-после се приземихме на „Хийтроу“ и страховете ми от това как щях да се справя в непознатата страна бяха изместени от облекчението, че най-после ще мога да се измъкна от самолета. Леля щеше да ме посрещне и този факт ме изпълваше с благодарност. Щом започнахме да слизаме към земята, гледката през прозорчето се промени: белите пухкави облаци се превърнаха в сивкава мъгла. Когато другите станаха, аз също се изправих и се оставих да бъда повлечена от потока тела, без да знам къде отивам и какво да правя. Тълпата напредваше напред, докато стигнахме до стълбата. Имаше само един проблем — тя се движеше. Застинах на място и се втренчих в нея. Морето от хора се раздели зад мен. Наблюдавах ги как стъпват с лекота върху някое от движещите се стъпала и така се изкачват догоре.

Последвах примера им и също стъпих на ескалатора. Единият от новите ми сандали обаче се плъзна и остана на пода.

— Обувката ми! Обувката ми! — извиках на сомалийски аз и се спуснах назад, за да си я взема.

Но не можах да мина заради събралата се зад мен тълпа.

Щом слязохме от ескалатора, закуцуках с един бос крак. Така стигнахме митницата. Гледах белите хора с безупречно чистите си униформи... но нямах представа какви са. Един от митничарите ми заговори на английски и, като се вкопчих в шанса да получа помощ, посочих назад към ескалатора и завиках на сомалийски:

— Обувката ми! Обувката ми!

Той ме изгледа с отегчена и многострадална физиономия и повтори въпроса си. Изхилих се нервно, забравила временно обувката. Чиновникът посочи към паспорта ми и аз му го подадох. Той го огледа внимателно, удари някакъв печат и ми го върна.

На излизане от митницата един униформен шофьор се приближи към мен и попита на сомалийски:

— Ти ли ще работиш за мистър Фарах?

Изпитах такова облекчение, че най-после бях намерила човек, който да говори на моя език, че възкликнах щастливо:

— Да! Да! Аз съм Уейърис. — Шофьорът понечи да ме поведе напред, но аз го спрях: — Обувката ми, трябва да слезем долу, за да вземем обувката.

— Твоята обувка ли?

— Да, да, тя остана отзад.

— Къде?

— На дъното на онези подвижни стълби. — Посочих в обратната посока. — Изгубих я, когато стъпих на мърдащата стълба.

Шофьорът сведе поглед към краката ми, единият от които беше в сандал, а другият — бос.

За щастие той говореше също така и английски и успя да поиска разрешение да се върнем при изхода от летището. Но когато стигнахме там, не видяхме и следа от липсващия ми сандал. Не можех да повярвам на лошия си късмет. Свалих другата си обувка и я държах в ръка, докато се оглеждахме. Сега обаче се наложи да мина отново през митницата. Този път чиновникът успя да зададе въпросите, които

искаше да зададе още първия път, като използваше шофьора като преводач.

— За колко време оставаш тук? — попита той. В отговор аз само свих рамене. — Къде отиваш?

— Да живея при свако си, посланика — отвърнах учтиво аз.

— В паспорта ти пише, че си на осемнайсет години. Вярно ли е?

— А? Но аз не съм на осемнайсет години! — успях да се възпротивя.

Шофьорът преведе думите ми.

— Имаш ли нещо за деклариране?

Този въпрос не го разбрах.

Шофьорът обясни:

— Какво носиш със себе си в тази страна?

Вдигнах единствения сандал, който ми бе останал. Митничарят го съзерцава безмълвно известно време, след което поклати леко глава, върна ми паспорта и ни пусна да минем.

Докато ме водеше към колата, шофьорът ми рече:

— Виж, в паспорта ти пише, че си на осемнайсет години, затова така и казах на човека. Ако някой те попита, ще трябва да отговаряш, че си на осемнайсет години.

— Но аз не съм на осемнайсет — възкликнах ядосано аз. — Изобщо не съм толкова голяма!

— Добре, на колко си години?

— Не знам... Може би на четиринайсет, но в никакъв случай не съм чак на осемнайсет!

— Така пише в паспорта ти и сега си на толкова години.

— Какви ги говориш? Не ми пука какво пише в паспорта... И защо ще пише така, след като не е истина?

— Защото това им е казал мистър Фарах.

— О, ама той трябва да се е побъркал! Той не знае абсолютно нищо!

Още не бяхме стигнали изхода, а вече си крещяхме; така набързо двамата с шофьора на свако Мохамед се изпълнихме с антипатия един към друг.

Тръгнах боса по заснежения тротоар към автомобила. Обух единствения си сандал и потреперих, като се загърнах в тънката си

роба. Никога не бях попадала на толкова студено място и със сигурност не бях и предполагала за съществуването на снега.

— О, Боже... Толкова е студено тук!

— По-добре свиквай с този факт.

Докато излизахме от района на летището и се вливахме в оживеното утринно движение на Лондон, ме обзе силно, непреодолимо усещане за тъга и самота; намирах се на някакво абсолютно непознато и чуждо място, а наоколо си виждах само болезнено бели лица. „Аллах! Небеса! Мамо! Къде съм?“ В този момент изпитвах отчаяна нужда да бъда до майка си. Шофьорът на свако, макар да бе единственото друго черно лице край мен, не ми носеше никаква утеха. Очевидно ме смяташе за по-низша от него самия.

Докато караше, той ме запозна накратко с обитателите на дома, в който отивах. Щях да живея с леля си и свако си, с майката на свако Мохамед, с един от вуйчовците си, когото не бях срещала /брат на мама и на леля Маруим/, и седем деца, моите братовчеди. После той ме информира кога ще ставам, кога ще лягам, какво ще правя, какво ще готвя, къде ще спя и как в края на всеки ден ще се строполявам изтощена до смърт в леглото си.

— Знаеш ли, господарката, твоята леля, управлява всичко с железен юмрук — сподели той. — Предупреждавам те, че прави доста труден живота на всички ни.

— Е, твоя живот може и да го прави труден, но на мен ми е леля.

„Все пак тя е жена и е сестра на мама“ — разсъждавах аз. Мислех си за това колко ми липсваше мама и колко добри бяха с мен леля Сахру и Фатима. Дори Аман бе добронамерена, но двете просто не се разбирахме. Жените в семейството се обичаха и се грижеха една за друга. Облегнах се назад на седалката, внезапно почувствала ужасна умора след дългото пътуване.

Взирах се през прозореца на колата, като се мъчех да разбера откъде идваха белите снежинки. Постепенно снегът застилаше тротоарите в бяло. След малко спряхме пред дома на свако ми в богатския квартал около Харли стрийт. Аз се вторачих изумена в сградата насреща си. Нима наистина щях да живея в този палат? В Африка никога не бях виждала подобно нещо. Жилището на посланика представляваше четириетажна къща, цялата жълта, моят любим цвят. Приблизихме главния вход, който бе наистина впечатляващ. Вътре,

съвсем до вратата, голямото огледало в позлатена рамка отразяваше една от стените на кабинета насреща, цялата покрита с книги.

Леля Маруим се появи във вестибюла, за да ме посрещне.

— Лельо! — извиках аз.

Пред мен стоеше малко по-млада от майка ми жена, облечена в стилни западни дрехи.

— Влез — рече студено тя. — Затвори вратата. — Бях възнамерявала да се втурна и да я прегърна, но начинът, по който стоеше, стиснала длани, ме накара да замръзна на мястото си. — Искам първо да те разведа из къщата и да те запозная с твоите задължения.

— О! — промълвих аз и усетих как и последните искрици енергия напускат тялото ми. — Лельо, много съм уморена. Искане ми се да полегна. Моля те, нека да поспя първо.

— Е, добре. Ела с мен.

Влязохме в дневната и докато изкачвахме стълбището, успях да хвърля поглед върху елегантната мебелировка: полилея, белия диван с много възглавници, абстрактните маслени платна по стените и огънят, който пращеше в камината. Леля Маруим ме заведе в своята стая и каза, че мога да поспя в нейното легло. Огромното легло с четири колони в краищата беше голямо колкото цялата колиба на моето семейство и бе покрито с красив пухен юрган. Прокарах длан по копринената тъкан, като се наслаждавах на усещането.

— Когато се събудиш, ще те разведа из къщата.

— Ти ли ще ме събудиш?

— Не. Ще станеш като се събудиш сама. Спи колкото искаш.

Пъхнах се под завивките. Никога не бях усещала нещо толкова меко и приятно в живота си. Леля затвори безшумно вратата и аз заспах като подкосена, сякаш пропаднах в някакъв дълъг, черен тунел.

9

СЛУГИНЯТА

Когато отворих, очи помислих, че все още сънувам. А сънят бе красив. В първия момент не можах да повярвам, че наистина се събуждам в това огромно легло в тази прекрасна стая. Леля Маруим сигурно бе легнала при някое от децата тази нощ, тъй като бях спала непробудно в стаята ѝ до следващата сутрин. Скоро обаче действителността разби на пух и прах моите фантазии.

Излязох от стаята на леля и тръгнах без посока, когато леля ме откри.

— Добре. Виждам, че си станала. Да вървим в кухнята, за да ти покажа какво ще правиш.

Като през мъгла я последвах към стаята, която нарече „кухня“. Тя съвсем не приличаше на кухнята в дома на леля Сахру в Могадишо. Стаята бе заобиколена от бели шкафчета, стените — покрити със сини лъскави плочки, а в центъра ѝ имаше чудовищна печка с шест котлона. Леля отваряше и затваряше с трясък чекмеджета и нареждаше:

— ... а тук са приборите, готварските ножове, салфетките... — Нямах представа за какво говори тази жена, нито какви са нещата, които ми показва, още по-малко — какво се очакваше да правя с тях. — Всяка сутрин в шест и половина ще сервираш закуската на свако си, тъй като отива рано в посолството. Той е диабетик, затова трябва да се спазваме грижливо диетата му. Закусва винаги едно и също: билков чай и две варени яйца. На мен кафето ще ми го носиш в стаята в седем, после ще правиш палачинки за децата. Те се хранят точно в осем, тъй като в девет трябва да бъдат на училище. След закуска...

— Лельо, откъде мога да знам как се правят всички тези неща? Кой ще ме научи? Та аз не знам как се правят тези... как ги нарече? Палачинки ли?

Бях се възползвала от мига, в който леля Маруим си бе поела дълбоко въздух, за да я попитам. И сега тя посочи към някаква врата. Остана в тази поза известно време, като ме съзерцаваше паникьосана.

След това издиша бавно, отпусна ръка край тялото си и стисна длани така, както бе направила и при моето пристигане.

— Първия път аз ще направя тези неща, Уейърис. Но ти ще трябва да ме наблюдаваш внимателно. Ще ме наблюдаваш и ще слушаш много внимателно и така ще учиш.

Аз кимнах, а тя пое отново дълбоко въздух и продължи оттам, докъдето бе стигнала.

След първата седмица и някои дребни неудачи, изучих безупречно всичко и го повтарях всеки ден — 365 дни в годината — през следващите четири години. Аз, която никога не бях имала представа за времето, свикнах да правя непрекъснато справки с часовника... и да живея според онова, което той показваше. Ставане в шест, закуската на свако в шест и трийсет, кафето на леля в седем, закуската на децата в осем. После почиствах кухнята. Шофьорът връщаше колата, след като бе откарал свако до посолството, и отвеждаше децата на училище. По-късно изчиствах спалнята на леля, банята, подреждах всяка една стая в къщата, бършех праха, търках пода и лъсках всичко на цели четири етажа. И, повярвайте, ако на някой не му харесаше нещо в начина, по който бях почистила, непременно чувах:

— Не ми харесва как си изчистила банята. Следващия път се постарай всичко да бъде както трябва. Тази бяла плочка трябва да блести... без нито едно петънце.

Аз бях единствената слугиня за цялата къща и домочадието, като се изключат шофьорът и готвачът. Леля твърдеше, че нямало нужда да се наема друга прислужница за такъв малък дом като този. Готвачът приготвяше вечерята само шест пъти седмично, а в неделя — неговия почивен ден, готвех аз. През тези четири години няхах нито един почивен ден. В малкото случаи, когато се осмелявах да поискам отдих, леля ми правеше такъв въпрос, че дълго след това не виждах смисъл да питам.

Аз не се хранех със семейството. При възможност хапвах нещо на крак и работех непрестанно, докато около полунощ паднех в леглото си. Но не смятам, че съм загубила нещо от това, че не се хранех с останалите, тъй като по мое мнение произведенията на готвача бяха буламачи. Той също бе сомалиец, но от друго племе.

Освен това беше надут, зъл, мързелив човек и обичаше да ме измъчва. Влезеше ли леля в кухнята, той започваше:

— Уейърис, когато се върнах в понеделник сутринта, намерих кухнята в отвратително състояние. Бяха ми нужни часове, за да я изчистя.

Това, разбира се, бе пълна лъжа. Целта му беше да се представи във възможно най-добра светлина пред леля и свако, а той знаеше, че не може да го постигне чрез готварското си изкуство. Казах на леля, че не искам да ям сготвеното от него и тя отвърна:

— Е, в такъв случай прави каквото искаш.

Сега бях наистина благодарна, че преди време бях наблюдавала как готви братовчедка ми Фатима в Могاديшо. Освен това явно имах талант в тази област, тъй като започнах измислям различни макаронени и всякакви други ястия. Когато членовете на семейството виждаха какво ям, те също искаха да го опитат. Скоро започнаха да ме питат какво бих искала да приготвя, какви продукти ще трябва да се вземат от пазара и т.н. А това определено нямаше как да подобри отношенията ми с готвача.

В края на първата си седмица в Лондон осъзнах, че моето разбиране за ролята, която трябваше да играя в живота на леля и свако, няма нищо общо с тяхното. В по-голямата част на Африка е разпространена практиката по-богатите роднини да вземат в дома си децата на по-бедните, където децата помагат в домакинството за сметка на своята издръжка. Някои богати роднини дават децата на училище и се отнасят към тях като към свои собствени, но други случаи не го правят. Бях се надявала да попадна в първата категория, но скоро разбрах, че леля и свако нямат подобни намерения по отношение на неукото дете, което бяха получили от пустинята; от него се очакваше единствено да бъде слугиня. Свако бе толкова зает в работата си, че не обръщаше почти никакво внимание на онова, което ставаше въкъщи. Леля ми пък, която бях виждала в мечтите си като своя втора майка, явно нямаше намерение да ме прави своя трета дъщеря. Аз бях просто прислужница. Когато картината стана напълно ясна и разбрах какъв робски труд се иска от мен, радостта ми, че съм дошла в Лондон, започна да се изпарява. Открих, че леля ми бе манячка на тема правила и забрани. Всичко трябваше да се прави точно така, както го искаше тя. Всеки божи ден. Без изключение. Може би смяташе, че

само ако бъде непреклонна, има шанс да успее в тази чужда за нея култура. За щастие и тук намерих приятелка в лицето на братовчедка ми Басма.

Басма бе най-голямата дъщеря на леля Маруим и свако Мохамед. Двете с нея бяхме на една и съща възраст. Беше изумителна и всички момчета се мъкнеха подире ѝ, но тя не им обръщаше внимание. Ходеше на училище, а единственото, което я интересуваше вечер, бе четенето. Лягаше на леглото в стаята си и четеше с часове. Често някоя книга я поглъщаше дотолкова, че забравяше да слезе да се нахрани, понякога дори по цял ден, ако някой не я измъкнеше от стаята ѝ.

Отегчена и самотна, аз влизах често при Басма и присядах на ръба на леглото ѝ.

— Какво четеш? — питах аз.

Без да вдига глава, тя измънкваше:

— Остави ме на мира. Чета...

— Е, не мога ли да поговоря с теб?

Все така без да отделя поглед от страниците пред себе си, тя питаше с безжизнен глас, като произнасяше завалено думите, сякаш говореше насън:

— За какво искаш да говорим?

— Какво четеш?

— Хммм?

— Какво четеш? За какво се разказва?

Най-сетне, щом успеях да привлека вниманието ѝ, тя спираше и ми разказваше цялата книга. В повечето случаи бяха любовни романи и кулминацията настъпваше когато, след множество прекъсвания и погрешни интерпретации, мъжът и жената най-после се целуваха. Тъй като винаги съм обичала историите, тези разговори ми доставяха огромно удоволствие; слушах като омагьосана, докато тя със светнали очи ме запознаваше в най-големи подробности с цялата фабула, като размахваше възбудено ръце. Всичко това ме караше да искам да мога да чета, защото тогава вероятно щях да мога да се наслаждавам на подобни истории когато си поискам.

Вуйчо Абдулах, братът на мама, който живееше с нас, бе дошъл в Лондон със сестра си, за да посещава университета. Той ме попита дали искам да ходя на училище:

— Знаеш ли, Уейърис, трябва да се научиш да четеш. Ако това те интересува, аз мога да ти помогна.

Обясни къде се намира училището, кога приема и най-важното — че е безплатно. Сама никога нямаше да се сетя, че бих могла да ходя на училище. Всеки месец посланикът ми даваше съвсем дребна сума за джобни пари, но тя със сигурност не можеше да стигне за плащане на училищните разходи. Развълнувана от перспективата да се науча да чета, отидох при леля Маруим и заявих, че искам да ходя на училище и да се науча да пиша, да чета и да говоря английски. Макар да живеех в Лондон, в къщи говорехме на сомалийски и тъй като няхахме никакъв контакт с външния свят, знаех само няколко английски думи.

— Добре, остави ме да помисля — отвърна леля.

Обаче когато обсъдила този въпрос със свако ми, той не се съгласил. Аз продължавах да настоявам да ме пусне, но тя не искаше да върви срещу волята на своя съпруг. Най-сетне реших да тръгна без нейно разрешение. Курсовете се провеждаха три пъти седмично, от девет до единайсет вечерта. Вуйчо Абдулах ме заведе първия път, за да ми покаже къде да ходя. По това време бях на около петнайсет години, но за първи път щях да вляза в класна стая. Беше пълно с хора на всякаква възраст от цял свят. След първата нощ се уговорих с един стар италианец да ме взема и после да ме връща. Изгарях от нетърпение да уча, но учителят ми казваше:

— Ти си добра, Уейърис, но намали темпото.

Научих азбуката и започвах да се запознавам с основите на английския език, когато свако откри, че вечер се измъквам тайно от къщата. Вбесен, че не съм го послушала, той забрани да ходя повече там и така учението ми приключи само след две седмици.

Вече ми бе забранено да ходя на училище, но аз вземах книги от братовчедка си и опитвах да се науча да чета. Нямах право да гледам телевизия със семейството, но понякога заставах до вратата и слушах английския, като се стараех да развия усет към езика. Иначе всичко си продължаваше по старому, докато един ден, както чистех, леля Маруим ме повика.

— Уейърис, слез долу като приключиш на горния етаж. Имам да ти кажа нещо.

В момента тъкмо оправях леглата. Свърших с тях и слязох в дневната; леля ми стоеше край камината.

— Да?

— Днес се обадиха от къщи. Тъъ... как беше името на малкия ти брат?

— Али?

— Не, най-малкия, със сивата коса.

— Стареца? За Стареца ли говориш?

— Да. За Стареца и за голямата ти сестра, Аман. Ами... съжалявам. И двамата са умрели.

Не можех да повярвам на ушите си. Вперих очи в лицето на леля... мислех, че се шегува. Или пък ми бе ядосана за нещо и сега търсеше начин да ме накаже, като ми говори тези ужасни неща. Тя обаче ме гледаше безизразно, така че не можех да преценя дали съм права. „Сигурно говори сериозно, иначе едва ли ще каже такива неща. Но как е възможно да е истина?“ Замръзнах на място, неспособна да помръдна. Най-сетне усетих, че коленете ми се подкосяват и се отпуснах за минута върху белия диван. Дори не се сетих да попитам какво се е случило. Възможно бе леля ми да бе говорила, дори да ми бе обяснила ужасните събития, но аз чувах само бучене в ушите. С вдървени движения като зомбирана се качих до стаята си на четвъртия етаж.

Лежах там в шок до края на деня, излегнала се върху леглото в малката стая, която дялах с малката си братовчедка. Стареца и Аман мъртви, и двамата! Как бе възможно? Бях напуснала дома си и по този начин бях изпуснала шанса да бъда с брат си и сестра си, а сега нямаше да ги видя никога повече. Аман — вечно силната, и Стареца — неизменно мъдрият. Струваше ми се невероятно, че може да са умрели. А щом бяха умрели те, какво оставаше тогава за нас, останалите членове на семейството с по-малки способности от тях?

До вечерта стигнах до решението, че не желая да страдам повече. Нищо в живота ми не се бе развило според моите очаквания от утрото, в което бях избягала от баща си. Сега, две години по-късно, топлината на семейството ми липсваше ужасно, а да знам, че двама от най-близките ми са си отишли завинаги, бе повече, отколкото можех да понеса. Слязох в кухнята, отворих едно чекмедже и измъкнах касапски нож. С ножа в ръце се върнах в стаята си. Но докато лежах и събирах

смелост да се пробода, мисълта за мама не ми излизаше от главата. Бедната мама. Тази седмица аз изгубих двамина, а тя щеше да изгуби трима. Това не беше справедливо спрямо нея, затова оставих ножа и продължих да се вирам в тавана. Бях забравила за ножа, когато покъсно братовчедка ми Басма дойде да ме види. Тя се шокира при вида му.

— Какво, по дяволите, е това? Какво правиш тук с нож?

Не направих опит да отговоря, просто продължих да съзерцавам тавана. Басма взе ножа и излезе.

След няколко дена леля ме повика отново.

— Уейърис! Слез долу. — Останах да лежа, като се преструвах, че не чувам. — УЕЙЪРИС! СЛЕЗ ДОЛУ! — Слязох; тя ме чакаше в подножието на стълбището. — Побързай! Телефона!

Това ме учуди, тъй като мен никога не ме търсеха по телефона. Всъщност дори никога не бях говорила по телефон.

— За мен ли? — попитах тихо аз.

— Да, да. — Посочи оставената върху масата слушалка. — Ето, вземи го... Вземи телефона!

Вдигнах слушалката, като я гледах така, сякаш щеше да ме ухапе всеки момент. И прошепнах от трийсетина сантиметра разстояние:

— Да?

Леля завъртя очи.

— Говори! Говори... говори в слушалката!

Обърна слушалката както трябва и я долепи до ухото ми.

— Ало? — И тогава чух невероятен звук — гласа на майка си. — Мамо! Мамо! О, Боже, наистина ли си ти? — Лицето ми се озари в усмивка за първи път от дни. — Мамо, добре ли си?

Тя ми каза, че след смъртта на Аман и на Стареца, полудяла. Щом чух това, изпитах безкрайна благодарност, че не бях увеличила мъката ѝ и с моето самоубийство. Майка ми избягала в пустинята; не искала да бъде с никого, да вижда който и да е, да разговаря. А след това отишла в Мogaдишо сама и посетила близките си. И все още бе при тях и ми се обаждаше от дома на леля Сахру.

Мама опита да ми обясни как се случило нещастиято, но все още не бях в състояние да проумея. Старецът се разболял. И, типично за живота на номадите, не е имало никаква медицинска помощ, никой не знаел какво не е наред и какво трябва да прави. В този тип общества

съществуват само две алтернативи: да живееш или да умреш. Нямах средно положение. Докато човек бе жив, всичко беше наред. Не се тревожихме особено заради болестите, тъй като не можехме да направим нищо по този въпрос без лекари и лекарства. Ако някой умреше... е, пак всичко бе наред, тъй като оцелелите щяха да продължат. Животът не спираше. Той се управляваше неизменно от философията ин'шаллах: „Ако е рекъл Господ.“ Приемахме живота като дар, а смъртта — като Божие решение, което не се оспорва.

Но когато Старецът се разболял, моите родители се уплашили, тъй като той беше специално дете. Мама, като не знаела какво друго да направи, изпратила човек при Аман в Могадिशо, да моли за помощ. Аман бе винаги силната в семейството и щеше да знае какво да направи. И тя наистина знаела. Тръгнала пеша от Могадिशо, за да вземе Стареца и да го заведе на лекар. Нямах представа къде точно са лагерували по това време моите родители и колко далече е било от столицата. Но онова, което мама не е имало как да знае, когато изпратила за помощ при Аман, бил фактът, че била бременна в осмия месец. Докато сестра ми откарвала Стареца в болницата, той умрял в ръцете ѝ. Аман получила шок и умряла също след няколко дена, заедно със своето бебе. Така и не разбрах къде точно се е случило това, но след като научила, мама, която се бе отличавала винаги с ненатрапчивата си непоколебимост и твърдост, не издържала. И тъй като тя бе центърът, около който се крепеше семейството, не исках да мисля в какво се бе превърнал животът за останалите. Повече от всякога ми беше мъчно, че съм вързана в Лондон и не мога да помогна на майка си тогава, когато се нуждаеше най-много.

* * *

Животът обаче продължаваше и аз се стараех да му се радвам колкото мога. Изпълнявах задълженията си в къщата и се закачах с моите братовчеди и техните приятели, когато ги посещавах.

Една нощ Басма реши да ми помогне за моята първа проява на манекен. Откакто бях пристигнала в Лондон, бях открила слабостта си към дрехите, но нямах кой знае какво желание да ги притежавам; просто ми бе забавно да ги пробвам. Беше като игра; можех да се

преструвам, че съм някой друг. Веднъж докато семейството гледаше телевизия в дневната, аз влязох в стаята на свако и затворих вратата. Отворих стенния гардероб и извадих един от най-хубавите му костюми, вълнен, морскосин, на ситно райе. Поставих го върху леглото заедно с бяла риза, копринена вратовръзка, тъмни чорапи, елегантни черни обувки и филцова шапка. А след това ги облякох, като опитвах да направя възела на вратовръзката така, както бях виждал да го прави свако. После нахлупих шапката над очите си. В този вид отидох да намеря Басма. Тя се запревива от смях, като ме видя.

— Отиди да кажеш на баща си, че го търси някакъв човек.

— Това неговите дрехи ли са? О, боже, той просто ще те уби...

— Просто го направи.

Стоях в коридора и слушах обясненията на братовчедка си, като изчаках мига, в който да се появи.

— Татко — чух гласа на Басма аз, — там има един човек, който е дошъл за теб.

— По това време на нощта? — възкликна свако Мохамед, очевидно не особено зарадван. — Кой е той? Какво иска? Вижда ли си го преди?

Басма започна да заеква:

— Аз, тъъ... не знам. Мисля, че да... Мисля, че го познаваш.

— Добре, кажи му...

— Защо не отидеш да го видиш — прекъсна го тя. — Той стои пред вратата.

— Добре — съгласи се уморено свако ми.

Това бе моят момент. Нахлупих шапката върху очите си така, че не виждах почти нищо, пъгнах ръце в джобовете на сакото и влязох важно в стаята.

— Здравей, не ме ли помниш? — заявих с баритонов глас аз.

Чичо се оцъкли и сведе глава, за да опита да надникне под шапката. Щом разбра кой е, започна да се смее. Леля и останалите членове на семейството вече се превиваха.

Свако Мохамед размаха пръст в лицето ми.

— Така, давал ли съм ти разрешение да...

— Искам само да опитам, свако. Не ти ли беше забавно?

— О, Аллах!

Повторих този номер още няколко пъти, като винаги изчаквах помежду им достатъчно дълго, така че свако да не заподозре нищо. Един ден това той заяви:

— Достатъчно, Уейърис. Не ми обличай повече дрехите, чу ли? Остави ги на мира. — Знаех, че говори сериозно, което не му пречеше да се забавлява от моите изпълнения. По-късно го чух как се смее и разказва на приятелите си: — Това момиче влиза в моята стая и облича дрехите ми. След малко Басма идва и обявява, че ме търси някакъв човек. И тогава пристига тя, облечена от главата до петите с мои неща. Трябваше да я видите...

Леля спомена, че според нейните приятелки трябвало да опитам късмета си като манекен. Нейната реакция обаче била следната:

— Хм-хм. Ние не се занимаваме с такива неща, тъй като сме от Сомалия и сме мюсюлмани.

Леля ми обаче изглежда нямаше нищо против кариерата като манекен на Иман — дъщеря на нейна стара приятелка. Леля познаваше майката на Иман от много години и ако някоя от тях беше в Лондон, леля настояваше да отседат у нас. Именно покрай разговорите с Иман получих първите си сведения за манекенството. Бях си изрязала много от нейните снимки от списанията на моята братовчедка и ги бях залепила по стените в малката си стаичка. „След като тя е сомалийка и може да бъде манекен, защо да не мога да бъда и аз?“

Винаги се стараех да намеря повод да поговоря с Иман, когато дойдеше вкъщи. Искаше ми се да я попитам:

— Как се става модел?

Почти нямах представа за тази професия и със сигурност нямах представа как можех да стана модел. Но при всяко свое посещение тя разговаряше цялата вечер с възрастните. Знаех, че леля и свако няма да одобрят, ако прекъсна разговора им заради такава глупост като желанието си да стана манекен. Най-сетне една нощ издебнах удобния момент. Иман четеше в стаята си, когато почуках на вратата.

— Искаш ли да ти донеса нещо преди да си легнеш?

— Да. Бих искала чаша билков чай.

Слязох в кухнята и се върнах с поднос.

Щом го поставих върху нощното й шкафче започнах:

— Знаеш ли, в стаята си имам много от твоите снимки. — Вслушах се в тиктакането на часовника върху нощното шкафче и се

чувствах като пълна глупачка. — Наистина бих искала и аз да стана модел. Мислиш ли, че е трудно... как го постигна ти? Как започна?

Не знам какво очаквах да ми отговори. Може би се надявах да размаха вълшебна пръчица над главата ми и да ме превърне в Пепеляшка. Моята мечта да стана манекен обаче беше абстрактна; цялата тази идея ми се струваше толкова малко вероятна, че аз не размишлявах много-много върху нея. След тази нощ продължих да изпълнявам ежедневните си задължения и съсредоточавах силите си върху закуската, обяда, чиниите и бърсането на прахта.

По това време бях на около шестнайсет години и живеях в Лондон вече от две години. Бях се аклиматизирала достатъчно, за да имам представа как западният свят отбелязваше в календара този отрязък от време, а именно — 1983 година.

През лятото на същата година сестрата на свако Мохамед умря в Германия и остави малка дъщеря. Софи, дойде да живее при нас, и свако ми я записа в едно църковно училище. Сутрешните ми задължения вече включваха и воденето на Софи до училището, което се намираше на няколко пресечки от нас.

През едно такова утро още в началото, докато двете със Софи вървахме към старата тухлена постройка, забелязах някакъв непознат, който се взираше в мен. Той беше бял, на около четирийсет години, с опашка. Той не опита да скрие, че ме гледа; напротив, бе дързък. След като оставих Софи човекът се приближи и ме заговори. Нямах представа какво казва. Уплашена, хукнах към къщи, без да го погледна. И това продължи да се повтаря всяка сутрин: аз оставях Софи, белият човек ме чакаше, опитваше да ме заговори и аз побягвах.

На обратния път към къщи, когато вземех Софи от училище, тя споменаваше често за някаква нова приятелка, с която се запознала в клас.

— Да, даааа — отвърщах аз без никакъв интерес.

Един ден закъснях малко за прибирането на Софи. Когато пристигнах, тя чакаше пред училището и си играеше с някакво момиченце.

— О, Уейърис, това е моята приятелка — възкликна гордо Софи.

А до тях двете стоеше перверзният тип с опашка, който ме преследваше вече близо година.

— Добре. Да вървим — отвърнах нервно аз, като хвърлих поглед на човека.

Той обаче се приведе към Софи, която говореше английски, немски и сомалийски, и ѝ каза нещо.

— Хайде, Софи, да се махаме от този човек — повторих настоятелно аз и я стиснах за ръката.

Тя се обърна към мен и заяви:

— Иска да знае дали говориш английски.

А след това го погледна и поклати глава. Той каза нещо друго и тя преведе отново:

— Иска да те пита нещо.

— Кажу ми, че не желая да разговарям с него — отвърнах високомерно аз и погледнах в противоположната посока. — Може просто да си върви. Може просто да... — Реших обаче да не довърша мисълта си, тъй като дъщеря му слушаше, а Софи щеше да преведе незабавно. — Забрави какво съм ти казала. Нека си вървим.

Стиснах я за ръката и я помъкнах.

Не бе изминало много време след тази среща, когато една сутрин оставих Софи както обикновено. После се върнах вкъщи и вече чистех горе, когато на входната врата се позвъни. Хукнах надолу, но преди да бях стигнала, леля Маруим отвори. Не можах да повярвам на очите си — на вратата стоеше господин Опашка. Трябва да ме бе проследил. Първата ми мисъл бе, че е дошъл да разказва някакви измислици на леля ми, да ме обвини в нещо, което не съм извършила. Някакви лъжи, както например, че уж флиртувам с него, че спя с него или пък ме е хванал като крада.

— Кой сте вие? — попита на своя добър английски леля.

— Казвам се Малкълм Феърчайлд. Съжалявам, че ви притесних. Но ще може ли да поговорим?

— За какво искате да говорим?

Виждах, че леля е шокирана.

Изкачих се тихо отново нагоре. Беше ми зле. Чудех се какво ли щеше да ѝ наговори посетителят, когато чух входната врата да се затръшва. Спуснах се към дневната; леля Маруим се бе устремила към кухнята.

— Лельо, какво стана?

— Не знам... Някакъв мъж, който каза, че те проследил, искал да разговаря с теб, изприказва някакви глупости за това, че искал да ти направи снимка.

Изглежда ме.

— Лельо, не съм му казвала да постъпи така. Изобщо нищо не съм му казвала.

— Знам! Точно заради това и дойде той! — Мина устремно покрай мен. — Върви да си вършиш работата... и не се притеснявай. Аз се погрижих за него.

Но отказа да даде повече подробности за техния разговор, а гневът и отвращението ѝ ме накараха да мисля, че е искал да ми направи някакви порно снимки. Ужасена, никога повече не засегнах тази тема.

След този случай той никога повече не направи опит да ме заговори, когато се срещаме край училището. Само се усмихваше учтиво и толкова. Един ден, когато отидох да взема Софи, господинът ме изненада, като се приближи и ми подаде визитна картичка. Без да отделям поглед от лицето му, аз я поех и а пъгнах в джоба си. Наблюдавах го непрекъснато, докато се обърна и си тръгна. После започнах да го ругая на сомалийски:

— Махай се от главата ми, мръсник такъв... гадна свиня такава!

Когато се прибрах, изтичах на горния етаж. Децата спяха на горните етажи, така че тази част на къщата бе нашето убежище от възрастните. Влязох в стаята на братовчедка си и както обикновено, прекъснах четенето ѝ.

— Басма, виж това — казах аз и извадих визитката от джоба си. — От човека, за когото ти говорих е, нали се сещаш, онзи, дето не ми дава мира и веднъж ме проследи дотук. Какво пише на нея?

— Пише, че е фотограф.

— Но какъв тип фотограф?

— Прави снимки.

— Да, но какви снимки?

— Тук пише „моден фотограф“.

— Моден фотограф — повторих аз, като изговарях бавно всеки звук. — Искаш да кажеш, че прави снимки на дрехи? Ще ме снима с различни дрехи?

— Не знам, Уейърис — въздъхна Басма. — Наистина не знам.

Знаех, че ѝ досаждам и единственото ѝ желание бе да се върне към книгата си. Станах от леглото, взех визитната картичка и излязох. Скрих я в стаята си. Някакъв вътрешен глас ми каза да не я хвърлям.

Братовчедка ми Басма бе моят единствен съветник; и винаги имаше време за мен. Никога не съм изпитвала по-голяма благодарност към нея, както в случая, когато потърсих съвета ѝ във връзка с нейния брат Хаджи.

Хаджи беше на двацет и четири години и бе вторият по възраст син на свако. Смятаха го за много умен. Подобно на вуйчо Абдулах, той също учеше в Лондонския университет. Хаджи се бе държал винаги приятелски с мен, още от деня на пристигането ми от Могодишо. Когато чистех на горните етажи, той казваше често:

— Хей, Уейърис, свърши ли с банята?

— Не — отвръщах аз. — Но ако искаш влизай, а аз ще изчистя после.

— О, не... просто се питах дали имаш нужда от помощ.

Или пък казваше:

— Отивам да взема нещо за пиене? Ти ще искаш ли нещо?

Беше ми приятно, че братовчед ми се грижеше за мен. Често разговаряхме и се смеехме.

Понякога, когато отворех вратата на банята и исках да изляза, той заставаше пред мен и не ме пускаше да мина. Ако опитах да се промъкна от едната страна, той също се преместваше натам. Аз се мъчех да го изблъскам и се провиквах:

— Махай се оттук, мърляч такъв.

В отговор той се размиваше.

Тези игрички продължаваха и макар да се опитвах да ги обясня като старомодни шегички, те ме смуцаваха. Нещо в поведението му ме изнервяше. Той ме гледаше по странен начин, с премрежен поглед, или пък заставаше прекалено близо. Щом се усетех така особено, аз се стараех да спра и си казвах: „Засрами се, Уейърис, та Хаджи ти е като брат. Това, за което си мислиш, не е нормално.“

Един ден, когато отворих вратата на банята и опитах да изляза с кофа и парцал в ръка, го заварих застанал отпред. Той ме сграбчи и се притисна в мен, а лицето му бе само на косъм разстояние от моето.

— Какво става? — засмях се нервно аз.

— О... нищо, нищо.

Пусна ме незабавно. Грабнах кофата и отидох в съседната стая с непринуден вид, сякаш не се бе случило нищо. Но умът ми препускаше. От този момент вече не се питах дали не става нещо особено. Знаех. Знаех, че нещо тук не бе наред.

На следващата нощ спях в стаята си заедно с братовчедка си Шукри, малката сестра на Басма. Аз обаче спя леко и около три през нощта чух, че някой се качва по стълбите. Реших, че трябва да е Хаджи, тъй като неговата стая е точно срещу моята, от другата страна на коридора. Той току-що се бе прибрал и от начина, по който се препъваше, ставаше ясно, че е пиян. Подобно поведение бе недопустимо в дома на свако ми — нито прибирането в подобен час, а още по-малко — пиянството. Те бяха стриктни мюсюлмани и пиенето на каквото и да е алкохол беше забранено. Но Хаджи вероятно смяташе, че вече е достатъчно голям, за да си бъде господар и да си позволи да опита.

Вратата към моята стая се отвори безшумно и аз настръхнах. И двете легла бяха поставени върху издигнати над пода платформи, на няколко стъпки от вратата. Видях как Хаджи заизкачва на пръсти стъпалата, като се стараеше да не събуди братовчедка ми, която спеше на по-близкото до вратата легло. Той обаче пропусна едно стъпало и се спъна, а след това пропъзля останалото разстояние до моето легло. На светлината, която се процеждаше през прозорците зад гърба му, видях как изви врат, за да види лицето ми, скрито в мрака.

— Хей, Уейърис — прошепна той. — Уейърис...

Дъхът му вонеше на алкохол и това потвърди подозренията ми, че е пиян. Аз обаче продължавах да лежа неподвижно в тъмнината и да се преструвам на заспала. Той протегна ръка и започна да опипва възглавницата, за да намери лицето ми. „О, Боже, моля те, не позволявай това да се случи“ — помислих си аз. Изсумтях и се обърнах на една страна уж насън, като се стараех да вдигна достатъчно шум, за да събудя Шукри. При това развитие на нещата той изгуби смелост и побягна тихо обратно към стаята си.

На другия ден влязох в стаята на Басма.

— Слушай, трябва да поговоря с теб.

Вероятно паникьосаният ми вид е бил красноречиво доказателство, че това не бе едно от обичайните ми посещения просто с цел да убия времето.

— Влез и затвори вратата.

— Става въпрос за брат ти — заявих аз и си поех дълбоко въздух.

Не знаех как да ѝ го кажа и се молах да ми повярва.

— Какво за брат ми?

Сега вече и тя изглеждаше разтревожена.

— Снощи влезе в стаята ми. Беше три сутринта и тъмно като в рог.

— Какво направи?

— Опита се да докосне лицето ми. Прошепна името ми.

— О, не. Сигурна ли си? Да не си сънувала?

— Хайде де. Виждам как ме гледа всеки път, когато сме сами. Не знам какво да правя.

— По дяволите... По дяволите! Взemi една кегла за крикет и я скрий под леглото си. Или метла. Не... взemi точилката от кухнята. Сложи я под леглото и ако дойде през нощта в стаята ти, удари го през лицето! И знаеш ли още какво трябва да направиш? — додаде тя. — Викай. Викай колкото имаш сила, така че да те чуят всички.

Слава Богу момичето бе определено на моя страна.

Целият ден се молих непрестанно: „Моля те, не ме карай да върша това ужасно нещо. Моля те, накарай го да спре.“ Не исках да създавам проблеми. Притеснявах се, че той може да наговори какви ли не лъжи в свое извинение пред родителите си и в резултат те може да ме изхвърлят от къщи. Исках само да престане — с игричките си, с нощните посещения, с опипванията — усещах накъде води всичко това и то не бе никак приятно. Инстиктът обаче ми казваше да се подготвя за битка, в случай, че молитвите ми не свършат работа.

Същата вечер отидох в кухнята, пренесох тайно точилката в стаята си и я скрих под леглото. А по-късно, когато братовчедка ми заспа, я извадих и я поставих върху леглото до мен, без да я пускам. Сценарият от предишната нощ се повтори и Хаджи се появи в стаята ми в около три часа. Спря на прага и видях отражението на светлината от коридора в стъклата на очилата му. Лежах и го наблюдавах с едно отворено око. Той се промъкна до възглавницата ми и започна да ме

потупва по ръката. Устата му миришеше толкова силно на скоч, че ми се догади, но въпреки това не помръднах. Хаджи коленичи и започна да опипва, докато открие долния край на завивките, а след това промуши ръка под тях и започна да я придвижва нагоре по дюшека към крака ми. Плъзна длан нагоре по бедрото ми, докато стигна до пликчетата.

„Трябва да му счупя очилата — помислих си аз, — така поне ще има доказателство, че е бил в стаята ми.“ Стиснах точилката и я стоварих с всичката си сила върху лицето му. Първо се чу неприятен удар, а после се развиках:

— Разкарай се от стаята ми, шибан...

Шукри се изправи в леглото си и се провикна:

— Какво става?

След секунди се чуха забързани стъпки, идващи от всички посоки на къщата. Но тъй като бях счупила очилата на Хаджи, той не можеше да вижда, затова реши да се придвижи с пълзене на ръце и крака до своята стая. Пъхна се в леглото си облечен и се престори, че спи.

Басма влетя и светна лампата. Тя, разбира се, беше наясно с плана, но се престори на учудена:

— Какво става?

— Хаджи беше тук — обясни Шукри. — И изпълзя по пода!

Когато леля Маруим влезе, заметнала набързо робата си, аз се развиках:

— Лельо, той беше в стаята ми! Беше в моята стая и вчера пак дойде! И аз го ударих!

Посочих счупените стъкла от очилата на Хаджи, разпилени край леглото ми.

— Шшшт! — изшътка строго тя. — Не искам да чувам за това... не сега. Хайде, всички се връщайте в стаите си. Лягайте си.

10

НАЙ-ПОСЛЕ СВОБОДНА

След като разбих лицето на Хаджи с точилката през онази нощ, никой не спомена повече за случилото се. Можех да помисля, че среднощните му посещения са били само лош сън, ако нямаше една значителна промяна. Когато срещнех братовчед си в коридора, той вече не ме гледаше с копнеж. В замяна от лицето му струеше неподправена омраза. Бях благодарна, че както се бях молила, тази неприятна част от живота ми е приключила. За жалост обаче тя бе заменена скоро с нова тревога.

Свако Мохамед обяви, че след няколко седмици семейството се връща в Сомалия. Мандатът му като сомалийски посланик бе приключил и бе дошло време да се прибираме у дома. При пристигането четиригодишният период ми се струваше дълъг като цял един живот, но сега не ми се вярваше, че наистина бе изминал. За жалост перспективата да се върна в Сомалия не предизвикваше у мен приятни вълнения. Искях да се прибера богата и успяла; такава е мечтата на всеки африканец, отишъл да работи в богата държава като Англия. В бедните страни като моята родина хората търсят непрестанно начин да се измъкнат от безизходицата и немотията, стремят се с всички сили към Саудитска Арабия, Европа или Щатите, за да могат да изкарат малко пари и да помогнат на своите задъхващи се семейства.

А аз щях да се върна след като бях живяла четири години в чужбина... с празни ръце. С какво щях да се похваля, какво щях да кажа, че съм постигнала? Нима щях да обясня на майка си, че съм се научила как да варя макарони и спагети? Там, при камилите, надали щях да видя отново тестени изделия. Или може би щях да кажа на баща си, че съм се научила да чистя до блясък тоалетни?

— А? Какво е тоалетна? — щеше да попита той.

Парите обаче бяха нещо, което със сигурност щеше да разбере; те са световен език. А моето семейство никога не бе имало много от

тях.

По времето, когато леля и свако бяха готови да се върнат в Сомалия, аз бях спестила някаква жалка сума от трогателно малката си слугинска заплата. Моята мечта обаче бе да изкарам достатъчно пари, за да мога да купя на майка си къща, място, където тя щеше да може да живее без да се налага да пътува непрекъснато и да работи като робиня, за да може да оцелее. Това не бе чак толкова невъзможно, колкото звучи на пръв поглед, тъй като в Сомалия можех да купя къща за около две хиляди долара. Но за да го постигна, чувствах, че след като вече се намирам в Англия, трябва да остана там; напуснех ли веднъж, най-вероятно нямаше да мога да се върна. Как щях да осъществя мечтата си, няхах представа. Вярвах обаче, че нещата ще се наредят, щом престанех да превивам гръб кат робиня за леля и свако. Само че те не бяха съгласни с мен.

— Какво, за Бога, ще правиш тук? — възкликна леля ми. — Осемнайсетгодишно момиче без дом, без пари, без работа, без разрешително за работа и без английски? Смешно е! Прибираш се с нас.

Дълго преди заминаването свако Мохамед ни посъветва за две неща: да запомним добре датата на потеглянето и да се уверим, че паспортите ни са наред. Аз точно така и направих. Отнесох паспорта си в кухнята, загънах го в една найлонова торбичка и го зарових в градината.

До самия ден преди тръгването за Мogaдишо твърдах, че не мога да си намеря паспорта. Планът ми беше съвсем прост — след като няхах паспорт, не можех да замина с тях. Свако усещаше, че нещо не е наред, и питаше непрестанно:

— Е, Уейърис, къде може да ти е паспортът? Къде може да си го оставила?

Очевидно знаеше отговора, тъй като през всичките тези четири години почти не бях излизала от къщата.

— Не знам... може да съм го изхвърлила по погрешка, като съм чистила.

Той беше все още посланик и можеше да ми помогне, ако поиска. Продължавах да се надявам, че ако свако ми разбере колко отчаяно желая да остана, няма да ме кара да се връщам в Сомалия, а ще ми помогне да си извадя виза.

— Е, какво ще правиш сега, Уейърис? Не можем просто да те оставим тук?

Беше вбесен, че съм го поставила в подобно положение. Следващите двайсет и четири часа бяха игра на нерви; всеки чакаше другият да се предаде. Аз продължавах да твърдя, че паспортът ми е изгубен; свако Мохамед повтаряше, че не може да ми помогне с нищо.

Леля Маруим имаше своята идея.

— Просто ще те вържем, ще те напъхаме в един чувал и ще те пренесем контрабандно на борда на самолета! Хората го правят непрекъснато.

Тази заплаха привлече вниманието ми.

— Ако го направите — произнесох бавно аз, — никога, докато съм жива, няма да ви простя. Виж, лельо, просто ме оставете тук. Ще се оправя.

— Да, да, как няма да се справиш — отвърна саркастично тя. — Не, няма да се справиш.

Виждах по лицето ѝ, че се притеснява много, но дали се притесняваше достатъчно, за да ми помогне? Тя имаше много приятели в Лондон; свако разполагаше с нужните контакти в посолството. Едно-единствено телефонно обаждане бе достатъчно да ми даде шанс за оцеляване. Същевременно съзнавах, че ако се надявах да ме примамят да се върна с тях в Сомалия, нямаше защо да си правят този труд.

На другата сутрин цялата четириетажна къща бе в пълен хаос; всички стягаха пакети и куфари, телефонът звънеше и цяла армия хора сновеше непрекъснато навън-навътре. Аз се готвех да напусна малката си стая на горния етаж и да взема евтината торба; в нея бях скътала малкото вещи, които бях успяла да събера по време на престоя си в Англия. В крайна сметка изхвърлих на боклука повечето дрехи, решила, че са прекалено грозни или по-подходящи за по-стара жена. Защо да се тръшкам заради вързоп вехтории? Бях все още номад по душа и предпочитам да не пътувам натоварена.

В единайсет часа всички се събраха в дневната, докато шофьорът товареше багажа в колата. Спрях за секунда, за да си спомня, че точно така бях пристигнала преди четири години — шофьора, автомобила,

преминаването през стайте, първия поглед към белия диван, камината, първата среща с леля ми. През онова сиво утро за първи път бях видяла също така и сняг. Всичко, свързано с тази страна, тогава ми се бе видяло странно. Изпратих до колата разстроена си леля Маруим.

— Какво ще кажа на майка ти? — възкликна тя.

— Кажи й, че съм добре и че скоро ще й се обадя.

Тя поклати глава и влезе в колата. Стоях на тротоара и махах за довиждане, после излязох на улицата и гледах след автомобила, докато се изгуби от погледа ми.

Няма да лъжа — бях страшно уплашена. До този момент не бях вярвала, че ще ме оставят. А сега стоях съвсем сама наред Харли стрийт. Но въпреки това не се сърдя на леля и свако; те си остават част от моето семейство. Те ми дадоха шанса да дойда в Лондон и за това ще им бъда вечно признателна. Предполагам, че когато са си тръгвали, са си мислели: „Е, нали искаше да останеш — това е твоята възможност. Действай, прави каквото желаеш. Но ние няма да улесним нещата за теб, тъй като смятаме, че трябва да дойдеш с нас.“ Те несъмнено са били на мнение, че едно момиче се опозорява, като остава в Англия само, без придружител. Решението обаче си бе мое и след като бях избрала да остана, сега трябваше да поема в свои ръце съдбата си.

Върнах се в къщата. Паниката ми нарастваше. Затворих входната врата и влязох в кухнята, за да говоря с единствения друг човек, който бе останал — моят стар приятел, готвачът. Той ме посрещна с думите:

— Е, нали знаеш, днес трябва да си тръгнеш отук. Оставам само аз, не и ти. Трябва да си тръгнеш.

И посочи към входната врата. О, да, просто нямаше търпение свако да си тръгне, за да ми го каже. Самодоволната физиономия на глупавото му лице показваше, че всичко това му доставя голямо удоволствие. Аз се бях облегла на рамката на вратата и размишлявах колко тиха бе станала къщата сега, след като всички си бяха отишли.

— Уейърис, трябва да си тръгнеш веднага. Искам да се махнеш отук...

— О, я млъкни. — Напомняше ми зло, лаещо куче. — Добре, тръгвам си. Просто дойдох да си взема торбата.

— Грабвай я веднага... без да се бавиш. Побързай, тъй като трябва да...

Аз вече изкачвах стълбите, без да обръщам внимание на бръщолевенията му. Господарят си бе отишъл и в краткия интервал преди пристигането на новия посланик готвачът щеше да бъде господар. Вървах из празните стаи и си припомнях и хубавите, и лошите мигове, които бях преживяла в тях. Питях се къде ли щеше да бъде следващият ми дом.

Вдигнах малката си войнишка торба от леглото, праметнах я през рамо, слязох четирите етажа и излязох през входната врата. За разлика от деня, в който бях пристигнала, днес бе прекрасна, слънчева сутрин, с яркосиньо небе, което караше човек да си мисли за пролетта. С помощта на камък изрових паспорта от градинката, извадих го от найлоновото пликче и го пъхнах във войнишката торба. Изтупах пръстта от дланите си и тръгнах. Усмихнах се, докато вървах по улицата — най-после бях свободна. Нямаше къде да отида и пред кого да отговарям, но чувствах някак си, че всичко ще се нареди.

Първата ми спирка бе в близост до дома на свако — сомалийското посолство. Почуках на вратата. Портиерът, който ми отвори, познаваше добре семейството ми, тъй като понякога той също взеше свако.

— Здравейте, госпожице. Какво правите тук? Господин Фарах още ли е в града?

— Не, замина. Исках да се видя с Ана, да разбере, дали мога да си намеря работа в посолството.

Той се засмя, върна се до стола си и седна. Вдигна ръце зад главата си и се облегна на стената. Аз стоях във фоайето, а той не правеше опит да помръдне. Поведението му ме озадачи, тъй като досега бе винаги учтив към мен. И тогава си дадох сметка, че също като готвача, държанието му се е променило от сутринта насам. Свако си бе тръгнал и без него аз бях никой. И тези глупаци бяха поласкани, че макар и за кратко, разполагат с известна власт.

— О! Ана е прекалено заета, за да те приеме — отвърна найсетне портиерът и се ухили.

— Слушай — заявих твърдо аз, — трябва да я видя.

Ана беше секретарката на свако и се бе държала винаги мило с мен. За щастие тя чу гласа ми и излезе от офиса, за да види какво става.

— Уейърис! Какво правиш тук?

— Знаеш ли, не ми се искаше да се връщам в Сомалия със свакови — обясних аз. — Изобщо не ми се искаше. Затова... Вече не мога да живея в къщата, нали знаеш. И се питах дали познаваш някого, който може би... някой, за когото бих могла да работя... каквото и да е, няма значение. Готова съм да правя всичко.

— Е, скъпа... — Тя повдигна вежди. — Малко внезапно ми идва и не съм подготвена. Къде ще отседнеш?

— О, нямам представа. Не се притеснявай за това.

— Добре, можеш ли да ми дадеш някакъв телефон, на който мога да те намеря?

— Не, защото не знам къде ще отседна. Ще потърся някой евтин хотел за тази нощ. — Знаех, че щеше да ме покани в своя апартамент, ако не бе толкова мъничък. — Но по-късно мога да се върна и да ти оставя номера, за да можеш да ме известиш, ако научиш нещо.

— Добре, Уейърис. Слушай, пази се... Сигурна ли си, че ще се справиш?

— Да, бъди спокойна. — С ъгълчето на окото си забелязах, че портиерът продължаваше да се хили като глупак. — Ами, благодаря... До скоро виждане.

Почувствах облекчение, когато излязох отново на слънчевата светлина. Реших да пообиколя магазините. Единствените пари, с които разполагах, бяха скромна сума, спестена от мизерната ми слугинска заплата. Но сега, след като трябваше да се движа из града, се налагаше да си купя някакви прилични дрехи, нова рокля, за да си повдигна духа. От посолството се насочих към големите универсални магазини на Оксфорд Съркъс. Бях ходила в тях с братовчедка си Басма малко след пристигането си в Лондон. Леля Маруим ни бе изпратила там, за да си купя някои неща, тъй като нямах никакви зимни дрехи. Всъщност нямах никакви дрехи, освен онова, което бях носила в самолета и един красив кожен сандал.

Разхождах се сред щандовете в Селфриджис, хипнотизирана от огромното разнообразие. Очароваше ме мисълта, че мога да остана тук колкото си искам и да пробвам всички тези дрехи — всички тези цветове, модели, размери, стилове. За първи път бях господарка на

своя живот и никой не ми крещеше да доя козите, за храня бебетата, да правя чай, да търкам пода, да чистя тоалетните.

През следващите няколко часа изпробвах доста тоалети с помощта на две продавачки. Посредством ограничените си познания по английски и най-вече чрез езика на знаците, аз общувах с тях и обяснявах, че искам нещо по-дълго, по-късо, по-стегнато, по-ярко. В края на този маратон, когато пред моята кабина лежаха десетки пробвани дрехи, една от продавачките се усмихна и рече:

— Е, скъпа, какво реши да вземеш?

Чудех се какво да реша, изправена пред такъв невероятно богат избор, а и не можех да се примиря, че евентуално там, от другата страна на улицата, има нещо дори още по-добро. Най-разумно бе да огледам и там, преди да се разделя с оскъдните си лири.

— Днес няма да взема нищо — отвърнах любезно аз. — Но ви благодаря.

Бедните продавачки, отрупани в пробваните от мен тоалети, ме погледнаха невярващо, а после се спогледаха отвратени. Аз минах покрай тях и продължих осъществяването на мисията си — да изследвам всеки сантиметър на Оксфорд стрийт.

След като обиколих няколко магазина, все още не бях купила нищо. Но както винаги, истинската радост за мен бе пробването на дрехите. При излизането от поредния магазин, с намерение да вляза в следващия, внезапно си дадох сметка, че подобният на пролетен ден си отива, вечерта приближава, а аз все още не знаех къде ще прекарам нощта. С тази мисъл влязох в следващия магазин и видях как една висока, привлекателна африканка разглежда подредените върху един от щандовете пуловери. Приличаше на сомалийка и аз я заразглеждах, като умувах как да я заговоря. Взех един пуловер, усмихнах ѝ се и рекох на сомалийски:

— Трябва да си купя нещо, но не мога да реша какво искам. А повярвай ми, момиче, днес видях доста много дрехи.

Разговорихме се и жената каза, че името ѝ е Халву. Държеше се приятелски и се смееше много.

— Къде живееш, Уейърис? С какво се занимаваш?

— О, ще ми се присмееш. Сигурно ще ме помислиш за луда, но не живея никъде. Нямам къде да живея, тъй като семейството ми ме остави днес. Върнаха се в Сомалия.

Видях симпатията в очите ѝ; както научих по-късно, тази жена бе преживяла доста неща.

— Не искаш да се връщаш в Сомалия, а?

Нямаше нужда да го казваме, тъй като и двете го знаехме: липсваха ни нашите домове и семейства, но какви възможности имахме там? Да бъдем разменени срещу камили? Да станем собственост на някой мъж? Да се борим всеки ден за едното оцеляване?

— Не, но и тук нямам нищо — отвърнах аз. — Свако ми беше посланик, но сега си замина и скоро ще пристигне неговият заместник. Така че тази сутрин ме изритаха от къщата и сега нямам представа къде ще отида.

Засмях се.

Тя махна във въздуха, за да ме накара да замълча, сякаш само с едно движение на ръката можеше да премахне всичките ми проблеми.

— Слушай, аз живея зад онзи ъгъл, в сградата на Младежката християнска организация. Тесничко е, но можеш да останеш за една нощ. Разполагам само с една стая, така че ако искаш да готвиш, ще трябва да отидеш на друг етаж.

— Оох, би било чудесно, но ти сигурна ли си?

— Да, сигурна съм. Хайде, тръгваме. Какво ще правиш иначе?

Тръгнахме към стаята ѝ. Тя се намиреше в сградата на Младежката християнска асоциация, съвременна тухлена многоетажна постройка, която по принцип се обитаваше от студенти. Стаята ѝ бе съвсем малка, а мебелировката ѝ се състоеше от две долепени едно до друго легла, етажерки за книги и на видно място — големия, красив телевизор на Халву.

— О! — размахав ръце аз. — Мога ли да гледам телевизия?

Новата ми приятелка ме погледна така, сякаш идвах от друга планета.

— Ами да, разбира се. Включи го. — Седнах на пода пред телевизора и се вгледах жадно в екрана му. След четири години най-после можех да гледам, без да има опасност някой да ме изгони като мръсна улична котка. — Никога ли не си гледала телевизия у свако си? — попита с любопитство тя.

— Шегуваш ли се? Понякога се промъквах незабелязано, но винаги ме хващаха. „Пак ли гледаш телевизия, Уейърис? — извиках аз,

като имитирах най-неприятния глас на леля си и щракнах с пръсти. — Отивай да си вършиш работата, веднага. Хайде. Не сме те довели тук, за да гледаш телевизия.“

Истинското ми обучение за лондонския живот започна всъщност сега и моят учител бе Халву. Двете станахме добри приятелки. Прекарах в нейната стая не само първата, а и следващата, и последващата нощ. И тогава тя предложи:

— Защо не си вземеш стая тук?

— Ами, първо на първо не мога да си го позволя, второ — трябва да тръгна на училище, което означава, че няма да имам време да работя. — След това я попитах срамежливо: — Ти можеш ли да четеш и да пишеш?

— Да.

— И говориш английски?

— Да.

— Виж, аз не знам нито едно от тези неща, а трябва да ги науча. Това в момента е най-важното за мен. Но ако започна да работя пак, няма да имам време.

— А защо не тръгнеш по половин ден на училище и по половин — на работа? Не се притеснявай каква ще е работата — започни какво да е, докато научиш английски.

— А ти ще ми помагаш ли?

— Разбира се, че ще ти помагам.

Опитах да взема стая в сградата на Младежката християнска асоциация, но се оказа, че пред мен вече има дълъг списък от чакащи. Младите хора искаха да живеят тук, тъй като беше евтино и приятно — имаше басейн с олимпийски размери и фитнес център, а също и чудесна възможност за създаване на връзки между младежите. Прибавих и моето име към списъка. Междувременно обаче трябваше да направя нещо, тъй като не можех да затруднявам повече бедната Халву, като живея в тясното ѝ жилище. Точно срещу Младежката християнска асоциация се намираше сградата на Асоциацията на младите християнки. Тя беше пълна с по-възрастни хора и имаше доста депресиращ вид, но въпреки това си взех временно стая там и

започнах да си търся работа. И тогава моята приятелка направи съвсем логично предложение:

— Защо не попиташ първо тук?

— Къде тук? Какво искаш да кажеш?

— Ето тук — повтори тя и за по-ясно посочи какво имаше предвид. — В съседната врата има „Макдоналдс“.

— Не мога да работя там... не бих могла да обслужвам хората. Не забравяй, че не говоря английски. Освен това нямам разрешително за работа.

Харву обаче настоя и аз отидох да кандидатствам за работа за чистене на кухнята.

Когато ме взеха в „Макдоналдс“, се убедих колко права е била тя — всички, които работеха в задната част на заведението бяха в абсолютно същото положение като мен. Управителите се възползваха от незаконното ни пребиваване, като ни плащаха по-ниски заплати и не ни даваха възможност да ползваме всички предимства, с които разполагат при нормални условия работещите в тази страна. Те знаеха много добре, че за да оцелеем, трябва да бъдем невидими за властите и няма как да направим официално оплакване от ниското заплащане. Управителите не се интересуваха от личната история на никой, стига да работеше здраво; в такъв случай всичко се потуляше.

Уменията, които бях придобила като прислужница, ми послужиха много добре, докато работих като кухненска помощница в „Макдоналдс“: миех чинии, бършех плотове, търках скари и чистех подове, полагайки непрестанно усилия да премахна следите от мазнината на бургерите. Вечер, като се приберях, бях цялата в мазнина и миришех на мазнина. Работната ръка в кухнята бе винаги недостатъчна, но не смеех да се оплаквам. Това обаче нямаше значение, тъй като сега вече можех да се издържам. Бях благодарна, че имам тази работа, а и знаех, че няма да остана тук дълго. Просто засега трябваше да направя каквото е нужно, за да оцелея.

Започнах да посещавам безплатните курсове по английски за чужденци, за да разширя познанията си по езика и да се науча да чета и да пиша. За първи път от години обаче животът ми не се състоеше единствено от работа. Понякога Халву ме водеше в някой нощен клуб, където като че ли всички я познаваха. Тя говореше, смееше се и бе истерично забавна; по принцип бе толкова жива, че всички искаха да

бъдат край нея. Една вечер бяхме танцували в продължение на часове, когато внезапно се огледах и си дадох сметка, че сме заобиколени от мъже.

— По дяволите! — прошепнах на приятелката си аз. — Да не би тези мъже да ни харесват?

Тя се усмихна широко.

— О, да. Харесват ни много.

Това ме учуди доста. Вгледах се в лицата им и реших, че е права. Никога не бях имала приятел, нито пък дори се бях радвала на вниманието на някой мъж, ако изключим странното поведение на братовчед ми Хаджи например, което не ме бе поласкало особено. През последните четири години бях свикнала да се възприемам като мис Никоя, прислужницата. И ето, че сега всички тези момчета искаха да танцуват с нас. „Уейърис, момичето ми, най-сетне успя!“ — помислих си аз.

Но странно, макар аз самата винаги да бях харесвала чернокожите мъже, от мен се интересуваха най-вече белите. Преодоляла строгото си африканско възпитание, аз разговарях с всички — черни, бели, мъже, жени. Смятах, че след като щях да разчитам единствено на себе си, трябваше да изуча уменията за оцеляване на този нов за мене свят, които се различаваха от онова, на което ме бяха научили в пустинята. Тук беше необходимо да науча английски и как да общувам с всякакъв тип хора. Познанията за камилите и козите нямаше да подсигурят живота ми в Лондон.

На другия ден Халву подсилваше тези среднощни уроци с нови инструкции. Тя обясняваше движещите мотиви и личността на цялото разнообразие от хора, които бяхме срещнали предишната вечер и всъщност ми провеждаше интензивен курс за особеностите на човешката природа. Тя говореше за секса, за това към какво се стремят тези хора, от какво да се пазим и за специфичните проблеми пред африканките, към чиято категория спадахме и ние двете. Никой досега не бе обсъждал тези теми с мен.

— Прекарай си добре, като разговаряш, смееш се и танцуваш с тези момчета, Уейърис, а след това си се прибери у дома. Не се поддавай на увещанията им за секс. Те не знаят, че се различаваш от англичанките; нямат представа, че си обрязана.

След като чаках няколко месеца да се освободи място в сградата на Младежката християнска асоциация, научих за една жена, която искала да поделити стаята си с някой друг, тъй като следвала и не можела да си позволи самостоятелно помещение. Това ме устройваше чудесно, тъй като аз също не можех да си позволя подобен лукс, а стаята бе достатъчно голяма за двете ни. Освен Халву вече имах още няколко приятели, тъй като тук гъмжеше от млади хора. Все още ходех на училище, постепенно напредвах в английския и продължавах да работя в „Макдоналдс“. Животът ми течеше бавно и без сътресения и няхах представа какви драматични промени ме очакват.

Един следобед свърших работата си в „Макдоналдс“ и, макар все още да бях покрита с мазнина, реших да изляза през главния вход и да мина покрай тезгяха, където клиентите си правеха поръчките. И там видях човека от църковното училище на Софи, който чакаше за един „Биг Мак“ заедно със своето момиченце.

— Здравей — рекох аз и продължих пътя си.

— Хей, та това си ти! — Очевидно изобщо не бе очаквал да ме види в „Макдоналдс“. — Как си? — попита развълнувано той.

— Добре, добре. — После се обърнах към малката приятелка на Софи. — А ти как си?

Беше ми приятно да се похваля с английския си.

— И тя е добре — отговори баща й.

— Бързо расте, нали? Е, трябва да вървя. Чао.

— Чакай! Къде живееш?

— Чао — повторих с усмивка аз.

Не желяех да говоря повече с него, тъй като все още му няхах доверие. Само това ми трябваше, да се появи пред вратата на стаята ми.

Върнах се в младежкото общежитие и реших да се посъветвам с всезнаещата Халву за този тайнствен човек. Извадих паспорта си от чекмеджето, прелистих го и взех визитната картичка на Малкълм Феърчайлд; бях я сложила там в деня, в който зарових паспорта в градината на свако.

Слязох в стаята на моята приятелка и я рекох:

— Искам да те питам нещо. Отдавна имам тази визитка. Кой е този човек? Знам какво пише тук: че е моден фотограф, но какво означава това?

Халву взе визитната картичка.

— Означава, че някой иска да те облича в различни дрехи и да те снима.

— Знаеш ли, наистина бих искала да се занимавам с това.

— Кой е този човек? Откъде имаш визитката му?

— О, запознах се случайно с него, но не му вярвам особено. Даде ми картичката си, след това един ден ме проследи до вкъщи и започна да обяснява нещо на леля ми. Тя обаче му се разкрещя. Но така и не разбрах какво е искал.

— Е, защо просто не му се обадиш да го попиташ?

— Така ли смяташ? — погледнах я неуверено аз. — Да го направя ли? Хей, защо не дойдеш с мен и не поговориш с него? Разбери за какво става дума. Английският ми все още не е много добър.

— Добре. Отиди да му се обадиш.

Чак на следващия ден успях да събера смелост. Когато с Халву се запътихме към един уличен телефон, сърцето ми вече биеше до пръсване. Тя пусна монета в апарата. Държеше в едната си ръка визитката и премигваше на слабата светлина, докато набираше номера. Последва пауза.

— Ало? Може ли да говоря с Малкълм Феърчайлд? — След няколко обяснителни думи тя заговори по същество: — Не сте някой извратен тип или нещо от този род, нали? И нямате намерение да убиете приятелката ми?... Да, но все пак ние не знаем нищо за мас... нито къде живеете, нито каквото и да било друго... а-ха, а-ха... да.

Започна да записва нещо върху къс хартия и аз протегнах шия, за да видя какво е то.

— Какво казва? — изсъсках нетърпеливо.

Тя ми направи знак с ръка да мълча.

— Добре тогава. Напълно справедливо... ще го направим.

Халву окачи телефона и си пое дълбоко въздух.

— Е, той каза: „Защо двете не дойдете в моето студио и не видите къде работя, след като не ми вярвате? Вие преценете дали искате, изборът е ваш.“

Покрих уста със свитите си юмруци.

— Да. И? Ще отидем ли?

— По дяволите, да, момичето ми. Можем поне да проверим за какво става дума. Нека разберем кой е този човек, който те е следил.

11

МОДЕЛЪТ

На другия ден с Халву отидохме да инспектираме студиото на Малкълм Феърчайлд. Нямах представа какво да очаквам, но когато вратата се отвори пред нас, аз се озовах в друг свят. Навсякъде бяха окачени огромни афиши и плакати със снимки на красиви жени.

— О... — промълвих аз, като се въртах из стаята и оглеждах внимателно елегантните им лица.

И в този момент разбрах, така, както бях разбрала и в деня, в който чух как свако Мохамед обяснява на леля Сахру, че трябва да намери слугинче за дома си в Лондон, и си рекох: „Това е то. Това е моят шанс... тук ми е мястото. Това искам да правя.“

Малкълм излезе да ни посрещне. Каза ни да седнем удобно и ни предложи по чаша чай. После се обърна към Халву:

— Искам да знаеш, че единственото ми желание е да й направя снимка. — Посочи към мен. — Преследвам това момиче повече от две години. Никога досега не съм имал толкова неприятности само заради правенето на една снимка.

Съзерцавах го с увиснала долна челюст.

— Това ли всичко? Това ли е? Искаш само да ми направиш снимка? Като някоя от тези тук?

И магнах неопределено към плакатите.

— Да — закима усилено той. — Повярвай ми. Това е всичко. С длан прекара линия през средата на носа си. — Искам само тази половина от лицето ти. — Обърна се отново към моята приятелка. — Тя има изключително красив профил.

„Толкова изгубено време! — помислих си аз. — Той ме преследва две години, а са му били необходими само две секунди, за да обясни, че просто иска да ми направи снимка.“

— Е, нямам нищо против. — Но изведнъж ме обзе тревога, тъй като си спомних за предишни свои преживявания в мъжка компания. — Но тя трябва също да стои тук! — Поставих длан върху ръката на

Халву и тя кимна. — Тя ще трябва също да стои тук, когато ми правиш снимките.

Той ме погледна смаяно.

— Да, добре. Тя също може да дойде... — В този момент вече бях толкова развълнувана, че не ме съдържаше на едно място. — Елате вдругиден, в десет, а аз ще доведа човек, който да се заеме с грима.

Два дни по-късно се върнахме в студиото. Гримьорката ме настани на един стол и се хвана на работа, въоръжена с памук, четки, гъбички, кремове, бои, пудри и ту ме мушкаше с пръсти, ту ми опъваше кожата. Нямах представа какво прави, но въпреки всичко не помръдвах и я наблюдавах как извършва странните си маневри с въпросните чудати материали. Халву се облегна назад на стола си и се усмихна. От време на време я поглеждах и вдигах рамене или правех физиономия.

— Не мърдай — нареждаше гримьорката. — Така... — Отстъпи назад, постави едната си ръка на хълбока и ме погледна със задоволство. — Виж се в огледалото.

Изправих се и изпълних препоръката. Едната половина на лицето ми бе преобразена, цялата златиста, коприненомека и доста по-светла. Другата страна си беше обикновената стара Уейърис.

— Оу! Виж ме само! Но защо направихте само едната страна? — попитах стреснато аз.

— Защото той иска да снима само едната страна.

— Аа...

Поведе ме към студиото и Малкълм ме настани да седна на една табуретка. Огледах тъмната стая, пълна с неща, които виждах за първи път: фотоапарат, прожектори, акумулатори и кабели, много кабели, които висяха навсякъде като змии. Той ме накара да се въртя пред обектива, докато застанах под прав ъгъл спрямо него.

— Добре, Уейърис. Събери устни и гледай право пред себе си. Вдигни брадичка. Така е... красиво.

След това чух щракване, последвано от гръмко пукване, което ме накара да подскоча. За част от секундата присветнаха някакви ярки светлини. Кой знае защо тези светкавици ме накараха да се почувствам друг човек; в този миг си се представих на мястото на някой от

филмовите звезди, които бях виждала как се усмихват пред телевизионните камери, слизайки от лимузината за някоя премиера. Малкълм извади някаква хартия от фотоапарата и погледна часовника си.

— Какво правиш? — попитах аз.

— Поставям времето.

Даде ми знак да се приближа и издърпа горния слой на хартията. Пред очите ми бавно започна да се появява образът на жена, сякаш по магия. Когато ми подаде снимката, едвам се познах. На нея се виждаше дясната страна на лицето ми, но вместо да изглеждам като Уейърис-слугинята, аз изглеждах като Уейърис-моделът. Бяха ме превърнали във великолепно създание, подобно на онези, които гледаха от пракатите в преддверието на студиото.

По-късно същата седмица, след като прояви целия филм, Малкълм ми показва завършения продукт. И той определено ми хареса. Попитах го дали може да ми направи още снимки. Той отговори, че това е много скъпо и за жалост не може да си го позволи. Но затова пък можел да ми извади копия от снимките, които вече ми бе направил.

Два месеца след заснемането Малкълм се обади в сградата на Младежката християнска асоциация.

— Виж, не знам дали те интересува възможността да работиш като модел, но някои хора искат да се запознаят с теб. Една от агенциите за манекени видя снимката ти в моя албум и смята, че би могла да им се обадиш. Ако желаеш, можеш да сключиш договор с тях и те ще ти намират работа.

— Добре... но ще трябва ти да ме заведеш там, тъй като... нали знаеш, не ми е удобно да отида сама. Ще ме заведеш ли, за да ме представиш?

— Не, не мога да направя това, но мога да ти дам адреса — предложи той.

Избрах грижливо дрехите, които щях да облека за срещата с представителите на агенцията за манекени на Крофорд. Беше лято и заради горещината облякох червена рокля с къси ръкави и с деколте във формата на буквата V. Тя не беше нито дълга, нито къса, а стигаше някъде до средата на крака и беше ужасно грозна.

Влязох в агенцията с въпросната евтина рокля и бели маратонки, като си мислех: „Това е то! Най-последно ми се случва!“ В действителност изглеждах отвратително. И досега потръпвам като се сетя колко зле изглеждах през онзи ден, но тогава, слава Богу, не си давах сметка, тъй като това все пак бе най-хубавият ми тоалет. Нямах пари, за да си купя нещо друго.

Когато пристигнах, секретарката ме попита имам ли снимки и аз отговорих, че имам една. Тя ме запозна с някаква елегантно облечена жена с класическа красота на име Вероника. Вероника ме покани в офиса си и ми каза да седна срещу бюрото ѝ.

— На колко години си, Уейърис?

— Млада съм! — Това бяха първите думи, които ми дойдоха наум, и аз ги изтърсих, без да се замисля. — Наистина съм млада. Тези бръчки... — Посочих към очите си. — Аз съм родена с тях.

Тя ми се усмихна.

— О, всичко е наред. — Взе някакъв формуляр и започна да ми задава въпроси, отговорите на които записваше в него. — Къде живееш?

— В сградата на Младежката християнска асоциация.

— Работиш ли?

— Да.

— Какво работиш?

— В „Макдоналдс“.

— О'кей... Знаеш ли нещо за манекенството?

— Да.

— Какво знаеш за него... знаеш ли много?

— Не. Знам, че искам да бъда манекен.

Повторих последното изречение няколко пъти, за да подчертая важността му.

— О'кей. Имаш ли албум... снимки?

— Не.

— Имаш ли роднини тук?

— Не.

— Къде е семейството ти?

— В Африка.

— Оттам ли си?

— Да, от Сомалия.

— Добре, значи тук нямаш никого.

— Не, никакъв роднина.

— Така. Точно сега започва кастинг и трябва да тръгваш.

Стараех се, наистина се стараех да я разбера и дори замълчах за малко, като се опитвах да проумея какво искаше да каже.

— Не мога да разбера. Съжалявам.

— Кастинг — повтори бавно и отчетливо Вероника.

— Какво е кастинг?

— Ами, когато човек кандидатства за някаква работа, го интервюират. О'кей? Интервю? Разбираш ли?

— Да, да.

Тогавя излъгах. Нямах представа за какво говори. Тя ми даде адреса и ми каза да отида веднага на него.

— Ще им се обадя и ще им кажа, че си тръгнала към тях. Имаш ли пари за такси?

— Не. Мога да вървя пеш.

— Не, не... прекалено е далече. Прекалено. Трябва да вземеш такси. Такси. Разбра ли? Ето ти десет лири. Обади ми се като свършиш. О'кей?

Докато прекосявах града с таксито, бях изпаднала в истинска еуфория. „О, о, о, вече съм на път да стана модел, да осъществя мечтата си.“ Тогавя се сетих, че бях забравила да я питам нещо, а именно, за каква работа ставаше дума. „Е, добре де, това е без значение. Ще се справя, тъй като изглеждам добре!“

Там ме въведоха в друго фотографско студио. Навсякъде гъмжеше от професионални модели; стая след стая бяха пълни с жени, чиито крака стигаха до сливиците. Те обикаляха напред-назад като лъвици, кипреха се пред огледалата, навеждаха се от кръста, за да раздрусат коси и да им придадат обем, нанасяха грим по краката си, за да изглеждат по-тъмни. Седнах и поздравих момичето, което седеше до мен.

— Тъ, за каква работа става дума?

— За календара на „Пирели“.

— Ммм. — Поклатих мъдро глава. — Календара на Прули. Благодаря.

„Какво, по дяволите, е това — календар на Прули?“ Бях топка нерви, неспособна да стоя на едно място, ту кръстосвах, ту отпусках крака, въртях се непрестанно на мястото си, докато влезе една от асистентките и съобщи, че аз съм следващата. Тогава замръзнах за минута.

Обърнах се към моята съседка и я побутнах към асистентката.

— Ти върви. Аз ще чакам приятелката си.

Повтарях това всеки път, когато идваше асистентката, докато помещението се изпразни. Всички си бяха отишли.

Най-накрая жената се появи отново, облегна се уморено на стената и рече:

— Хайде. Вече можеш да влизаш.

Изгледах я и си помислих: „Достатъчно, Уейърис. Ще се явяваш ли или няма да се явяваш? Хайде, ставай, тръгвай.“

Последвах жената в студиото и някакъв мъж, прилепил глава към фотоапарата, се провикна:

— Ей там. Където е отбелязано.

И махна с ръка натам.

— Отбелязано ли?

— Да, застани на отбелязаното.

— О, добре. Застанах.

— О'кей. Махни си горнището.

„Явно нещо не мога да го разбера“ — рекох си аз. По това време вече бях готова да повърна от нерви.

— Горнището ли? Ризата ли имате предвид?

Той извади глава изпод чаршафа и ме изгледа така, сякаш бях пълна глупачка. А след това заяви с безкрайно раздражение:

— Да. Махни си ризата, за какво мислиш, че си дошла?

— Но аз нямам сутиен.

— Това е целта, да можем да видим гърдите ти.

— Не!

„Що за гадост е това, гърдите ми!“ На всичкото отгоре нямах риза; бях с рокля. „Какво смята, че ще направя, този идиот? Че просто ще си съблека дрехата и ще застана насреща му само по едни пликчета и маратонки ли?“

— Не. Не ли? Всички умират да дойдат на този кастинг, а ти ми казваш не?

— Не, не, съжалявам. Грешка, грешка. Допуснала съм грешка.

И обхваната от паника, хукнах към вратата. Когато минах покрай серия пръснати по пода снимки, се наведох, за да ги разгледам.

Фотографът ме съзерцава известно време с увиснало чене. След това се обърна и се провикна през рамо:

— О, Боже, само това ни липсваше! Терънс, имаме малък проблем.

В стаята влезе тежък, набит мъж с гъста сива коса и ме погледна с любопитство. И се усмихна.

— А, да. Та какво сме имали тук?

Изправих се рязко и очите ми се напълниха със сълзи.

— Не. Това не мога да го правя. Такива неща не правя. — Посочих снимката на една гола от кръста нагоре жена. В началото бях просто разочарована. Ето какво бе излязло от голямото ми вълнение, от великата ми мечта да стана модел. „Кандидатствам едва на първото място и те вече искат да ми съблекат дрехите!“ Изведнъж се разгневих, вбесих се, и започнах да псувам на сомалийски. — Мръсни, гадни мъже! Свине! Гадове! Задръжте си я скапаната работа!

— Какво казваш? Виж, прекалено съм зает за такива неща точно сега...

По това време аз обаче вече изскочих навън през вратата, като я затръшнах така, че едва не я отскубнах от пантите. Плаках по целия обратен път към общежитието и си мислех: „Знаех си, че има нещо тъжно, нещо отвратително в цялата тази манекенска работа.“

Вечерта се тръшнах на леглото, обезсилена от мъка, когато съквартирантката ми ме извика:

— Уейърис, на телефона.

Беше Вероника от агенцията за манекени.

— Ти ли си това! — извиках аз. — Не искам да разговарям нито с теб, нито с когото и да било друго при вас! Ти... ти ме заре... засри... — Опитвах се да произнеса „засрами“, но все не успях във вълнението си. — Беше ужасно. Беше много лошо. Не искам да правя това. Не искам да бъда повече с вас!

— О'кей, а сега се успокой, Уейърис. Знаеш ли кой беше фотографът днес?

— Не.

— Чувала ли си за Терънс Донован?

— Не.

— Добре, имаш ли приятел, който говори английски?

— Да.

— Така. Всеки, който говори английски, знае кой е този човек. Попитай който искаш, след като приключим разговора. Той прави снимки на кралското семейство, на принцеса Даяна, и на всички прочути модели. Във всеки случай, той иска да те види пак, би искал да те снима.

— Той ми каза да си сваля дрехите! Ти не ме предупреди за такова нещо, преди да отида!

— Знам... така е, но бързахме много. Просто си мислех, че отговаряш на всички изисквания за тази работа. Обясних му, че не можеш да говориш английски и че тези неща са в разрез с разбиранията на твоята култура. Но става дума за календара на „Пирели“ и ако получиш тази работа след това поръчките ще завалят. Купуваш ли си модни списания като „Вог“ и „Ел“?

— Не, не мога да си го позволя. Прелиствам ги на сергията, но винаги ги връщам.

— О'кей, но си ги виждала, нали? Точно такъв тип работа ще бъде твоята. Терънс Донован е най-добрият. Ако искаш да станеш манекен, трябва да получиш тази работа. После ще печелиш много пари и ще правиш каквото си искаш.

— Няма да си сваля горницето.

Чух я как въздъхна.

— Уейърис, къде каза, че работиш?

— В „Макдоналдс“.

— Колко ти плащат?

Казах й.

— Е, а той ще ти плати хиляда и петстотин лири за един ден.

— Всичките за мен? Само за мен?

— И освен това ще трябва да пътуваш. Снимките ще бъдат в Бат; не знам дали си била там; изключително красиво е. Ще те настанят в „Ройълтън“ — додаде тя, сякаш знаех какво е това. — Слушай, искаш ли да го направиш или не искаш?

Вече бе успяла да ме убеди. Ако печелех по толкова пари, скоро щях да събера достатъчно, за да помогна на майка си.

— О'кей, о'кей! Кога мога да се върна при него?

— Какво ще кажеш за утре сутринта?

— И ще трябва само да си сваля горницето? Така ли? Искам да кажа, сигурна ли си, че няма да се наложи да спя с този човек за хиляда и петстотинте лири?

— Не, не. Това не е номер. Нищо подобно.

— А да не би... нали се сещаш, да не поиска да си разтварям краката или други такива гадости? Ако е така, кажи ми го сега.

— Само си свали горницето. Но не забравяй, утре той ще направи само пробни снимки и след това ще ти каже дали ще получиш работата. Затова бъди мила...

Когато отидох на другия ден, Терънс Донован ме погледна и се разсмя.

— О! Пак ли си ти? Ела тук. Как се казваш?

От този момент нататък той бе изключително търпелив с мен. Терънс беше баща и си даваше сметка, че аз съм просто едно уплашено дете, което се нуждае от помощ. Донесе ми чай и ми показа всичките си творби, снимки, които бе правил на най-красивите жени в света.

— О'кей, сега ще ти покажа някои фотографии. — Въведе ме в друга стая, пълна с полици и чекмеджета. Върху една маса лежеше календар. Разлисти го; на всяка страница бе заснета различна жена, но всички те бяха възхитителни. — Виждаш ли това? Календарът на „Пирели“ за тази година. Правя го всяка година. Този път обаче ще бъде различен — само африкански жени. Някъде ще бъдеш облечена, но някъде може да бъдеш и без дрехи. — Обясни ми целия процес. Сега вече бях спокойна и сигурна, че той не е просто някой мръсник със задни помисли. — О'кей — рече той, — сега ще направим снимката. Готова ли си?

Бях готова откакто бях научила от Вероника колко ще ми платят, но сега вече бях и спокойна.

— Да, готова съм.

От този миг нататък се държах като истинска професионалистка. Заставах на определеното място, махнах горнището и се вгледах уверено в обектива. Отлично! Когато ми показа снимката, си спомних за Африка. Снимката беше черно-бяла и съвсем семпла и почтена, без нищо порнографско. Това бе Уейърис, точно така, както бе израснала в пустинята, подобна на малко момиче, разголило малките си гърди на жегата.

Когато се прибрах вечерта, от агенцията съобщиха, че съм получила работата и следващата седмица заминавам за Бат. Вероника бе оставила домашния си телефон. Обадох ѝ се, за да обясня, че не можех да си позволя да не отида на работа в „Макдоналдс“, тъй като не знаех кога щях да получа парите от снимките. Тя обаче отговори, че ако ми трябваха пари, можела да ми даде в аванс.

От този ден нататък никога повече не съм стъпвала в „Макдоналдс“. След като приключих разговора с Вероника окачих слушалката и хукнах обратно към общежитието. Разказах за новото си начинание не само на своите приятели, ами и на всеки, който бе готов да ме изслуша.

— О, хайде де! — възкликна Халву. — Стига си се хвалила, за Бога! Ще си показваш циците, така ли?

— Да, за хиляда и петстотин лири!

— Толкова пари за тези две дребни нещица тук? Би трябвало да се срамуваш — разсмя се тя.

— Но това не е такова. Наистина е почтено! Не става изобщо дума за онези гадости... И освен това ще ходим в Бат и ще отседнем в голям хотел.

— Добре, но не искам да чувам нищо повече за това. Просто престани да го съобщаваш на всеки човек в сградата, съгласна ли си?

Вечерта преди заминаването не можах да заспя; искаше ми се вече да се е съмнало. Багажът ми бе приготвен и войнишката торба чакаше до вратата. Все още не можех да повярвам... Никога не бях ходила никъде, а сега тези хора ми плащаха, за да отида! Терънс Донован щеше да изпрати лимузина, която да ме вземе и да ме закара до гара „Виктория“. Оттам групата — фотографите, помощниците, още четири модела, гримьорът, стилистът и аз — щеше да вземе влака

за Бат. Аз пристигнах първа, тъй като се страхувах да не изпуснем влака. Следващият, който се появи, бе Наоми Кембъл.

Стигнахме в Бат и се настанихме в „Ройълтън“, който приличаше на дворец. Изумих се като разбрах, че ще разполагам с цяла огромна стая. Но през първата нощ Наоми дойде и попита дали може да спи при мен. Беше съвсем млада и нежна, на около шестнайсет-седемнайсет години и се страхуваше да остане сама. Аз се съгласих с охота, тъй като ми бе приятно да си имам компания.

— Не им казвай, съгласна ли си? Ще се вбесят като разберат, че са пръснали толкова пари за моята стая, а в нея няма да спи никой.

— Не се тревожи; просто ела при мен. — След многогодишния опит, който имах, за мен бе съвсем естествено да играя майчинска роля. Дори приятелите ми ме наричаха „мама“, тъй като вечно се отнасях като майка към другите. — Няма да кажа нищо, Наоми.

На другата сутрин започнахме по следния план — първо щяха да направят прическите и грима на две от момичетата. След това, докато ги снимаха, щяха да подготвят други две и т.н. Още първата сутрин, когато стилистът започна да работи върху мен, му казах да ми скъси косата. По онова време бях доста набита за модел; по мен имаше доста от сочното месце, продавано в „Макдоналдс“. Затова исках да ми отрежат косата, за да имам по-модерен вид. Стилистът започна да реже и продължи да реже, докато не остана почти нищо; косата ми се издигаше на не повече от два-три сантиметра над черепа.

— Ооо, така си съвсем различна — възкликнаха всички, като ме видяха.

Аз обаче реших, че трябва наистина да шокирам хората, затова заявих на стилиста:

— Знаеш ли какво ще направя? Ще си изруся косата.

— О, Боже! Не, няма да направя това. Ще изглеждаш като побъркана!

Наоми Кембъл се засмя и рече:

— Уейърис, знаеш ли какво? Един ден ще се прочуеш. И тогава не ме забравяй, а?

Разбира се, стана точно обратното и сега прочутата е тя.

Работихме така в продължение на шест дни; не ми се вярваше, че ми плащат за това. А вечер като свършихме и групата ме попиташе какво искам да правя, аз отговорях неизменно едно и също: да

пазарувам. Те ми оставяха колата и шофьорът на лимузината ме завеждаше където пожелаех, а по-късно идваше да ме вземе. След като приключихме, избраха за корицата моята снимка; това бе изненадваща чест и ми направи дори още по-голяма реклама.

Взехме влака обратно за Лондон. Щом пристигнахме, скочих в лимузината и шофьорът попита къде да ме закара. Казах му да ме вози към агенцията. Там ме посрещнаха с думите:

— Можеш ли да се сетиш? За теб има още един кастинг и то не е далеч, ей там зад ъгъла. Но побързай, трябва да отидеш веднага.

Възпротивих се, защото бях уморена.

— Ще отида утре — отговорих аз.

— Не, не. Утре ще бъде късно; дотогава прослушването ще е приключило. Търсят момичета за новия филм за Джеймс Бонд „Живите светлини“ с Тимоти Долтън. Остави си багажа тук и да вървим. Ще те заведем дотам, за да ти покажем къде е.

Един от мъжете в агенцията ме заведе до ъгъла и посочи към сградата насреща.

— Виждаш ли онази врата, през която непрекъснато влизат и излизат хора?

Влязох. Беше буквално повторение на деня, в който се бях явила в студиото на Терънс Донован, само дето беше още по-многолюдно. Вътре имаше цяла армия от момичета, които стояха прави, седяха, облягаха гръб на стената, бърбеха или крачеха напред-назад.

— Искаме всяка да каже по няколко думи — обяви помощникът.

Тази новина никак не ми хареса, но аз си повтарях, че вече съм професионален модел, че съм работила за Терънс Донован във връзка с календара на „Пирели“ и няма нещо, с което да не мога да се справя. Когато дойде моят ред, ме въведоха в студиото и ми казаха да застана на обозначеното място.

— Искам само да ви предупредя, че не говоря много добре английски — обясних аз.

Те ми подадоха някакво картонче и рекоха:

— Това не е проблем. Трябва само да прочетете това.

„О, Боже мой. Ами сега? Налага се да призная, че не мога да чета. Не, това е прекалено, страшно е унизително. Не мога да го

направя.“

Вместо това казах:

— Извинете ме, но трябва да изляза... Ще се върна веднага.

Напуснах сградата и се върнах в агенцията за багажа си. Един Господ знае колко време са ме чакали преди да си дадат сметка, че няма да се върна. В агенцията заявих, че все още не съм минала, но съм дошла да си взема багажа, тъй като чакането очевидно ще продължи дълго. Беше около един-два след обяд, но аз се прибрах къщи, хвърлих торбата и отидох да търся фризьорски салон. Влязох в един, който бе близко до Младежката християнска асоциация и един господин попита какво можел да направи за мен.

— Изрусете ми косата — обясних аз.

Стилистът повдигна вежди.

— Е, можем да го направим, но ще отнеме доста време. А ние затваряме в осем.

— О'кей. Значи разполагаме с всичкото време до осем.

— Да, но преди вас има други запазени часове.

Молих го, докато най-накрая се съгласи. Намаза кислородната вода и аз съжалих веднага. Косата ми беше толкова къса, че химикалът започна да ми гори скалпа; струваше ми, се кожата ми се бели на парчета. Но въпреки това чаках и скърцах със зъби. Когато фризьорът ми изми косата, тя се оказа оранжева. Наложих се да ме намаже отново, тъй като кислородната вода трябвало да стои още, за да премахне цвета. Вторият път тя стана жълта. На третия път най-сетне се превърнах в блондинка.

Харесах се така, но по пътя към метрото щом ме видяха, малките деца стисваха майките си за ръката и възкликваха:

— Мамо, мамо, мамо, какво е това нещо? Мъж ли е или жена?

„Проклетата да съм! — помислих си аз. — Може би този път допуснах грешка. Ето, че сега започнах да плаша децата.“ Но докато стигна до сградата на Младежката християнска асоциация вече бях решила, че не ми пука, защото косата ми нямаше за цел да впечатлява децата. Бях искала да се видя като блондинка заради мен самата и смяхах, че изглеждам прекрасно.

Щом се прибрах, започнах да получавам съобщение след съобщение от агенцията. „Къде си? На прослушването все още те очакват. Ще се върнеш ли? Те все още искат да те видят. Все още те

чакат...“ Агенцията обаче бе затворена, затова се обадох в дома на Вероника.

— Уейърис, къде, за Бога, изчезна? Помислили са, че отиваш в тоалетната! Обещавах ли, че ще отидеш пак утре?

Накара ме да се съглася да отида на следващата сутрин.

Естествено онова, което бях пропуснала да спомена пред Вероника, бе забелязано веднага, щом пристигнах. Вчерашната обикновена негърка се бе превърнала в сомалийка с руса коса. Всички участници спряха работата си, за да ме огледат.

— Оу! Изумително. Снощи ли го направи?

— Да.

— О, Боже. Харесва ми. Харесва ми така. Но не я променяй пак, а?

— Повярвайте ми, в скоро време няма да се подложа отново на това мъчение — отвърнах аз. — Сега вече и скалпът ми е рус.

Подхванахме теста оттам, откъдето го бяхме прекъснали предишния ден.

— Ти заради английския си ли се притесняваш? Това ли е проблемът?

— Да.

Все още не можех да се накарам да призная, че не мога да чета.

— О'кей. В такъв случай само стой там и погледни вляво, а после — вдясно. Кажи как се казваш, откъде си, в коя агенция работиш и толкова.

С това вече можех да се справя.

След кастинга, тъй като бях близо до моята агенция, реших, че ще бъде забавно да се отбия и да им покажа косата си. Посрещнаха ме с гневни реплики.

— Какво, по дяволите, си направила с косата си?

— Хубава е, нали?

— О, Боже, не, не е хубава! Сега как ще те предлагаме? Трябваше да се посъветваш с нас, преди да промениш така външността си, Уейърис. Клиентите трябва да знаят какво получават. Косата ти вече не е само твоя, за да можеш да правиш с нея каквото си искаш.

Хората на кастинга обаче явно харесаха косата ми и аз бях одобрена за филма за Джеймс Бонд. Но от този ден нататък в

агенцията ми дадоха прякор — Гинес. Тъй като бях чернокожа със светла глава на върха.

* * *

Перспективата за филмова кариера ме вълнуваше изключително, докато един ден, щом влязох в агенцията, Вероника каза:

— Е, страхотни новини, Уейърис. „Живите светлини“ ще се снима в Мароко.

Замръзнах.

— Знаеш ли, за жалост ще трябва да ти призная нещо, което предпочитам да не трябва да ти казвам. Помниш ли, че в деня, в който ме нае, ме попита дали имам паспорт? Е, имам, но нямам текуща виза, така че ако напусна Англия, няма да мога да се върна.

— Уейърис, значи си ме излъгала! Трябва да имаш валиден паспорт, за да бъдеш модел, в противен случай не можем да те използваме. Човек с твоята професия пътува непрекъснато. Боже... значи няма да можеш да поемеш тази работа. Ще трябва да анулираме...

— Не, не, не го правете. Ще измисля нещо.

Вероника ме изгледа невярващо, но отвърна, че всичко зависело от мен. През следващите няколко дни стоях в стаята си и мислех ли мислех, но нищо не ми идваше наум. Съветвах се с всичките си приятели, но единственото решение, за което се сетиха, бе да се омъжа за някого, а аз определено нямах нищо предвид в това отношение. Чувствах се ужасно, не само защото кариерата ми бе провалена, а и защото бях излъгала Вероника и бях подвела агенцията.

Една нощ заслизах към плувния басейн в общежитието. Приятелката ми Марилин, чернокожа жена, родена в Лондон, работеше там като спасителка. Още в началото, когато се преместих да живея тук, аз заставах до басейна и само се вирах в него, тъй като много обичам водата. Най-накрая един ден Марилин ме попита защо никога не влизам и аз отговорих, че не мога да плувам.

— Е, аз мога да те науча — заяви тя.

— Добре.

Отидох към дълбокия край на басейна, поех си дълбоко въздух и се гмурнах. Смятах, че след като е спасителка, ще ме спаси. Ще се сетите ли какво стана? Щом се озовах под водата, аз заплувах като риба чак до другия край на басейна.

Показах се на повърхността на водата, ухилена до уши.

— Справих се! Не ми се вярва, но се справих!

Марилин обаче беше разгневена.

— Защо ми каза, че не можеш да плуваш?

— Никога в живота си не съм плувала!

След този епизод станахме добри приятелки. Тя живееше с майка си в другия край на града и понякога, когато привършеше работа късно през нощта, бе прекалено уморена, за да изминава дългия път до дома си. И тогава преспиваше в моята стая.

Марилин бе прекрасен, великодушен човек. Докато плувах в басейна същата вечер и опитвах да забравя паспортните си неволи, решението се появи изведнъж в главата ми. Показах се на повърхността и свалих очилата.

— Марилин — заявих задъхана аз. — Трябва ми паспортът ти.

— Какво? Какво казваш? — Обясних й проблема си. — Ти си си изгубила ума, Уейърис! Знаеш ли какво ще стане? Ще те хванат, ще те депортират без право да стъпваш в Англия до края на живота си, а мен ще тикнат в затвора. И така, за какво ще поема целия този риск? За да играеш в глупавия филм за Джеймс Бонд? Не смятам така.

— О, хайде, Марилин. Това е забавно, истинско приключение... рискувай. Ще отидем в пощата и аз ще подам молба за паспорт на твое име. Ще подправя подписа ти и ще сложа моята снимка. Не разполагам с много време, но мога да получа временен паспорт за два дена. Моля те, Марилин! Това е големият шанс да се появя в киното!

Най-накрая, след многочасови молби, в деня преди насроченото ми заминаване за Мароко, тя се предаде. Направих си снимка и отидохме в пощата. Час по-късно вече държах английския си паспорт. Но през целия обратен път тя се поболя от притеснение.

— Успокой се, Марилин — повтарях аз. — Хайде, всичко ще бъде наред. Трябва просто да имаш вяра.

— Как ли не. Вярвам, че този глупав инцидент може да провали целия ми живот. — Същата вечер отидохме да прекараме нощта в дома на майка ѝ. Предложих да вземем няколко видеофилма, да купим храна

от някой китайски ресторант, да я занесем вкъщи и да се отпуснем. Но когато се прибрахме, Марилин рече: — Уейърис, не мога да направя това. Много е опасно. Върни ми паспорта. — Подадох ѝ документа, изпълнена с тъга; виждах как се провалят мечтите ми за филмова кариера. — Ти стой тук... аз отивам да го скрия.

И го отнесе нагоре, към стаята си.

— Добре тогава — заявих аз. — След като това те кара да се чувстваш така, няма смисъл да се подлагаш на подобни страдания. Ако смяташ, че нещо няма да стане както трябва, по-добре да не се захващаме изобщо с него.

Но веднага, щом тя заспа, аз започнах да ровя из стаята ѝ. Тук имаше стотици книги и аз знаех, че е скрила паспорта някъде из тях. Отварях ги и ги разтърсвах една по една. Колата щеше да дойде до дома ѝ на сутринта, за да ме откара до летището, затова действах бързо. И внезапно паспортът изпадна в краката ми. Сграбчих го незабавно, пхнах го във войнишката си торба и се върнах в леглото си. На сутринта се събудих и се промъкнах долу преди шофьорът да е позвънил, за да не събуди никого. Навън беше студено, но аз застанах на тротоара и треперих до пристигането на автомобила. Точно в седем потеглихме към „Хийтроу“. Излизането от Англия не беше проблем.

В Мароко филмовата ми кариера се състоеше от две сцени. В едната, според сценария, трябваше да играя ролята на „красиво момиче, легнало край плувния басейн“. По-късно се появих в друга сцена. Седяхме в една фантастична къща в Казабланка и пиехме чай, но кой знае поради каква причина, всички жени бяхме голи. Джеймс Бонд нахлу през покрива, а ние закрихме лица с длани и се развикахме:

— Аххх, о, Боже мили!

А аз си мислех: „Е, няма да се оплаквам. Не получих говореща роля и това означава, че не е необходимо да се тревожа задето не мога да чета.“

През останалото време просто се мотаехме из къщата, седяхме край басейна, хранехме се и не правехме нищо друго. Аз седях през цялото време на слънце, безкрайно щастлива да се пека отново след като бях прекарала толкова години в мъгливия Лондон. Нямах

представа как да се сближа с филмовия екип и стоях предимно сама; всички те бяха много красиви и смущаващи, говореха безупречен английски и като че ли се познаваха до един... все говореха за тази или онази работа. А аз бях просто развълнувана, че се намирам отново в Африка. Вечер излизах да поседя отвън с майките, които готвеха разноцветна храна за своите семейства. Не говорех техния език, но се усмихвахме едни на други, аз казвах някоя дума на арабски, те — на английски, и започвахме да се смеем. Един ден хората от екипа дойдоха и предложиха:

— Някой иска ли да отиде на надбягването с камили? Хайде, ще си организираме групичка и ще отидем заедно.

След като наблюдавах известно време надбягванията, аз попитах един от арабските жокеи дали мога да пояздя. Общувахме посредством някаква странна смесица от арабски и английски. Той ме информира, че жените нямали право в никакъв случай да яздят камили.

— Обзалагам се, че мога да те бия — заявих аз. — Хайде, ще ти докажа. Страхуваш се да ме пуснеш, защото ще те победя!

Тези думи го вбесиха. Как така аз, едно нищо и никакво момиченце, се осмелявах да го предизвиквам? И тогава той реши да ме допусне до състезанията. Сред филмовия екип бързо се разпространи новината, че ще участвам в следващите надбягвания. Всички се скупчиха около мен и дори неколцина опитаха да ме разубедят. Аз им казах да заложат на мен, тъй като възнамерявах да дам добър урок на тези марокански мъже. На старта бях заедно с десетина араби. Щом дадох сигнал, всички се втурнахме напред на гърбовете на нашите камили. Беше страшничко, тъй като не познавах моята камила. Камилите не само тичат много бързо напред, ами и скачат нагоре-надолу и встрани, така че полагах всички усилия да не падна, тъй като от това зависеше животът ми. Знаех, че ако падна, ще бъда стъпкана до смърт.

В края на надбягването се оказах на второ място. Хората от филмовия екип бяха силно учудени и мога да кажа, че им дадох нов, макар и странен, повод да ме уважават, особено след като събраха печалбите си.

— Откъде знаеш как до го правиш? — попита ме едно от момичетата.

— Лесно е. Когато си родена на гърба на камила, знаеш как да я яздиш — отвърнах през смях аз.

Смелостта, която се изискваше за надбягването с камили бе нищо, сравнена с куража, който трябваше да проявя на „Хийтроу“ при завръщането си. Излязохме от самолета и се наредихме на митницата. Щом минеше, всеки получаваше обратно паспорта си. А след това чиновниците извикваха следващия. Притеснението ми нарастваше с всеки следващ човек, защото приближаваше моят ред.

Влизането в Англия никога не е било лесно, но ако си африканец и черен, е двойно по-проблематично. В такъв случай чиновниците оглеждат всяка запетайчица в паспорта. Чувствах се много зле; струваше ми се, че ще припадна всеки момент. Представих си как се строполявам на земята и умирам и се отървам веднъж завинаги от тази агония. „Господи — молах се аз, — моля те, помогни ми. Ако преживея това изпитание, никога повече няма да направя нещо толкова глупаво, обещавам.“

Редът ми почти бе дошъл, но коленете можеха да ме предадат всеки момент. И тогава Джефри, един неприятен манекен, грабна паспорта от ръката ми. Той бе истинско копеле и му доставяше удоволствие да прави другите нещастни, а точно в този момент не можеше да намери по-уязвима мишена от мен.

— О, моля те, моля те...

Опитвах да си взема паспорта, но той бе много по-висок от мен и го държеше високо горе, където не можех да го стигна.

По време на пътуването всички ме наричаха Уейърис и знаеха, че името ми е Уейърис Дайри. Джефри отвори паспорта и се развика:

— О, Боже! Чуйте само... слушайте всички. Можете ли да познаете как се казва тя? МЕРИЛИН МОНРО!

— Моля те, дай ми го — промълвих, треперееща, аз.

Той тичаше в кръг около мен, като се прививаше от смях, и започна да показва паспорта ми на всички членове от нашата група.

— Името ѝ е Мерилин Монро! Можете ли да повярвате! Що за история е това, момиче? Нищо чудно, че си се изрусила!

Нямах представа, че съществува и друга Мерилин Монро. За мен това бе само моята приятелка, спасителката в басейна в общежитието.

За щастие дори не предполагах за допълнителните неприятности от притежаването на паспорт с моята снимка и името на известна филмова звезда. В момента най-голямото ми притеснение идваше от следния факт: в паспорта пишеше, че се казвам Мерилин Монро и съм родена в Лондон, а в същото време аз почти не говорех английски. „Мъртва съм... Всичко свърши... Мъртва съм... Всичко свърши...“ Това бяха единствените мисли, които се въртяха в главата ми, докато се потях обилно.

Целият екип от заснемането на филма за Джеймс Бонд се присъедини към играта.

— Хей, и какво е истинското й име тогава? Ама кажи — откъде си? Знаеше ли, че родените наред Лондон хора не говорят английски?

Онзи негодник Джефри най-сетне ми върна паспорта. Аз заставах последна в редицата, оформена от нашата група; исках да ги пусна всичките пред себе си като се надявах, че ще са си тръгнали, преди да дойде моят ред.

— Следващият!

Никой от екипа обаче не си тръгваше след минаването през митницата и не бързаше да скочи в колата, както става обикновено след дълго пътуване. Не. Всички се бяха струпали от другата страна и чакаха да видят как ще се измъкна от заплетената ситуация, в която се бях озовала.

„Дръж се, Уейърис, момичето ми. Можеш да се справиш.“ Приблжих се до чиновника и му подадох паспорта си с ослепителна усмивка.

— Здравейте! — поздравих аз, а след това затаих дъх.

Нямах намерение да произнасям нито дума повече, тъй като тогава той щеше да разбере истината за „английския ми произход“.

— Хубав ден, нали?

— Тъхъ.

Кимнах и се усмигнах. Той ми подаде паспорта и аз отминах. Колегите ме чакаха и ме съзерцаваха с учудване. Искаше ми се да се отпусна, да изпусна въздуха и да се строполя на пода, но отминах и тях; знаех, че щях да бъда в безопасност едва след като излезех от летището. „Просто продължавай да се движиш, Уейърис. Измъкни се от «Хийтроу», докато си още жива.“

12

ЛЕКАРИТЕ

Продължавах да живея в сградата на Младежката християнска асоциация. Един следобед бях на басейна. След като свърших и се облякох, тръгнах към изхода, когато чух някой да вика името ми от малката кафетерия. Беше един познат, който също живееше в общежитието. Казваше се Уилям. Той ми даде знак да вляза.

— Уейърис, седни. Искаш ли да хапнеш нещо?

Той самият ядеше сандвич със сирене.

— Да, ще си взема един от тях, благодаря.

Английският ми бе доста слаб, но успях да схваната същината на онова, което ми казваше. Попита ме дали бих искала да се снимам в киното. Не за първи път ми задаваш този въпрос. Уилям беше млад, красив, бял и винаги — много мил. Но, както разговаряхме, престанах да го чувам. Само го съзерцавах, наблюдавах движението на устните му, а умът ми зацъка като компютър:

„Да се снимам заедно с него.

Ако само знаеше за мен.

О, представи си какво би било да си имаш приятел.

Може би е хубаво

Да имаш на кого да говориш

Някой, който ме обича.

Но ако отида да се снимам

Той ще поиска да ме целуне

А след това ще пожелае да правим секс.

И ако се съглася

Ще открие, че не съм като другите момичета

Че съм повредена.

А ако не се съглася

Той ще се ядоса и ще се скараме.

Не отивай.

Не заслужава; това ще ти причини само болка.

Кажи «не».

Ако само знаеше за мен щеше да си даде сметка, че
Двамата нямаме нищо общо.“

Усмихнах се и поклатих глава:

— Не, благодаря. Много съм заета.

И както бях очаквала, на лицето му се появи наранено изражение, а аз свих рамене, сякаш исках да кажа: „Нищо не зависи от мен; няма какво да сторя.“

Този проблем започна от преселването ми в сградата на Младежката християнска асоциация. Докато живеях с моите роднини, никога не оставах насаме с непознати мъже. Мъжете, които идваха при моите роднини, леля Сахру или свако Мохамед или познаваха нашата култура и не ме канеха на среща, или с тях се разправяха роднините ми. Но откакто бях напуснала дома на свако си, аз бях съвсем сама. И за първи път ми се налагаше да се справям сама с подобни ситуации. Общежитието беше пълно с млади, неженени мъже. Когато с Халву ходехме в нощните клубове, както, разбира се и при работата си като модел, срещах още мъже.

Но никой от тях не ме интересуваше. Никога не ми бе идвало наум да правя секс с някой от тях, но, за нещастие, след някои неприятни преживявания си давах сметка, че това не можеше да се каже и за тях. Много пъти съм се питала какъв щеше да бъде животът ми, ако не бях обрязана. Харесвам мъжете и съм много емоционална, любеща персона. По онова време вече бяха минали шест години, откакто бях избягала от баща си, и самотата ме притискаше; семейството ми ми липсваше много. Надявах се някой ден аз също да имам съпруг и семейство. Но сега, тъй като бях защитена, бях затворена за интимно приятелство, затворена в себе си. Сякаш шевовете щяха да попречат на който и да било мъж да проникне в мен, както физически, така и емоционално.

Другият проблем, който ме възпираше от близост с мъж възникна, когато си дадох сметка, че се различавам от другите жени, особено англичанките. След пристигането си в Лондон постепенно осъзнах, че не на всички момичета бяха направили това, което бях причинили на мен. По време на живота ми в дома на свако Мохамед се случваше да вляза в тоалетната с някоя от моите братовчедки. Изумявах се като гледах как пишкат бързо на дебела струя, докато на

мен ми трябваша десетина минути, за да свърша същата работа. Миниатюрната дупчица, оставена от циганката, позволяваше на урината да излиза само капка по капка.

— Уейърис, защо пишкаш така? Какво ти има?

Не исках да им кажа; предполагах, че като се върнат в Сомалия тях също ще ги обрежат, затова отвърщах само със смях.

Затова пък периодите на менструация изобщо не бяха повод за смях. Още от самото начало, когато бях на около единайсет-дванайсет години, те се превърнаха в кошмар за мен. Първият път ме завари сама, докато пасях овцете и козите. Беше непоносимо горещ ден и аз се бях отпуснала безсилно под едно дърво. Чувствах се още по-неприятно, тъй като коремът ме болеше. „Каква е тази болка? — чудех се аз. — Да не би да съм бременна? Може би ще имам бебе? Но аз не съм била с мъж, как тогава може да съм бременна?“ Натискът се увеличаваше, а заедно с него нарастваше и страхът ми. Когато след малко отидох да пишкам и видях кръв, помислих, че умирам.

Изоставих животните и побягнах към къщи. Спуснах се към мама, като виках:

— Умирам! О, мамо, умирам!

— Какви ги говориш?

— Тече ми кръв, мамо... О, ще умра!

Тя ме изгледа сериозно.

— Не, няма да умреш. Всичко е наред. Това е менструацията ти.

Никога не бях чувала за менструация, дори не предполагах, че съществува нещо подобно.

— Можеш ли да ми обясниш за какво говориш? — Мама ми обясни за какво става дума, докато аз се свивах от болка и се държах за корема. — Но как да спра тази болка? Защото, знаеш ли, струва ми се, че наистина умирам!

— Уейърис, не можеш да я спреш. Изчакай я да си отиде сама.

Аз обаче не бях подготвена за подобно решение на въпроса. Върнах се в пустинята и, търсейки нещо, което да ми донесе облекчение, започнах да копая дупка под едно дърво. Работата отвлече донякъде съзнанието ми от болката. Копях с една пръчка дотогава, докато се образува дупка, достатъчно дълбока да побера долната

половина на тялото си в нея. След това скочих в нея и струпах пръстта край себе си. Тук бе хладно и така се получаваше обезболяващият ефект на студения компрес. Прекарах там най-горещите часове на деня.

Използвах този метод всеки месец по време на менструация. Странно, по-късно научих, че сестра ми Аман правела същото. Но това имаше и своите неудобства. Един ден баща ми минал наблизко и ме видял, полузаровена под едно дърво. Отдалеч съм имала вид на разрязана от кръста надолу и поставена върху пясъка.

— Какво, по дяволите, правиш?

Щом чух гласа му, автоматично опитах да изскоча от дупката, но бе невъзможно, тъй като се бях затрупала с пръст. Въпреки това продължавах да правя усилия, забивах пръсти в пръстта и опитвах да измъкна крака. Татко започна да се смее истерично. Досрамя ме да обясня защо се бях заровила и той се пошегува:

— Ако толкова искаш да се погребеш жива, направи го както трябва. Хайде, кажи, каква е тази работа?

По-късно попитал майка ми дали има представа как странно се държа. Притеснявал се дали дъщеря му не се е превърнала в нещо като къртица, обзета от мания да се закопава в земята, но мама му обяснила ситуацията.

Както обаче бе предсказала майка ми, по никакъв начин не можех да сложа край на болката. Макар тогава още да не си давах сметка, по-късно разбрах, че менструалната кръв се е връщала нагоре в тялото, подобно на урината. Но тъй като тя тече — или се опитва да тече — непрекъснато в продължение на няколко дни, налягането от блокажа бе наистина мъчително. Кръвта се отичаше капка по капка и в резултат менструацията ми продължаваше поне по десет дена.

Този проблем достигна кризисно състояние докато живеех в дома на свако Мохамед. Рано една сутрин, както обикновено, приготвих закуската му. А след това, както носех подноса от кухнята в трапезарията, където той вече ме чакаше пред масата, внезапно ми причерня и чиниите се сгромолясаха с трясък на пода. Започнах да идвам на себе си и го чух да вика, сякаш от някъде отдалеч:

— Маруим! Маруим! Тя припадна!

Когато се свестих, леля Маруим ме попита какво ми е. Отвърнах, че тази сутрин ми бе дошла менструацията.

— О, тук нещо не е наред; ще трябва да те заведем на лекар. Ще уредя преглед при моя лекар.

Обясних на лекаря на леля, че менструацията бе винаги голям проблем за мен и че загубата на съзнание се бе превърнала в нещо обичайно за тези периоди от живота ми. Болката ме парализираше и аз не знаех какво да правя.

— Можете ли да ми помогнете? Моля ви... може ли да се направи нещо? Защото не мога да издържам повече.

Но не споменах, че съм обрязана. Нямах представа как изобщо да подхвана тази тема. По онова време бях още момиче и всичко, свързано с физическото ми състояние, ме изпълваше с объркване и срам, да не говорим, че не знаех нищо по въпроса. А и не бях сигурна дали източникът на проблема бе обрязването; все още смятах, че всички момичета биват подлагани на тази процедура. Мама никога не бе смятала болките ми за нещо необичайно, тъй като всички жени, които бе познавала, бяха обрязани и съответно — обречени на тази агония. Смяташе се, че това е част от товара, който жената е орисана да носи.

Тъй като лекарят не ме прегледа, той не откри тайната ми.

— Единственото, което мога да ти дам за болката, са хапчета против забременяване. Те ще сложат край на болката, тъй като ще прекратят менструацията.

Алилуя! Започнах да пия таблетките, макар тази идея да не ми допадаше. Бях чувала от братовчедка си Басма, че са вредни. Но след месец кървенето спря почти, а с него — и болката. Тъй като тези хапчета караха тялото да мисли, че е бременно, започнаха да се случват и други неочаквани неща. Гърдите и задникът ми се уголемиха, лицето ми се закъргли и започнах да пълнея. Тези драстични промени ми се струваха извънредно неестествени. Реших, че предпочитам да ме боли и престанах да вземам таблетките. А болката, разбира се, не закъсна да се появи, по-силна от всякога.

По-късно отидох при друг лекар с надеждата да ми помогне. Но резултатът бе съвсем същият — и той предложи да ми предпише хапчета против забременяване. Обясних, че вече съм опитала това, но страничните ефекти не са ми допаднали. Без лекарствата обаче не бях работоспособна по няколко дена всеки месец; само лежах в леглото и

се молах да умра, за да се спася от мъките. Попитах лекаря дали не знае друго решение на проблема.

— Е, какво очакваш? — отвърна той. — Менструацията на повечето жени, които вземат хапчета против забременяване, спира. А когато имат менструация, имат и болки. Избирай.

Когато и третият лекар повтори същото аз си дадох сметка, че трябва да измисля нещо друго.

— Може би трябва да отида при специален лекар? — обърнах се към леля един ден аз.

Тя ме изгледа остро и заяви натъртено:

— Не. Между другото, какво казваш на тези мъже?

— Нищо. Просто, че искам да се отърва от болката, нищо повече.

Разбрах добре какво се криеше в реакцията ѝ, макар да не го бе изказала — обрязването е наш, африкански обичай, и не е тема, която трябва да се обсъжда с тези бели мъже.

Малко по малко обаче достигнах до извода, че трябва да направя точно това или да страдам и да живея като инвалид по десет дни всеки месец. Съзнавах също така, че този акт никога нямаше да бъде приет от моето семейство. Вече ми бе ясно как да действам: щях да отида тайно при лекаря и му кажа, че съм обрязана. И може би тогава той щеше да бъде в състояние да ми помогне.

Спях се на първия лекар, при когото бяхме ходили, д-р Макри, тъй като той работеше в голяма болница. Надявах се да разполага с нужното оборудване, ако се наложеше да прибегне до хирургическа намеса. Обадох се, за да си запазя час. Оказа се, че ще трябва да чакам цял месец. В определения ден измислих някакво извинение за пред леля и отидох в кабинета на д-р Макри.

— Има нещо, което не съм ви казала — започнах плахо. — Аз съм от Сомалия и съм... съм... — Как щях да обясня тази ужасна тайна на разваления си английски? — Аз съм обрязана.

Той не ме остави да довърша.

— Отиди да се преоблечеш. Ще те прегледам.

Извика сестрата и тя ми показа къде да се преоблека и как да сложа робата.

Върнахме се в кабинета за прегледи, а аз вече се питах в какво се бях набъркала пък този път. При мисълта, че момиче от моята страна щеше да седне на това странно място, да разтвори крака и да позволи

на някакъв бял мъж да го гледа... Не бях си представяла по-срамно нещо. Лекарят опита да ме накара да разтворя колене.

— Отпусни се. Всичко е наред — аз съм лекар. Сестрата е до мен... няма да се мърда и крачка оттук.

Извих глава в посоката, накъдето бе посочил. Сестрата ми се усмихна успокоително и най-сетне се предадох. Наложих си да мисля за нещо друго, да се преструвам, че изобщо не съм тук, а в пустинята, заобиколена от моите овце и кози.

Лекарят попита сестрата дали в болницата има човек, говорещ сомалийски. Тя обясни, че на долния етаж работела някаква сомалийка. Но се върна със сомалиец, тъй като не могла да открие жената. „О, супер! — помислих си аз. — Страхотен късмет, да трябва да обсъждам този въпрос с мъж преводач!“ Струваше ми се, че положението не може да стане по-лошо от това.

— Обясни й, че е защита прекалено тясно — рече д-р Макри. — Не знам изобщо как е изкарала досега. Ще трябва да я оперираме колкото се може по-скоро.

Веднага забелязах, че сомалиецът не бе доволен. Той сви устни и впери поглед в лекаря. Поведението на сомалиеца и фактът, че бях успяла да разбера някоя-друга дума на английски ме наведоха на мисълта, че нещо не е наред.

— Е, ако наистина искаш — обърна се към мен сомалиецът, — те ще могат да те цепнат. — Аз го съзерцавах безмълвно. — Но знаеш ли, че това е срещу традициите и културата на твоя народ? Семейството ти знае ли какво правиш?

— Не.

— С кого живееш?

— С леля си и свако си.

— Те знаят ли за това?

— Не.

— Е, първото, което ще направя, е да обсъдя този въпрос с тях.

Кимнах, като си мислех: „Типичен отговор за африканец. Благодаря ти за добрия съвет, братко. Това ще сложи край на проблема.“

Д-р Макри добави, че не може да извърши операцията веднага и ще трябва да си взема друг час. Дадох си сметка, че няма да мога да го направя, тъй като леля щеше да разбере.

— Да, добре. Ще се обадя, за да насрочим час.

Разбира се, мина повече от година без да се обадя.

Но веднага след завръщането на моите роднини в Сомалия се обадох, за да си запазя час, но това можеше да стане най-рано след два месеца. Докато въпросните два месеца се точеха аз си спомнях все по-често и по-често за ужаса на обрязването. Смятах, че операцията ще бъде повторение на този процес; колкото повече мислех за това, толкова повече се убеждавах, че не бих могла да го преживея отново. Когато настъпи уговореният час, аз просто не отидох в болницата, нито се обадох.

По това време вече живеех в сградата на Младежката християнска асоциация. Проблемът с менструацията не бе намалял, но сега изкарвах прехраната си извън къщи. Човек не може да отсъства от работа по една седмица всеки месец и да се надява да го търпят. И аз не се предавах, но приятелите ми виждаха, че не съм във форма. Мерилин все ме питаше какво ми има. Обясних, че като дете съм била обрязана.

Мерилин обаче бе израснала в Лондон и не можеше да проумее за какво говоря.

— Защо не ми покажеш, Уейърис? Наистина нямам представа за какво става дума. Да не са те разрязали тук? Така? Или така? Какво са направили?

Най-сетне един ден свалих пликчетата си и ѝ показах. Тя се извърна и по бузите ѝ потекоха сълзи. „О, Боже — помислих си, отчаяна, аз. — Нима положението е чак толкова зле?“ Първите думи, които излязоха от устата ѝ, бяха:

— Уейърис, чувстваш ли нещо?

— За какво говориш?

Тя поклати глава.

— Ами, помниш ли как изглеждаше като момиче? Преди да ти направят това?

— Да.

— Е, аз съм така и сега. Ти не си същата.

Сега вече знаех със сигурност. Повече нямаше да се питам — или дори да се надявам — че всички жени са осакатени по този начин. Сега бях сигурна, че не съм като тях. Не желаех на никого да страда като мен, но не ми се искаше и да бъда сама в това изпитание.

— Значи това не се е случило с теб... нито с майка ти?

Мерилин поклати глава и заплака отново.

— Ужасно е, Уейърис. Не мога да повярвам, че човек може да причини та друг подобно нещо.

— О, хайде, моля те, не ме натъжавай.

— Аз съм тъжна. Тъжна и разгневена. Наистина не ми се вярва, че съществуват хора, способни да направят такова нещо на едно момиченце.

Седяхме известно време в мълчание; моята приятелка продължаваше да хълца, а аз не смеех да я погледна. И тогава реших, че чашата е преляла.

— Добре, дяволите да го вземат. Ще се подложа на тази операция. Утре ще се обадя на онзи лекар.

— Аз ще дойда с теб, Уейърис. Ще бъда до теб. Обещавам.

Мерилин се обади на лекаря вместо мен и запази час; този път трябваше да чакам месец. През цялото време подпитвах:

— Кажи, наистина ли ще дойдеш с мен?

— Не се притеснявай. Ще дойда. Ще бъда с теб.

Когато настъпи уговореното утро, тя дойде да ме вземе рано и заедно отидохме в болницата. Сестрата ме въведе в стаята. Щом видях операционната маса за малко не се обърнах и не си плюх на петите. Е, изглеждаше по-добре от някакъв камък сред храсталаците, но не се надявах кой знае колко, че усещането ще бъде много по-различно. Д-р Макри обаче ми даде нещо обезболяващо и което щеше да свърши страхотна работа тогава, когато ме бе рязала Убийцата. Мерилин ми държа ръката, докато заспах.

Събудих се в болничната стая за двама. Другата пациентка бе родилка. Тя, както и всички останали, с които се запознах по време на обяда в кафетерията, ме питаха:

— А ти за какво си тук?

Как да им отговоря? Може би да си призная?

— Ами дойдох да ми оперират влагалището. Беше прекалено тясно!

Така и не казах на никого истината. И макар възстановяването да бе многократно по-леко, отколкото след обрязването, някои от най-

ужасните ми спомени се повториха. Всяко уриниране бе съпроводено с болка и парене. Но поне тук сестрите ме оставяха да си направя вана и аз киснех дълго в горещата вода. Освен това ми даваха болкоуспокояващи средства, така че не бе чак толкова зле. Но все пак се зарадвах много, когато най-после всичко свърши.

Д-р Макри свърши чудесна работа и съм му безкрайно признателна.

— Знаеш ли, не си единствена — каза ми той. — При мен непрекъснато идват жени със същия проблем — от Судан, от Египет, от Сомалия. Някои от тях са бременни и са много уплашени, тъй като е опасно да раждат така зашита. Възможно е да се получат много усложнения — бебето може да се задуши, докато се опитва да излезе през тесния отвор, или майката — да получи смъртоносен кръвоизлив. И те идват без разрешението на своите семейства или съпрузи и аз правя каквото трябва. Старая се да направя най-доброто, на което съм способен.

След две-три седмици вече се бях върнала към нормалното състояние. Е, не съм нормално, но все пак приличах повече на необрязана жена. Уейърис беше нова жена. Вече можех да седна на тоалетната и да се изпишкам без проблеми. Какво облекчение! Няма как да обясня каква нова свобода ми даваше това.

13

ПАСПОРТНАТА ДИЛЕМА

Когато се върнах от снимките на филма за Джеймс Бонд, казах на шофьора да ме откара право в дома на Мерилин Монро. Не се бях обадила на приятелката си след тръгването от Мароко от страх. Вместо това бях решила да дам възможност гневът ѝ да се охлади, докато се върна. Застанах на прага с пълна чанта с подаръци и позвъних нервно. Тя отвори вратата, ухили се до уши и се втурна да ме прегърне.

— Направила си го! Побъркана идиотка, направила си го!

Беше ми простила кражбата на фалшивия паспорт. Била толкова впечатлена от смелостта ми да довърша започнатата лудост, че не могла да ми се ядоса. Аз обаче бях съгласна с нея и възнамерявах твърдо да не излагам повече на опасност нито нея, нито мен, като използвам отново паспорта ѝ. Особено след онова, което бях преживяла, докато мина митницата на „Хийтроу“.

Много се радвах, че Мерилин ми бе простила, тъй като тя бе наистина добра приятелка. И съвсем скоро се наложи отново да се опра приятелството ѝ. Когато се върнах в Лондон, мислех, че това е само началото на кариерата ми като модел, особено след успешната работа с Терънс Донован и снимките във филма за Джеймс Бонд. Въпросната кариера обаче изчезна като в магия само за една нощ, също така внезапно, както бе започнала. Вече не работех в „Макдоналдс“, но и не живеех в сградата на Младежката християнска асоциация. Тъй като няха работа, не можех да си позволя да държа стая там и бях принудена да се преместя в дома на Мерилин и да живея с нея и с майка ѝ. Този вариант ми допадаше поради много причини — най-после живеех в истински дом и бях част от тяхното семейство. Останах при тях седем месеца и макар те да не се оплакаха, усещах, че съм прекалила с гостоприемството им. Междувременно получавах по някоя дребна работа тук и там като модел, но все още не изкарвах достатъчно пари, за да се издържа. Преместих се при друг приятел, един китаец на име Франки, който бе приятел на моя фризьор.

Франки имаше голяма къща... е, поне за мен беше голяма, тъй като имаше две спални. Той предложи великодушно да ме пусне да живея при него, докато се справя с проблемите в кариерата си.

През 1987 година, малко след пренасянето ми у Франки, по екраните се появи „Живата светлина“. Две седмици по-късно друг приятел ме изведе за Коледа; цял Лондон празнуваше и, заражена от всеобщото празнично настроение, аз се прибрах много късно. Заспах в мига, в който легнах. Събуди ме упорито чуване по прозореца на стаята ми. Погледнах натам; отвън стоеше приятелят, който току-що ме бе довел, и държеше вестник. Опитваше да каже нещо, но не можех да го разбера, затова отворих прозореца.

— Уейърис! На корицата на „Сънди таймс“ си!

— О... — Разтърках очи. — Наистина ли... съм там?

— Да! Виж сама.

Протегна вестника; почти цялата страница бе покрита от лицето ми. Снимката беше по-голяма от естествените размери; русата ми коса се открояваше ярко, а погледът на очите ми бе изпълнен с решимост.

— Много хубаво... А сега си лягам отново... да спя.

И се затътрих към леглото. По обяд вече си бях дала напълно сметка за възможностите от подобна реклама. Без съмнение фактът, че снимката ми заемаше заглавната страница на „Сънди таймс“ нямаше да остане без последствия. Продължих да обикалям още по-усилено всички представяния в Лондон, досаждах на своя рекламен агент, най-сетне смених и агенциите, но нищо не се промени.

В новата агенция ми отговориха:

— Е, Уейърис, просто в момента в Лондон няма пазар за черни модели. Ще трябва да пътуваш — Париж, Милано, Ню Йорк.

Нямах нищо против; съществуваше само един, и то не нов, проблем — паспортният. От агенцията казаха, че са чували за някакъв адвокат, Харолд Уилър, успял да помогне на неколцина имигранти по този въпрос. Може би трябваше да опитам и аз?

Отидох в офиса на въпросния Харолд Уилър; той обаче искаше невероятна сума — две хиляди лири. Това обаче щеше да ми даде възможност да пътувам и съответно — да работя. Можех да изкарам за нула време тези пари, докато при сегашната ситуация бях зациклила на едно място. Успях да събера необходимите две хиляди лири, като взех

заем от всички възможни места. Страхувах се обаче да му дам цялата тази с мъка събрана сума, а после да се окаже, че е мошеник.

Оставих наличните пари вкъщи, уредих си втора среща и взех Мерилин с мен, за да чуя мнението ѝ. Позвъних на интеркома; отговори секретарката на Уилър, а след това ни отвори да влезем в сградата. Моята приятелка чакаше в преддверието, докато аз се срещнах с Уилър в офиса му.

— Кажете ми истината — започнах без заобикалки аз. — Искам да знам само дали паспорта, който ще получа, ще си заслужава двете хиляди лири. Ще мога ли да пътувам из целия свят законно? Не искам да ме задържат на някое забравено от Бога място и да ме депортират. И откъде ще се сдобияте с него?

— Не, не, не, страхувам се, че не мога да разкрия своите източници. Трябва да оставите това на мен. Ако наистина желаете паспорт, знайте, че аз мога да ви го доставя. И, имате думата ми, той ще бъде напълно законен. Целият процес ще отнеме около две седмици. Секретарката ми ще ви се обади, когато бъде готов.

„Страхотно! Значи след две седмици ще мога да отида на всяко място, където пожелаея, по всяко време.“

— Добре, това звучи наистина добре — рекох аз. — Какво ще правим сега?

Уилър обясни, че ще трябва да се омъжа за някакъв ирландец и дори имал нещо конкретно предвид. Двете хиляди лири били за ирландеца като възнаграждение за извършената услуга. Уилър щял да задържи само една малка сума за себе си. Записа датата и часа на срещата. Трябваше да се срещна с бъдещия си съпруг в гражданското и да нося още сто и петдесет лири за допълнителни разходи.

— Ще търсите мистър О’Съливан — продължи с безупречния си британски акцент Уилър. И продължи да говори, без да спира да пише: — Той е господинът, за когото ще се омъжите. О, и, между другото, поздравления.

По-късно попитах Мерилин дали според нея мога да се доверя на този човек.

— Ами — отвърна тя, — той има хубав офис в хубава сграда в хубав квартал. Името му е написано на вратата. Има професионална секретарка. Всичко ми се струва напълно законно.

Моята вярна приятелка Мерилин дойде като свидетелка на разписването. Докато чакахме отпред, видяхме някакъв старец с повяхнало червендалесто лице, непокорни бели коси и изпомачкани дрехи да върви на зиг-заг по тротоара. Двете се засмяхме, но смехът ни секна, когато го видяхме да изкачва стълбите към гражданското. С Мерилин се спогледахме шокирани, а след това отместихме очи отново към него.

— Вие ли сте мистър О’Съливан? — осмелих се да попитам аз.

— В плът и кръв. Това е името ми. — А после понижи глас. — Вие ли сте въпросната? — Кимнах. — Имаш парите, нали, моме? Донесла си ги?

— Да.

— Сто и петдесет лири?

— Да.

— Добро момиче. Е, тогава да побързаме. Да вървим. Да не губим време.

Новият ми съпруг вонеше на уиски и очевидно бе пиан до козирката.

Тръгнахме след него и аз пошепнах на Мерилин:

— Дали ще живее достатъчно дълго, за да получи паспорта?

Чиновничката започна церемонията, но на мен ми беше много трудно да се съсредоточа. Мистър О’Съливан и усилията му да се задържи прав непрекъснато отвлечаха вниманието ми. И когато чиновничката попита:

— Вие, Уейърис, вземате ли този мъж...

Старецът се строполи тежко на пода. В първия момент помислих, че е умрял, но веднага видях, че диша тежко през отворената си уста. Коленичих и започнах да го разтърсвам и да викам:

— Мистър О’Съливан, събудете се!

Но без ефект.

Завъртях очи към приятелката си и възкликнах:

— О, страхотно, и то точно на сватбения ми ден! — Тя се облегна на стената, като се дължеше за корема и се заливаше от смях. — Какъв късмет! Скъпият ми съпруг изгуби съзнание точно пред олтара.

След като се бях озовала в подобна смехотворна ситуация, поне можехме да се позабавляваме и аз положих наистина усилия да извлечем възможно най-смешното от нея.

Чиновничката постави длани върху коленете си и се наведе да огледа моя годеник, като надничаше над ръба на миниатюрните си очила.

— Дали ще се оправи?

Искаше ми се да ѝ изкрещя:

— Откъде, по дяволите, да знам? — Сетих се обаче, че така ще проваля играта. — Събуди се, хайде, СЪБУДИ СЕ! — Сега вече го удрях здраво по лицето. — Моля ви... някой да ми донесе вода. Някой да направи нещо! — молех се през смях аз.

Чиновничката донесе чаша вода и аз я лиснах в лицето на стареца.

— Уф...

Той запръхтя и запухтя, клепачите му затрепкаха и най-сетне отвори очи. След порядъчно дърпане и бутане успяхме да го изправим на крака.

— Боже, Боже, нека до продължим — измънках аз; притеснявах се да не се строполи отново на земята.

Стиснах с желязна десница моя възлюблен и не го пуснах до приключването на церемонията. Щом се озовахме отново на тротоара мистър О'Съливан си поиска сто и петдесетте лири, а аз му взех адреса за всеки случай, ако възникнеха някакви проблеми. Той забърза надолу по улицата, като си пееше някаква песничка и отнасяше в джоба си последните ми пари.

Една седмица по-късно Харолд Уилър се обади лично, за да ме уведоми, че паспортът ми е готов. Втурнах се веднага към офиса му. Той ми подаде така чакания документ — ирландски паспорт, на който видях снимка на черното си лице и името Уейърис О'Съливан. Не бях специалистка по паспортите, но ми се стори малко странен. Не, определено изглеждаше странно. Неугледен, сякаш някой го бе направил в неугледно мазе.

— Това ли е? Искам да кажа, това законен паспорт ли е? Мога ли да пътувам с него?

— О, да — поклати убедително глава адвокатът. — Ирландски, нали разбирате. Това е ирландски паспорт.

— Хммм. — Повъртях го в ръцете си, огледах корицата, разлистих страниците. — Добре. Кой го интересува как изглежда, ако върши работа?

Съвсем скоро го подложих на тест. Моята агенция изпрати снимките ми в Париж и Милано и аз кандидатствах за виза. Няколко дни по-късно обаче получих писмо. Щом погледнах обратния адрес, ми стана зле. Писмото беше от имиграционния офис и съобщаваше, че искали да ме видят незабавно. Опитах се да измисля някакво разрешение, но в крайна сметка стигнах до извода, че нямах друг избор — трябваше да отида. Знаех също така, че могат да ме депортират незабавно... или да ме изпратят в затвора. Довиждане, Лондон. Довиждане, Париж. Довиждане, Милано. Довиждане, манекенство. Здравейте, камили.

На другия ден взех метрото от дома на Франки. Когато влязох в огромната сграда, където се помещаваха имиграционните служби, имах усещането, че влизам в гробница. Най-сетне открих нужния офис и бях посрещната от най-сериозните физиономии, които бях виждала в живота си.

— Седни тук — нареди някакъв мъж с каменно лице.

Въведоха ме в една напълно изолирана стая и започнаха да ме разпитват.

— Как се казваш? Как с казваше преди женитбата? Откъде си? Как се сдоби с този паспорт? Какво е неговото име? Колко плати?

Знаех, че бе достатъчно да дам само един погрешен отговор и щяха да надянат белезници на старата Уейърис. Записвах всяка моя дума. Доверих се на инстинкта си и не им казах кой знае колко. Когато имах нужда от време, за да обмисля отговора си, аз се осланях на вродения си талант и се преструвах, че съм обърквана от езиковата бариера.

Те задържаха паспорта ми и казаха, че ще ми го върнат след като доведе съпруга си за разговор — точно това, което се бях надявала да не чуя. В крайна сметка все пак успях да изляза оттам без да съм им казала за Харолд Уилър. Надявах се да си взема парите обратно от този крадец и мошеник преди правителството да го бе тикнало в затвора.

Отправих се към снобския му офис и позвъних на интеркома. Секретарката отговори, аз се представих и съобщих, че трябва да се видя спешно с адвоката. Но, за моя изненада, той не беше там и тя отказа да ме пусне. Ден след ден отивах там и крещях по интеркома, но вярната секретарка продължаваше да го защитава неотстъпно. Направих се на таен детектив и се крих цял ден навън с надеждата да го издебна като излезе. Но той бе изчезнал.

Междувременно трябваше да осигуря присъствието на мистър О'Съливан пред имиграционните служби. Той живееше в Кройдън, Южен Лондон, имигрантски квартал, където живееха доста сомалийци. Пътувах с метрото докъдето можах, а след това се наложи да взема такси, тъй като дотам не отиваше нищо. Докато се движех сама по улицата, непрекъснато се оглеждах; определено не ми беше приятно, че се намирам там. Намерих адреса, някакъв разнебитен коптор, и почуках на вратата. Никакъв отговор. Опитах да надникна през прозореца, но не видях нищо. Къде можеше да я отишъл? Посред бял ден? Аа, в кръчмата. Влязох в най-близката кръчма и открих мистър О'Съливан на бара.

— Помниш ли ме? — попитах аз.

Старецът погледна към мен през рамото си, а след това се обърна отново напред, към бутилките алкохол на бара. „Мисли бързо, Уейърис.“ Трябваше да го запозная с неприятната вест и да го помоля да дойде с мен в имиграционните служби, но знаех, че няма да се съгласи.

— Ето какво стана, мистър О'Съливан. Имиграционните служби ми взеха паспорта. Искат да разговарят с вас, да ви зададат само няколко въпроса, преди да ми го върнат. Искат да се уверят, че наистина сме се оженили. Не мога да открия проклетия адвокат — потънал е вдън земя, така че няма кой друг да ми помогне. — Все така загледан право пред себе си, той отпи голяма глътка уиски и поклати глава.- Виж какво, дадох ти две хиляди лири, за да ми помогнеш да получа паспорт!

Това вече привлече вниманието му. Той се обърна и ме изгледа, отворил уста от изумление.

— Даде ми сто и петдесет, скъпа. Никога в живота си не съм имал две хиляди лири, иначе нямаше да живея на такова място.

— Дадох на Харолд Уилър две хиляди лири; той каза, че ще ти ги даде, за да се ожениш за мен!

— Е, не ми ги е дал. Ако си била толкова глупава, че да му дадеш две хиляди лири, това си е твой проблем, не мой.

Продължих да го умолявам да ми помогне, но той не ми обръщаше никакво внимание. Предложих му да го закарам с такси, за да не се налага дори да взима метрото до имиграционните служби. Той обаче не искаше да помръдне от мястото си.

Като се чудех как да го мотивирам, предложих:

— Виж, ще ти платя. Ще ти дам още пари. След като излезем от имиграционните служби, ще отидем в кръчмата и ще можеш да пиеш колкото си искаш. — Това предложение бе посрещнато хладно; той се обърна към мен и повдигна вежди. „Продължавай в същия дух, Уейърис.“ — Уиски, много, много уиски, наредени по целия бар чашки. О’кей? Ще дойда да те взема утре и ще отидем с такси до Лондон. Ще отнеме само пет-шест минути, ще ти зададат някой и друг въпрос... и после отиваме право в кръчмата. Какво ще кажеш?

Той кимна и се загледа отново в бутилките, наредени върху тезгяха.

На следващата сутрин се върнах в Кройдън и почуках на вратата на стареца. Не получих отговор. Тръгнах по пустата улица към кръчмата, но единственият човек вътре бе барманът, с бяла престилка и чаша кафе в ръка; беше се зачел в някакъв вестник.

— Днес виждали ли сте мистър О’Съливан?

Той поклати глава.

— Много е рано за него, скъпа.

Забързах обратно към къщата на проклетия лъжец и заблъсках по вратата. Тъй като пак не получих отговор, седнах на едно от стъпалата пред входа, които воняха на пикоч, и поставих длан върху носа си. Докато обмислях какво да правя по-нататък, видях да приближават двама двайсетинагодишни младежи; те спряха пред мен.

— Коя си ти ма? — изръмжа единият от тях. — И защо стоиш на стъпалата пред дома на моя старец?

— О, здравей — отвърнах любезно аз. — Не знам дали знаеш, но съм омъжена за баща ти.

Двамата се опулиха насреща ми и по-едрият се развика:

— Какво? К’ви ги дрънкаш ма?

— Вижте, положението ми е много сложно и се нуждая от помощта на баща ви. От него искам само да дойде с мен до онези служби в града и да отговори на няколко въпроса. Те ми взеха паспорта, а аз трябва да си го върна, затова моля ви...

— Я са разкарай, скапана курво!

— Хей, чуйте! Дадох всичките си пари на този старец — обявих аз и посочих към вратата. — И няма да си тръгна без него.

Синът му обаче имаше други идеи. Той измъкна палка изпод палтото си и замахна заплашително, сякаш имаше намерение да ми счупи черепа.

— О, така значи? Е, ний ще ти го начукаме. Ша та научим как да идваш и друг път и да разправяш разни лъжи...

Брат му се изсмя и се захили, като показа дупка от няколко липсващи зъба. Това ми бе достатъчно. Знаех, че те няма какво да губят. Можеха да ме пребият до смърт върху стъпалата и никой нямаше да разбере... или да се развълнува, ако разбере. Скочих и побягнах. Те ме гониха, но след няколко пресечки, доволни, че са ме изплашили, се отказаха.

Като се прибрах, реших да отида отново в Кройдън и да не се отказвам, докато не намеря стареца. Нямах друг избор. По това време Франки не само ми позволяваше да живея при него, без да плащам наем, ами и ми купуваше храна. Освен това вземах пари назаем от другите си приятели, но така не можеше да продължава още дълго. Бях пръснала всичките си пари заради онзи негодник, който уж щеше да ми осигури паспорт, а без документите не можех да работя. Какво тогава можех да изгубя? Няколко зъба, ако не внимавах. Аз обаче реших, че трябва да бъда по-умна от онези грубияни, а това не изглеждаше особено трудно.

Върнах се там следобед на другия ден и обиколих предпазливо квартала, като умишлено не спирах пред къщата на стареца. Открих малък парк и приседнах на една пейка. За щастие само след няколко минути край мен мина самият мистър О'Съливан. Неизвестно поради каква причина той бе в добро настроение и се зарадва, като ме видя. Съгласи се веднага да се качим в такси и се насочим към Лондон.

— Ще ми платиш, нали? — Кимнах. — И после ще ми купиш нещо за пиене, а?

— Ще ти купя всичкото пиене, което ти е нужно, след като свършим. Но първо трябва да се държиш нормално, докато разговаряш с чиновниците от имиграционните служби. Истински копелета са, да знаеш. Едва тогава ще отидем в кръчмата...

Когато влязохме в имигрантските служби човекът насреща ни го изгледа и попита мрачно:

— Това ли е съпругът ви?

— Да.

— Вижте какво, мисис О'Съливан, нека престанем с тези игрички. Каква е истината?

Въздъгнах; очевидно нямаше смисъл да продължавам повече с този театър. Излях сърцето си и им разказах всичко, за манекенството, за Харолд Уилър, за т.нар. ми женитба. Те се заинтересуваха силно от мистър Уилър, а аз им дадох всичката информация, която имах за него, в това число и адреса му.

— Ще се свържем с вас във връзка с паспорта ви като приключим разследването.

И това бе всичко. Пуснаха ме да си вървя.

На улицата мистър О'Съливан настоя да вървим към кръчмата.

— О'кей, пари ли искаш? Ето... — Бръкнах в чантата, извадих последните си двайсет лири и му ги подадох. — А сега ми се махай от очите. Не мога да те гледам повече.

— Това ли е всичко? Това ли е всичко, което получавам? — И размаха банкнотата пред носа ми. — Обърнах се и тръгнах по улицата. — Курва! — изкрещя той. Превисе в кръста. — Шибана курва!

Хората, които минаваха край нас, се обърнаха да ме видят. Вероятно се чудеха защо след като бях курва плащах аз.

След няколко дена от имиграционните служби се обадиха и поискаха да отида. Обясниха, че разследвали случая Харолд Уилър, но засега не били научили кой знае какво. Секретарката му каза, че е заминал за Индия и не било ясно кога ще се върне. Дадох ми временен паспорт, валиден за следващите два месеца. Това бе първият

светъл лъч в цялата тази ужасна каша и аз си обещах да се възползвам максимално от тези два месеца.

Реших да отида първо в Италия, защото говорех малко италиански благодарение на факта, че бях живяла в бивша италианска колония. Наистина речникът ми се състоеше предимно от проклятията на мама, но нищо не се знаеше, те също можеха да ми свършат работа. Милано ми хареса. Там се появявах по модните ревюта. Междувременно се запознах с друг модел, Джули. Джули беше висока, с руси коси до раменете и имаше страхотно тяло; тя представяше предимно бельо. Двете си прекарахме така хубаво в Милано, че когато ревютата там приключиха, решихме да заминем заедно за Париж и да си опитаме късмета там.

Тези два месеца бяха приказни за мен — пътувах до нови места, запознавах се с нови хора, ядох непозната храна. И макар да не изкарвах кой знае колко пари, те все пак бяха достатъчно да се оправям, докато обикалях Европа. А когато работата в Париж привърши, двете с Джули се върнахме в Лондон.

Там се срещнах с рекламен агент от Ню Йорк, дошъл в Англия да търси нови таланти. Той настоя да замина за Щатите с твърдението, че там може да ми осигури доста работа като модел. Аз, разбира се, бяха съгласна, тъй като Ню Йорк предлагаше най-богатия пазар за нашата професия, особено за един черен модел. Моята агенция направи нужните постъпки и аз подадох молба за виза за Щатите.

Американското посолство прегледа документите ми и веднага след това се свърза с Британското правителство. В резултат от тази комуникация получих писмо, което съобщаваше, че в трийсетдневен срок трябва да бъда депортирана от Англия и върната в Сомалия. Обляна в сълзи се обадох на приятелката си Джули, която бе отседнала у брат си в Челтнъм.

— Имам проблем... страхотен проблем. Всичко свърши за мен. Трябва да се върна в Сомалия.

— О, не, Уейърис. Защо не дойдеш тук за няколко дена и не се поуспокоиш? Можеш да хванеш влака. Челтнъм е само на няколко часа път от Лондон. Тук наистина е красиво. Излизането сред природата от време на време определено ще ти се отрази добре, а и може да измислим нещо заедно.

Джули ме посрещна на гарата и ме откара до къщата. Минахме покрай кадифени зелени поля. Седнахме в дневната. След малко влезе брат ѝ Найджъл. Той беше висок и много светъл, с чудесна дълга руса коса, а предните му зъби и върховете на пръстите бяха оцветени от никотина. Поднесе ни чай на поднос, седна край нас и запуши цигара след цигара, докато аз обяснявах кошмарния си паспортен проблем и как всичко щеше да свърши по възможно най-тъжния начин.

Найджъл се облегна назад, кръстоса ръце и внезапно заяви:

— Не се тревожи, аз ще ти помогна.

Изумена, че чувам подобно твърдение от устата на човек, когото познавах едва от половин час, възкликнах:

— И как ще го направиш? Как мислиш да ми помогнеш?

— Ще се оженя за теб.

Поклатих глава.

— О, не. Не. Вече минах през това. И точно така се забърках в тази каша. Не искам да го преживявам отново. Достатъчно. Очевидно не мога да се справя с тази глупост. Искам да се върна в Африка, да бъда щастлива; семейството ми и всичко, което познавам, е там. Не знам нищо за тази побъркана страна. Всичко тук е лудост и пълна каша. Прибирам се вкъщи.

Найджъл скочи на крака и хукна нагоре по стълбите. Когато се върна, в ръцете си държеше броя на „Сънди таймс“ с моята снимка на корицата... който бе излязъл преди повече от година, много преди да се запозная с Джули.

— Какво ще правиш с това?

— Запазих го, защото знаех, че един ден ще те срещна. — Посочи към очите ми на снимката. — В деня, в който видях тази фотография, забелязах сълзица в околото ти, стичаща се по бузата ти влага. Когато погледнах лицето ти, видях, че плачеш; разбрах, че се нуждаеш от помощ. И тогава Аллах ми каза... Аллах каза, че е мой дълг да те спася.

„О, по дяволите! — Съзерцавах го ококорена, като си мислех: — Кой е този побъркан скапаняк? Той самият се нуждае от помощ.“ Но през целия уикенд и Джули, и брат ѝ продължаваха да настояват да приема помощта му, след като можел да ми я даде. Какво бъдеще ме чакало в Сомалия? Какво ме очаквало там? Козите и камилите? Зададох на Найджъл въпроса, който не ми даваше мира:

— А какво ще спечелиш ти от цялата работа, човече? Защо искаш да се ожениш за мен и да се изложиш на всичко това?

— Казах ти... не искам нищо от теб. Аллах ме изпрати при теб.

Обясних, че за да се оженим не бе достатъчно само да се отбием в гражданското. Аз бях вече омъжена.

— Е, можеш да се разведеш с него и ще обясним на служителите, че възнамеряваме да се оженим — обясни Найджъл, — за да не те депортират. Ще дойда с теб. Аз съм британски гражданин, те не могат да ми откажат. Съчувствам ти и искам да ти помогна. Ще направя каквото мога.

— Ами... много ти благодаря...

— Виж, ако той може да ти помогне — додаде Джули, — възползвай се от този шанс. Какво друго ти остава?

Слушах ги така в продължение на няколко дена и размишлявах, че все пак тя ми е истинска приятелка, а той ѝ е брат. Знаех къде живее и можех да му се доверя. Тя имаше право — не трябваше да изпускам този шанс.

Стъквихме плана, според който Найджъл трябваше да дойде с мен да разговаряме с мистър О'Съливан за развода, тъй като определено не исках да се натъкна отново сама на синовете му. Предположих, че както обикновено, старецът щеше да поиска пари, преди да се съгласи на каквото и да било. Въздъхнах; дори мисълта за това ме уморяваше. Но моята приятелка и брат ѝ продължаваха да настояват и постепенно започнах да се изпълвам с все повече оптимизъм относно плана.

— Да вървим — предложи Найджъл. — Скачаме веднага в колата и отиваме право в Кройдън.

Щом пристигнахме в квартала на стареца, започнах да давам указания как да отидем до неговия дом.

— Бъди внимателен — предупредих аз. — Онези, неговите синове, са побъркани. Направо ме е страх да изляза от колата. — Найджъл се изсмя. — Говоря сериозно. Те ме подгониха и се опитаха да ме набият, казвам ти. Трябва да бъдем извънредно внимателни.

— Хайде, Уейърис. Просто ще кажем на стареца, че искаш развод. Това е всичко. Не е кой знае какво.

Беше късен следобед, когато паркирахме на улицата пред къщата на мистър О'Съливан. Докато Найджъл чукаше на вратата, аз се

оглеждах непрекъснато през рамо. Никой не отговори, но това не ме изненада. Вероятно щеше да се наложи да си направим екскурзия до кръчмата на ъгъла.

— Хайде да минем от другата страна и да надникнем през прозореца — предложи Найджъл. — За разлика от мен, той бе достатъчно висок, за да вижда вътре. Но след като надзърна безуспешно през няколко прозореца, той се обърна към мен; на лицето му бе изписано объркване. — Чувствам, че нещо не е наред.

„О, да — помислих си аз, — сега вече и ти започваш да разбираш за какво става дума. Аз чувствам същото всеки път, когато се налага да имам вземане-даване с тази отрепка.“

— Какво искаш да кажеш с това „нещо не е наред“?

— Не знам... просто ми се струва... Може би ако успея да вляза през този прозорец...

С тези думи заблъска по един от прозорците с длан, за да го отвори.

Показа се някаква съседка и се развика:

— Ако търсите мистър О'Съливан, не сме го виждали от седмици.

Докато тя стоеше и ни наблюдаваше с кръстосани над престилката ръце, Найджъл успя да откряне прозореца и отвътре се донесе ужасна миризма. Покрих уста и нос с ръце и се обърнах. Найджъл надникна през пролуката.

— Той е мъртъв. Виждам го да лежи на пода.

Помолихме съседката да повика линейка, скочихме в колата и отпрашихме. Срамувам се да го кажа, но единственото, което изпитвах, бе облекчение.

Малко след като открихме гниещия на пода в дома си мистър О'Съливан, двамата с Найджъл се оженихме. Английското правителство прекрати процедурата около моето депортиране, но не се опита да скрие какво мисли по този въпрос — че бракът ни е фиктивен. А той, разбира се, бе точно такъв. С Найджъл обаче бяхме на мнение, че докато получа паспорта си, би било най-добре да остана в дома му в Челтнъм, на Котсуолд Хилс западно от Лондон.

След като бях живяла известно време в Могадишо и след това седем години в Лондон, бях забравила какво удоволствие ми доставя природата. И макар покритите със зелена, ферми и езера околности да се различаваха коренно от Сомалийската пустиня, аз прекарвах с удоволствие по цели дни навън, след като дълго време бях стояла затворена в многоетажни сгради и студиа без прозорци. В Челтнъм имах възможност да се върна отново към някои от нещата, които ми бяха доставяли най-голямо удоволствие по време на номадския ми живот: бягането, ходенето, събирането на диви цветя и пишкането навън. Случваше се понякога някой да ме види с подаващ се от храсталака гол задник.

С Найджъл имахме отделни спални и живеехме като съквартиранти, не като съпрузи. Бяхме се споразумели, че той ще се ожени за мен, за да мога да получа паспорт; предложих да му помагам финансово, когато започна да изкарвам пари, но той продължаваше да настоява, че не очаква нищо в замяна. Стремях се единствено да изпита радост от това, че е изпълнил съвета на Аллах да помогне на още едно изпаднало в нужда човешко същество. Една сутрин станах по-рано от обикновено, в шест часа, тъй като трябваше да ходя в Лондон за кастинг. Слязох долу и сложих кафето. Найджъл спеше още в стаята си горе. Точно бях сложила жълтите си гумени ръкавици, за да мия чиниите, когато на вратата се позвъни.

Все още с ръкавиците, от които се стичаше сапунена пяна, отидох да отворя вратата. Там стояха двама мъже. Бяха със сиви костюми и сериозни сиви лица, а в ръцете си държаха черни дипломатически куфарчета.

— Мисис Ричардс?

— Да?

— Съпругът ви тук ли е?

— Да, горе е.

— Отдръпнете се от пътя ни, ако обичате. Тук сме по официален държавен въпрос.

Сякаш някой друг щеше да изглежда така.

— Добре, влезте, влезте... искате ли кафе или нещо друго? Седнете. Отивам да го събудя. — Те се разположиха върху големите удобни столове в дневната на Найджъл, но не си позволиха да се

облегнат на тях. — О, скъпи — провикнах се аз. — Слез долу, ако обичаш. Имаме посетители.

Той слезе, все още сънен, с разрошени руси коси.

— Здравейте. — Досети се незабавно кои са по вида им. — Да, с какво мога да ви помогна?

— Ами, просто бихме искали да ви зададем няколко въпроса. Първо, искаме да се уверим, че живеете заедно със съпругата си. Заедно ли живеете?

От изписалото се по лицето на Найджъл отвращение виждах, че нещата обещават да станат интересни, и се облегнах на стената с намерението да гледам.

— Е, как ви се струва като вече сте тук? — отвърна той.

Двамата посетители огледаха нервно стаята.

— Ммм, да, сър. Вярваме ви, но все пак ще трябва да поогледаме къщата.

Лицето на Найджъл потъмня заплашително като буреносен облак.

— Вижте. Няма да ви позволя да кръстосвате дома ми. Не ме интересува кои сте. Това е моята съпруга, ние живеем заедно, както се уверихте. Пристигнахте без предупреждение и ние не сме облечени както подобава. Затова напуснете къщата ми!

— Мистър Ричардс, не е нужно да се ядосвате. Законът изисква...

— Гади ми се от вас! — „Бягайте, момчета, бягайте, докато можете.“ Те обаче сякаш се бяха врастнали със столовете, а на пребледнелите им лица бе изписано безкрайно учудване. — Махайте се от дома ми! Ако се появите още веднъж ще си извадя пистолета, ще ви застрелям и ще... ще умра за нея — довърши той и посочи към мен.

Един ден, след като бях живяла тук два месеца, попитах:

— Найджъл, защо не се поспретнеш, защо не сложиш по-прилични обувки и не си намериш приятелка? Позволи ми да ти помогна.

— Приятелка ли? — отвърна той. — Не искам приятелка. За Бога, та аз имам съпруга; какво ще правя с приятелка?

Щом чух това, побеснях.

— Отиди си заври шибаната глава в тоалетната, психопат такъв, и пусни сифона! Човече, събуди се и се разкарай от живота ми! Аз не

те обичам! Двамата с теб се договорихме — ти пожела да ми помогнеш — но аз не мога да бъде това, което искаш да бъда. Не мога да се преструвам, че те обичам, само и само да те направя щастлив.

Найджъл обаче наруши договорката помежду ни. Докато крещеше, почервенял от гняв, на представителите на властта, той не лъжеше. В неговото съзнание всяка дума бе вярна. А нещата се усложняваха още повече, защото зависех от него, харесвах го като приятел, бях му благодарна, задето ми помогна, не желяех да имам нищо общо с него в интимно отношение и наистина изпитвах желание да го убия, когато започнеш да се държи така, сякаш бях неговата любима съпруга и лична собственост. Скоро си дадох сметка, че трябва да се махна от дома му и то колкото по-бързо, толкова по-добре, преди да се бях побъркала като него.

Но паспортният проблем все още не бе разрешен. Найджъл си даваше сметка, че завися от него, и усещането за власт го караше да става все по-взискателен и по-взискателен. Започваше да се вманиачава и да не ми дава мира с въпросите си къде и с кого съм била, какво съм правила. Непрестанно ме умоляваше да го обичам, но колкото повече ме молеше, толкова повече ми опротивяваше. Понякога получавах работа в Лондон или отивах да посетя приятелите си. Възползвах се от всяка възможност да се отдалеча от него, опитвайки да запазя здравия си разум.

Въпреки това малко по малко усещах, че губя способността си да бъда нормален човек покрай съжителството си с един определено побъркан мъж. Безкрайното очакване на паспорта, моя билет към свободата, започваше да ме уморява до смърт Един ден, на път за Лондон, стоях на платформата и се борех с желанието да се хвърля срещу идващия влак. В тези мигове слушах рева на машината, усещах как студеният вятър, причинен от движението, роши косите ми, и се мъчех да си представя усещането, когато всички тези тонове стомана щяха да смажат костите ми. Изкушението да сложа край на тревогите си бе силно, но в крайна сметка си зададох въпроса: „Защо да си прахосвам живота заради този достоен за съжаление човек?“

След като чакахме повече от година, Найджъл отиде в имиграционните служби и направи такава сцена, че те най-сетне ми издадоха временен паспорт.

— Моята съпруга е модел от международна величина — извикал той, — и има нужда поне от временен паспорт, за да може да пътува, както изисква кариерата ѝ. — И стоварил с трясък албума с мои рекламни снимки върху бюрото. — Аз съм британски гражданин и съм възмутен до дъното на душата си, че се отнасяте така към моята съпруга. Настоявам този въпрос да бъде разрешен незабавно!

Малко след неговото посещение правителството конфискува сомалийския ми паспорт и ми изпрати временен документ, който ми даваше право да напускам страната, но трябваше да се подновява непрестанно. Вътре бе ударен следният печат: „Позволява да се пътува навсякъде, освен в Сомалия.“ По-депресиращи думи от тези не съм си и представяла. Сомалия бе във война, а Англия не искаше да рискува аз да посетя една воюваща нация, докато бях под нейните грижи. Тя отговаряше за мен, тъй като вече бях британски жител. Щом прочетох забраната да пътувам до Сомалия, аз си помислих: „Боже мой, какво направих? Сега не мога да отида дори до родната си страна.“ Сега вече бях окончателно разделена от близките си.

Ако някой ми бе казал предварително за това, щях да се откажа и да си поискам обратно сомалийския паспорт. Никой обаче не си бе направил труда да обсъди този въпрос с мен. А сега вече бе късно. Тъй като няхах възможност да се върна назад, за мен оставаше само една посока на движение — напред. Кандидатствах за виза за Америка и взех самолет за Ню Йорк... сама.

14

ГОЛЯМАТА ЛИГА

Найджъл продължаваше да настоява да дойде с мен в Ню Йорк. Никога не бе ходил в този град, но знаеше всичко за него.

— Там е истинска лудница. А ти Уейърис... ти не знаеш какво правиш, къде отиваш... ще се объркаш напълно без мен. Освен това не е безопасно да стоиш сама там — аз ще те защитавам.

Да, а кой щеше да ме защитава от него? Един от най-любимите му похвати по време на спор бе да започне да повтаря нещо и да го подкрепя с извратената си логика; повтаряше отново, и отново, и отново, и отново, и отново... като побъркан папагал, докато изтощи опонента си, независимо какво му казваше той. На него не можеше да му се влияе по пътя на разума. Този път обаче нямах намерение да се предавам. Гледах на това пътуване като на голям шанс за бъдещето си, не само за кариерата, а и за личния ми живот; то бе за мен ново начало, далеч от Англия, далеч от Найджъл и цялата ни нездрава връзка.

През 1991 година пристигнах в Щатите сама и агентът в нюйоркската агенция ми предостави апартамента си, а той самият се настани при един приятел. Апартаментът се намираше във Вилидж, в центъра на всичко вълнуващо в Манхатън. В гарсоньерата имаше голямо легло и почти нищо друго, но тази простота ми допаднаше.

Когато пристигнах, вече ме чакаха доста ангажименти и аз се захванах незабавно на работа с непозната досега скорост, като същевременно изкарвах и пари както никога досега. През първата седмица след пристигането си работих всеки ден. И не се оплаквах, защото в продължение на четири години се бях борила, за да мога да работя.

Всичко вървеше страхотно до един следобед. Трябваше да ме снимат. По време на почивката се обадох в агенцията, за да проверя ангажиментите си за следващия ден.

— Съпругът ти се обади — обяви моят агент. — Той е на път и довечера ще дойде при теб в апартамента.

— Съпругът ми... дал си му адреса, на който съм отседнала?

— А-ха. Каза, че си била толкова притеснена преди заминаването, че си забравила да му го оставиш. Съпругът ти беше много готин, като каза: „Искам само да се уверя, че е добре, тъй като, нали знаете, това е първото ѝ идване в Ню Йорк.“

Затръшнах телефона. В продължение на няколко минути не успях да успокоя дишането си. Не можех да повярвам. Всъщност можех, но този път той наистина бе прекалил. Не винях бедния човек от агенцията; той нямаше представа, че Найджъл не ми беше истински съпруг. А и как бих могла да му го обясня? „Виж, нали разбираш, ние се оженихме, но той се оказа пълен маниак... Омъжих се за него заради паспорта му, тъй като по онова време пребивавах незаконно в Англия и се готвеха да ме върнат в Сомалия. Разбираш ли? А сега, нека се върнем към утрешния ангажимент...“ Най-плашещото в цялата тази история бе фактът, че бях действително омъжена за маниак.

След приключването на снимките се върнах в апартамента, вече взела решение за себе си. Както ме бяха предупредили, Найджъл пристигна и почука на вратата. Пуснах го да влезе, но преди да бе успял да си свали палтото заявих с убийствен, нетърпящ възражения глас:

— Хайде, да вървим. Каня те на вечеря. — Щом се озовахме на безопасно място сред много хора, аз започнах да се обяснявам: — Виж какво, Найджъл, не мога да те понасям. Не мога да те понасям. Повдига ми се от теб! Не съм в състояние да работя, когато си край мен. Не мога да мисля. Притеснена съм. Напрегната съм и единственото ми желание е да се махнеш час по-скоро.

Знаех, че онова, което му казвам, е ужасно, и определено не ми беше приятно да го наранявам. Но бях отчаяна. Може би ако бях достатъчно жестока, достатъчно зла, най-после щях да се отърва от него.

Стори ми се толкова тъжен и безпомощен, че изпитах вина.

— О'кей, ти каза каквото имаше да казваш. Не трябваше да идвам. Връщам се утре с първия полет.

— Добре! Върви! Не искам да те виждам в този апартамент, когато се прибера от снимки. Дошла съм да работя тук, не съм на почивка. Нямам време за лудостите ти.

Но когато се прибрах на следващата вечер, той не беше помръднал. Седеше и гледаше през прозореца на потъналия в мрак апартамент, апатичен, самотен, жалък, но все пак тук. Разкрещях се и той се съгласи да си тръгне на другия ден. А после пък — на другия. Най-сетне си тръгна за Лондон и аз си помислих: „Благодаря ти, Боже. Най-после ще имам малко мира.“ Престоят ми в Ню Йорк се удължаваше, тъй като работата продължаваше да вали. Найджъл обаче не ме остави дълго на мира. Като използваше номера на кредитната ми карта, който бе успял да отмъкне без мое знание, той си купил билет за Ню Йорк и идва при мен още на два пъти, всеки път без предупреждение.

Въпреки абсурдната ситуация с Найджъл, всичко останало в живота ми беше божествено. Беше ми страшно приятно да се запознавам с нови хора, а кариерата ми се бе устремила нагоре с главоломна скорост. Работех за „Бенетон“ и „Ливай’с“ и се появявах в поредица реклами за един бижутер, Помелато, облечена с бели африкански роби. Правех реклами на грим за „Ревлон“, а по-късно представях новия им парфюм Ајее. Текстът в този случай гласеше: „От сърцето на Африка идва едно ухание, покорило сърцата на всички жени.“ Тези компании използваха онова, което ме правеше различна — екзотичната ми африканска външност, същата, заради която не получавах ангажименти в Лондон. За Наградите на Академията за филмово изкуство „Ревлон“ засне специална реклама, където се появявах със Синди Крауфорд, Клаудия Шифър и Лорън Хътън. Всяка от нас задаваше и отговаряше на един и същ въпрос:

— Кое прави жената революционерка?

Моят отговор обобщаваше странната реалност на живота ми:

— Номадка от Сомалия, превърнала се в модел на „Ревлон“.

По-късно се станах първия черен модел, заснет в рекламите за „Оил ъв Олей“. Правех музикални видеозаписи за Робърт Палмър и Мийт Лоуф. Появих се в най-големите модни списания: „Ел“, „Алюр“, „Гламър“, италианския „Вог“, френския „Вог“. Работих с най-прочутите фотографи в този бизнес, включително и с легендарния Ричард Ейвъдон. Макар той самият да е по-известен от моделите, които снима, аз го обичах, тъй като е много земен и забавен. И макар

да се занимава с тази работа от десетилетия, той винаги искаше мнението ми.

— Уейърис, какво мислиш за това?

Фактът, че бе достатъчно внимателен, за да пита, означаваше много за мен. Уважавам Ричард изключително, също както и първия велик фотограф, с който съм работила — Терънс Донован.

С времето започнах да имам предпочитани фотографи. Отстрани сякаш изглежда съвсем лесно да те снимат по цял ден и това да ти е работата, но с натрупването на опит вече можех да откривам огромна разлика в качеството, поне от моята гледна точка като обект на снимката. Велик е онзи моден фотограф, който успява да покаже истинската индивидуалност на модела и да я подчертае, вместо да й налага някакъв предварително замислен образ. С напредването на възрастта аз започвах да ценя все повече това, което съм и което ме отличава от жените, с които работя непрестанно в манекенския бизнес. Истинско изключение е да бъдеш черна в тази индустрия, където всички са високи метър и осемдесет и имат копринени коси до коленете и порцеланово бяла кожа. Работила съм с фотографи, които използваха светлината и изкуството на гримьорите и стилистите, за да ме превърнат в нещо, което не бях. Това обаче не ми доставяше удоволствие, нито пък ми допадаше крайният резултат. Ако искаш Синди Крауфорд, трябва да използваш именно Синди, а не да вземеш негърка, да й сложиш дълга перука и да я наклепаш със светъл фондю-тен, за да я накараш да изглежда като някаква странна, черна Синди Крауфорд. Фотографите, с които обичах да работя, ценяха естествената красота у жената и се стараеха да я откриват. В моя случай на тях несъмнено не им беше никак лесно, но аз ценях усилията им.

С нарастването на популярността се увеличаваше и отдадеността ми на работата и ежедневието ми бе изпълнено с кастинги, ревюта и снимки. Беше ми трудно да се справям с тази ангажираност, предвид предубеждението ми срещу часовниците. В същото време беше проблематично да се ориентирам за времето по стария начин; трудно бе да наблюдавам дължината на сянката си наред манхатънските небостъргачи. Имах много неприятности заради закъсненията си за различни ангажименти. Освен това, тъй като се появявах редовно на неверни адреси, открих, че страдам от дислексия^[1]. Вечно разменях

числата на номера, който ми бяха записали в моята агенция. Така например веднъж ми дадоха адрес Бродуей 725, а аз се появих на Бродуей 527 и започнах да се чудя какво се е случило с останалите. Това ми се бе случвало и в Лондон, но тъй като в Ню Йорк имах много повече работа, започнах да си давам сметка, че това не е случаен проблем.

С опита и увереността в професията открих, че участията в модни ревюта ми доставят най-голямо удоволствие. Два пъти годишно дизайнерите организираха ревюта, за да обявят пред света новата си модна линия. Стартът се дава в Милано и събитието продължава две седмици. Номадското минало ме бе подготвило много добре за този живот: пътувах с малко багаж, движех се заедно с работата си, приемах онова, което можеше да ми предложи животът и се стараех да извлека максимум от него.

Когато ревютата в Милано за съответния сезон започнат, всички манекенки се насочват натам, заедно с всички жени и момичета, мечтали някога да станат модели. Внезапно градът се изпълва с изключително високи мутантки, плъпнали навсякъде като мравки. Ще ги видите на всеки ъгъл, на всяка автобусна спирка, във всяко кафене — модели. „О, ето там има една. И още една. Да, и трета.“ Няма как да ги объркаш. Едни са приятелски настроени. „Здравей!“ Други само се оглеждат една друга от горе до долу. „Аха.“ Някои се познават. Други са съвсем сами, всичко им е непознато и са уплашени до смърт. Едни се оправят. Други — не. Има ги всякакви, от всякакъв вид. И ако някой казва, че няма завист, не му вярвайте; това са пълни глупости. Завист има колкото щещ.

Съответната агенция урежда ангажиментите и моделите хукват на кастинги из Милано, с надеждата да бъдат избрани за някое от ревютата. И точно тогава човек осъзнава, че манекенството не е чак толкова романтично. Дори никак. Може да имаш седем, десет, единайсет ангажимента в един ден. И работата е изключително трудна, тъй като представяш тоалети по цял ден; нямаш време за ядене, защото докато си зает с единия ангажимент, вече си закъснял за следващите два. Когато най-сетне се добереш до мястото на следващия кастинг, там вече са се наредили на опашка трийсетина момичета. И знаеш, че

всяка една от тях трябва да мине преди теб. Когато дойде твоят ред, показваш своя албум със снимки. Ако те харесат, ще те накарат да ходиш. А ако наистина те харесат, ще трябва да пробваш някой тоалет. Накрая неизменно следва:

— Много ви благодаря. Следващата!

Не знаеш дали си одобрена, но нямаш време да се тревожиш, тъй като вече тичаш към следващия ангажимент. Ако се заинтересуват, ще се свържат с твоята агенция и ще те наемат. Междувременно трябва да се научиш колкото се може по-бързо да не мислиш много-много за работата си, да не се разстройваш, че не си получила някой силно желан ангажимент и да не страдаш, че си била отхвърлена от любимите си дизайнери. Започнеш ли да се питаш дали си успяла и защо не си успяла, ще се побъркаш, особено ако не са те одобрили при изпълнението на вече възложена задача. Ако позволиш на всичко това да те притеснява, съвсем скоро ще са съсипеш. Постепенно човек осъзнава, че в повечето случаи остава разочарован от изхода на кастингите. В началото все се притеснявах: „Добре де, защо не ми го дадоха? По дяволите, наистина исках много тази работа!“ Но по-късно се научих да живея според най-удачното за този бизнес мото: „C'est la vie. Добре де, по дяволите, просто не се получи.“ Не са те харесали, толкова е просто. И грешката не е в теб. Ако са търсили двуметрово момиче с дълга руса коса, тежащо четирийсет килограма, Уейърис няма как да ги заинтригува. Просто продължавай да действаш нататък.

Ако някой те наеме, след това се връщаш и правиш проби за дрехите, които ще представяш на ревюто. Виждаш колко голяма активност кипи, а ревюто дори не е започнало. Чувстваш се изтощена, не си се наспала и нямаш време да се храниш както трябва. Изглеждаш уморена и кльощава. А после още по-кльощава и по-кльощава, като същевременно се бориш ден след ден да изглеждаш добре, тъй като от това зависи кариерата ти. И започваш да се питаш: „Защо се занимавам с това? Защо съм тук?“

Когато модното ревю започне, понякога все още се явяваш на кастинги, тъй като целият процес трае само две седмици. В деня на самото ревю трябва да бъдеш там около пет часа преди неговото начало. Първо те гримират, после стоиш и чакаш, после ти правят прическата и после пак стоиш и чакаш началото на ревюто. Тогава обличаш първия си тоалет и вече не можеш да седиш, за да не

намачкаш дрехите! А щом ревюто започне, внезапно настава хаос... пълна лудост.

„Ехо! Къде си? Какво правиш? Къде е Уейърис? Къде е Наоми? Ела тук. Излизай отпред... по-бързо. Ти си номер девет. Ти си следващата.“ Сменяш набързо дрехите пред всички тези хора, които не познаваш. „А, а, идвам, да... задръж за момент.“ Всички се блъскат едни други. „Какво правиш? Махни се от пътя ми... мойт ред е!“

И тогава, след всичката тази усилна работа, идва най-хубавото: идва твоят ред. Ти си следващата. Ето, излизаш на подиума, светлините са насочени към теб, музиката гърми, всички те съзерцават, а ти се поклащаш на пътеката и си мислиш: „ТОВА СЪМ АЗ! ВСИЧКИ ВИЕ... ВИЖТЕ МЕ!“ Косата и гримът ти са направени от най-големите специалисти в света, а дрехите ти са толкова скъпи, че не можеш и да мечтаеш да си ги купиш. Но за няколко секунди те са твои и знаеш, че изглеждаш невероятно. Кръвта ти кипи и щом излезеш от сцената нямаш търпение да се преоблечеш, за да се върнеш отново на нея. След всички тези приготовления цялото ревю трае само дваайсет-трийсет минути, но е възможно да участваш на три, четири, дори пет ревюта на ден, затова трябва да отлетиш към следващия си ангажимент в мига, в който приключи предишният.

След като двуседмичната лудост в Милано приключи, колонията от дизайнери, гримьори, стилисти и модели се прехвърля в Париж като група цигани. Целият процес се повтаря, а по-късно се потретва и почетвъртва в Лондон и в Ню Йорк. В края на тази обиколка вече едва се държиш на крака и след като всичко приключи в Ню Йорк си казваш, че е крайно време да си дадеш малко почивка. Готова си да отидеш на някой самотен остров без телефони, за да се отпуснеш. Ако не го направиш, ако опиташ да работиш без прекъсване, съвсем скоро ще се изчерпиш и психически, и физически.

Професията на манекена е забавна, и аз признавам, че обичам нейните чар, блясък и красота, но тя има и своята жестока страна, която може да се окаже пагубна за една жена, особено млада и несигурна. Случвало се е да се явя за някой ангажимент и изведнъж стилистът или фотографът да възкликнат:

— Боже мой! Какво е станало с краката ти? Какви са тези грозни черни белези по тях?

Какво можех да им кажа? Това бяха белезите от стъпването ми по стотици тръни и камънаци в пустинята; спомен от детството, през първите четиринайсет години от което бях принудена да ходя без обувки. Как бих могла да обясня това на един парижки дизайнер?

Когато на някой кастинг ми кажеха да пробвам минижуп, веднага ми ставаше зле. Появявах се пред тях и заставах на един крак, като се въртях с надеждата, че няма да забележат проблема ми. Аз имам криви крака, резултат от израстването ми в номадско семейство и недохранването. Губила съм много ангажименти именно заради тези криви крака, физически проблем, върху който нямам контрол.

Толкова бях засрамена и обидена заради този факт, че веднъж отидох на лекар и го попитах дали не може да ми оправи по някакъв начин краката.

— Счупи ми краката — наредих аз, — за да не трябва да се чувствам повече унижена.

Но, слава Богу, той обясни, че вече съм прекалено голяма, че костите са се наместили и това няма да свърши работа. С напредването на възрастта започнах да си казвам: „Добре де, краката са си мои и те са резултат от това, което съм, и от мястото, откъдето идвам.“ С подобро опознаване на тялото заобичах и краката си. Ако тогава ги бях счупила, за да мога да показвам тоалети в продължение на пет минути в някое ревю, сега щях да си бъда много, ама много ядосана. За какво щях да съм си счупила краката? За да могат нечии дрехи да изглеждат добре? Сега се гордея с тези крака, тъй като те имат своята история; те са част от историята на моя живот. Кривите ми крака са ме носили хиляди и хиляди мили из пустинята, а бавната ми полюляваща се походка е типичната походка на една африканка; те говорят за моя произход.

Друг проблем в манекенската професия е, че модният бизнес, подобно на всяка друга индустрия, има своите неприятни особи. Може би защото от вземането на някои решения зависи толкова много, хората се поддават на стреса. Но аз помня съвместната си работа с една конкретна художествена редакторка на едно от най-големите модни списания, която — за мен — олицетворява неприятното, гадно и заядливо поведение, което превръща снимките в погребение. Снимахме на един красив малък остров в Карибско море. Мястото приличаше на рай и трябваше да си прекараме страхотно, тъй като

обстановката беше чудесна; много хора биха платили скъпо и прескъпо, за да го посетят през ваканцията си. Но не и тази жена. От мига, в който пристигнахме, тя тръгна подире ми.

— Уейърис, ама наистина трябва да се вземеш в ръце. Трябва да станеш и да се раздвижиш; просто си мързелива. Непоносимо ми е да работя с хора като теб.

Обади се в агенцията ми в Ню Йорк и се оплака, че съм била умствено изостанала и съм отказвала да правя каквото и да било. Успя да ги озадачи, но не повече, отколкото озадачи мен самата.

Въпросната художествена редакторка беше убийствено тъжна особа. Очевидно бе нещастна, нямаше мъж, нямаше приятели, нямаше кого да обича. И целият ѝ живот, цялата ѝ любов и страст бяха съсредоточени в тази работа, тъй като нямаше нищо друго освен нея. Затова изливаше цялото си безсилие и мъка от неосъществените мечти върху мен и съм сигурна, че не бях първата потърпевша... нито последната. Бяха ми достатъчни само няколко дена обаче, за да изгубя и последните остатъци от съчувствието си. Гледах я и си мислех: „Мога да направя две неща: да я зашлевя през лицето или просто да я изгледам и да се усмихна, без да казвам нищо. По-добре да не казвам нищо.“

Най-тъжното е да гледаш как такива жени разполагат с власт над млади момичета, тепърва захващащи се с тази работа. Понякога тези момичета, още почти деца, напускат Оклахома, Джорджия или Северна Дакота и летят съвсем сами до Ню Йорк, Франция или Италия, като опитват да се справят сами. Често не познават нито страната, нито езика. Те са наивни и от тях се възползват. Не успяват да се справят с отхвърлянето и не издържат психически. Нямаат нужния опит, мъдрост или вътрешна сила, за да осъзнаят, че грешката не е в тях. Много от тях се връщат вкъщи с разбити сърца, огорчени и облени в сълзи.

Мошениците в този бизнес също не са малко. Много млади момичета желаят отчаяно да станат модели и попадат в мрежите на т.нар. агенции, които вземат от тях цели състояния, за да им направят рекламен албум. Това ме възмуцава до дъното на душата ми, тъй като аз самата също станах жертва на един като тях, Харолд Уилър. С професията на манекена се вадят пари, не се плащат. Ако някой иска да стане модел, единствените пари, които са му необходими, са

автобусните билетчета за пътуването до агенциите. Може да погледне фирмения указател, да се обади и да си запази час за посещение. А ако в агенцията започнат да говорят за такси... е, тогава трябва да бяга колкото се може по-далеч! Ако една законна агенция мисли, че някой има нужната външност, тя ще му помогне да си направи рекламен албум. А след това ще започне да осигурява на новия си модел кастинги и ангажименти.

Не само част от хората в този бизнес са неприятни; някои от условията също не са от най-добрите. Бях приела да участвам в някакъв проект, включващ и бик, но нямах представа за какво точно става дума, докато не прелетях от Ню Йорк до Лос Анджелис, и оттам един хеликоптер не ме отведе в пустинята.

Бяхме напълно изолирани в Калифорнийската пустиня — само аз, екипът и един чудовищен черен бик с дълги остри рога. Влязох в малката каравана, за да ми оправят грима и косата. След като приключихме, фотографът ме отведе навън до животното.

— Поздрави Сатана — рече той.

— О, здравей, Сатана. — Хареса ми от пръв поглед. — Много е красив. Фантастичен е. Но дали не е опасен?

— Разбира се, че не е. Това е собственикът. — И фотографът посочи човека, който държеше въжето на Сатана. — Той знае какво прави.

След това ми обясни замисъла. Снимката щеше да се появи върху етикета на бутилка алкохол. Аз трябваше да възседна бика. Гола. Тази новина ме шокира не на шега, тъй като преди пристигането си наистина нямах представа за тези неща. Не исках обаче да правя сцени пред всички тези хора, затова реших да се захващам по-скоро на работа.

Беше ми жал за бика, тъй като му беше ужасно горещо в пустинята и носът му капеше. Краката му бяха спънати, за да не може да мърда и огромният звяр седеше чинно на мястото си. Фотографът събра длани и ги постави пред мен като стъпало, за да ми помогне да се кача на гърба на животното.

— Легни — нареди той. — Изтегни се на гърба му — горната част на тялото ти да бъде напреки, а краката протегни навън.

И докато се стараех да изглеждам красива, отпочинала, закачлива и сексапилна, аз си мислех „Ако това чудо ме хвърли, мъртва съм.“ Внезапно усетих как гърбът ми се извива под голия ми корем и пейзажът прелетя пред очите ми, след което се приземих с тъп удар върху спечената пръст.

— Добре ли си?

— Да, да. — Сега пък се правех на печена и опитвах да не издам шока си. Не исках да нарекат Уейърис Дайри „страхливка“... да кажат, че съм се уплашила от някакъв си стар бик. — Да, да продължаваме. Помогни ми да се кача отново. — Пооправиха ме, качиха ме и започнахме отначало. Очевидно горещината не понасяше на животното, тъй като ме хвърли още два пъти. На третото приземяване си навехнах глезена; той се поду незабавно и започна да пулсира. — Е, свършихме ли? — провикнах се от земята аз.

— О, щеше да бъде добре да направим още една лента...

За щастие снимките с бика така и не се появиха. Поради неизвестна за мен причина не ги използваха и това ме изпълни с радост. Ставаше ми тъжно като си помислех как групичка старци се събира да пийне и междувременно наблюдава голия ми задник върху етикета на бутилката. След този случай реших да не правя повече голи снимки, тъй като това определено не ми допаднаше. Парите не можеха да компенсират усещането за уязвимост, докато стоиш непохватна и безпомощна пред всички тези хора в очакване на почивката, за да се втурнеш към хавлиената кърпа.

Ангажиментът с бика е може би най-неприятният в моята кариера; затова пък в повечето случаи съм изпитвала истинско удоволствие. Струва ми се, че манекенството е най-забавната професия, която може да пожелае човек. Така и не успях да свикна с мисълта, още от онзи път, когато Терънс Донован ме заведе до Бат и ме постави пред камерата, че някой може да ми плаща само за начина, по който изглеждам. Не съм и предполагала, че ще мога да изкарвам пари с нещо, което прилича толкова малко на работа. По-скоро ми напомня на глупава игра, но се радвам, че участвам в нея. Винаги съм изпитвала благодарност, че имах възможност да успея в този бизнес, защото не

всяко момиче може да се похвали със същото. Тъжно е, че толкова много млади момичета не успяват, въпреки огромните си усилия.

Помня времето, когато работех за свако Мохамед и мечтаех да стана модел. И онази нощ, когато най-после събрах смелост да попитам Иман как да започна. Десет години по-късно правех снимки за „Ревлон“ в едно нийоркско студио, когато гримьорката влезе и съобщи, че Иман снимала новата си козметична линия в съседното помещение. Спуснах се при нея.

— О, виждам, че сега пускаш свои собствени продукти. Защо не използваш мен, сомалийката, за рекламиране на твоите гримове? — попитах аз.

Тя ме изгледа и измънка в самозащита:

— О, не мога да ти платя хонорара.

— За теб бих го направила безплатно — заявих на сомалийски аз.

Странно, но тя така и не бе разбрала, че аз бях същото момиче, което някога ѝ бе носило чай в стаята.

Най-необичайното е, че аз никога не съм полагала усилия да стана манекенка; манекенството дойде само при мен. Може би поради тази причина не го приемах съвсем сериозно. Тръпката не бе в това, че си супермодел или звезда, тъй като и досега не мога да си обясня защо моделите стават толкова известни. Гледам как ден след ден модният свят пощръклява по повод интервютата в списания и телевизионни предавания, посветени на супермоделите, и се питам: „За какво е всичко това?“

Само защото сме модели, някои се отнасят към нас като към богини, а други — като към идиотки. Многократно съм се сблъсквала с втория тип отношение. Сякаш трябва непременно да съм глупава, щом си изкарвам прехраната с лицето.

— Модел ли си? — чувала съм да ме питат често. — О, много лошо — значи нямаш капчица мозък. От теб се иска единствено да стоиш и да изглеждаш хубава пред обектива.

Срещала съм се с много манекени и наистина част от тях не бяха умни. Мнозинството обаче са интелигентни, изтънчени, пътували са много и имат достатъчно познания по повечето теми, както и всеки

останал. Те знаят как да се отнасят към самите себе си и към своя бизнес и действат напълно професионално. На някои, подобно на онази неприятна и неуверена художествена редакторка, им е трудно да преглътнат факта, че има жени, едновременно красиви и умни. Затова е нужно да ни поставят на мястото ни, откъдето да могат да гледат на нас отвисоко.

Според мен моралните въпроси, свързани с манекенството и рекламата, са невероятно сложни. Смятам, че най-важните неща в света са природата, личната доброта, семейството и приятелството. Въпреки това печеля парите си като казвам:

— Купи си това, защото изглежда красиво.

Продавам нещата с широка усмивка на лицето. Бих могла да проявя цинизъм и да възкликна:

— Защо го правя? Та аз помагам за унищожението на света.

Но мисля, че почти всеки би могъл да каже същото в един или друг момент на своята работа. Доброто, което произлиза от всичко казано дотук, е, че срещам красиви хора, виждам красиви места и опознавам различни култури. В резултат у мен се поражда желание да направя нещо, с което да помогна на света, вместо да го разрушавам. И вместо да бъда поредната бедна сомалийка, аз съм в състояние да направя нещо по този въпрос.

Аз не искам да бъда звезда или известна личност; манекенството ми доставя такава радост, най-вече защото благодарение на него съм гражданин на света и успях да пътувам и да видя някои от най-забележителните места на планетата. Много пъти работата ме е отвеждала на някой красив остров; тогава аз ходех при всяка възможност на плажа и тичах по брега. Невероятно е усещането да бъдеш свободна сред природата, да се върнеш отново при слънцето. А след това се промъквах под някое дърво, където заставах неподвижно и слушах песента на птиците. Аах! Затварях очи, вдъхвах аромата на цветята, чувствах слънчевите лъчи по кожата си, слушах птиците и си представях, че съм отново в Африка. Опитвах се да възстановя усещането за спокойствие и умиротворение, което помнех от Сомалия, и ми се струваше, че отново съм си у дома.

---

[1] Заболяване, изразяващо се в по-големи или по-малки затруднения с писането и четенето — Б.пр. ↑

ОТНОВО В СОМАЛИЯ

През 1995 година, след дълга поредица от снимки и модни ревюта, заминах за Тринидад, за да отдъхна. Беше по времето на карнавала и всички бяха костюмирани, танцуваха, веселяха се и се наслаждаваха на усещането, че живеят. Бях отседнала в дома на едно познато семейство. На третия ден от пристигането ми към входа се приближи някакъв мъж. Матриархът на фамилията, леля Моника, както я наричахме, отиде да отвори вратата. Беше късен следобед и навън бе много горещо, но стаята, в която седяхме, бе прохладна и сенчеста. Виждах само силуета на човека отвън, открояващ се на фона на ярката светлина. Чух обаче да обяснява, че търси някой си Уейърис. Тогава леля Моника се провикна:

— Уейърис, търсят те по телефона.

— Телефона ли? Къде е телефонът?

— Трябва да отидеш с този човек. Той ще те заведе там.

Последвах го до дома му. Живееше през няколко къщи от моите домакини и единствен наоколо имаше телефон. Прекосихме дневната и влязохме в коридора, където се намираще телефонът.

— Ало?

Обаждаха се от моята агенция в Лондон.

— О, здравей, Уейърис. Извинявай, че те притеснявам, но ни потърсиха от Би Би Си. Казват, че трябвало да се свържеш спешно с тях, за да поговорите за някакъв документален филм.

— Документален за какво?

— За живота на супермодела, за това къде си родена и как се чувстваш в тази професия.

— Та що за история е това? Искам да кажа, не могат ли да си намерят нещо по-добро?

— По-добре поговори направо с тях. Кога да им кажа, че ще се обадиш?

— Виж, не искам да говоря с никого.

— Но те наистина искат страшно много да разговарят с теб веднага.

— Добре де, просто им кажи, че ще говорим като се върна в Лондон. Оттук ще трябва да отлетя за Ню Йорк и чак тогава — за Лондон. Тогава и ще им се обадя.

— Добре. Ще им предам.

Но на другия ден, докато обикалях града, човекът отишъл отново при леля Моника и съобщил, че отново търсят Уейърис. Не обърнах никакво внимание на тази вест. На следващия ден ме потърсиха за трети път. Този път отидох с господина в дома му, тъй като очевидно те нямаше да му дадат мира и щяха да го карат отново и отново да идва до нас. Разбира се, пак звъняха от моята агенция.

— Да, какво има?

— Уейърис, отново става дума за Би Би Си. Казват, че било изключително спешно и непременно трябвало да разговарят с теб. Ще ти се обадят утре по това време.

— Вижте, дошла съм тук, за да почивам, нали така? Нямам намерение да разговарям с когото и да било. Избягах от цялата лудница, затова ме оставете на мира и престанете да досаждате на бедния човек.

— Те искат да ти зададат само няколко въпроса.

Въздъгнах.

— Добре. Кажете им да ме потърсят утре на този номер.

На следващия ден разговарях с режисьора Гери Помрой, който прави филми за Би Би Си. Той ме пита някои неща за живота ми.

— Първо на първо, не искам да говоря за това сега — отвърнах троснато аз. — Тук съм, за да си почина. Разбрахте ли? Не можем ли да поговорим някой друг път?

— Съжалявам, но трябва да вземем решение и за това ми е нужна известна информация. — И така, застанала в коридора на някакъв непознат в Тринидад, аз разказвах историята на моя живот на друг непознат, само че в Лондон. — О'кей, страхотно, Уейърис. Ще ти се обадим пак.

Два дни по-късно съседът се появи отново у леля Моника.

— Обаждане за Уейърис.

Свих рамене, поклатих глава и го последвах. Беше Гери от Би Би Си.

— Да, Уейърис, наистина искаме да направим документален филм за живота ти. Ще бъде половинчасов епизод за поредицата, наречена „Денят, който промени моя живот“.

Междувременно, между първото обаждане от моята агенция и второто обаждане от Би Би Си аз бях мислила доста за цялата тази работа.

— Слушай, тъъ, Гери... ще се договоря за нещо с теб. Ще направя това, ако ме заведете в Сомалия и ми помогнете да открия майка си.

Той се съгласи; смяташе, че завръщането ми в Африка щеше да бъде хубав завършек за моята история. Каза да му се обадя веднага, щом пристигна в Лондон, за да седнем и да планираме предстоящата си работа.

Това щеше да бъде първата ми възможност да се върна в моята родина, откакто бях напуснала Могадишо, поради безбройните ми паспортни проблеми, междуплеменните войни в Сомалия и неспособността да открия семейството си. Дори да имах възможност да отида в Могадишо, нямаше как да се обадя на майка си и да я предупредя да ме чака на летището. От момента, в който Би Би Си обеща да ме заведе там, не бях в състояние да мисля за нищо друго. Срецах се многократно с Гери и неговия помощник, Колм, за да планираме проекта и да разработим историята на моя живот.

Започнахме снимките в Лондон веднага. Върнах се по старите места, където бях живяла, до къщата на свако Мохамед — резиденцията на сомалийския посланик — като Би Би Си получи разрешително да влезем там. Заснеха и църковното училище, където бях открита от Малкълм Феърчайлд. По-късно интервюираха и него пред камерата и го попитаха кое бе предизвикало силния му интерес и желание да снее непознатото слугинче. Филмираха и правенето на снимки с Терънс Донован. Интервюираха добрата ми приятелка Сара Дукас, директорка на „Сторм“, една от агенциите за манекени в Лондон.

Особено напечено стана, когато Би Би Си реши да ме последва и на „Соул Трейн“, телевизионна програма, посветена на най-доброто в черната музика. Никога досега не бях участвала в подобен проект и се бях превърнала в топка нерви. На всичкото отгоре, когато пристигнахме в Ел Ей, пипнах ужасна настинка, така че едвам можех

да говоря. По време на целия път от Лондон до Лос Анджелис — докато си духах носа и четях сценария, докато се подготвях за телевизионното предаване, и след това, докато се возех в лимузината — филмовият екип на Би Би Си, който се бе превърнал в моя сянка, ме снимаше. Лудостта стана още по-голяма, когато отидохме в студиото и хората от Би Би Си снимаха как екипът на „Соул Трейн“ снима мен. Никога в живота си не съм искала да заснемат нещо по-малко от този случай. Сигурна съм, че в историята на въпросното предаване не е имало по-лоша водеща, но Дон Корнилиъс и целият екип бяха безкрайно търпеливи с мен. Започнахме в десет сутринта и работихме до девет вечерта. Мисля, че това бе най-дългият работен ден в живота им. Не бях преодоляла напълно и някогашните затруднения с четенето, познати още от времето на филма за Джеймс Бонд. Макар да бях несравнимо по-добра, четенето на глас все още бе проблем за мен. А опитите да чета от специално подготвените за тази цел картони, пред два филмови екипа, десетки танцьори и неколцина световноизвестни певци, и при това заслепена от светлините на прожекторите... беше наистина прекалено голямо изпитание.

Непрекъснато се чуваха викове:

— Започнете от двамайсест и шест... Стоп!

— Върнете от седемдесет и шест... Стоп!

Музиката започваше да свири, танцьорите — да танцуват и камерите зажужаваха, след което аз обърквах думите си.

— Сега от деветдесет и шест... Стоп!

Танцьорите замръзваха на местата си, а после отпускаха ръце край телата си и ме поглеждаха, сякаш искаха да кажат: „Коя е тази глупачка? О, Боже, откъде я изкопахте? Искаме да си ходим.“

Задълженията ми като водеща включваха да приветствам Дона Съмър. Тя ми е любимка от край време и за мен голяма чест.

— Дами и господа, моля ви, съберете длани и приветствайте дамата на соула Дона Съмър!

— СТОП!

— КАКВО ИМА ПЪК СЕГА?

— Забрави да изречеш етикетчето. Прочети картона с думите, Уейърис.

— Ооох, дяволска работа! Ще махнете ли тази гадост, а, ще я махнете ли оттам? Не мога да я видя. И не я слагайте долу. Изправете

я... Тези прожектори ми светят право в очите. Не виждам нищо.

Дон Корнилиъс ме отвеждаше в ъгъла и казваше:

— Поеми си дълбоко въздух. Как се чувстваш?

Започвах да обяснявам, че този сценарий просто не беше за мен... не беше за моята кръвна група... за начина, по който се изразявам.

— Как искаш да го направиш? Действай. Постъпи както намериш за добре.

Бяха изумително търпеливи и спокойни. Дон и екипът ме оставиха да взема нещата в свои ръце, да объркам всичко напълно, а после ми помогнаха да оправя кашата. Най-хубавото от цялото преживяване бе съвместната работа с тези хора и с Дона Съмър, която ми подари компактдиск с най-хубавите си хитове с автограф.

След това с Би Би Си се преместихме в Ню Йорк. Те ме последваха и на един ангажимент, при който ме снимаха как се разхождам под дъжда из манхатънските улици, облечена с тясна черна рокля и шлифер, с чадър в ръка. Друга вечер пък целият екип стоя тихо в един ъгъл и ме снима, докато приготвях вечеря с група приятели в един апартамент в Харлем. Прекарахме си толкова добре, че забравихме напълно за хората от Би Би Си.

За следващата фаза всички трябваше да се съберем в Лондон и да отлетим за Африка, където щях да се събера със семейството си за първи път, откакто бях избягала. Докато заснемахме филма в Лондон, Лос Анджелис и Ню Йорк, екипът на Би Би Си в Африка започна внимателно да издирва майка ми. За да можем да открием моите близки, аз се опитах да покажа на карта из кои региони се движехме обикновено. След това трябваше да направя преглед на всички племенни и кланови имена на семейството, което е много объркващо, особено за един западняк. Въпреки всичко тримесечните дирения на Би Би Си бяха напълно безуспешни.

Според плана аз трябваше да продължа да работя в Ню Йорк, докато хората от Би Би Си откриеха мама, после да отлетя до Лондон и оттам да заминем заедно за Африка и да филмираме края на моята история. Не след дълго Гери се обади и заяви:

— Открихме майка ти.

— О, чудесно.

— Ами, ние... мислим, че сме я открили.

— Какво искаш да кажеш? — попитах аз.

— Ами, намерихме тази жена и я попитахме дали има дъщеря Уейърис. И тя рече: „Да, да, имам дъщеря Уейърис.“ И нейната Уейърис живеела в Лондон. Когато заговорили за подробностите обаче, отговорите ѝ станали доста неопределени. Та по този повод нашите хора в Сомалия не са сигурни какво точно става — дали тази жена е майка на някоя друга Уейърис или един Бог знае какво...

Следващите срещи довели до отпадането на тази жена като вариант; явно издирването едва започваше. Изведнъж пустинята се напълни с жени, които твърдяха, че са ми майки; всички те имали дъщеря Уейърис, която живеела в Лондон, Беше наистина странно, тъй като никога досега не бях срещала друго човешко същество с моето име.

Обясних им какво става.

— Хората там са толкова бедни, че са отчаяни. Надяват се, че ако потвърдят роднинството си с мен, ще отидете да снимате в тяхното селце и те ще получат малко пари и храна. Тези жени казват, че са ми майки и мислят, че ще извлекат някаква полза от това. Колкото и безнадеждно да изглежда начинанието им, те ще се опитват.

Нямах снимки на майка си, но на Гери му дойде друга идея.

— Нужна ни е някаква тайна за теб, която знае само майка ти.

— Ами, мама ми бе измислила прякор, Авдохол, което означава „малка уста“.

— Дали ще си го спомня?

— Без съмнение.

От този момент нататък Авдохол се превърна в наша парола. Сега вече жените успяваха да отговорят на първите няколко въпроса на хората от Би Би Си, но неизменно закъсваха, когато се стигнеше до прякора. Най-сетне един ден ми се обадиха и казаха:

— Мислим, че я открихме. Тази жена не помни прякора, но каза, че има дъщеря Уейърис, която работела за посланика в Лондон.

На другия ден скочих на самолета. Когато пристигнах в Лондон, в Би Би Си обявиха, че са им нужни още няколко дни за приготвяне. Щяхме да отлетим до Адис Абеба в Етиопия, а след това да наемем малък самолет за чартърен полет до сомалийско-

етиопската граница. Пътуването щеше да бъде много опасно. Не можехме да влезем в Сомалия заради войната, затова семейството ми щеше да премине границата, за да можем да се видим. Приземихме се на сред пустинята; нямаше писта за кацане, само камънаци и храсталаци.

Докато екипът от Би Би Си се подготвяше за пътуването, аз отседнах в един хотел в Лондон. Найджъл дойде да ме види. Стараех се да поддържам що-годе сърдечни отношение с него поради неустановеното си положение. По това време изплащах ипотеката върху къщата му в Челтнъм, тъй като той нямаше работа и не желаше да си търси. Дори му намерих работа при мои познати от Грийнпийс, но той бе дотолкова побъркан, че го уволниха след три седмици и му казаха да не появява повече там. Още от началото, щом научи за документалния филм, Найджъл започна да ми досажда непрекъснато с желанието си да дойде с мен в Африка.

— Искам да дойда. Искам да бъда сигурен, че си добре.

— НЕ, няма да идваш — заявих аз. — Как ще обясня отношенията си с теб на мама? Какъв ще ми бъдеш според теб?

— Ами, аз съм ти съпруг!

— Не, не си! Забрави това. Чу ли? Забрави го.

Едно бе сигурно — той не бе от хората, които бих искала да представя на майка си. И най-вече като свой съпруг.

Още когато планирах филма, при първите си срещи с хората от Би Би Си, Найджъл настояваше да се мъкне с мен. На Гери обаче скоро му писна от него. Обикновено се срещяхме за вечеря и Гери питаше:

— Той няма да дойде с теб тази вечер, нали? Моля ти се, Уейърис, нека не го включваме.

Когато се върнах в Лондон, Найджъл се появи в хотела и поднови увещанията си да дойде с мен в Африка. Тъй като отказах, той ми открадна паспорта. Естествено знаеше, че след няколко дена трябваше да напуснем Англия. По никакъв начин не успях да го убедя да ми го върне. Най-накрая, отчаяна, една вечер се срещнах с Гери и му казах:

— Гери, направо няма да повярваш. Той ми взе паспорта и не иска да ми го върне.

Гери подпря чело на дланта си и затвори очи.

— О, Боже, наистина започва да ми писва страшно от това, Уейърис. Повръща ми се от неговите глупости, просто... дойде ми в повечко.

Гери и другите момчета от Би Би Си опитаха да се разберат с Найджъл:

— Виж, дръж се като голям човек... бъди мъж. Вече почти стигнахме края на този проект; не можеш да ни причиниш такова нещо. Тази история трябва да завърши в Африка, което означава, че трябва да отидем там с Уейърис. А сега, за Бога, моля те...

Думите им обаче не успяха да трогнат Найджъл и той се върна в Челтнъм с паспорта.

Изминах сама двата часа път до Челтнъм и започнах да го моля. Той обаче продължаваше да отказва да ми го върне, ако не дойде в Африка с нас. Положението ми беше отчайващо. От петнайсет години се молех за шанса да видя майка си. Но ако Найджъл дойдеше, щеше да провали всичко. В това нямаше никакво съмнение — той щеше да се погрижи добре да съсипе срещата ни. Ако пък не го вземех, нямаше да я видя, тъй като не можех да пътувам без паспорта си.

— Найджъл, не може да ни следваш и да ни създаваш толкова големи главоболия. Нима не разбираш — това е първата ми и единствена възможност от петнайсет години насам да се видя с майка си!

Той бе страшно огорчен, че ние отиваме в Африка и не желаем да имаме нищо общо с него.

— Кълна се, дяволски несправедлива си! — възкликна Найджъл.

Но най-накрая го убедих да ми даде паспорта — обещах му един ден да го заведа в Африка, след като приключех с тази работа... само двамата. Това бе евтин трик, с което не се гордея, защото от самото начало знаех, че никога няма да изпълня това обещание. Но когато става дума за Найджъл, разумът и почтеността не действат.

* * *

Двумоторният самолет се приземи в Галади, Етиопия, малко селце край границата, където се бяха стекли бежанци, за да избягат от войната в своята родина. Щом колелата докоснаха червената земя на

пустинята, осеяна с камъни, самолетът започна да се тресе заплашително. Облакът прах сигурно се виждаше на километри разстояние. Цялото село се бе завтекло към нас. Жителите му никога досега не бяха виждали такова нещо. Слязохме от самолета и аз опитах да се разбера на сомалийски с бързащите насреща ни хора. След няколко минути се отказах, тъй като част от тях бяха етиопци, а онези, които се оказаха сомалийци, говореха друг диалект.

Поех дълбоко дъх, усетих мириса на горещия въздух и пясъка и внезапно в съзнанието ми нахлуха спомените за моето безвъзвратно отминало детство. И затичах. Екипът на Би Би Си завика подире ми:

— Уейърис, къде отиваш?

— Вървете... вървете където трябва да отидете... Ще се върна.

Тичах, докосвах земята и я стривах между пръстите си. Докосвах дърветата. Те бяха прашни и сухи, но аз знаех, че скоро идваше дъждовният период и тогава всичко щеше да разцъфти. Пълнех дробовете си докрай с въздух. Той пазеше миризмите от моето детство, на всички години, когато бях живяла навън под небето, и тези пустинни растения и червен пясък бяха моят дом. О, Боже, това бе моята родина. Заплаках от радост, че съм се върнала. Седнах под едно дърво, обзета едновременно от неопикуема радост, че съм отново тук, където ми е мястото, и дълбока тъга, защото всичко това ми липсваше безкрайно. Попивах с поглед всичко наоколо и се чудех как бях издържала толкова време без тези неща. Сякаш бях отворила врата, която не се бях осмелявала да отворя до този ден, и бях открила част от себе си, която бях забравила. Върнах се в селото, а хората се насъбраха около мен и започнаха да се ръкуват.

— Добре дошла, сестро.

По-късно открихме, че нищо не е такова, каквото го очаквахме. Жената, която се бе представила за моя майка, бе излъгала, и никой не знаеше как мога да открив семейството си. Момчетата от Би Би Си оклюмаха; средствата за заснемането на филма, разбира се, бяха ограничени, и те нямаше да могат да дойдат втори път.

— О, не, без тази част все едно, че няма да има край — повтаряше Гери. — А без край историята няма да звучи истински. Всичко се провали. Какво ще правим?

Обикаляхме из селото и питахме всеки дали е чувал нещо за моето семейство или някаква информация за него. Хората изгаряха от

желание да ни помогнат и скоро мълвата за нашата мисия се разнесе. По-късно същия ден към мен се приближи някакъв възрастен мъж и попита:

— Помниш ли ме?

— Не.

— Ами, аз съм Исмаил, от същото племе като баща ти. С него сме много близки приятели. — Едва тогава се сетих кой е той и се засрамах, задето не го бях познала, но не го бях виждала от дете. — Мисля, че знам къде е семейството ти. Предполагам, че ще мога да открия майка ти, но ми трябва пари за бензин.

„О, не, как мога да се доверя на този човек? — бе първата ми мисъл. — Нима всички тези хора се опитват да ни метнат? Ако му дам пари, той най-вероятно ще изчезне и никога повече няма да го видим.“

— Онзи камион там е мой — продължи Исмаил, — но е много...

Посочи към един пикап, от онези, които могат да се видят само в Африка или в някое гробище за коли в Америка. Стъклото откъм съседното на шофьора място бе напукано, а до шофьора изобщо липсваше. Това означаваше, че всичият пясък и мухи в пустинята щяха да се удрят в лицето му, докато кара. Колелата бяха обезформени и назъбени от камъните. Шасито изглеждаше така, сякаш някой юначага го бе млатил дълго с чук. Поклатих глава.

— Чакай мъничко. Нека да поговоря с момчетата.

Отидох да потърся Гери и рекох:

— Онзи човек там смята, че знае къде е семейството ми. Но казва, че ще му трябва пари за бензин.

— Добре де, а как да бъдем сигурни, че можем да му се доверим?

— Прав си, но трябва да рискуваме. Нямаме избор.

Те се съгласиха и му дадоха известна сума. Исмаил скочи в пикапа и потегли на минутата, като вдигна облак прах. Гери го съзерцава дълго с депресирано изражение, което говореше: „Още пари пропиляхме.“

Потупах го по гърба и отбелязах:

— Не се притеснявай. Ще намерим майка ми, обещавам ти. До три дни.

Предсказанието ми не успокои много-много момчетата. Трябваше да прекараме тук осем дни, преди самолетът да дойде да ни

вземе. Не можехме да кажем на пилотите: „Ами, ние не сме съвсем готови, опитайте отново идната седмица.“

Билетите ни за полета от Адис Абеба до Лондон бяха запазени. В уречения час трябваше да тръгнем и това щеше да сложи край на всичките ни планове.

Аз си прекарвах добре, като отсядах в колибите на селяните и споделях храната им, но на англичаните не им бе толкова приятно. Те откриха някаква сграда с разбити прозорци и спяха в нея, като прибягнаха до помощта на спалните си чували. Бяха донесли няколко книги и едно електрическо фенерче, но нощем не можеха да спят, тъй като комарите ги подлудяваха. Хранеха се с консервиран боб и се оплакваха, че вече им се повдига от тази храна, а нямаше нищо друго за ядене.

Един следобед някакъв сомалиец реши да ги нагости и доведе красиво козленце; момчетата от Би Би Си му се зарадваха много и си играха с него. По-късно сомалиецът го донесе одрано и им го връчи:

— Това ви е вечерята.

Момчетата бяха шокирани, но не казаха нищо. Аз взех назаем едно гърне и запалих огън, а след това стотвих козлето с малко ориз. Когато сомалиецът си тръгна, те попитаха:

— Не мислиш, че ще ядем това, нали?

— Разбира се, че ще го ядете. Защо да не го ядете?

— О, забрави за това, Уейърис.

— Е, защо тогава не каза нищо?

Обясниха, че им се сторило неучтиво да го направят, тъй като човекът искал да бъде любезен и мил, но след като си играли с малкото козле, не можели да го изядат. Така и не се докоснаха до него.

Тридневният ми срок за намирането на мама мина, но от нея все още нямаше и следа. Гери ставаше все по-неспокоен с всеки изминал ден. Опитвах да ги успокоя, че майка ми ще дойде, но според тях това бе абсурдно.

— Вижте, обещавам ви, че майка ми ще бъде тук утре вечер около шест часа — заявих аз.

Не знам откъде ми хрумна това, но то просто се появи в главата ми и аз го изрекох.

Гери и останалите започнаха да ме дразнят относно предишното ми предсказание.

— Какво? Така ли? И как разбра? О, да, Уейърис знае! Тя предсказва всичко. Тя знае! Така, както предсказва дъжда!

Смееха се, защото аз винаги им съобщавах кога ще вали; просто подушвах дъжда във въздуха.

— Е, наистина валя, нали така? — попитах яз.

— О, хайде, Уейърис. Просто имаше късмет.

— Няма нищо общо с късмета. Намирам се отново в моята стихия... познавам това място. Тук оцелявахме благодарение на инстинктите си, приятели мои. — Те започнаха да се споглеждат. — О'кей. Не ми вярвайте. Ще видите — в шест часа.

На другия ден разговарях с една възрастна жена, когато около шест без десет се появи Гери.

— Няма да повярваш! — възкликна той.

— Какво?

— Майка ти... Мисля, че майка ти е тук. — Изправих се и се усмихнах. — Но все пак не сме сигурни. Онзи човек се върна и доведе някаква жена. Казва, че била майка ти. Ела да видиш.

Новината се бе разнесла като пожар из цялото село; нашата малка драма определено бе най-значимото събитие от един Господ знае колко време. Всички искаха да разберат дали това бе наистина майката на Уейърис или се бе появила поредната самозванка. Вече бе почти тъмно, а край мен се бе събрала такава тълпа, че едвам си пробивах път. Гери ме поведе по някаква уличка. В края ѝ бе спрял пикапът на Исмаил със зейналите прозорци, а от седалката до шофьора слизаше някаква жена. Не можех да видя лицето ѝ, но от начина, по който носеше шала си разбрах веднага, че е майка ми. Втурнах се към нея и я сграбчих.

— О, мамо!

— Пропътувах километри с този ужасен камион... и, о, Аллах, какво ужасно пътуване беше само! — възкликна тя. — Пътувахме цели два дни и ноци... заради това тук?

Обърнах се към Гери и се засмях.

— Тя е!

Казах на Гери да ни оставят сами през следващите два дена и той се съгласи мило. Разговорът ми с мама беше странен; сомалийският

ми, както открих, бе патетичен. По-неприятен бе фактът, че бяхме станали напълно чужди една на друга. В началото просто обсъждахме ежедневни дреболии. Но радостта, която почувствах като я видях, преодоля пропастта помежду ни; бях щастлива дори само, че можех да стоя до нея. Мама и Исмаил бяха пътували две денонощия без прекъсване и виждах, че е изтощена. Беше остаряла много за петнайсет години — резултат от безкрайно тежкия живот в пустинята.

Татко не беше с нея. Бил отишъл да търси вода, когато пристигнал пикапът. Мама каза, че той също бил остарял. Имал отчаяна нужда от очила, тъй като зрението му било ужасно. Когато мама тръгнала, татко отсъствал вече осми ден и тя се надяваше, че не се е изгубил. Очевидно вече не бе такъв, какъвто го помнех, а се бе променил значително. Когато напуснах дома си, той бе в състояние да открие семейството си даже в най-тъмната нощ без никаква луна.

Малкият ми брат, Али, бе също с нея, както и един от моите братовчеди, който тъкмо бил на гости на майка ми. Само че Али вече не беше малкото ми братче. Беше висок метър и деветдесет и се извисяваше над мен, което му допадна безкрайно. Не го пусках от прегръдките си, докато не се развика:

— Пусни ме! Вече не съм бебе. Ще се женя.

— Ще се жениш ли? На колко си години?

— Не знам. Достатъчно голям за женене.

— Е, на мен пък не ми пука. Ти си оставаш малкото ми братче. Ела тук... — Награбих го и натрих темето му с длан. Като видя това, братовчед ми се разсмя. Обърнах се към него: — Тебе често те тупах по задника!

Аз се грижех за него, когато семейството му ни дойдеше на гости.

— Така ли? Е, заповядай, опитай да го направиш и сега.

И започна да танцува около мен и да ме побутва.

— О, не, недей! — извиках аз. — Дори не се и опитвай. Ще те победя. — Братовчед ми също щеше да се жени скоро. — Ако искаш да доживееш до сватбения си ден, момче, не се закачай с мен.

Мама прекара нощта в колибата на едно от семействата в Галади, което ни бе приютило. Аз спях отвън с Али... както в онези времена. Докато лежахме в мрака навън, изпитвах невероятно умиротворение и щастие. Гледахме звездите и разговаряхме до късно през нощта.

— Помниш ли като вързахме новата съпруга на татко?

И избухвахме в смях.

В началото Али се стесняваше много, но след това сподели:

— Знаеш ли, наистина ми липсваше. Толкова дълго те нямаше. Странно ми е като си помисля, че вече си жена, а аз съм мъж.

Беше чудесно да бъда отново с моето семейство и да говоря, да се смее и да споря на моя език за познати неща.

Селяните бяха невероятно щедри към нас. Всеки ден получавахме покана за обяд или вечеря от различно семейство. Всички искаха да ни погледят и да се покажат пред нас, както и да чуят разказите ми за местата, по които съм ходила.

— О, хайде, трябва да се запознаете с моето дете, с баба ми...

И ни помъкваша към дома си. И поведението им не бе свързано изобщо с кариерата ми на супермодел, тъй като те нямаха и представа какво означава това. Аз бях една от тях, номадка, и се бях върнала.

Майка ми, да бъде благословена, не можеше да разбере от какво се прехранвам, колкото и да се стараех да ѝ обясня.

— Та повтори пак, какво било? Какво значи да бъдеш модел? Какво правиш? Какво точно означава това?

Някой от пътуващите из пустинята донесъл на майка ми броя на „Сънди таймс“ с моята снимка на първа страница. Сомалийците са изключително горди хора и били истински щастливи да видят една сомалийка на страниците на английския вестник. Мама я погледнала и рекла:

— Това е Уейърис! О, моята дъщеря!

И показвала вестника на всеки, когото срещнала.

След първата нощ тя преодоля свенливостта си и бързо се изпълни с достатъчно топлина, за да започне да ме поучава:

— Не се готви така, Уейърис! Тц-тц-тц, виж! Нека ти покажа. Не готвиш ли там, където живееш?

Брат ми започна да ме разпитва какво мисля за това или онова.

— О, моля те, Али, млъкни — дразнех го аз. — Ти си един прост, неук човек от пуцинаците. Живял си тук достатъчно дълго, за да не знаеш за какво говориш.

— О, така ли? Станала си известна и сега се прибираш вкъщи и ми се перчиш с глупавото си западняшко поведение? Вече живееш на Запад и знаеш всичко, така ли?

Спорехме така с часове. Не исках да наранявам чувствата им, но ако аз не им кажех някои неща, кой щеше да го направи?

— Е, не знам всичко, но съм видяла и научила много неща, които ги няма в пустинята. И не всичко се върти около камилите и кравите. Мога да ти кажа други неща.

— Като какво?

— Ами, първо, вие разрушавате вашата околна среда, като режете всички дървета. Режете фиданките преди да са успели да пораснат и правите от тях кошари за тези глупави животни. — Посочих към стоящата наблизо коза. — Така не е правилно.

— Какво искаш да кажеш?

— Ами, сега земята е пустиня, защото сме изсекли всички дървета.

— Пустиня е, защото не вали, Уейърис! На север вали и там имат дървета.

— Точно затова вали там! Там вали, защото има гори. А тук отсичате всяко клонче, така че горите нямат никакъв шанс.

Те не знаеха дали да вярват на тази странна идея, но бяха уверени, че по една тема не бих могла да споря с тях.

Започна я майка ми.

— Защо не си омъжена?

Това бе отворена рана за мен дори след всичките тези години. Според мен именно тази тема ми бе отнела дома и семейството. Знам, че баща ми е имал най-добри намерения, но той ми предложи наистина ужасен избор: да изпълня волята му и да съсия живота си, като се омъжа за онзи старец, или да избягам и да се откажа от всичко, което познавам и обичам. Цената, която платих за свободата си, бе огромна; надявах се, че никога няма да принудя някое от своите деца да направи подобно мъчително решение.

— Мамо, защо трябва да се омъжвам? Задължително ли е? Не искаш ли да ме видиш успяваща... силна, независима? Искам да кажа, че ако не съм се омъжила, то е защото още не съм намерила мъжа на своя живот. Моментът ще дойде, когато го намеря.

— Е, аз искам внуци.

Сега вече решиха да се нахвърлят всички заедно отгоре ми. Присъедини се и братовчед ми:

— Вече е прекалено стара. Кой ще иска да те вземе? Прекалено си стара.

И поклати глава, шокиран от мисълта, че някой може да се ожени за една двайсет и осемгодишна жена.

Вдигнах ръце.

— А кой иска да се жени насила? Вие двамата например, защо се жените? — И посочих към Али и братовчед си. — Обзалагам се, че някой ви е накарал.

— Не, не — отвърнаха в един глас и двамата.

— Е, добре, но само защото сте момчета. Но като момиче аз нямам думата. От мен се очаква да се омъжа за онзи, когото ми изберат и когато ми наредят. Що за гадост е това? На кой изобщо му е дошла тази идея?

— О, млъквай, Уейърис — изпъшка брат ми.

Когато останаха само два дни, Гери обяви, че трябва да започваме снимките. Засне няколко сцени с нас с майка ми. Тя обаче виждаше за първи път в живота си камера и определено не ѝ допадна.

— Махни ми това нещо от лицето — рече тя. — Не го искам. — И направи жест към оператора. — Уейърис, кажи му да махне това нещо от лицето ми. — Обясних ѝ, че всичко е наред. — Той мен ли гледа? Или теб?

— Гледа и двете ни.

— Е, кажи му, че аз не искам да го гледам. Той няма да чуе думите ми, нали?

Опитах да ѝ обясня целия процес, но знаех, че е безнадеждно.

— Напротив, мамо; той чува всичко, което казваш — отвърнах със смях аз. Операторът ме попита за какво се смеем толкова. — Просто на целия този абсурд — отговорих аз.

Целия следващ ден ме снимаха като се разхождам сама из пустинята. Видях едно момченце, което поеше камилата си на един кладенец и го попитах дали мога да ѝ дам храната. Вдигнах една кофа до устата на животното, докато ме снимаха. През цялото време едвам съдържах сълзите си.

В деня преди тръгването ни една жена от селото изрисува ноктите ми с къна. Протегнах длани пред камерата. Чувствах се като

кралица. Това бяха древните ритуали за разкрасяване на моя народ; те обикновено се запазват за булката. Тази нощ си направихме празненство и селяните пяха, танцуваха и пляскаха с ръце. Беше също като в детските ми спомени, когато всички се радваха на дъжда... неограничавани чувства на свобода и радост.

На следващата сутрин станах рано, преди самолетът да дойде да ни вземе, и закусих с майка си. Попитах я дали би искала да замине и да живее при мен в Англия или Щатите.

— Но какво ще правя там? — попита тя.

— Точно за това става дума. Не желая да правиш нищо. Свършила си достатъчно работа в живота си. Време е да си починеш... да подгънеш крака. Искам да те погледея.

— Не. Не мога да направя това. Първо, баща ти остарява. Има нужда от мен. Трябва да бъда с него. И второ, трябва да се грижа за децата.

— Кои деца имаш предвид? Всички ние вече пораснахме!

— Ами за децата на баща ти. Спомняш ли си малкото момиче, за което се ожени той?

— Да-а-а.

— Е, тя роди пет деца. Но не можа да издържи повече. Предполагам, че нашият живот ѝ се стори прекалено труден или не успя да се справи с баща ти. Така или иначе тя избяга... изчезна.

— Мамо... как смееш. Вече си прекалено стара за такива неща! Не би трябвало на твоята възраст да работиш толкова много и да тичаш след деца.

— Е, баща ти също старее и има нужда от мен. Освен това не мога просто да седя и да не правя нищо. Ако го направя, ще остаря. Не мога да стоя без работа. Свикнала съм да превивам гръб цял живот... просто ще се побъркам. Трябва да продължавам да действам. Не. Ако искаш да направиш нещо за мен, намери ми някакво място в Африка, в Сомалия, където мога да отида, когато се изморя. А това тук наоколо е моят дом. То е единственото, което познавам.

Прегърнах я силно.

— Обичам те, мамо, и ще се върна за теб, не го забравяй. Ще се върна за теб...

Тя се усмихна и ми махна за сбогом.

Щом се качихме на самолета, не издържах и се разплаках. Не знаех кога и дали изобщо някога ще видя майка си отново. Докато наблюдавах през сълзи как селото, а след това — и пустинята, изчезват в далечината, екипът на Би Би Си ме снимаше в близък план.

ГОЛЯМАТА ЯБЪЛКА^[1]

През пролетта на 1995 година приключи заснемането на филма с Би Би Си, наречен „Една номадка в Ню Йорк“. А аз наистина си оставах номадка след всички тези години, защото все още няхах истински дом. Движех се непрекъснато, като следвах работата си: Ню Йорк, Лондон, Париж, Милано. Отсядах у приятели или в хотели. Малкото ми вещи — някои снимки, няколко книги и компактдискове — бяха складирани в къщата на Найджъл в Челтнъм. Прекарвах най-много време в Ню Йорк, тъй като там получавах най-много ангажименти. По едно време дори наех първия си апартамент — гарсонiera в Сохо. По-късно живях във Вилидж, а след това — в къща в западната част на Бродуей. Но нито едно от тези места не ми допадна. Особено това в Бродуей, което направо ме влудяваше. Всеки път, когато по улицата минеше кола, имах чувството, че се движи в дома ми. На ъгъла имаше пожарна и по цяла нощ чувах сирени. Не можех да си почина както трябва и след десет месеца се отказах и възобнових номадския си начин на живот.

Същата есен участвах в модните ревюта в Париж, после реших да пропусна ревютата в Лондон и да отида направо в Ню Йорк. Чувствах, че е крайно време да създам свой дом и да се установя някъде. Докато си търсех апартамент, отседнах във Вилидж при един от най-близките си приятели, Джордж. Докато живеех при него, една от приятелките му, Люси, отпразнува рождения си ден. Тя пожела по този случай да излезем някъде навън, но Джордж обяви, че е много уморен и на сутринта трябва да става рано за работа. Аз пожелах да направя компания на Люси.

Излязохме без да имаме представа къде ще ходим. Но Осмо Авеню спрях и посочих към стария си апартамент.

— Аз живеех там, над джаз-клуба. Винаги изпълнявах хубава музика, но така и не съм влизала. — Заслушах се в музиката, която се носеше отвътре. — Хей, хайде да влезем. Искаш ли?

— Не. Искам да отидем в ресторанта на Нел.

— О, хайде. Нека да влезем и да видим как е вътре. Музиката им наистина ми харесва; дотанцува ми се.

Люси се съгласи неохотно. Озовахме се в съвсем мъничко помещение; точно отпред бе разположен оркестърът. Приближих се до сцената и спрях. Първия, когото видях, беше барабанистът; светлината в иначе тъмния клуб падаше върху него. Стоях неподвижно и го съзерцавах. Той имаше прическа афро от седемдесетте години в стил фънк. Люси ме хвана за ръката, но аз се обърнах към нея:

— Не, не, не. Оставаме. Седни, вземи си нещо за пиене. Оставаме за малко.

Оркестърът беше наистина страхотен и аз се разтанцувах като побъркана. Люси се присъедини, а скоро и останалите, които седяха отстрани и само слушаха, станаха и започнаха да танцуват заедно с нас.

Разгорещена и жадна, си взех питие и седнах до някаква жена.

— О, страхотна музика — рекох аз. — Кой са те впрочем?

— Не знам, тъй като всичките са на свободна практика, но моят съпруг свири на саксофона.

— Аха. А кой е на барабаните?

Тя се усмихна.

— Съжалявам, но не знам.

След няколко минути музикантите направиха почивка и когато барабанистът мина покрай нас, въпросната дама го сграбчи за ръката и каза:

— Извинете, но моята приятелка би искала да се запознае с вас.

— О, така ли? Коя е тя?

— Ето я.

И с тези думи ме избута напред. Почувствах се толкова смутена, че не знаех какво да кажа.

Най-сетне, след като стоях като препарирана няколко минути, заявих:

— Здравей. — „Дръж се на ниво, Уейърис.“ — Музиката ви ми хареса.

— Благодаря.

— Как се казваш?

— Дейна — отвърна той и се огледа срамежливо.

— О!

Обърна се и се отдалечи. По дяволите! Аз обаче нямах намерение да го оставя да си отиде току-така. Последвах го до масата, където бяха насядали приятелите му от групата, взех стол и се настаних до него. Когато барабанистът се обърна и ме видя, подскочи на мястото си.

— Нали току-що разговарях с теб? — смъмрих го аз. — Ти постъпи неучтиво. Обърна ми гръб и си тръгна.

Дейна ме изгледа смаяно и веднага избухна в смях.

— Как се казваш? — попита той, когато се съвзе.

— Това вече няма значение — отговорих по възможно най-наперения начин аз и вирнах нос във въздуха.

Разговорихме се за това-онова, докато той обяви, че е време да излиза отново на сцената.

— Тръгваш ли си? — попита Дейна. — С кого си тук?

— С една приятелка. Тя е там сред тълпата.

При следващата почивка той обясни, че имат само още две излизания и ако го изчакам до края, може да отидем някъде заедно. Говорихме за какво ли още не. Най-накрая рекох:

— Тук е прекалено опушено. Не мога да дишам. Искаш ли да излезем навън?

— О'кей. Можем да излезем и да седнем на стъпалата. — Когато стигнахме горното стъпало, той спря. — Искам да те питам нещо? Мога ли да те прегърна?

Погледнах го така, сякаш това бе най-естественото нещо на света, сякаш го познавах от край време. Прегърнах го наистина силно и разбрах, че това е той, така, както бях разбрала за заминаването си в Лондон и манекенството. Разбрах, че този стеснителен барабанист с прическа афро в стил фънк бе моят мъж. Беше прекалено късно, за да ходим където и да е тази нощ, но аз му казах да ми се обади на другия ден и му дадох телефонния номер на Джордж.

— Сутринта имам ангажименти. Обади ми се точно в три часа. О'кей?

Просто исках да разбера дали щеше да изпълни точно молбата ми.

По-късно той сподели, че на връщане у дома същата нощ отишъл да вземе метрото за Харлем. Щом слязъл на спирката вдигнал поглед и видял насреща си огромен афиш, от който го съзерцавало моето лице. Никога преди това не го бил забелязвал и нямал представа, че съм модел.

На следващия ден телефонът извъня в три и двайсет. Грабнах слушалката.

— Закъсня!

— Извинявай. Искаш ли да се срещнем за вечеря?

Видяхме се в малка кафетерия във Вилидж и отново се унесохме в разговори. Сега, когато вече го познавам, си давам сметка колко необичайно е това за него, тъй като той е невероятно мълчалив с непознати. В един момент аз започнах да се смея. Дейна ме погледна изненадано.

— За какво се смееш?

— Ще си помислиш, че съм луда.

— Казвай. Вече съм си го помислил.

— Мислех си, че ще имам бебе от теб. — Перспективата да стане баща на моето дете като че ли не му допадна много. Погледът му говореше недвусмислено: „Божичко, ама тази жена е наистина луда.“ — Знам, че ти се струва странно, но исках много да го споделя с теб. Но нека да го оставим сега. Нека го забравим.

Той ме съзерцаваше безмълвно; виждах, че е шокиран. И нищо чудно. Не знаех даже второто му име. По-късно призна, че си помислил: „Не искам да се виждам отново с нея. Трябва да се отърва от тази жена. Тя е като онази умопобъркана досадница от «Фатално привличане»“.

След вечерята Дейна ме изпрати до вкъщи, но бе изключително мълчалив. На другия ден се чувствах отвратена от себе си. Не можех да повярвам, че съм казала нещо такова. Но в същото време то ми се струваше съвсем нормално, също като: „О, днес май ще вали.“ Нищо чудно, че той не ми се обади цяла седмица. Най-сетне се предадох и му позвъних.

— Къде си? — попита той.

— У един приятел. Искаш ли да излезем?

— О, Боже. Да, добре. Можем да обядваме заедно.

— Обичам те.

— Аз също те обичам.

Затворих телефона, ужасена и шокирана, задето току-що бях признала на този мъж, че го обичам, след като си бях дала дума да се държа прилично. Уж нямаше да говоря нищо за бебета и каквото и да било от този род, а ето, че му се бях обяснила в любов. „О, Уейърис, какво става с теб?“ Винаги досега, когато някой мъж се заинтересуваше от мен, аз бягах. Изчезвах. А сега преследвах човек, когото почти не познавах. Вечерта, като се срещнах с Дейна, бях със зелен пуловер, а косата ми бе с най-дивата прическа в стил афро. Обясних, че когато искам нещо, правя нужното, за да го получа, и кой знае поради каква причина, за първи път в живота си, исках много силно един мъж. Онова, което не можех да обясня бе защо се чувствах така, сякаш го познавах, откакто се бях родила.

Тази вечер двамата с Дейна отново разговаряхме за какво ли не. Две седмици по-късно се преместих да живея при него в Харлем. След шест месеца решихме, че искаме да се оженим.

Живеехме заедно почти година и един ден Дейна заяви неочаквано:

— Мисля, че си бременна.

— Какви ги говориш, за Бога! — възкликнах аз.

— Да вървим в аптеката.

Въпреки протестите ми, той не се предаде. Купихме тест за установяване на бременност и го използвахме веднага. Резултатът бе позитивен.

— Нали не вярваш на този боклук? — попитах аз, като посочих към кутийката.

Той я взе и извади друго пакетче.

— Опитай пак.

Резултатът отново бе положителен. Вярно, че ми се гадеше, но така ми ставаше всеки път преди менструация. Този път обаче беше по-различно. Чувствах се по-зле от обикновено и усещах дори по-силни болки. Въпреки това не мислех, че съм бременна. Смятах, че се разболявам от нещо тежко, че умирам. Отидох на лекар и му обясних

положението. Той ми направи кръвни проби и аз чаках резултата цели три, изпълнени с агония, дни. „По дяволите! Какво става тук? Болна съм от нещо страшно и той просто не иска да ми каже.“

Когато се прибрах вечерта на четвъртия ден, Дейна съобщи:

— Твоят лекар се обади.

Дланта ми политна към гърлото.

— О, Боже, какво каза?

— Каза, че иска да говори с теб.

— Не го ли попита нищо?

— Виж, каза, че ще ти се обади утре между единайсет и дванайсет.

Това бе най-дългата нощ в живота ми; лежах будна и се питах какво ме чака. На другия ден, когато се позвъни, сграбчих слушалката.

— Имам новини за теб — заяви лекарят. — Не си сама.

„Започва се! Не съм сама; значи цялото ми тяло е в тумори!“

— О, не. Какво означава това?

— Бременна си. Бременна си във втория месец.

Щом чух това, буквално излетях от стаята. Дейна бе също на седмото небе, тъй като отдавна мечтаеше да стане баща. И двамата разбрахме веднага, че бебето е момче. Първата ми грижа обаче бе за неговото здраве. Отидох на акушер-гинеколог на мига, в който разбрах, че съм бременна. Прегледа ме на видеозон, но я помолих да не ми казва пола.

— Моля ви, кажете ми само дали бебето е добре?

— Чудесно бебе — отвърна тя, — всичко му е наред.

Точно тези думи исках да чуя.

Разбира се, пред щастливия ми брак с Дейна стоеше една доста солидна бариера: Найджъл. Когато започнах четвъртия месец на бременността решихме да отидем заедно в Челтнъм и да приключим веднъж завинаги с този въпрос. Пристигнах в Лондон настинала и страдаща от сутрешно неразположение. Отседнахме в дома на един приятел и след като се възстановявах няколко дена, събрах смелост да се обадя на Найджъл. Той обаче каза, че също е настинал, затова се наложи да отложим посещението си.

С Дейна чакахме повече от седмица, докато Найджъл се почувства в състояние да се види с нас. Обадих се и му казах с кой влак отиваме, за да ни вземе от гарата.

— Искам да те предупредя, че Дейна ще бъде с мен. И не искам никакви проблеми, разбра ли?

— Аз пък не искам да го виждам. Този въпрос засяга единствено теб и мен.

— Найджъл...

— Не ме интересува. Не ме интересува. Нашите отношения нямат нищо общо с него.

— Имат, и то много. Той ми е годеник. Той е мъжът, за когото ще се оженя. О'кей? И всичко, което засяга мен, засяга и него.

— Не искам да го виждам и толкова.

И така, Найджъл си бе втълпил, че отивам в Челтнъм сама. Когато слязох от влака, той ме чакаше, подпрян на един стълб в паркинга и, както обикновено, пушеше цигара. Изглеждаше по-зле от последния път, когато го бях виждала. Косата му бе пораснала, а под очите си имаше тъмни кръгове.

Обърнах се към Дейна и рекох:

— Е, той е тук. Сега трябва да запазиш спокойствие.

Приближихме се, но преди да бях успяла да произнеса и дума, Найджъл ме изпревари:

— Казах ти, че не искам да го виждам. Казах ти. И то съвсем ясно. От ясно по-ясно. Искам да те видя насаме.

Дейна пусна чантите на тротоара.

— Виж, не можеш да говориш по този начин с нея. Защо искаш да се видиш насаме с нея? За какво става дума? Значи, искаш да я видиш насаме? Аз пък не искам да се виждате насаме. И ако го повториш още един път, ще те сритам в шибания задник!

Найджъл пребледня още повече.

— Е... в колата ми няма достатъчно място.

— Пет пари не давам за колата ти. Можем да хванем такси. Само нека приключим веднъж завинаги с тази работа.

Найджъл забърза към автомобила си, като викаше през рамо:

— Не, не, не. Аз не действам по този начин.

Скочи вътре, включи мотора и профуча покрай нас, докато ние с Дейна стояхме край багажа си и го проследихме с поглед. Решихме, че

най-добре ще бъде да си намерим хотел. За щастие до самата гара имаше някакво хотелче. Е, то имаше твърде потискащ вид, но при дадените обстоятелства това бе последната ни грижа. Поръчахме си индийска храна, но нямахме апетит, затова я съзерцавахме безжизнено известно време, след което решихме да се качим в стаята си.

На следващата сутрин се обадох отново на Найджъл.

— Искам само да си взема нещата. О'кей? Ако не искаш да говорим по този въпрос, тогава забрави за него. Просто ми дай нещата.

С Дейна се преместихме в истински хотел, тъй като този край гарата бе пълен с хора, а както се очертаваха нещата по-добре бе да се настаним удобно; явно нямаше да си тръгнем скоро отгук. Един Господ знаеше колко щеше да ни отнеме цялата тази работа, след като в нея бе замесен Найджъл. Преместихме се и аз се обадох отново:

— Слушай, защо се държиш така гадно? Защо правиш това? Колко години вече продължава това? Седем? Осем? Хайде, дръж се както трябва.

— О'кей. Искаш да ме видиш — съгласен съм. Но само теб. Ще те взема от хотела. Но покаже ли се и той, просто ще си тръгна. Ясно ли е, само ти.

Въздъгнах, но тъй като не виждах никакъв друг изход от тази бъркотия, се съгласих.

Щом затворих телефона, обясних положението на Дейна.

— Моля те, Дейна, пусни ме да отида сама при него и да видя дали ще мога да го убедя. Направи го заради мен.

— Добре, ако мислиш, че това ще свърши работа. Но ако само те докосне, няма да търпя нито миг повече. Казвам ти отсега, тази работа не ми харесва, но ако това е твоето желание, не мога да те спра.

Уговорихме се да се навърта в хотела, за да мога да му се обадя, ако стане нужно.

Найджъл дойде да ме вземе и ме закара до къщичката, която бе наел. Влязохме и той ми направи чаша чай.

— Слушай, Найджъл — рекох аз. — Дейна е мъжът, за когото ще се оженя. Освен това нося неговото дете. Край на болните ти фантазии, в които аз съм твоята безценна съпруга и двамата си живеем заедно. Всичко свърши. О'кей? Разбра ли? А сега нека се договорим. Искам развод, веднага, още тази седмица. Няма да си тръгна за Ню Йорк преди да уредим въпроса.

— Първо на първо няма да се разведе с теб преди да ми върнеш всички пари, които ми дължиш.

— Така ли, пари ли ти дължа? И колко? А кой работи и ти дава пари вече от години?

— Всичките отидоха за плащане на храната, която консумираш.

— О, разбирам. Докато ме е нямало тук. Е, след като си обсебен дотолкова от тези пари, кажи колко искаш?

— Най-малко четирийсет хиляди лири.

— А!! И откъде според теб ще взема всички тези пари? Нямам толкова.

— Не ме интересува. Не ме интересува. Не ме интересува. Това е положението. Ти ми дължиш пари и аз няма да ходя никъде, нито пък ще ти дам развод. Никога няма да бъдеш свободна, ако не ми върнеш парите, които ми дължиш. Продадох къщата си заради теб.

— Продаде я, защото не можа да платиш ипотеката, а на мен ми писна да я плащам. От теб се искаше само да си намериш работа, но ти не успя да се справиш дори с това.

— Какво? Какво да правя? Каква работа можех да си намеря? Може би в „Макдоналдс“?

— Защо не, ако е трябвало да си платиш ипотеката?

— Това не е сред нещата, които върша най-добре.

— Какво, по дяволите, изобщо правиш добре?

— Аз съм еколог.

— Да бе, вярно. Аз ти намерих работа в „Грийнпийс“, но те изхвърлиха и те предупредиха да не се връщаш повече там. За това трябва да виниш единствено себе си и аз нямам намерение да се примирявам повече с глупостите ти. Няма да ти дам нито едно пени. Знаеш ли какво? Можеш да си вземеш скапания паспорт и да си го завреш в задника. Очевидно няма смисъл да разговарям повече с теб. Бракът ни никога не е бил истински, дори не беше легитимен, защото никога не е бил консумиран.

— Това не е така. Не и сега. Законът вече не е такъв. Ти си омъжена за мен и аз никога няма да те пусна, Уейърис. Бебето ти ще бъде копеле до края на живота си.

Докато седях и го гледах, и малкото съжаление, което ми бе останало към него, се превърна в омраза. Осъзнавах жестоката ирония на всичко. Реших да се омъжа за него, тъй като той нямаше търпение

да ми помогне, „защото такава била волята на Аллах.“ Със сестра му бяхме добри приятелки и си помислих, че ако възникнат някакви проблеми тя щеше да се намеси. Но при последната ни среща Люси бе в болнично заведение за психично- и душевноболни и аз я навестях няколко пъти там. Тя бе луда в буквалния смисъл на думата, оглеждаше се непрекъснато с див поглед и разправяше как разни хора я преследвали и правели опити да я убият. Сърцето ми се късаше като я гледах в това състояние, но очевидно лудостта бе генетично заложена в нейното семейство.

— Аз ще получа развод, Найджъл, със или без твоето съгласие. Няма за какво да говорим повече.

Той ме съзерцава тържествено около минута, след което заяви:

— Е, без теб оставам без нищо. Ще те убия, а после ще убия и себе си.

Замръзнах, обмисляйки следващия си ход. Започнах да блъфирам:

— Дейна ще дойде всеки момент да ме вземе. На твое място не бих се опитала да правя нещо такова.

Съзнавах, че трябва да се измъкна незабавно оттук, тъй като този път той наистина бе превъртял. Наведох се, за да си взема чантата от пода и той ме бутна изотзад. Блъснах се с лице в стереоуредбата, търкулнах се върху твърдия дъсчен под и се приземих по гръб. Останах да лежа там, защото се страхувах да помръдна. „О, Боже... бебето ми!“ Бях парализирана от ужас, че съм направила нещо на бебето. Изправих се бавно.

— О, по дяволите, добре ли си? — извика той.

— Да, добре съм — отговорих спокойно аз. Вече си давах сметка колко глупаво бях постъпила, като дойдох сама, и единственото ми желание бе да се измъкна оттук цяла. — Всичко е наред. Добре съм.

Помогна ми да стана. Облякох си сакото, като се преструвах на невъзмутима.

— Ще те закарам до вас. Качвай се в шибаната кола.

Отново се бе ядосал. Докато шофираше, аз стоях и си мислех: „Той мрази това бебе и нищо не би го направило така щастлив, както да го види мъртво. Нищо чудно нарочно да блъсне колата в някоя скала.“ Сложих предпазния колан. В същото време той викаше, ругаеше, наричаше ме с какви ли не имена. А аз се вирах безмълвно право пред

себе си; страхувах се да произнеса и дума, за да не ме удари отново. Сега вече бях претръпнала дотолкова, че не ми пукаше дори за мен самата, но се опасявах за бебето. По принцип съм боец и ако не бях бременна, щях да го сритам в топките.

Щом стигнахме хотела, Найджъл се разкрещя:

— И какво сега? Само ще ми стоиш тук и няма да казваш нищо ли? След всичко, което направих за теб?

В мига, в който спря колата, той се пресегна през мен, отвори вратата и ме изблъска навън. Единият ми крак остана вътре; побързах да го измъкна и побягнах към хотела и нагоре, към нашата стая.

Когато Дейна отвори вратата, по лицето ми вече се стичаха сълзи.

— Какво стана? Какво ти стори?

Беше ми ясно, че ако му кажа истината, щеше да убие Найджъл, а след това да отиде в затвора и аз щях да отглеждам сама нашето дете.

— Нищо. Просто той се държа като пълен гадняр, както обикновено. Не ми даде нещата.

Изсекнах се шумно.

— Това ли е? О, Уейърис, забрави за тези глупости. Не си заслужава да плачеш заради тях.

Взехме първия самолет за Ню Йорк.

Когато навлязох в осмия месец, някакъв африкански фотограф чул, че съм бременна, и пожелал да ме снима. Помоли ме да ме отида в Испания, където работеше. По това време вече се чувствах великолепно, затова не се страхувах да пътувам. Знаех, че не трябва да се пътува след шестия месец, но аз навлякох широк пуловер и се промъкнах на борда на самолета. Фотографът направи блестящи снимки за сп. „Мари Клер“.

Наложи се обаче да пътувам още веднъж. Двайсет дни преди раждането отлетях за Небраска, за да отида при семейството на Дейна; неговите роднини трябваше да ми помогнат за гледането на детето след раждането. Останах при родителите на Дейна в Омаха. Той имаше ангажименти в няколко нощни клуба и планираше да дойде идната седмица. Малко след пристигането си, една сутрин станах и установих, че чувствам стомаха си някак по-особено. Замислих се какво от

изяденото предишната вечер би могло да причини това. То продължи през целия ден, но аз не споменах пред никого. На следващата сутрин болката в корема бе наистина силна. Едва тогава ми дойде наум, че може би това не бяха стомашни проблеми, а е дошъл моментът за раждането.

Обадих се на майката на Дейна на работа и рекох:

— Виж, усещам странна болка, която ту се появява, ту изчезва. Така е още от вчера и продължи и през нощта. Започва да се засилва. Не знам какво съм яла, но се чувствам странно.

— Уейърис, за Бога. Получила си контракции!

О! Почувствах се безкрайно щастлива, тъй като нямах търпение да родя бебето. Обадих се на Дейна в Ню Йорк.

— Мисля, че ще раждам!

— Не, не, не! Не може да родиш преди да съм дошъл. ЗАДРЪЖ ТОВА БЕБЕ! Идвам, качвам се на самолета.

— Как по дяволите, според теб, ще мога да го задържа?

„Задръж бебето!“ Боже, какви глупави мъже! Но аз наистина исках Дейна да бъде до мен при раждането на първото ни дете и щях да бъда разочарована, ако не присъстваше на вълнуващото събитие. След разговора с майка му, тя се телефонира в болницата. Сестрата ми се обади, за да разбере какво става. Обясни, че ако искам да родя, трябва да започна да се разхождам. Аз пък заключих, че ако не искам да родя, трябва да направя точно обратното, затова легнах неподвижно.

Дейна пристигна едва следващата вечер. Аз имах контракции вече от три дни. Когато баща му отиде да го вземе на летището, аз вече дишах тежко, охках и виках.

— Брой, Уейърис, брой! — съветваше ме майката на Дейна.

Решихме, че е време да тръгваме за болницата, но не можехме да го направим, тъй като бащата на Дейна бе взел колата. След малко той се появи, но не успя даже да доближи къщата; върнахме го обратно:

— Качвай се в колата, отиваме в болницата!

Пристигнахме в болницата в десет вечерта; в десет на следващата сутрин все още не бях родила.

— Искам да увисна с главата надолу от някое дърво! — виках аз.

Знаех, че това е чист животински инстинкт; точно така се справят животните, в частност маймуните. Те се движат, сядат, клякат,

бягат и се извиват, докато родят, а не лежат в очакване. Оттогава Дейна все още ме нарича „маймунката“.

— Ааа, искам да увисна с главата надолу от някое дърво! — провиква се на фалцет той.

Докато бяхме в родилната зала, бъдещият баща ме окуражаваше непрестанно:

— Дишай, миличка, дишай.

— ПО ДЯВОЛИТЕ! Разкарай се от мен. Ще те убия, копеле такова!

О, Боже, исках да го разстрелям. Исках да умра, но преди да умра исках да се уверя, че съм го убила.

Най-сетне, по обяд, моментът дойде. Толкова съм благодарна на онзи лекар в Лондон, който ме оперира, тъй като не мога да си представя как щях да преживея това раждане, ако все още бях зашита. И тогава, след деветмесечно чакане и тридневно страдание, той се появи като по магия. Ооох! Толкова се радвах да го видя, след всичкото това време... дребно, мъничко създание. Беше толкова красив, с копирена черна косица, миниатюрни устенца и дълги, дълги стъпалца и пръсти. Беше по-дълъг от петдесет сантиметра, но тежеше само 3.080 кг. Синът ми се провикна незабавно:

— А!

И започна да оглежда с любопитство помещението. „Ето за какво е ставало дума. Това ли е? Това ли е светлината?“ Сигурно се е почувствал добре, след като бе прекарал девет месеца на тъмно.

Бях казала на екипа, че искам веднага след раждането на сложат бебето на гърдите ми, без да са го изкъпали. Така и направиха и в мига, в който го поех, си дадох сметка колко е вярно старото правило, повтаряно от всяка майка: Когато хванеш бебето, изведнъж забравяш болката. В този миг не чувстваш болка. Единствено — радост.

Нарекох сина си Алийк, което на сомалийски означава „силен лъв“. Но сега, с мъничката си уста, пълните бузки и буйните къдрици той прилича повече на малък черен Купидон, отколкото на лъв. Голямото му гладко чело е досущ като моето. Когато му говоря, той свива устни като птиче, готово да зачурулика. От мига на раждането си е безкрайно любопитен, оглежда спокойно всичко и изучава новия за него свят.

Като малка нямах търпение да се прибера у дома. Бързах да привърша с грижите по животните и да легна на маминия скут. Тя започваше да ме гали по главата и ме изпълваше с чувство на спокойствие и сигурност. Сега правя същото с Алийк и на него това, подобно на мен, определено му харесва. Започна ли да го галя по главичката, той заспива моментално в ръцете ми.

От деня на неговото раждане животът ми се промени. Сега щастието, което ми дава, е всичко за мен. Вече не се сещам за онези дребни глупости, от които се оплаквах и заради които се тревожех преди. Осъзнах, че всички те нямат никакво значение. Онова, което има значение, е животът, дарът на живота; точно това ми помогна да си спомня раждането на моя син.

---

[1] Жаргонно название на Ню Йорк — Б.пр. ↑

17

ПОСЛАНИКЪТ

В моята култура жената получава нужното уважение след като стане майка. Тя дава друго човешко същество на този свят, допринася за получаването на дара на живота. Когато Алийк се роди, аз също станах мама — жена, достигнала определена възраст. След като изминах етапа на женствеността, започнал преждевременно с обрязването ми на петгодишна възраст, и направил пълно завъртане с раждането на моето бебе, когато бях на почти трийсет години, аз се изпълних дори с още по-голямо уважение към собствената си майка. Разбрах каква невероятна сила притежават сомалийките, за да носят бремето, полагащо им се единствено защото са се родили жени. Като типична западнячка аз се борех да свърша това, което се искаше от мен и в някои дни ми се струваше, че няма да се справя: докато опитвах да търкам пода в „Макдоналдс“ по време на менструация и си мислех, че всеки момент ще изгубя съзнание; когато отидох да оперирам грубите белези, останали от гениталиите ми, за да мога да уринирам нормално; когато се поклащах трмаво като гъска, бременна вече в деветия месец, за да хвана метрото до Харлем, да изкача стълбите или пазарувайки в супермаркета; когато родилните болки ме мъчиха в продължение на три дни и аз си мислех, че ще умра в родилната зала пред очите на лекарите.

Факт е, че съм късметлийка. Ами да, и сравнение не може да става с онова момиче, което трябваше да изминава километри в пущинака, за да заведе на водопой своите кози, докато менструацията му причиняваше такава болка, че едва се държеше право. Или пък със съпругата, зашивана веднага след раждането с игла, сякаш не е нищо повече освен парче плат, така че влагалището ѝ да се запази тясно за нейния съпруг? Или пък бременната в деветия месец жена, която броди из пустинята в търсене на храна за останалите си единайсет, умиращи от глад деца. А какво става с все още защитата млада жена, когато започне да ражда първото си дете? Какво става, когато отиде в

пустинята сама, както правеше майка ми, и се опитва да роди сама? За жалост знам много добре отговора на всички тези въпроси. Мнозина от тях умират съвсем сами от кръвоизлив и имат късмет, ако съпрузите им ги открият преди хиените и лешоядите.

С напредването на годините и с увеличаването на информацията разбирах, че не съм сама. Здравословните проблеми, пред които бях изправена в резултат на обрязването, преследват милиони други момичета и жени из цял свят. Заради този варварски ритуал, плод на незнание, повечето жени от Африка изживяват живота си в мъки. Кой ще помогне на жената от пустинята — като моята майка — не разполагаща нито с пари, нито с власт? Някой трябва да говори от името на лишеното от право на глас момиче. И понеже аз започнах живота си като номадка, чувствам, че съдбата ме е предопределила да им помогна.

Не мога да обясня всички неща, които станаха уж по една случайност в живота ми. Но всъщност не вярвам, че нещо става случайно; животът ни трябва да представлява нещо повече от това. Господ ме спаси от лъва в пустинята, когато избягах от дома си, и от този момент нататък чувствах, че той има някакъв план за мен, някаква причина да ме запази жива. Но ако го е направил поради някаква причина, коя е тя?

Преди известно време една от журналистките, списващи модното списание „Мари Клер“, си уговори среща с мен, за да ми вземе интервю. Аз мислих много върху онова, което исках да кажа в тази статия. Когато се срещнах с Лора Зив, тя ми хареса още от пръв поглед.

— Знаете ли — казах аз. — Нямам представа каква история искате от мен, но подобни интервюта с модели са правени милиони пъти. Вместо това ще ви разкажа една истинска история, ако обещаете да я публикувате.

— О! — възкликна тя. — Добре, ще направя каквото мога.

И включи касетофона. Заразказвах ѝ как бях обрязана като дете. Изведнъж, някъде по средата, тя се разплака и изключи касетофона.

— Но какво ви стана?

— Ами, ужасно е... отвратително е. Никога не съм предполагала, че подобни неща стават все още днес.

— Точно така. Там е работата — хората, които живеят на Запад, просто не знаят. Смятате ли, че можете да публикувате това в списанието? Във вашето приказно, лъскаво, великолепно списание, което се чете единствено от жени?

— Обещавам, че ще направя всичко, което зависи от мен. Но решението взема шефът.

На другия ден след интервюто се почувствах смутена и смаяна от това, което бях сторила. Сега вече всички щяха да узнаят най-личната ми тайна. Дори най-близките ми приятели нямаха представа какво бях преживяла като дете. Тъй като съм възпитана в изключително затворената сомалийска култура, за мен тази тема не бе от ония, за които може да се говори открито. А ето, че сега бях разказала всичко на хиляди напълно непознати хора. Но в крайна сметка реших: „Така да бъде. Изгуби си достойнството, ако трябва.“ Точно това бях и направила. Бях се лишила от достойнство, сякаш се бях разсъблякла. Оставих достойнството си и заживях без него. Притеснявах се обаче и от реакцията на другите сомалийци. Представях си ги как казват: „Как се осмеляваш да критикуваш нашата древна традиция?“

Представях си ги как повтарят думите на моите близки при срещата ни в Етиопия: „Да не мислиш, че само защото си се преместила да живееш на Запад, знаеш всичко?“

След дълъг размисъл си дадох сметка, че имах нужда да говоря за моето обрязване поради две причини. Освен здравословните проблеми, с които все още се боря, аз никога няма да позная удоволствието от секса, тъй като то ми е отказано. Чувствам се непълноценна, осакатена, а осъзнаването, че не мога да променя нищо, е най-безнадеждното чувство, което може да съществува. Когато срещнах Дейна, най-сетне се влюбих и пожелах да изживея радостта от секса с мъж. Но ако сега ме попитате „Сексът доставя ли ти удоволствие?“, аз ще отговоря, че не ми доставя удоволствие в традиционния смисъл на думата. Просто ми е приятно да бъда физически близо до Дейна, защото го обичам.

През целия си живот съм опитвала да намеря причината за обрязването. Може би ако бях успяла да намеря основателна причина, щях да приема и това, което бяха направили с мен. Аз обаче така и не

можах да измисля нищо. И колкото по-дълго се опитвам и не успявам да намеря причина, толкова по-голям става гневът ми. Имах нужда да говоря за моята тайна. Бях я държала в себе си цял живот, тъй като нямам роднини край себе си, нито майка, нито сестри и няма с кого да споделя мъката си. Мразя определението „жертва“, защото говори за безпомощност. Но докато онази циганка ме осакатяваше най-безмилостно, аз бях точно това. Сега обаче пораснах, вече не съм жертва и мога да предприема нещо. Исках, чрез статията в „Мари Клер“, хората, които проповядват и подкрепят това мъчение, да чуят какво представлява то всъщност. Да го чуят от устата на една потърпевша, тъй като всички мои сънароднички мълчат.

Мина ми през ума, че научили тайната ми, хората ще започнат да ме гледат странно, като ме срещнат на улицата. Реших, че не ми пука, защото втората причина за написването на тази статия бе надеждата чрез нея хората да разберат, че тази вандалщина днес все още се практикува. Трябваше да го направя не само заради себе си, а и заради милионите момичета, които живеят с обрязването и умират от него. Много е късно да променя онова, което вече е направено с мен; злото вече е сторено. Но може би ще успя да спася някой друг.

Когато моето интервю „Трагедията на женското обрязване“ се появи, реакцията беше драматична. Лора свърши страхотна работа, а публикуването на материала бе наистина смел акт от страна на „Мари Клер“. Списанието и „Икуолъти нау“ — организация, която се бори за правата на жените, бяха засипани с писма в знак на поддръжка. Подобно на Лора в деня, в който ѝ разказах историята, читателите бяха очевидно ужасени:

„Преди месец, в мартенския брой на «Мари Клер», прочетох за женското «обрязване» и оттогава този кошмар не ми излиза от ума. Трудно ми е да повярвам, че някой, бил той мъж или жена, може да забрави или да отмени току-така толкова студено и нечовешко отношение към представителките на пола, който Господ е създал като приятел и «помощник» на човека. Библията казва, че

мъжете трябва да «обичат своите съпруги». Дори и да живее в култура, където съществуването на Господ е неизвестно, хората не могат да не си дадат сметка, че болката, травмата и дори смъртта, които причиняват на своите жени с тази процедура, са **ИЗКЛЮЧИТЕЛНО** **НЕРЕДНИ!** И как могат да позволяват това все още да се случва с техните съпруги, дъщери и сестри? Не е възможно да не знаят, че по този начин унищожават в много отношения своите жени!

Господ да ни е на помощ, но трябва **ДА НАПРАВИМ НЕЩО**. Събуждам се с тази мисъл в главата, заспивам с нея, а през деня плача заради това! С помощта на «Уърлд Вижън» или някоя друга подобна организация тези хора могат да бъдат просветени и научени как да подобрят многократно брака и интимността както за мъжете, така и за жените, както е било замислено от нашия Създател. Ненапразно жените, също като мъжете, се раждат с определени части на тялото!“

А ето и друго писмо:

„Току-що прочетох статията за Уейърис Дайри и съм отвратена до дъното на душата си, че в наши дни все още малки момиченца биват подлагани на подобно мъчение и осакатяване. Не мога да повярвам, че такъв садизъм се практикува и днес. На всичкото отгоре след това то създава невероятни проблеми за жените. Крайно време е на подобни традиции, осакатяващи жените по целия свят, да се сложи край. Нека опитаме да разрежем гениталиите само на един мъж и след това да ги зашием; гарантирам, че тази практика ще бъде прекратена незабавно. Как би могъл един мъж да желае да има близост с жена, когато изпитва такава силна и неспирна болка? Тази история ме разплака и сега ще пиша до организацията «Икуолъти Нау» с цел да получа информация как бихме могли да помогнем.“

Друго писмо, адресирано до мен, гласеше:

„Много трагични истории са разказвани и още много ще бъдат разказани в бъдеще, но нищо по-ужасяващо не може да бъде казано за цяла една култура от това, което тези хора причиняват на своите деца. Плаках и страдах, докато четох написаното. Искам да направя нещо, за да променя този ход на нещата, но не знам какво би могъл да направи един-единствен човек.“

Писмата в знак на подкрепа ми донесоха истинско облекчение. Само в две от тях бях критикувана, но не се изненадах, тъй като идваха от Сомалия.

Започнах да давам още интервюта и да изнасям сказки в училища, обществени организации и по принцип навсякъде, където можех да направя публично достойние тази тема.

А съдбата ми беше подготвила още нещо. Докато летяла от Европа за Ню Йорк, една артист-гримьорка прочела моето интервю в „Мари Клер“. По време на полета я показала на своята работодателка с думите:

— Трябва да прочетеш това.

По една случайност въпросната работодателка бе Барбара Уолтърс. По-късно Барбара сподели, че не успяла да довърши статията, толкова я развълнувала и смутила. Но чувствала, че този проблем не може да бъде оставен току-така. Решила да отдели за моята история част от времето на „20/20“, за да запознае зрителите с женското обрязване. Етел Бас Вайнтрауб продуцира спечелилото награда предаване, озаглавено „Пътуване към оздравяването“.

Докато Барбара ме интервюираше, ми се искаше да заплача; чувствах се разголена. Разказването на историята в статия поставяше известна дистанция между мен и читателя. Трябваше да кажа единствено на Лора; бяхме само две жени в един ресторант. А когато ме снимаха за „20/20“ знаех, че камерата се взира в лицето ми отблизо, докато разкривах пазени през целия ми живот тайни. Все едно, че правеха разрез през тялото ми и излагах на показ душата си.

„Пътуване към оздравяването“ бе излъчено през лятото на 1997 година. Не след дълго от моята агенция ми се обадиха да кажат, че от ООН са ме потърсили чрез тях. Искаха да се свържем.

Събитията придобиха друг, смайващ обрат. Фондът за населението към ООН ме покани да се присъединя в борбата за слагане край на женското обрязване. Съвместно със Световната здравна организация бяха събрали наистина ужасяващи данни, които показваха в перспектива значимостта на проблема. Стана ми ясно, че това не бе само мой проблем. Женското обрязване или, както се нарича много по-уместно днес, осакатяването на женските гениталии /ОЖГ/, е преобладаваща практика в двайсет и осем африкански държави. Обединените нации смятат, че негови жертви са станали 130 милиона момичета и жени. Всяка година не по-малко от 2 000 000 момичета са изложени на риска да бъдат следващите, подложени на този садизъм, което означава 6 000 на ден. Операцията се изпълнява обикновено при примитивни условия от някоя акушерка или селянка. Не се използват обезболяващи средства. Режат момичето с всичко, което имат под ръка: бръснари, ножове, ножици, парчета стъкло, остри камъни, а в някои район — със зъби. Процесът варира според географското местоположение и културните порядки. Най-минималното осакатяване е изрязване кожната обвивка на клитора, в резултат на което момичето няма да може да изпитва удоволствие от секса до края на живота си. В другия край на спектъра е изрязването и зашиването, прилагани върху 80% от сомалийките — вариант, която бях преживяла и аз самата. Резултат от това са незабавно последвалите усложнения като шок, инфектиране, повреждане на уретера и ануса, образуване на белези, тетанус, възпаление на пикочния мехур, септицемия^[1], СПИН и хепатит В. Дългосрочните усложнения включват хронични възпаления на пикочо-половия тракт и малкия таз, които могат да доведат до стерилитет, образуване на кисти и абсцеси около вулвата, болезнени неврози, все по-трудно уриниране, дисменорея^[2], събиране на менструална кръв в корема, фригидност, депресия и смърт.

Като си представя, че тази година два милиона момиченца ще преживеят онова, което съм преживяла и аз, сърцето ми се къса. Давам си също така сметка, че всеки следващ ден, в който продължава това варварство, ще се създават разгневени жени като мен самата, жени,

които не могат да върнат стореното и да си вземат обратно онова, което им е било отнето.

Нещо повече, вместо да намалява, броят на осакатяваните момичета нараства. Много от емигриралите в Европа и Съединените щати африканци са отнесли със себе си тази практика. Федералните Центрове за контрол и профилактика на болестите смятат, че 27 000 жителки на щата Ню Йорк са претърпели или ще претърпят тази процедура. Поради тази причина много щати гласуваха закон, според който @ОЖГ се смята за незаконно действие. Законодателите са на мнение, че ще трябва да се въведат отделни закони за защита на изложените на риск деца, тъй като семействата могат да претендират, че е тяхно „религиозно право“ да осакатяват дъщерите си. Неведнъж се случва цяла африканска общност да събира пари, за да осигури пътя от Африка до Америка на специалистка по обрязването като циганката в моя случай. След което тя обрязва наведнъж няколко момиченца. Когато това не е възможно, семействата вземат нещата в свои ръце. Един баща в Ню Йорк сити усилил докрай стереоуредбата, за да не чуят съседите виковете на дъщеря му, и отрязал гениталиите ѝ с кухненски нож.

С голяма гордост приех предложението на ООН да стана специален пратеник и да се присъединя към битката. Голяма чест за мен бе възможността да работя с жени като д-р Нафис Садик, изпълнителен директор на Фонда за населението към ООН. Тя е една от първите жени, повели битка срещу @ОЖГ, като изложила проблема на Международната конференция по въпросите на населението и развитието в Кайро през 1994 година. Скоро отново ще пътувам до Африка, за да разкажа моята история и да подкрепя ООН.

Африканските култури осакатяват своите жени в продължение на повече от четири хиляди години. Мнозина вярват, че това се изисква от Корана, тъй като тази практика се изпълнява почти във всички мюсюлмански държави. Случаят обаче не е такъв. Нито Коранът, нито Библията споменават, че жените трябва да се обрязват, за да бъдат богоугодни. Тази практика се проповядва и изисква само от мъже — неуки, себелюбиви мъже — които искат да си осигурят единствени право на собственост над сексуалното внимание на своите жени. Те

държат съпругите им да бъдат обрязани. Майките се подчиняват от страх, че дъщерите им няма да могат да се омъжат. Необрязаната жена се смята за мръсна, свръхсексуална и негодна за брак. В една номадска култура като тази, в която съм израснала, няма място за неомъжени жени, затова майките смятат за свой дълг да увеличат шансовете на своите дъщери... така, както семействата на Запад смятат, че е техен дълг да изпратят дъщерите си в добри училища. Единствената причина за ежегодното осакатяване на милиони момичета са незнанието и суеверието. А болката, страданията и смъртните случаи, резултат от тази практика, са достатъчна причина, за да ѝ се сложи край.

Работата ми като специален пратеник на ООН е осъществяване на една дръзка мечта, за която даже не смеех да си помисля. Макар още от дете винаги да бях чувствала, че се различавам от членовете на моето семейство и номадското общество, никога не съм и предвиждала един ден да работя като посланик за организация, заела се с разрешаването на световните проблеми. В международно отношение ООН прави това, което всяка майка прави в своето семейство: дава утеха и сигурност. Това бе загатнато още преди, когато приятелите ми ме наричаха „мама“. Те се шегуваха с мен, тъй като аз все исках да се грижа за всички и да им бъда като майка.

Мнозина от тези приятели споделиха опасенията си, че ако отида в Африка, някой религиозен фанатик може да се опита да ме убие. Все пак аз бях издигнала глас срещу едно престъпление, смятано от много фундаменталисти за свещена практика. Сигурна съм, че работата ми не е безопасна и признавам, че съм уплашена, особено сега, когато имам син и трябва да се грижа за него. Но вярата ми ме кара да бъда силна, тъй като именно Господ ме е накарал да поема този път и е имал причина да го направи. Той ми е възложил определена задача. Това е моята мисия. И смятам, че Господ е избрал деня на моята смърт дълго преди раждането ми, така че не бих могла да я променя. Междувременно ще поема риска, тъй като съм правила това през целия си живот.

---

[1] Отравяне на кръвта — Б.пр. ↑

[2] Болезнена менструация — Б.пр. ↑

18

МИСЛИ ЗА ДОМА

Някой хора смятат, че не ценя своята култура, след като критикувам осакатяването на женските гениталии. Но те се лъжат. Всеки ден благодаря на Бога, че съм родена в Африка. Всеки ден. Много се гордея, че съм сомалийка; гордея се и с моята страна. Може би на представителите на други култури това би им се сторило типичен африкански начин на мислене — да се гордееш от нищо. Вероятно биха го определили като арогантност.

Ако изключим обрязването, не бих заменила нищо друго от начина, по който израснах. Макар всички в Ню Йорк да говорят за семейни ценности, аз лично не съм видяла почти нищо такова. Съмнявам се семействата да се събират така, както правехме ние, да пеят, да пляскаат с ръце, да се смеят. Хората тук са отделени едни от други; нямат усещане за принадлежност към определена общност.

Друго предимство на живота в Африка е фактът, че ние бяхме част от чистата природа, от чистия живот. Аз познавах живота, не бях изолирана от него. И това бе истинският живот, не някакъв заместител в лицето на телевизията, където да гледам как живеят други. От самото начало съм закърмена с инстинкта за оцеляване; опознах едновременно и радостта, и болката. Научих, че щастието не е това, което притежаваш, тъй като бях щастлива, макар да не съм притежавала никога нищо. Най-скъпите мигове за мен бяха тогава, когато се събираше цялото семейство. Помня вечерите — след вечеря се събирахме край огъня и се смеехме за всяка дреболия. А когато завалеше и животът започнеше да се възражда, ние празнувахме.

Докато живеях като дете в Сомалия, ние ценяхме простите неща в живота. Празнувахме дъжда, защото той означаваше, че ще имаме вода. Кой в Ню Йорк се тревожи за водата? Нека си тече от кранчето, докато ние си правим нещо друго в кухнята. Тя е винаги налице, когато имаме нужда от нея. Достатъчно е да завъртите кранчето и тя потича.

Човек цени едно нещо, когато го няма, и тъй като ние нямахме нищо, ценяхме всичко.

Моето семейство водеше ежедневна борба, за да си осигурява достатъчно храна. Купуването на торба ориз бе истинско събитие. Количеството и разнообразието на храната в тази страна обаче са изумителни за всеки, дошъл от Третия свят. Да, тъжно е колко много американци са обсебени от мисълта да не се хранят. От едната страна на света ние се борим да нахраним хората. От другата страна хората плащат, за да отслабнат. Гледам телевизионните реклами на програми за намаляване на телесното тегло и ми иде да изкрещя:

— Да отслабнете ли искате? Тогава идете в Африка! Какво ще кажете за това? Защо да не отслабнете, като помагате на хората? Замисляли ли сте се някога за това? Ще се почувствате по-добре и по-различни. Ще свършите едновременно две много важни неща. Обещавам ви, че като се върнете, ще сте научили страшно много. Съзнанието ви ще бъде много по-ясно, отколкото преди да напуснете дома си.

Днес ценя стойността на простите неща. Всеки ден срещам хора с красиви къщи, понякога с няколко къщи, коли, яhti, бижута, но те се стремят да имат още, сякаш следващата им покупка най-после ще им донесе така чаканите щастие и душевен мир. На мен обаче не ми е нужен диамантен пръстен, за да бъда щастлива. Хората казват:

— О, лесно ти е да го кажеш сега, след като можеш да си позволиш да купуваш каквото искаш.

Само че аз не искам нищо. Най-важната придобивка в живота, освен самият живот, е здравето. Хората обаче пропиляват безценното си здраве, като се съсипват покрай безсмислени дреболии...

— О, ето че дойде сметката, и още една сметка. Сметките сякаш ваят от всички посоки и... о, как ще ги платя всичките?

Съединените щати са най-богатата страна на света и въпреки това всички се чувстват бедни.

А онова, което всеки притежава дори по-малко от парите, е времето. Никой няма време. Никакво време.

— Махни ми се от пътя, човече, страшно бързам!

Улиците са пълни с бързащи насам-натам хора, които гонят един Господ знае какво.

Благодарна съм, че познавам и двата начина на живот — обикновения и забързания. Но ако не бях израснала в Африка надали щях да се науча да се радвам на обикновения начин. Детството в Сомалия оформи завинаги личността ми и ми помогна да не приемам сериозно тривиални неща като успеха и славата, обсебили мнозина. Често ме питат:

— Какво е да бъдеш известна?

В отговор аз само се смея. Какво означава това, „известна“? Даже не знам. Знам само, че начинът ми на мислене е типично африкански и ще си остане винаги такъв.

Едно от най-големите предимства на живота на Запад е мирът; не знам доколко си дават сметка за това повечето хора. Е, наистина тук има престъпност, но съвсем не е същото, когато навсякъде край теб да се вихри война. Благодарна съм за подслона и за възможността да отгледам в безопасност бебето си тук; откакто бунтовниците прогониха Сиад Баре през 1991 година, в Сомалия непрекъснато има въоръжени конфликти. Оттогава враждуващите племена се борят за надмощие и никой не знае колко са убитите. Могадишо, красивият град от бели постройки, дело на колонизаторите, е разрушен. Почти всяка сграда носи следи от непрекъснатите седемгодишни битки, по всяка стена има дупки от куршуми. В града не е останал и помен от ред — няма правителство, няма полиция, няма училища.

Мисълта, че тези битки не пощадиха и моето семейство, ми действа депресиращо. Вуйчо Волде'аб, братът на мама, който бе толкова забавен и приличаше толкова не нея, умря в Могадишо. Той стоял до един прозорец в дома си, когато къщата била обстреляна с картечница. През прозореца минал куршум и убил вуйчо.

Дори номадите са засегнати от войната. Когато видях малкия си брат Али в Етиопия, научих, че той също бил прострелян и едва останал жив. Вървял сам с камилите, нападнали го крадци на добитък и го простреляли в ръката. Али паднал и се престорил на мъртъв, а джамбазите заминали с цялото стадо.

Също в Етиопия майка ми пък сподели, че в гърдите си още носела куршум, спомен от деня, в който се озовала в центъра на кръстосан огън. Сестра ми я отвела до болницата в Сауди, но там

казали, че е прекалено стара, за да я оперират. Операцията била опасна и можело да не оцелее. Но когато я видях, тя беше силна като камила. Беше си предишната мама, непреклонна както винаги, и сипеше шеги за това как я ранили. Попитах я дали куршумът е още в нея и тя отвърна:

— Да, да, тук вътре е. Но на мен не ми пука. Може би вече съм го стопила.

Тези междуплеменни войни, подобно на обрязването, са рожба на егото, себичността, егоизма и агресивността на мъжете. Неприятно ми е да го кажа, но е така. И двете са резултат от манията им да си пазят територията, собствеността, и жените спадат към тази категория както законово, така и в резултат на древните традиции. Може би ако им отрежем тестисите, моята страна ще се превърне в рай. Мъжете ще се поуспокоят и ще проявят по-голяма чувствителност към света извън самите тях. Без непрекъснатия порив на тестостерона няма да има войни, убийства, кражби, изнасилвания. И ако им клъцнем интимните части и ги пуснем или да умрат от загуба на кръв, или да оцелеят, може би тогава ще разберат за пръв път какво причиняват на своите жени.

Моята цел е да помогна на жените в Африка. Искам да ги видя как стават по-силни, а практиката на @ОЖГ ги отслабва както физически, така и емоционално. Тъй като жените са гръбнакът на Африка и вършат повечето работа, опитвам да си представя колко повече неща биха могли да направят, ако като деца не ги осакатяват и ги обричат да бъдат инвалиди до края на живота си.

Въпреки гнева за това, което ми причиниха моите родители, аз не ги виня. Обичам баща си и майка си. Майка ми нямаше думата по въпроса дали да бъда обрязана, тъй като жена нямаше право да се меси при вземането на каквито и да било решения. Тя просто направи това, което бе направено на нея самата, на нейната майка и на майката на майка ѝ. А баща ми нямаше и представа на какви страдания ме обрича; той знаеше само, че в нашето сомалийско общество трябваше да обреже дъщеря си ако иска да я омъжи един ден. В противен случай никой мъж нямаше да я иска. И двамата ми родители бяха жертва на начина, по който бяха възпитани, и на средата, в която бяха израснали и живели, на специфични практики, прилагани неизменно в продължение на хилядолетия. Но така, както днес знаем, че можем да се предпазим от заболявания и смърт чрез ваксиниране, знаем също, че

жените не са разгонени животни и тяхната вярност трябва да бъде спечелена с доверие и любов, а не с варварски ритуали. Дошло е време да оставим зад гърба си старата традиция, донесла толкова страдания.

Чуствам, че Господ е създал тялото ми безупречно при моето раждане. След това хората ме ограбиха, лишиха ме от силата ми и ме превърнаха в инвалид. Женствеността ми бе открадната. Ако Господ не е искал да имаме тези части по тялото си, защо тогава ги е създал?

Моля се да дойде ден, когато никоя жена повече няма да трябва да преживява тази болка. И това да се превърне в част от миналото. Мечтая в най-скоро време хората да могат да си кажат:

— Чу ли? Осакатяването на женските гениталии е забранено от закона в Сомалия.

А след това и в следваща страна, и в още една, докато светът се превърне в безопасно място за живеене за всички жени. Ще бъде щастлив ден и точно в името на това работя. Ин'шаллах, ако е дал Бог, и това ще стане.

Издание

Уейърис Дайри. Пустинно цвете
Американска. Първо издание
Издателство Емас, София, 2001

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.